

**ZPRÁVA O PLNĚNÍ OPATŘENÍ
STRATEGIE SOCIÁLNÍHO
ZAČLEŇOVÁNÍ 2014–2020
ZA ROK 2016**

Praha, duben 2017

Obsah

Úvod	3
1 Podrobný popis plnění opatření v roce 2016	5
1.1 Plnění opatření v oblasti sociální práce.....	6
1.2 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení.....	15
1.3 Plnění opatření v oblasti sociálních služeb.....	36
1.4 Plnění opatření v oblasti podpory rodiny	44
1.5 Plnění opatření v oblasti podpory rovného přístupu ke vzdělání	75
1.6 Plnění opatření v oblasti přístup k bydlení.....	106
1.7 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu ke zdravotní péči	116
1.8 Plnění opatření v oblasti zajištění slušných životních podmínek	125
1.9 Plnění opatření v oblasti podpory dalším začleňujícím veřejným službám	135
1.10 Plnění opatření v oblasti rovných příležitostí.....	149
1.11 Plnění opatření v oblasti podpory sociálního začleňování na místní úrovni.....	158
1.12 Plnění opatření v oblasti posilování sociální soudržnosti.....	176
1.13 Plnění opatření v oblasti mainstreamingu sociálního začleňování	181
Příloha č. 1: Seznam plnění cílů a opatření	190
Příloha č. 2: Seznam zkratk.....	195

Úvod

Cílem předkládaného materiálu je zmapování způsobu plnění opatření obsažených ve „Strategii sociálního začleňování 2014–2020“ (dále jen „Strategie“) ze strany jednotlivých gestorů pro rok 2016 a opatření průběžných.

Účelem Strategie je přispět k **plnění národního cíle redukce chudoby a sociálního vyloučení**, ke kterému se ČR zavázala v rámci evropského cíle strategie Evropa 2020 (desetiletá strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění) pro tuto oblast: *„Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008.“* ČR se současně zavázala vyvinout úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s nízkou pracovní intenzitou o 30 000 osob. Hodnota souhrnného indikátoru v roce 2008 činila 15,3 %, tedy 1.566 tis. osob. Hodnota roku 2013, tedy 14,6% a 1.508 tis. osob aktuálně znamená překročení tohoto cíle. Plnění uvedeného cíle je monitorováno především prostřednictvím Národního programu reforem

ČR (dále jen „NPR“), vycházejícího ze strategie Evropa 2020.

Tato Strategie zastřešuje hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, stanovuje prioritní témata ČR v oblastech důležitých pro sociální začleňování a financování ze zdrojů ČR i EU a obsahuje přehled opatření majících vliv na sociální začleňování a boj s chudobou. Dále ukazuje směr, kterým se řešení sociálního vyloučení mají ubírat, prosazuje společensky odpovědné hodnoty vztahující se k sociálnímu vyloučení, upozorňuje na nedostatky při hledání řešení sociálního vyloučení a zasazuje se o šíření principu mainstreamingu sociálního začleňování na všech správních úrovních.

Základním nástrojem pro řešení sociálního začleňování osob je z pohledu této Strategie sociální práce. Vedle opatření zaměřených na rozvoj sociální práce se Strategie zaměřuje na následující **oblasti**, a to při uplatňování **průřezových principů** rovných příležitostí, podpory sociálního začleňování na místní úrovni, posilování sociální soudržnosti a mainstreamingu¹ sociálního začleňování:

- Podpora přístupu k zaměstnání a jeho udržení;
- Sociální služby;
- Podpora rodiny;
- Podpora rovného přístupu ke vzdělání;
- Přístup k bydlení;
- Podpora přístupu ke zdravotní péči;

¹ Mainstreaming sociálního začleňování znamená zahrnutí této agendy nejen do sociální politiky, ale i do politik ovlivňujících další stránky lidského života a života společnosti.

- Zajištění slušných životních podmínek;
- Podpora dalším začleňujícím službám.

Na zpracování i vyhodnocování plnění opatření Strategie se podílí **Komise pro sociální začleňování** (dále jen „KSZ“), která je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem MPSV v oblasti sociální politiky se zaměřením na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.² Komise se skládá ze zástupců subjektů, které jsou zapojeny do řešení problematiky chudoby a sociálního vyloučení, tj. ze zástupců státní správy a samosprávy, akademické obce, zastřešujících nevládních organizací zabývajících se touto problematikou a dalších sociálních partnerů.

Na základě podkladů od jednotlivých gestorů byla zpracována tato souhrnná **„Zpráva o plnění opatření Strategie sociálního začleňování za rok 2016“**. Zpráva je členěna podle jednotlivých oblastí Strategie. Na začátku každé podkapitoly je uveden cíl, kterého má být realizací opatření dosaženo. U každého jednotlivého opatření (číslovaných dle Strategie) je uveden souhrn plnění od všech odpovědných resortů a institucí. V případě, že se na realizaci opatření podílí více resortů, odpovídají za jejich plnění společně. U každého opatření je následně uvedeno stanovisko KSZ. V případě, že opatření bylo jen částečně naplněno, je navržen další postup. Opatření navržená v Strategii mají ve svém důsledku pozitivní dopad na rovné příležitosti žen a mužů v české společnosti. A to zejména z důvodu svého primárního zacílení na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení a obecně tak s cílem narovnávání nerovností ve společnosti.

Tato Zpráva je třetím vyhodnocením uvedené Strategie. Monitorováno bylo plnění 91 opatření, u kterých bylo uloženo průběžné plnění nebo jež měla být splněna do 31. prosince 2016.

Obecně lze zhodnotit, že **všechna sledovaná opatření se daří průběžně plnit**. Celkem **u 15 opatření jsou navržena doporučení KSZ, která rozvíjí a dále podporují naplňování stanovených opatření.**

² KSZ je zřízena na základě usnesení vlády ČR ze dne 19. května 2003 č. 476 ke zřízení meziresortní Komise pro přípravu Společného memoranda o sociálním začleňování a Národního akčního plánu sociálního začleňování.

1 Podrobný popis plnění opatření v roce 2016

V právním řádu České republiky (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů) je **sociální začleňování** definováno jako proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný. K obecným cílům sociálního začleňování tak patří:

- zajištění **účasti v zaměstnání a rovného přístupu ke všem zdrojům**, právům, zboží a službám;
- prevence rizika sociálního vyloučení;
- pomoc nejvíce zranitelným;
- mobilizace všech relevantních aktérů.

Následující podkapitoly shrnují situaci v sociálním začleňování podle oblastí Strategie v roce 2016 na základě podkladů jednotlivých gestorů a vyjádření Komise pro sociální začleňování, monitorovacího orgánu této Strategie.

1.1 Plnění opatření v oblasti sociální práce

Základním nástrojem pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených je sociální práce. Sociální práce je profesionální aktivita zaměřená na pomoc jednotlivcům, skupinám či komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí. Pro aktivní sociální začleňování je důležitá především činnost institucí (výkon sociální práce) na místní úrovni a koordinace jejich činností. Mezi největšími riziky v ČR byla ve Strategii identifikována především personální a finanční pod-dimenzovanost (nedostatek úvazků sociálních pracovníků), nevyjasněnost a nejednotnost cílů sociální práce, nevyjasněnost rolí jednotlivých aktérů sociálního začleňování na místní úrovni a nedostatečná spolupráce a koordinace aktérů při výkonu sociální práce.

Cíl: Nastavení a rozvoj sociální práce

Opatření: 2.a Zajistit a podporovat vzájemnou spolupráci aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce;

Gestor: MPSV ve spolupráci s MV, kraji a obcemi

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) aktivně podporuje spolupráci aktérů při výkonu sociální práce. V roce 2016 byla zahájena realizace projektů ***Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. a Systémová podpora sociální práce v obcích***, jejichž aktivity jsou mimo jiné **zaměřeny na multidisciplinární přístup a spolupráci při výkonu sociální práce**. Výstupy z aktivit projektů budou využity pro koncepční, strategickou a metodickou činnost MPSV.

V roce 2016 byla vydána Instrukce č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V rámci Instrukce je upravena také spolupráce referentů a sociálních pracovníků Úřadu práce s dalšími subjekty, kterými jsou zejména sociální pracovníci obecních úřadů a poskytovatelé sociálních služeb.

Od roku 2016 MPSV nastavilo spolupráci mezi metodiky výkonu sociální práce krajských úřadů a úřadů práce, když prostřednictvím MPSV dochází ke vzájemnému informování o činnosti a účasti zástupců MPSV a GŘ UP na konzultačních dnech pořádaných pro metodiky krajských úřadů ze strany MPSV a ze strany GŘ UP pro metodiky úřadů práce.

V březnu až listopadu 2016 byl na základě zadání MPSV a s finanční podporou Technologické agentury České republiky brněnským týmem Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, veřejné

výzkumné instituce (dále jen „VÚPSV, v.v.i.“) pod vedením prof. Libora Musila^[1], **realizován projekt TB05MPSV007 Multidisciplinarita v posuzování nároku na příspěvek na péči**. Projekt byl realizován v r. 2016.

V současné době **MPSV připravuje finální implementační plán aplikace jeho výsledků do praxe**. V průběhu řešení projektu bylo třeba shromáždit poznatky o fungování stávající posudkové praxe, zejména o tom, jaký způsob spolupráce je v současné době uplatňován mezi participujícími odbornostmi, tedy zejména mezi sociálními pracovníky agentury příspěvku na péči Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) a posudkovými lékaři. Na základě získaných poznatků pak bylo třeba dle zadání projektu dosáhnout dvou hlavních cílů:

1. Provést analýzu současné posudkové praxe, zejména **popsat parametry stávající posudkové praxe s ohledem na možnosti uplatňování multidisciplinárního přístupu**. V rámci této analýzy bylo třeba se soustředit zejména na vliv právní úpravy na současné pojetí multidisciplinarity; dále na identifikaci rizik z hlediska uplatnění multidisciplinárního přístupu v posuzování nároku na PnP a dopady těchto rizik na cílové skupiny posuzovaných např. dle typu disability.
2. Navrhnout úpravy či změny stávající posudkové praxe tak, aby mohlo dojít k většímu uplatnění multidisciplinárního přístupu. **Rozpracování varianty takového způsobu posuzování nároku na příspěvek na péči**, který povede k plnohodnotnějšímu využívání multidisciplinárního přístupu v posuzování nároku na příspěvek na péči, včetně návrhu na složení multidisciplinárního týmu z hlediska odbornosti, počtu členů, odborných kompetencí, dále různých typů podmínek fungování týmu a zhodnocení dopadů, tj. rizik, přínosů a nákladů navrhovaných inovací.

Vědecko – výzkumný ústav ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, z. ú. řešil v období září 2015 – říjen 2016 pro MPSV za finanční podpory Technologické agentury České republiky (dále jen „TA ČR“) **projekt TB04MPSV004 Výkon sociální práce z hlediska prevence a řešení situací sociálního vyloučení v rámci veřejné správy, poskytovatelů sociálních služeb a ostatních organizací**. Jeho cílem je shromáždit poznatky o způsobu implementace agend sociální práce do praxe pověřených úřadů obcí a úřadů obcí s rozšířenou působností po změně personálního zajištění v souvislosti s převedením agend nepojistných sociálních dávek po sociální reformě v roce 2012. Tento projekt bude dále zaměřen na rizika současného stavu při výkonu činnosti sociální práce ve veřejné správě a spektra činností ve výkonu agend sociální práce v oblasti koordinace poskytování sociálních služeb. Implementace výsledků projektu bude zaměřena na podporu rozvíjení odbornosti sociální práce.

K intenzivnější spolupráci obcí a ÚP ČR došlo již v roce 2015, jelikož **zákonem č. 252/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, je obec vždy informována ÚP ČR o tom, že nový příjemce dávky doplatku na bydlení užívá substandardní formu bydlení**. V rámci sociální práce by mu měla obec pomoci najít jiné vhodnější bydlení ve standardní formě. Obec se nadále podílí při hodnocení případu hodného zvláštního zřetele pro nárok na doplatek na bydlení do substandardní formy bydlení.

Od 1. prosince 2016 je účinná Instrukce MPSV č. 10/2016 Postup při posouzení případu hodného zvláštního zřetele u osob užívajících jiný než obytný prostor, ubytovací zařízení a část bytu podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Sociální pracovníci

^[1] hlavní řešitel prof. PhDr. Libora Musila, CSc., další členové týmu: složení Mgr. Jana Havlíková, Ph.D., Mgr. Olga Hubíková, Ph.D. Kateřina Kubalčíková, Ph.D., Mgr. Zuzana Durajová, Ing. Vlastimil Beran Ph.D.

obecních úřadů jsou prostřednictvím krajských úřadů měsíčně informováni, která ubytovací zařízení mají schválený provozní řád dle § 33 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi krajskou hygienickou stanicí (Generální ředitelství Úřadu práce ČR zasílá MPSV; MPSV sděluje krajským úřadům). Spolupráce mezi sociálními pracovníky ÚP ČR a obcí standardně probíhá prostřednictvím Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

V rámci jednotlivých útvarů ÚP ČR probíhá spolupráce, která byla efektivně nastavena Směrnicí generálního ředitele ÚP ČR č. 2/2016 Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů nepojistných sociálních dávek (hmotné nouze) ÚP ČR. Směrnice stanovuje pravidla spolupráce oddělení zaměstnanosti a oddělení hmotné nouze. S využitím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti je věnována zvýšená péče dlouhodobým příjemcům dávek pomoci v hmotné nouzi.

Opatření: 2.b Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV zajišťuje každoročně finanční podporu poskytování sociálních služeb formou dotací na podporu poskytování sociálních služeb. Celková alokace, určená na tento dotační titul v posledních letech, setrvale roste. **V roce 2014 byla celková částka na dotační podporu sociálních služeb ve výši 7,71 mld. Kč, v roce 2015 to bylo téměř 8,6 mld. Kč., v roce 2016 potom bezmála 9,2 mld. Kč.** V roce 2017 je částka státní podpory určená pro dotace sociálním službám již v této části roku ve výši 9,27 mld. Kč.

Mezi uznatelné náklady, které mohou organizace poskytující sociální služby hradit z dotací na podporu poskytování sociálních služeb, se řadí i **hrazení povinného vzdělávání zaměstnanců sociálních služeb**. Tímto způsobem je ze strany MPSV podporován výkon sociální práce v rámci systému sociálních služeb.

V roce 2016 byly sbírány informace a podklady pro metodickou činnost MPSV ve věci výkonu sociální práce, a to zejména v oblasti činností sociální práce poskytovaných obecními a krajskými úřady. V následujícím roce budou na základě těchto materiálů vydány či aktualizovány příslušné doporučené postupy MPSV případně bude iniciována aktualizace materiálů legislativní povahy.

V roce 2016 byla zahájena realizace projektů Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.“ a „Systémová podpora sociální práce v obcích, jejichž průběžné výstupy budou sloužit jako podklady pro metodickou a koncepční činnost MPSV.

Novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou **účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb**, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností. V roce 2015 byla v rámci dotačního titulu vyplacena částka 250 mil Kč a **v roce 2016 se podařilo tuto částku navýšit na 300 mil Kč.** Pro rok 2017 je na dotační titul alokována částka 400 mil Kč.

Opatření: 2.c Předložit legislativní úpravu výkonu sociální práce, včetně role aktérů, metodik činností, definice aktérů, činností, úkonů podle potřeb identifikovaných v jednotlivých odvětvích sociální ochrany (včetně využití metody case management)

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci přípravy novely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, byla **navržena úprava ustanovení § 92 a § 93, které upravují činnost vztahující se k výkonu sociální práce poskytovanému obecními úřady s rozšířenou působností a krajskými úřady**. Dále bylo navrženo nové ustanovení (nový §), který upravuje výkon sociální práce zajišťovaný pověřenými obecními úřady. Současně byla navržena úprava § 109, který upravuje činnosti sociálního pracovníka.

V roce 2016 byla zahájena **realizace projektu *Systémová podpora sociální práce v obcích***, v jehož rámci jsou pilotně ověřovány typové pozice sociálních pracovníků. Výstupy projektu budou podkladem pro koncepční, metodickou a případně legislativní činnosti MPSV.

Opatření: 2.d Předložit legislativní úpravu profese a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků – profesní zákon, za účelem zajištění garantované odbornosti a kvality výkonu sociální práce

Gestor: MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV pracuje na **návruhu věcného záměru zákona o sociálních pracovnících**. V roce 2016 byl tento materiál podroben mezirezortnímu připomínkovému řízení a po vypořádání připomínek byl postoupen k projednání vládě ČR, respektive k projednání Legislativní radě vlády ČR. Jednotlivé pracovní komise Legislativní rady vlády návrh věcného záměru zákona o sociálních pracovnících projednaly a doporučily doplnění materiálu. Materiál byl dle pokynů komisí doplněn a v roce 2017 bude ve věci návrhu věcného záměru zákona postupováno v souladu s Legislativními pravidly vlády ČR.

Opatření: 2.e Zajistit účelově vázané financování výkonu sociální práce ve veřejné správě**Gestor:** MPSV ve spolupráci s MF**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Plněno

Za účelem zvýšení dostupnosti výkonu činností sociální práce ve veřejné správě, respektive ve správních územích obcí a za účelem zvýšení kvality jejího výkonu bylo novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností nebo obce s pověřeným obecním úřadem. Účelová dotace je zaměřena na podporu výkonu sociální práce obecních úřadů II. a III. typu a krajských úřadů. V roce 2015 byla na dotaci vyplacena částka 250 mil Kč, v roce 2016 se jednalo o částku 300 mil Kč a pro rok 2017 je alokována částka 400 mil Kč.

Opatření: 2.f Podpora sociální práce na obcích, sladování metod sociální práce a spolupráce s ÚP ČR, NNO a sociálních služeb;**Gestor:** MPSV**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Plněno

Novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností. **Účelová dotace je zaměřena na podporu výkonu sociální práce obecních úřadů II. a III. typu a krajských úřadů.** V roce 2015 byla na dotaci vyplacena částka 250 mil Kč, v roce 2016 se jednalo o částku 300 mil Kč a pro rok 2017 je alokována částka 400 mil Kč.

MPSV aktivně podporuje spolupráci aktérů při výkonu sociální práce. **V roce 2016 byla zahájena realizace projektů *Systemová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. a Systemová podpora sociální práce v obcích*, jejichž aktivity jsou zaměřeny na kvalitu výkonu sociální práce, na zvýšení dostupnosti sociální práce, na zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků a na multidisciplinární přístup a spolupráci při výkonu sociální práce.** Výstupy z aktivit projektů budou využity pro koncepční, strategickou a metodickou činnost MPSV.

V roce 2016 byla také vydána Instrukce č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V rámci Instrukce je upravena také **spolupráce referentů a sociálních pracovníků ÚP ČR s dalšími subjekty**, kterými jsou zejména sociální pracovníci obecních úřadů a poskytovatelé sociálních služeb.

Od roku 2016 **MPSV nastavilo spolupráci mezi metodiky výkonu sociální práce krajských úřadů a úřadů práce**, když prostřednictvím MPSV dochází ke vzájemnému informování o činnosti a účasti

zástupců MPSV a GŘ UP na konzultačních dnech pořádaných pro metodiky krajských úřadů ze strany MPSV a ze strany GŘ UP pro metodiky úřadů práce. Na základě přenosu informací a na základě vzájemné spolupráce dochází ke sladování postupů a k nastavení či úpravě spolupráce mezi sociálními pracovníky obecních úřadů a úřadů práce.

Opatření je dále průběžně plněno prostřednictvím *Certifikované metodiky integrace sociální práce s příjemci dávek v hmotné nouzi*, jenž je zaměřená na spolupráci ÚP ČR a obcí ve výkonu sociální práce.

V roce 2016 probíhalo pilotní ověření na vybraných Kontaktních pracovištích ÚP ČR. Na základě pilotáže byla vydána Instrukce MPSV č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na ÚP ČR v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů s účinností od 1. 1. 2017.

Opatření: 2.g Podpora péče poskytované v co největší míře v přirozeném prostředí klienta (komunitní péče)

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2016 byl připraven návrh novely zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Návrh obsahuje **úpravy v oblasti příspěvku na péči, a to prodloužení doby, kdy zůstává nárok na výplatu této dávky i po dobu hospitalizace osoby, která je na péči jiné osoby závislá** (péči poskytuje pečující osoba /asistent sociální péče). Cílem novely je také zvýšení podpory osob v nejvyšším stupni závislosti, které pobývají v domácím prostředí. Navrhovaná opatření mají i pozitivní vliv na osoby pečující a umožní i větší využití sdílené péče (možnost rozdělit péči mezi formální a neformální pečovatele a terénní či ambulantní sociální služby). Novela aktuálně prochází legislativním procesem.

Dotace z rozpočtu MPSV odlehčovacím službám			
ROK	2014	2015	2016
odlehčovací služby	149 182 200 Kč	163 868 567 Kč	172 658 901 Kč

V roce 2016 byl rovněž připraven návrh nové dávky pro pečující osoby, tzv. **dlouhodobé ošetřovné**. Tato dávka bude poskytována nemocensky pojištěné osobě, tedy zaměstnanci, nebo osobě samostatně výdělečně činné, která nemůže vykonávat činnost z důvodu péče o osobu, která ji vyžaduje, v domácím prostředí. Jedná se o **nárokové uvolnění pečující osoby při vzniku potřeby péče v rodině**, po dobu 3 měsíců, během kterého je poskytována dávka nemocenského pojištění ve výši 60 % denního vyměřovacího základu zohledňující potřeby pečující osoby, míru péče

a je chráněno jeho/její pracovní místo. Tento institut pomůže pečujícím překlenout obtížné období náhlého zvýšení potřeby péče a poskytne jim čas na zajištění dlouhodobého řešení situace. Toto opatření zároveň podporuje domácí péči a setrvání osob s potřebou péče v domácím prostředí. Návrh dlouhodobého ošetrovního bude v roce 2017 procházet procesem schvalování.

MPSV v roce 2016 zahájilo realizaci projektů ***Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. a Systémová podpora sociální práce v obcích***, jejichž aktivity jsou zaměřeny na kvalitu výkonu sociální práce, na zvýšení dostupnosti sociální práce, na zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků a na multidisciplinární přístup a spolupráci při výkonu sociální práce. Nejenom osobám závislým na péči jiné osoby, ale i pečujícím osobám tak budou poskytovány a budou více dostupné kvalitní činnosti sociální práce, když sociální práce je jedním ze základních nástrojů sociálního začleňování.

V rámci projektu *Systémová podpora sociální práce v obcích* **budou pilotně ověřeny dvě typové pozice sociálního pracovníka, a sice koordinátora podpory a terénního sociálního pracovníka**. U obou pracovních pozic se jedná o sociální pracovníky pohybující se převážně v terénu, z nichž jedna se zaměřuje na práci v komunitě, vyhledávání osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, poskytování sociálního poradenství a dalších činností sociální práce a koordinátor podpory se zaměřuje na dlouhodobější poskytování intervencí a individuální sociální práce, přičemž i v jeho náplni je depistáž.

MPSV v realizaci opatření vytvořených na základě *Podnětu k řešení životní situace osob s poruchou autistického spektra a jejich rodin* (dále jen „PAS“), jehož cílem je přispět ke zlepšení situace těchto lidí a jejich rodinných příslušníků. Cílem materiálu je především **předcházet kritickým situacím, do kterých se rodiny s osobami s PAS dostávají vzhledem k charakteru tohoto postižení**. V roce 2016 byl v rámci gesce rezortu (např. sociálním službám, ČSSZ, ÚP, krajským a obecním úřadům) distribuován Komunikační soubor, který má výrazně usnadnit komunikaci veřejnosti – odborné i laické – s osobami s autismem a naopak.

V roce 2016 byla tato dílčí aktivita zařazena v soutěžních výzvách č. 03_15_022³, 03_15_042 a 03_15_026⁴. **Z výzvy 03_15_022 bylo podpořeno 5 projektů v hodnotě 19 mil. Kč a délkou trvání projektů 36 měsíců. Ve výzvě 26 byly podpořeny 4 projekty v hodnotě 23 mil. Kč a délkou trvání 36 měsíců.** Regionální systémové řešení zaměřené na neformální pečovatele a na komunitní práci realizuje Moravskoslezský kraj. Na národní úrovni se v roce 2016 připravoval projekt FDV "Podpora neformálních pečovatelů II".

V rámci výzvy investiční priority 2.3 operačního programu zaměstnanost (dále jen „OPZ“) na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje⁵ budou podporovány sociální služby poskytované terénní a ambulantní formou, další programy a činnosti v oblasti sociálního začleňování realizované v přirozeném sociálním prostředí osob z cílových skupin a komunitní sociální práce a podpora vzniku a činnosti komunitních center, která má za cíl aktivizaci osob z cílových skupin v jejich přirozeném prostředí. Místní akční skupiny (dále jen „MAS“) v prosinci 2016 vyhlásily již první výzvy zaměřené na podporu sociálních služeb, dalších programů a činností v oblasti sociálního začleňování a na komunitní sociální práci/komunitní centra.

³ Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování

⁴ obě jako Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

⁵ V rámci výzvy IP 2.3 OP Z č. 03_16_47 na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje.

Opatření: 2.h Podporovat alternativní přístupy v sociální práci;**Gestor:** MPSV**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Plněno

MPSV v roce 2016 zahájilo realizace projektu *Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.*, jehož aktivity jsou zaměřeny na zvyšování kvality výkonu sociální práce prostřednictvím zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků (v rámci projektu budou pořádány konference, workshopy a semináře, budou vydávány odborné články a Sešity sociální práce zaměřené vždy na jedno téma z oblasti výkonu sociální práce), prostřednictvím přenosu zkušeností a dobré praxe získaných v rámci zahraničních studijních cest a aj.

V roce 2016 byla také zahájena realizace projektu *Systémová podpora sociální práce v obcích*, jehož aktivity se mimo jiné věnují také pořádání odborných seminářů a workshopů, v rámci projektu budou vycházet odborné publikace a v rámci zahraničních studijních cest mohou sociální pracovníci načerpat nové zkušenosti a příklady dobré praxe. Pod vedením ASZ a ve spolupráci s MPSV vznikla též pracovní skupina se zaměřením na komunitně vedenou sociální práci.

V roce 2016 byla jako dílčí aktivita podpora profesionalizace práce sociálního pracovníka zařazena do soutěžních výzev v OPZ PO 2 IP 2.1 SC 2.1.1⁶ např. výzva 03_15_026⁷, 03_15_022⁸, 03_15_042⁹. Z výzvy 03_15_042 byl podpořen jeden projekt ve výši 11 mil. Kč s délkou trvání 36 měsíců.

Regionální systémové řešení zaměřené na neformální pečovatele a na komunitní práci realizuje Moravskoslezský kraj. Na národní úrovni se v roce 2016 připravoval projekt Fondu dalšího vzdělávání (dále jen „FDV“) Podpora neformálních pečovatelů II. V soutěžní výzvě 03_15_023¹⁰ mohli žadatelé předložit projektové žádosti zaměřené na podporu alternativních přístupů v sociální práci. V roce 2016 začaly tyto projekty svojí realizaci.

⁶ Prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, Investiční priorita 2 Prioritní osy 2 Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce, Specifický cíl 2.2.1: Zvýšit kvalitu a udržitelnost systému sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších navazujících služeb podporujících sociální začleňování

⁷ Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

⁸ Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování

⁹ Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

¹⁰ Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce

Opatření: 2.ch Zvyšování prestiže sociální práce prostřednictvím osvěty a informování;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v roce 2016 zahájilo realizaci projektů Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II. a Systémová podpora sociální práce v obcích, jejichž aktivity jsou mimo jiné zaměřeny i na osvětu sociální práce. Zejména v rámci projektu *Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.* budou od roku 2017 pořádány konference u příležitosti Světového dne sociální práce, **budou vysílány rádiové a televizní spoty a vytvořeny budou krátké šoty z oblasti výkonu sociální práce, navržen bude systém ocenění sociálních pracovníků** a další.

S účinností od 1. listopadu 2015 došlo ke zvýšení stupnic platových tarifů pro tento okruh zaměstnanců o 3 % výše uvedeným nařízením vlády, kterým se měnilo nařízení vlády č. 564/2006 Sb. V roce 2016 bylo od listopadu nařízením vlády č. 316/2016 Sb. realizováno další navýšení platových tarifů o 4 %.

1.2 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu k zaměstnání a jeho udržení

Zajištění rovného přístupu k zaměstnání pro všechny skupiny obyvatel ČR je nezbytným předpokladem boje se sociálním vyloučením, zejména u produktivní složky obyvatelstva. Téměř polovina nezaměstnaných osob je v ČR ohrožena chudobou. Podpora zaměstnanosti ohrožených skupin je důležitá jak z důvodu zajištění adekvátního příjmu a zabránění ohrožení chudobou, tak z důvodu sociální integrace osob. Strategie identifikovala několik překážek pro přístup osob k zaměstnání. Byly jimi personální poddimenzovanost služeb zaměstnanosti, nízká provázanost poskytování sociálních dávek s příjmem ze zaměstnání, nedostatečná spolupráce relevantních aktérů, nedostatečná nabídka dostupných služeb výchovy a péče o předškolní děti za účelem sladění rodinného a pracovního života, nedostatečná provázanost vzdělávání a dovedností s potřebami trhu práce, regionální disproporce na trhu práce nebo nedostatečný rozvoj sociálního podnikání.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Vytvářet podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Opatření: 3.1.a Zabezpečit odpovídající poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce včetně tvorby individuálních akčních plánů (programy personální, technické, metodické a motivační podpory), i prostřednictvím zapojení nestátních neziskových organizací do poskytování komplexních poradenských služeb;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Mezi opatření, která mohou zvýšit zaměstnatelnost znevýhodněných skupin osob na trhu práce, náleží podpora poradenských aktivit ÚP ČR vůči uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání formou bilanční diagnostiky. Pro zajištění jednotného postupu ÚP ČR při realizaci bilanční diagnostiky ve veřejných službách zaměstnanosti byla v roce 2016 MPSV vydána **Instrukce náměstka pro řízení sekce zaměstnanosti a nepojistných sociálních dávek**, která upravuje postup ÚP ČR při realizaci bilanční diagnostiky za účelem zajištění její kvality a standardizace jejích výstupů a zavedení certifikované metodiky MPSV - **Metodika bilanční diagnostiky**.

Ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce slouží **individuální akční plán (dále jen „IAP“)**. IAP je dokument, který vypracovává každá krajská pobočka ÚP ČR za součinnosti uchazeče o zaměstnání. Obsahem IAP je zejména stanovení postupu a časového harmonogramu plnění jednotlivých opatření ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Při určování obsahu IAP se vychází z dosažené kvalifikace, zdravotního stavu, možností a schopností uchazeče o zaměstnání.

IAP vypracuje krajská pobočka ÚP ČR vždy, pokud je uchazeč o zaměstnání veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 5 měsíců. Uchazeč o zaměstnání může požádat o vypracování IAP také kdykoliv v průběhu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. **Vypracování IAP je povinností stanovenou zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), proto jednotlivé krajské pobočky ÚP ČR IAP s uchazeči o zaměstnání vypracovávají průběžně, a to rovněž i v roce 2016. IAP byly také vypracovávány s uchazeči o zaměstnání dříve před uplynutím pětiměsíční doby vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání.

Obsahem IAP jsou pak různé aktivity realizované jednotlivými krajskými pobočkami ÚP ČR, zpracování životopisu, průvodního motivačního dopisu, nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti a také účast v projektech realizovaných ÚP ČR.

Poradenské, motivační a podpůrné služby byly poskytovány ve zvýšené míře zejména uchazečům o zaměstnání (dále jen „UoZ“) v hmotné nouzi. Poradenská podpora byla poskytována také těmto UoZ:

- se špatnou dopravní dostupností,
- čekajícím na vyšetření nebo stanovisko ohledně svého zdravotního stavu (popř. podal žádost o invalidní důchod),
- se zdravotními popř. jinými problémy,
- s péčí o závislou osobu,
- s nevyhovující kvalifikací, nedostatečným vzděláním,
- s potřebou zvláštní pomoci (alkohol, drogy, automaty, lidé bez domova, trestní rejstřík, negramotnost),
- s potřebou ostatní zvýšené péče (nekomunikativní, nedostatečná osobní hygiena, bez sociálních návyků, bez sociálních kontaktů, psychické problémy),
- s neznalostí českého jazyka,
- s exekucí,
- nezletilým.

Do roku 2015 byli všichni UoZ v hmotné nouzi zařazováni do **projektu SEKO**, jehož cílem bylo zvýšit šance klientů ÚP ČR na získání a udržení si zaměstnání prostřednictvím rozvoje jejich **socioekonomických kompetencí (SEKO), tedy finanční gramotnosti a dalších dovedností**. Po skončení projektu SEKO UoZ v hmotné nouzi postupně přecházeli do aktivit ÚP ČR. Na základě toho vznikla následně v roce 2016 Směrnice GŘ 2/2016 Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů NSD (hmotná nouze) ÚP ČR a od té doby ÚP ČR těmto UoZ věnuje intenzivně zvýšenou péči a podle toho se přizpůsobují poradenské aktivity. Srovnání s předchozím obdobím tedy není možné. Nicméně v roce 2017 se uvedená směrnice rozšířila a byl navýšen podíl z 5 UoZ na 10 UoZ v HN připadajících na jednoho poradce pro zprostředkování zaměstnání, čímž se péče o tyto UoZ zvýší a ještě více zintenzivní

V roce 2016 byla dílčí aktivita motivačních činností zařazena do soutěžních výzev v OPZ (prioritní osa 2 IP 2.1 SC 2.1.1)¹¹, např. výzva 03_15_026¹², 03_15_022¹³, 03_15_042¹⁴. Z výzvy č. 03_15_022 bylo

¹¹ Prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou, Investiční priorita 2 Prioritní osy 2 Zlepšování přístupu k dostupným, udržitelným a vysoce, Specifický cíl 2.2.1: Zvýšit kvalitu a udržitelnost systému sociálních služeb, služeb pro rodiny a děti a dalších navazujících služeb podporujících sociální začleňování

podpořeno 30 projektů ve výši 181 mil. Kč s délkou trvání 36 měsíců. **Ve výzvě č. 03_15_026 bylo podřeno 11 projektů za 65 mil. Kč v délce trvání 36 měsíců. Ve výzvě č. 03_15_042 bylo podpořeno 5 projektů za 24 mil. Kč v délce trvání 36 měsíců.** Soutěžní výzva č. 03_99_041 (původně 03_15_041)¹⁵ byla zaměřena na podporu nestátních neziskových organizací (tzv. zastřešující organizace) především k rozvoji kompletní poradenské služby svým členům. V roce 2016 začaly tyto projekty svojí realizaci.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047¹⁶ budou podporovány následující aktivity: příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce (nástroje a činnosti vedoucí k motivaci a aktivizaci cílových skupin k nalezení zaměstnání a jeho udržení, rozvoj základních kompetencí osob z cílových skupin za účelem snazšího uplatnění na trhu práce, aktivity zaměřené na zvýšení orientace osob z cílových skupin v požadavcích trhu práce a realizace poradenských činností a programů, jejichž cílem je zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů osob pro volbu povolání za účelem zprostředkování vhodného zaměstnání), zvyšování zaměstnanosti cílových skupin (zprostředkování zaměstnání, podpora vytváření nových pracovních míst, podpora umístění na uvolněná pracovní místa, podpora zahájení podnikatelské činnosti, podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce), podpora udržitelnosti cílových skupin na trhu práce (podpora flexibilních forem zaměstnání, zprostředkování dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, poradenství a rekvalifikace pro zaměstnance ve výpovědi, vzdělávání nových zaměstnanců, kteří byli v projektech přijati na nově vytvořená nebo uvolněná pracovní místa), prostupné zaměstnávání. První výzvy MAS na podporu aktivit v oblasti zaměstnanosti byly vyhlášeny 12/2016.

V rámci projektů v IP 1.1 OPZ¹⁷ jsou mimo jiné **podporovány aktivity - poskytování poradenské činnosti za účelem zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů mladých pro volbu povolání, pro zprostředkování vhodného zaměstnání a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“).**

Je poskytováno poradenství v oblasti další účasti ve vzdělávání, zvyšování či prohlubování kvalifikace, včetně podpory rekvalifikací, s cílem harmonizovat vztah mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Ve všech projektech je kladen důraz na přizpůsobení poskytovaných aktivit dané cílové skupině tak, aby byl podpořen individuální přístup k danému klientovi.

Tyto **aktivity jsou podporovány v rámci nesoutěžních projektů realizovaných ÚP ČR ve výzvě č. 10** (kde jsou cílovou skupinou především uchazeči a zájemci o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené) a výzvě č. 4 (cílové skupiny zahrnují mladé lidi mladší 30 let, především uchazeče a zájemce o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob

¹² Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

¹³ Podpora aktivit a programů v rámci sociálního začleňování

¹⁴ Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

¹⁵ Budování kapacit nestátních neziskových organizací, zejména v oblasti sociálního začleňování, rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí

¹⁶ Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje

¹⁷ Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně dlouhodobě nezaměstnaných a osob vzdálených trhu práce, také prostřednictvím místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků

vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené se zvláštním důrazem na osoby znevýhodněné na trhu práce) IP 1.1 OPZ.

Obdobné, resp. stejné, aktivity jsou podporovány i v rámci projektů realizovaných ÚP ČR a kraji na IP 1.5 OPZ¹⁸. Ve výzvách č. 3 a 116 jsou podpořeni lidé mladší 30 let, kteří nejsou v zaměstnání, ve vzdělávání nebo v profesní přípravě, žijící v regionu Karlovy Vary a Ústí nad Labem, kteří jsou nezaměstnaní nebo neaktivní (včetně dlouhodobě nezaměstnaných) nezávisle na tom, zda jsou registrováni na ÚP ČR jako uchazeči o zaměstnání či nikoli.

V průběhu září až prosince 2016 zahájilo realizaci 62 soutěžních projektů ve výzvě OPZ na podporu zaměstnanosti cílových skupin¹⁹ o objemu 274,5 mil. Kč. Projekty jsou realizovány neziskovými, vzdělávacími a poradenskými organizacemi a jsou zaměřeny na zvýšení zaměstnanosti a uplatnitelnosti na trhu práce a zacíleny na vybrané cílové skupiny.²⁰ Účastníci těchto projektů (zejména z řad uchazečů o zaměstnání) zpravidla absolvují komplexní motivačně aktivizační programy obsahující různé formy pracovního poradenství, vzdělávání, zprostředkování zaměstnání a mzdové podpory při zaměstnání. Individuální akční plány pro jednotlivé klienty či jiné charakterem blízké aktivity vznikají v rámci diagnostik a individuálního poradenství.

V prosinci 2016 bylo schváleno k realizaci dalších 42 projektů o objemu 177 mil Kč ve výzvě č. 53 s obdobnými aktivitami. Tyto projekty budou realizovány neziskovými organizacemi a budou zaměřené na další znevýhodněné cílové skupiny (osoby s kumulací hendikepů na trhu práce; osoby v nebo po výkonu trestu odnětí svobody, osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, se zdravotním postižením, opouštějící institucionální zařízení; ohrožené závislostmi, imigranty a azylanty a národnostní menšiny).

Poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce byly ÚP ČR v roce 2016 realizovány ve zvýšené míře. Byly zabezpečovány jak interně speciálními poradci - zaměstnanci ÚP ČR, tak externě prostřednictvím nákupu poradenských služeb. Na realizaci služeb se podílely kromě odborných zařízení - podnikatelských subjektů i nestátní neziskové organizace poskytující poradenské služby. Poradenské aktivity se soustředily jak na skupinové poradenské aktivity, tak na individuální poradenství klientům. **Byly zajištěny aktivity směřující k volbě povolání, příp. změně profesní orientace (v rámci Informačních a poradenských středisek, dále jen „IPS“), poradenské aktivity zaměřené na informování klientů o jejich právech a povinnostech, o nabídce služeb ÚP ČR, o rekvalifikacích a dalších nástrojích aktivní politiky zaměstnanosti, o možnostech individuálních akčních plánů, dluhového poradenství, poradenství k prevenci nelegálního zaměstnávání.** Byly realizovány motivační a další poradenské programy, jejichž cílem je zvýšit zaměstnatelnost klientů a usnadnit jim přechod na trh práce. Významná byla i realizace skupinových poradenských aktivit v rámci regionálních individuálních projektů, které byly orientovány především na skupiny ohrožené na trhu práce.

Vytváření individuálního akčního plánu bylo v roce 2016 rovněž zajištěno a plněno nad rámec zákonem stanovených požadavků (tj. uzavírání individuálního akčního plánu i před pátým měsícem evidence klienta).

¹⁸ Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže

¹⁹ Výzva č. 40, IP 1.1 OP Z.

²⁰ Např. osoby ve věku 50+, osoby do 25 let, osoby s nízkou úrovní kvalifikace, osoby se zdravotním postižením, osoby pečující apod.

ROK 2016

Interní	Počet akcí	Počet účastníků/ klientů
Informační a poradenská střediska (IPS)		
Skupinové akce pro školy	4 704	99 027
Akce pro uchazeče o zaměstnání	2 936	30 778
Další poradenské aktivity		
skupinové informační schůzky	5 790	108 488
Individuální poradenství	-	127 526
Bilanční diagnostika	-	125
Skupinové poradenství v rámci regionálních individuálních projektů	263	1930
Individuální poradenství v rámci regionálních individuálních projektů	-	2 388
Akce ÚP – prezentace IPS na veletrzích, burzy práce, apod.	633	-
Externí	Počet akcí	Počet účastníků/ klientů
Skupinové poradenské aktivity	442	4 324
Individuální poradenství zajišťované prostřednictvím nákupu služeb	-	494
Bilanční diagnostika	-	945
Job Cluby	Počet akcí	Počet účastníků/ úspěšných absolventů
	268	2478

Velkým přínosem pro zabezpečení odpovídajících poradenských, motivačních a podpůrných služeb pro vstup a udržení se na trhu práce je **projekt Podpora informačních a poradenských středisek Úřadu práce ČR**, který je ve fázi realizace a jehož hlavním cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti prostřednictvím dosažení cílového stavu: 90 funkčních, vybavených IPS s dodatečným zázemím personálním, edukačním

a prezentačním a diagnostickým. Jde o 77 IPS na kontaktních pracovištích (okresní úroveň) ÚP ČR a 13 IPS na kontaktních pracovištích (nižší úroveň) ÚP ČR, kde z hlediska dostupnosti služeb klientům IPS jsou/budou zřízena (2x Praha, 1x Český Brod, Kralupy n. Vltavou, Sušice, Ostrov n. Ohří, Rumburk, Žatec, Přelouč, Lanškroun, Hlinsko, Moravská Třebová, Třinec).

Cíle tohoto projektu:

- rozšířit prostorové a technické vybavení IPS,
- personálně zajistit činnosti IPS,
- aktualizovat metodiky a informační materiály v oblasti kariérového poradenství, jeho poskytování v rámci IPS, realizovat vzdělávání k použití techniky, a to s cílem zvýšit profesionální úroveň poradců,
- standardizovat poskytované služby s cílem prevence nezaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti nezaměstnaných,
- prioritně zabezpečovat nabídku poradenských aktivit (individuálních i skupinových) pro uchazeče a zájemce o zaměstnání,
- posílit roli IPS jako preventivního nástroje nezaměstnanosti zejména u mladistvých a absolventů škol,
- sledovat trendy vývoje na trhu práce a spolupracovat s partnery z oblasti školství, neziskových organizací, trhu práce atd.,
- umožnit účast IPS na dalších aktivitách a projektech v oblasti propagace vzdělávání, vzdělávání dospělých, volby povolání a dalších.

Velký význam zde má také **projekt JOBHUB**, který se zaměřuje na technický a informační rozvoj kariérového poradenství jako nástroje dalšího vzdělávání (realizace prosinec 2016 – listopad 2019).

Cíle tohoto projektu:

- Vytvoření online nástrojů pro kariérové poradce jako významnou datovou základnu a zdroj informací pro kvalitní poradenství.
- Přesnější identifikace znalostí, dovedností, potřeb, požadavků a preferencí klienta pro poskytnutí efektivního poradenství.
- Pružnější způsob práce kariérových poradců vůči různým skupinám klientů.
- Propojení významných (existujících) informačních systémů a databází prostřednictvím nově vytvořeného informačního systému JOBHUB.
- Podpora online prezentace kariérových poradců.
- Vytvoření široké informační a datové základny pro zvýšení informovanosti o celkovém trhu práce v ČR pro všechny cílové skupiny.

- Manuály pro jednotlivé cílové skupiny.

Přínosy projektu:

- Možnost využití sofistikovaných online nástrojů při poskytování poradenství.
- Kvalitnější a efektivnější kariérové poradenství.
- Usnadnění a uvolnění práce zaměstnanců ÚP ČR při poradenských službách.
- Příprava na individuální služby na míru, osobní přístup.
- Příprava na poradenství v průběhu životní změny.
- Lepší orientace na trhu práce a sdílení aktuálních trendů.
- Systémová podpora vlastní práce kariérových poradců.

Opatření: 3.1.d Zajistit podporu odpovídajících služeb pracovní rehabilitace, podpora programům sociální rehabilitace;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

K 25. 1. 2017 bylo zaregistrováno 280 služeb sociální rehabilitace.²¹

V roce 2016 byl ve výzvě 03_15_026²² podpořen jeden projekt ve výši 2,9 mil. Kč a délkou trvání 36 měsíců. Ve výzvě 03_15_042²³ byl podpořen též jeden projekt ve výši 7,2 mil. Kč s délkou trvání 36 měsíců. Sociální rehabilitace je klíčovou službou/složkou v transformaci psychiatrické péče. **V roce 2016 byl schválen projekt Ministerstva zdravotnictví (dále jen „MZ“) na podporu Center duševního zdraví I. v celkové výši 100 590 000 Kč.**

Sociální služba - sociální rehabilitace (nepobytová forma) je podporována i prostřednictvím krajských projektů ve výzvách č. 5 a 6, které jsou zaměřeny na zajištění dostupnosti vybraných sociálních služeb.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047²⁴ bude podporována sociální rehabilitace a příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce.²⁵

Služby pracovní rehabilitace jsou poskytovány všem osobám, které jsou oprávněny požádat o tuto službu. V roce 2016 se výrazně projevovalo zintenzivnění jednotlivých kroků ÚP ČR ke zlepšení realizace

²¹ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb

²² Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

²³ Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

²⁴ Výzva pro MAS na podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje

²⁵ Např. podpora pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením.

pracovní rehabilitace. **Za rok 2016 bylo uzavřeno celkem 325 Individuálních plánů pracovní rehabilitace, což je oproti předchozímu roku nárůst o 104,4%.**

Spolupráce s jednotlivými poskytovateli služeb sociální rehabilitace a sociálně terapeutických dílen byla na základě implementace doporučeného postupu MPSV č. 1/2016 – Na podporu realizace dostupného systému sociální a pracovní rehabilitace, prohloubena s cílem zajistit klientům přechod mezi jednotlivými službami tak, jak potřebují jejich konkrétní potřeby.

Pro následující období je připravována realizace systémového projektu v rámci OPZ, jehož cílem je podpořit personální kapacity ÚP ČR tak, aby bylo možné poskytovat osobám se zdravotním postižením individuální služby.

Opatření: 3.1.e Zajištění koordinačních aktivit podporujících vstup a udržení se na trh práce na místní úrovni, zaměstnavatel – ÚP – NNO, personální posílení asistentů, služeb zaměstnanosti – nastavení metodik procesu koordinace a vzájemné spolupráce;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně.

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2016 byla připravena realizace systémového projektu v rámci OPZ, jehož cílem je podpořit personální kapacity ÚP ČR, tak aby bylo možné poskytovat osobám se zdravotním postižením individuální služby. V rámci projektu **bude realizována část zaměřená na vytváření systému spolupráce zainteresovaných subjektů ve vazbě na uplatnění na trhu práce** – tzv. partnerské sítě spolupráce. Spolupráce bude navazována zejména s následujícími organizacemi – vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé působící na chráněném a otevřeném trhu práce, zařízení a pracovníci poskytující sociální služby a sociální práci, ergodiagnostická centra, nestátní neziskové organizace, sociální partneři apod.

Ke koordinaci aktivit podporujících vstup a udržení se na trhu práce znevýhodněných skupin na místní úrovni přispělo i vyhlášení výzvy č. 55 na IP 1.1 OPZ, zaměřené na podporu aktivit teritoriálních paktů zaměstnanosti v práci s cílovými skupinami. V rámci výzvy bylo schváleno k realizaci 12 projektů o objemu 107,3 mil. Kč.

Opatření: 3.1.f Ve spolupráci s dalšími aktéry (zejm. motivovaní zaměstnavatelé) zajistit regionální zaměřování programů zaměstnanosti s možností jejich neprodleného nasazení ve vyloučených lokalitách;

Gestor: MPSV, ÚP ČR ve spolupráci s ASZ

Termín: Do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (dále jen „KPSVL“) podporuje obce ve strategickém přístupu k řešení sociálního vyloučení včetně vyloučení z přístupu k zaměstnání. **V rámci KPSVL jsou zpracovávány ve spolupracujících obcích a regionech Strategické plány sociálního začleňování (dále jen „SPSZ“).** Součástí přípravy těchto plánů je také řešení problematiky nezaměstnanosti sociálně vyloučených osob na místní úrovni. V rámci KPSVL vznikne do roku 2020 celkem 70 místních SPSZ, které budou obsahovat mj. analýzu potřeb v oblasti zaměstnanosti i plány aktivit a projektů zaměřené na podporu zaměstnanosti sociálně vyloučených osob. V současné době je zpracováno 31 SPSZ, na které navazují projekty financované z Operačního programu Zaměstnanost.

V roce 2016 zahájila ASZ ve spolupráci s ÚP ČR a MPSV přípravu regionálního integračního projektu *Práce na památkách Karlovarského kraje*. Projekt bude realizovat ÚP ČR - Krajská pobočka v Karlových Varech, realizace projektu bude zahájena v roce 2017.

V oblasti zaměstnanosti je třeba zmínit i regionální individuální projekt *Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji*, který se v souladu s prioritami ASZ zaměřuje na dostupné zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob. Projekt navazuje na pilotní program *Prostupné zaměstnávání v Olomouckém kraji*, který je v období 2014-2019 realizován na Jesenicku, Hranicku, Šternbersku a Moravskobrounsku a který vznikl ve spolupráci s ASZ.

Opatření: 3.1.j Podporovat vytváření lokálních sítí zaměstnanosti (viz Evropská strategie zaměstnanosti: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=104&langId=cs>) se zapojením všech relevantních aktérů, tj. zaměstnavatelů, územní veřejné správy a neziskového sektoru;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), **zřizuje ÚP ČR poradní sbory** (dále jen „PS“). PS mají svou činností zabezpečovat spolupráci na trhu práce mezi ÚP ČR, odborovými svazy, zaměstnavateli, družstevními orgány, městskými a obecními úřady a dalšími orgány, organizacemi a institucemi. ÚP ČR je může zřídit i na realizaci konkrétního projektu nebo programu na podporu zaměstnanosti. PS koordinují uplatňování státní politiky zaměstnanosti ve svém obvodu, vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce, k veřejné službě

a k dalším opatřením aktivní politiky zaměstnanosti, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti.

Metodicky je oblast zřizování poradních sborů upravena Směrnicí generálního ředitele č. 25/2014 Poradní sbory ÚP ČR, která vymezuje ustavení a organizaci poradních sborů na úrovni generálního ředitelství, krajských poboček ÚP ČR a vybraných kontaktních pracovišť ÚP ČR v souladu se zákonem o zaměstnanosti a v souladu s organizačním řádem ÚP ČR. Mimo jiné uvedená směrnice ukládá četnost zasedání PS na všech úrovních nejméně dvakrát ročně.

Nejčastěji řešenou problematikou v rámci PS je využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“. ÚP ČR seznamuje ostatní členy poradního sboru s jednotlivými nástroji APZ a s podmínkami získání příspěvků, aktuálními projekty financovanými z ESF, s nabídkou rekvalifikačních kurzů apod. Členové PS mají možnost se k podmínkám vyjádřit.

Zaměstnavatelé v roli členů PS informují o svých podnikatelských záměrech, vytváření volných pracovních míst a svých personálních potřebách. Diskutují zájem o vzdělávání a rekvalifikaci svých zaměstnanců a ze strany ÚP ČR jsou obratem informováni o aktuálních možnostech zapojení do projektů ESF. Dále prezentují své zkušenosti s absolventy škol, zejména s ohledem na zastoupené vzdělávací instituce.

Zástupci škol informují o počtech absolventů a studijních oborech a reagují na možnosti využití finančních prostředků ESF a zapojení do různých projektů pro čerstvé absolventy. V neposlední řadě diskutují kvalitu absolventů se zástupci zaměstnavatelů.

Zástupci obcí informují o aktuálních problémech v regionu a svých záměrech, které mají dopad na regionální trh práce. Dále prezentují své personální potřeby, zejména v oblasti využívání nástroje veřejně prospěšné práce a zaměstnávání OZP.

Se **zástupci agentur práce** je diskutována možnost spolupráce na uspokojování poptávky zaměstnavatelů po pracovní síle.

Příklady:

Kontaktní pracoviště ÚP ČR Prostějov v roce 2016:

Poradní sbor jedná 4 x ročně. Poradní sbor se řídí jednacím řádem. Členy jsou zástupci okresní Hospodářské komory, zástupci odborů, zástupci obcí a významných zaměstnavatelů, (např. Primátor města Prostějov, fa. Mobe) PS řešil dopravní obslužnost zaměstnanců, zřizování předškolních zařízení, trh práce (situace na trhu práce aktivní politika zaměstnanosti, projekty ESF).

Krajská pobočka ÚP ČR Hradec Králové, poradní sbory jsou realizovány 2x ročně: Účastní jsou zástupci Hospodářské komory, Agrární komory, Univerzity Hradec Králové, Krajský úřad královehradeckého kraje, svaz zdravotně postižených, Regionální rozvojová agentura Královehradeckého kraje, zástupci odborů a zaměstnavatelé. Příklad: Dne 9. 2.2016 proběhlo jednání Poradního sboru HK, kdy byli účastníci seznámeni s aktuální situací na trhu práce, zaměstnavatelé referovali o nedostatku pracovní síly v kraji, limitech čerpání a kritériích APZ, informace o nových projektech ESF, budování a uzavření paktu zaměstnanosti.

Opatření: 3.1.k Šířeji prosazovat princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek/motivovat podniky s účastí státu při vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce (například České dráhy, Lesy ČR, správy povodí apod.) seznamovat veřejné zadavatele s metodikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek;

Gestor: ASZ s MMR, MPSV a dalšími resorty

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV zahájilo v roce 2016 realizaci projektu *Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání*, jehož cílem je podporovat začlenění prvků odpovědného zadávání (dále jen „OVZ“) do běžné praxe veřejných zadavatelů a zajistit tak funkční řešení pro efektivnější vynakládání veřejných prostředků, zejména s ohledem na potřeby v oblasti zaměstnanosti, sociální začleňování, případně udržitelnosti obecně, tj. včetně dopadu na životní prostředí.

Projekt vytváří dlouhodobou konzultační a odbornou platformu pro rozvoj tohoto konceptu a mimo jiné nabízí:

- poradenství a konzultace v oblasti využívání OVZ (definování vhodných příležitostí v rámci VZ, definice konkrétních požadavků či kritérií a jejich smluvní ošetření, zanesení principů OVZ do interních předpisů, apod.),
- platformu pro získání informací, příkladů dobré praxe, vzorových textací, odpovědí na položené otázky, apod. (web),
- aktivity na podporu výměny zkušeností a získávání informací (vzdělávací akce, e-learning, konference),
- výstupy mezinárodní spolupráce a přístup k inspirativním řešením v požadovaných oblastech.

K dispozici je tým odborníků v oblasti zadávání veřejných zakázek, práva, zaměstnanosti, sociálního začleňování, udržitelnosti a dalších souvisejících oblastech.

Vedle krátkodobé (ad hoc) spolupráce se zadavateli při řešení jednotlivých otázek souvisejících s OVZ při zadávání veřejných zakázek se projekt otevírá i možnosti **nastavení dlouhodobé spolupráce mezi MPSV a zadavatelem** – tato forma spolupráce byla zahájena s Lesy ČR, Masarykovou univerzitou a KÚ Jihomoravského kraje.

V roce 2016 došlo zejména k následujícím aktivitám:

- byly spuštěny webové stránky, kde je možné nalézt detailní informace o OVZ, vč. příkladů zadávacích dokumentací a příkladů dobré praxe; jsou zde zpracovány první případové studie, rozpracována jednotlivá témata OVZ, atd.
- fungovat začalo konzultační místo, které nabízí praktickou podporu nejen pro zadavatele
- proběhla konference s mezinárodní účastí „Odpovědné a efektivní veřejné zadávání – nové příležitosti“ (15. 9. 2016, Praha, Lichtenštejnský palác)

- vystoupení k tématu se uskutečnila na akcích zaměřených na šetrné budovy („veřejné zakázky a šetrné budovy“), dále na akci ASZ v Liberci (viz výše) a na půdě Masarykovy univerzity (celodenní seminář)
- zahájena byla publikační aktivita k tématu OVZ (periodika „Veřejné zakázky“, „Veřejné zakázky v praxi“, „Moderní obec“)
- rozvinuta byla mezinárodní spolupráce s cílem získat nové příklady dobré praxe, atd.

Na začátku prosince 2016 byl spuštěn **projekt Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje!** v rámci kterého proběhne v 1. polovině roku 2017 seminář k problematice společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek pro lokální konzultanty tak, aby mohli dále šířit povědomí o tomto principu v regionech.

Jedním z klíčových výstupů KPSVL jsou SPSZ, které představují plány opatření, jež vyloučená lokalita (obec nebo svazek obcí) zrealizuje s cílem minimalizovat výskyt vyloučených lokalit a rozvíjet obec na základě potřeb všech jejích obyvatel.

V rámci KPSVL jsou představitelé obcí v rámci příprav SPSZ vzdělávání také v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Opatření směřující ke společensky odpovědnému zadávání se objeví ve většině SPSZ, jichž bude do roku 2020 přijato minimálně 70. Kromě školení pomáhá Agentura těmto obcím také identifikovat vhodné typy veřejných zakázek pro realizaci tohoto opatření.²⁶

ASZ se dlouhodobě podílela ve spolupráci s P3 – People, Planet, Profit, o. p. s. na vzdělávacích seminářích o společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek, celkem pět z nich bylo realizováno počátkem roku 2016.

V rámci projektu MPSV *Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání* se ASZ v roce 2016 podílela na realizaci semináře o odpovědném zadávání v Liberci.

ÚP ČR dlouhodobě rozvíjí se státními podniky a organizacemi aktivní dialog. V roce 2014 ÚP ČR uzavřel memorandum se Správou železniční dopravní cesty s. o., Lesy České republiky, s. p., Českou biskupskou konferencí; intenzivně se rozvíjí spolupráce s DIAMO s. p., Probační a mediační službou, Českými drahami a.s. a s podniky spravujícími povodí hlavních českých toků. V roce 2015 uzavřel ÚP ČR memorandum o spolupráci se Svazem měst a obcí České republiky, a to za účelem spolupráce při zajišťování podpory rozvoje zaměstnanosti a zlepšení situace v sociální oblasti v obcích a městech ČR. Přímou v regionech jsou oslovováni zástupci státních podniků zaměstnanci monitoringu ÚP ČR, kteří aktivně nabízejí služby ÚP ČR a poskytují zaměstnavatelům informace o aktuální situaci na regionálním trhu práce.

Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) i jeho příspěvkové organizace se snaží trvale uplatňovat zásady rovných příležitostí a zákazu diskriminace nejen v zadávání veřejných zakázek, ale také ve všech oblastech své činnosti.

MK mělo ve své správě i v roce 2016 **podprogram 134D215 – program mobility pro všechny**, jehož cílem je plnění usnesení ze dne 14. července 2014 č. 568, k Vládnímu plánu financování *Národního rozvojového programu mobility pro všechny na období 2016-2025* a v souladu s tímto usnesením

²⁶ Např. zakázky na stavební práce, údržbářské práce atp.

se **MK podílí na budování ucelených bezbariérových tras měst a obcí**. V příloze k předmětnému usnesení vlády je MK uloženo zahrnout v rámci svých limitů ve svém rozpočtu v letech 2016-2025 a střednědobých výhledech finanční prostředky na zajištění úkolů Vládního plánu, a to ve výši 10 mil. Kč ročně.

Lesy České republiky s. p., (dále jen „LČR“) a ÚP ČR v roce 2016 pokračovaly ve spolupráci při řešení zaměstnanosti uchazečů o zaměstnání, evidovaných na jednotlivých ÚP v rámci celé ČR. K tomuto programu se podnik zavázal ve své *Koncepci strategického rozvoje podniku Lesy České republiky, s. p. pro období let 2015 – 2019*. Zapojeno bylo postupně celkem 79 organizačních jednotek podniku (lesní správy, správy toků, středisko Krušné hory, semenářský závod a lesní závody).

Náklady spojené s vytvořením pracovních míst (tzv. veřejně prospěšných prací), jsou hrazeny z rozpočtu státního podniku. Z těchto nákladů bylo 42 % pokryto příspěvky od úřadů práce na účelně vytvářená pracovní místa.

Zaměstnanci v rámci tohoto programu nejčastěji likvidovali černé skládky na pozemcích, určených k plnění funkcí lesa, udržovali a opravovali cestní sítě, starali se o objekty, sloužících veřejnosti (Program 2020) a vykonávali pomocné práce v pěstební činnosti, ochraně lesa apod. Často se jednalo o práce, které jsou z pohledu priorit termínově odkládány, přesto je nutné je při správě státních lesních majetků realizovat.

V návaznosti na klimatické vlivy a potřeby jednotlivých organizačních jednotek podniku **projekt probíhal v časovém rozpětí od 1. 4. do 30. 11. 2016**.

V průběhu roku 2016 byly postupně uzavřeny pracovní poměry s 290 zaměstnanci. Skutečné fyzické počty se pohybovaly mezi 150 až 250 zaměstnanci, vývoj celkového počtu souvisí s průběhem fluktuace u této kategorie zaměstnanců.

Fluktuace u těchto zaměstnanců se pohybovala v roce 2016 průměrně na úrovni 20 %. Nejčastějšími důvody ukončování pracovních poměrů (zejména ve zkušební době) ze strany zaměstnavatele byly, podobně jako v roce 2015 :

- Častá neomluvená absence
- Problémy s alkoholem a užíváním návykových látek
- S výše uvedenými důvody často souvisí i následná nechuť skutečně se zapojit do pracovního procesu v pravidelných časových režimech, neochota absolvovat fyzickou zátěž, často se jedná o kombinaci výše uvedených vlivů.

Obecné vyhodnocení:

- V roce 2016 došlo k dalšímu zlepšení spolupráce s Úřady práce, zejména v Karlovarském a Ústeckém kraji, kde jsou také počty těchto zaměstnanců nejvyšší.
- Lesní správci a zaměstnanci lesních správ a závodů ve většině případů hodnotí tuto aktivitu kladně – velkým přínosem jsou realizované práce v lese i na dalším spravovaném majetku LČR. Tento sociální program se na řadě organizačních jednotek stává vítaným doplňkem

možných pracovních aktivit, považovaných v běžném provozu termínově a personálně kapacitně za těžko uskutečnitelné.

Náklady spojené s vytvořením těchto sezónních pracovních míst v roce 2016 dosáhly 44 mil. Kč, příspěvky od úřadů práce pak 18,5 mil. Kč.

Státní podnik Povodí Labe uplatňoval v roce 2016 u vhodných veřejných zakázek zvláštní podmínky na plnění veřejné zakázky v sociální oblasti a oblasti zaměstnanosti.

Zajištění snadnějšího přístupu k pracovním příležitostem v rámci plnění veřejných zakázek státním podnikem mělo za cíl sociální začleňování tak, aby osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhly příležitostí a možností, které jim pomohou plně se zapojit do ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

V rámci realizace některých veřejných zakázek byla uplatňována podmínka, kdy se zhotovitel zavazuje splnit požadavek objednatele, a to že při zhotovení díla bude mít po celou dobu uzavřen pracovněprávní vztah s nejméně jedním pracovníkem, který byl před uzavřením smlouvy v evidenci dlouhodobě nezaměstnaných u úřadu práce po dobu minimálně šesti měsíců.

Kromě toho byla realizována i zadávací řízení s povinností zhotovitele zajistit studijní praxi alespoň jednoho studenta bakalářského nebo magisterského stupně např. v obor vodních staveb nebo dalších příbuzných oborů.

V roce 2016 bylo státním podnikem Povodí Labe zadáno formou sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek celkem 45 akcí v celkové hodnotě přes 116 mil. Kč.

Opatření: 3.1.I Vzhledem k demografickým predikcím ohledně stárnutí populace dále rozvíjet koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Při zprostředkování zaměstnání věnuje ÚP ČR v souladu se zákonem o zaměstnanosti zvýšenou péči uchazečům o zaměstnání, kteří ji pro svůj věk potřebují. Při realizaci APZ, a to konkrétně u společensky účelných pracovních míst, na které jsou umísťováni uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem, **jsou ÚP ČR přednostně také umísťováni uchazeči o zaměstnání starší 50 let. Umístění uchazečů o zaměstnání starších 55 let na společensky účelné pracovní místo je také podporováno vyšší bonifikací finančního příspěvku zaměstnavatelům.**

ÚP ČR rozvíjí koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob a uplatňuje výstupy z projektu AIVD - Implementace Age Managementu v České republice (termín realizace: 1. 9. 2013 - 30. 6. 2015).

Hlavním cílem projektu bylo vytvoření nástrojů k řešení problematiky cílové skupiny 50+ na trhu práce formou implementace principů Age Managementu za podpory mezinárodní spolupráce.

V rámci projektu je vytvořena široká tematická síť v oblasti Age Managementu. Je zpracována analýza nástrojů, metod a postupů v oblasti Age Managementu v ČR i EU, byly vyvinuty 3 moduly vzdělávacích aktivit pro různé cílové skupiny, bylo realizováno pilotní ověření vyvinutých vzdělávacích modulů, bylo provedeno pilotní testování WAI a statistické vyhodnocení, které je podkladem pro iniciaci možných změn v oblasti pracovně lékařské péče. Důležitým výstupem je zpracování příručky "Možnosti uplatnění Age Managementu v ČR."

Veškeré aktivity byly vyhodnocovány směrem k naplňování specifických cílů *Národního akčního plánu přípravy na pozitivní stárnutí 2013-2017*.

Při Radě vlády pro seniory a stárnutí populace, která spadá pod MPSV, funguje **Pracovní skupina na podporu zaměstnávání starších osob**. Pracovní skupina se v roce 2016 pravidelně scházela a ve své činnosti zaměřovala zejména na prohloubení spolupráce s neziskovými organizacemi a soukromou sférou prostřednictvím programů společenské odpovědnosti firem.

Opatření: 3.1.m Podporovat rozvoj sociálního podnikání formou osvěty, poradenství, finanční podpory i after care (následné podpory), včetně zvážení nutnosti přijetí specifické právní úpravy sociálního podnikání;

Gestor: MPSV, MPO, MŽP

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V prosinci 2016 byl zahájen projekt **Podpora sociálního podnikání v ČR pokračuje!**, který bude poskytovat poradenské služby pro zájemce o sociální podnikání a sociální podnikatele a bude umožňovat realizaci stáží v sociálních podnicích. **V projektu bude zapojeno až 20 lokálních konzultantů, zkušených sociálních podnikatelů, kteří poskytnou informace o sociálním podnikání, zprostředkují kontakty se stakeholdery a dobrou praxi.**

V rámci projektu budou rovněž realizovány skupinové kurzy s nejrůznějším zaměřením (zahájení podnikání, příprava podnikatelského plánu apod.). Z hlediska osvětové činnosti budou v rámci projektu rozšiřovány **webové stránky www.ceske-socialni-podnikani.cz**, které fungovaly i po skončení předchozího projektu a stále přináší aktuální informace z oblasti sociálního podnikání. Dále budou v rámci projektu realizovány mezinárodní aktivity (tematické sítě, konference). V červnu byla vyhlášena druhá výzva č. 03_16_067 Podpora sociálního podnikání OPZ, která byla opět zaměřena na podporu vzniku a rozvoje nových sociálně podnikatelských aktivit. V rámci investiční priority 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 bude podporován vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání - integrační sociální podnik a environmentální sociální podnik.

Obdobně oblasti společensky zodpovědného zadávání se v rámci realizace KPSVL, resp. přípravy SPSZ (podrobněji viz bod 3.1.k výše) **ASZ soustředí na představení tématu sociálního podnikání**. Kromě

toho Agentura těmto obcím pomáhá identifikovat vhodné typy podnikatelských příležitostí a také subjekty, které jsou pro realizaci sociálního podnikání vhodné (např. technické služby, údržby zeleně, ale i méně typické, jako moštárna, a další) a obcím poskytuje odborné konzultace k projektovým záměrům, které obce následně předkládají v rámci výzev pro KPSVL.

ÚP ČR spolupracuje v oblasti sociálního podnikání se sociálními podniky, ať již prostřednictvím nabídky spolupráce, zjišťováním požadavků na kvalifikaci pracovní síly, tak také přímou podporou, kdy prostřednictvím APZ podporuje umístování uchazečů o zaměstnání u těchto zaměstnavatelů. Vedoucí zaměstnanci ÚP ČR jsou součástí pracovních skupin pro komunitní plánování ve městech a obcích, kde jsou tyto skupiny vytvořeny. ÚP ČR také aktivně spolupracuje na projektech realizovaných jinými subjekty, které jsou zaměřeny na řešení problematiky sociálně vyloučených lokalit, spolupracuje s neziskovými organizacemi, které v těchto lokalitách působí.

Na úrovni krajů jsou realizovány regionální individuální projekty zaměřené na práci s uchazeči o zaměstnání ze sociálně vyloučených lokalit. Osvětová činnost mezi zaměstnavateli směrem k sociálnímu podnikání je realizována prostřednictvím zaměstnanců monitoringu ÚP ČR při osobních kontaktech se zaměstnavateli, na vyšší úrovni je zajišťována prostřednictvím Poradních sborů.

V únoru 2016 vyhlásilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) program Záruka 2015 až 2023, jehož cílem je podpořit přístup malých a středních podnikatelů k bankovním úvěrům na realizaci jejich podnikatelských projektů. Jedna z podpor programu je určena výhradně pro sociální podnikatele. Správcem finančního nástroje uvedeného programu je Českomoravská záruční a rozvojová banka (dále jen „ČMZRB“).

V rámci II. Výzvy bylo v roce 2016 poskytnuto celkem 1824 záruk ve výši 3,5 mld. Kč, což umožnilo podnikatelům zaručit u komerčních bank úvěry v objemu téměř 5 mld. Kč. V roce 2017 program pokračuje stále platnou **II. Výzvou národního programu Záruka 2015 až 2023**, v rámci které mohou MSP získat záruku za bankovní úvěr investičního či provozního charakteru až do výše 20 milionů korun na dobu až 8 let a sociální podnikatelé k zaručovanému úvěru i finanční příspěvek až do výše 500 000 korun. Výše záruky dosahuje až 80 % jistiny zaručovaného úvěru.

MPSV je společně s MPO spolugestorem přípravy věcného záměru **zákona o sociálním podnikání**, kterým má být v ČR sociální podnikání legislativně ukotveno. Věcný záměr zákona je ve stavu doporučení Legislativní rady vlády ke schválení vládou ČR. Sektor sociálního podnikání je marginální oblastí trhu. Důvodem je dosud nedostatečné vymezení sociálních podniků, které by umožnilo jejich legislativní ukotvení a též jednotný přístup všech zainteresovaných resortů k jejich podpoře. Zástupci MPO jsou členy pracovní skupiny pro přípravu zákona o sociálním podnikání včetně jeho věcného záměru. Návrh věcného záměru o sociálním podnikání byl dne 22. 9. 2016 předložen ke schválení Legislativní radě vlády. Ta ho nakonec schválila dne 9. 3. 2017.

Součástí Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (dále jen „EVVO“) a environmentálního poradenství (dále jen „EP“) na léta 2016 až 2015, který byl schválen usnesením vlády č. 652 ze dne 20. července 2016, je **Cíl 2.6 – Nové směry, Opatření 2.6.1 – Podporovat propojování EVVO a EP se sociální oblastí.**²⁷ Koordinovat společný postup příslušných ministerstev,²⁸

²⁷ Např. práce v sociální a zdravotní sféře, práce se seniory, zdravotně postiženými a jinak znevýhodněnými skupinami.

²⁸ Koordinace grantových programů, dohody o spolupráci.

ale i na regionální a místní úrovni,²⁹ Úkoly 2.6.1.1 – V rámci výročních konferencí k EVVO a EP začlenit blok věnovaný propojování EVVO se sociální oblastí, a 2.6.1.2 – V dotačních zdrojích zahrnout téma podpory propojování EVVO se sociální oblastí. V neposlední řadě pak i **osvěta v oblasti sociálního podnikání** je součástí vzdělávání v rámci místní Agendy 21.

Opatření: 3.1.n Zavedení systémové podpory přístupu osob k mikrofinancování;

Gestor: MPSV ve spolupráci s MPO a dalšími relevantními aktéry

Termín: Do konce roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Program podpory **EXPANZE**, připravovaný v rámci **Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020** (dále jen „OPPIK“). OPPIK má za cíl usnadňovat malým a středním podnikatelům přístup k bankovním úvěrům na realizaci jejich podnikatelských projektů pro zahájení a/nebo další rozvoj podnikání, zvyšovat podnikatelskou aktivitu ve státem podporovaných regionech a přispívat k rozvoji sociálního podnikání. Podpora bude poskytována ve formě zvýhodněného úvěru s možností odkladu splátek jistiny, záruky za úvěr a finančního příspěvku na úhradu úroků. Vyhlášení Výzvy je plánováno na březen 2017.

MPO pokračuje v realizaci národního programu **Záruka 2015 až 2023**, který podporuje přístup malých a středních podniků k finančním prostředkům. Jeho podmínky jsou nastaveny tak, aby doplňovaly program podpory **EXPANZE**, realizovaného v rámci OPPIK. Podpora tak může být poskytnuta i v oborech činností či regionech (např. Praha), které nemohou být podpořeny z OPPIK.

Kromě uvedených programů vyhlásilo MPO na podporu malých a středních podnikatelů **Program Inostart**, který potrvá v rozšířené formě do konce roku 2016. Hlavním cílem **Programu Inostart** je umožnit začínajícím malým a středním podnikatelům získat úvěr k realizaci inovativních projektů. Pro podporu podnikatelů je využita kombinace veřejných a soukromých zdrojů. Z prostředků „Programu švýcarsko-české spolupráce“ podnikatelé získají záruku za úvěr, kterou poskytuje ČMZRB, úvěr poskytuje Česká spořitelna z vlastních prostředků. Součástí programu je rovněž poradenství, které zajišťuje Erste Grantika Advisory, dceřiná společnost České spořitelny. K 31. 12. 2016 bylo uzavřeno 46 úvěrů v celkové výši 306 mil. Kč. Program nadále plynule pokračuje.

²⁹ Propojování NNO, státních organizací a místních iniciativ v oblasti EVVO a EP a oblasti sociální.

Opatření: 3.2.o Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osoby k přístupu a udržení na trhu práce;

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Z pohledu financování sociálních služeb plní roli uvedenou v opatření především **odborné sociální poradenství**, jež má svou provázanost na další složky systému sociálního začleňování hluboký dopad. **Výše dotací MPSV na podporu poskytování sociálních služeb plynoucí do podpory odborného sociálního poradenství neustále rostou.** Viz čísla:

Rok	Výše dotací na podporu poskytování sociálních služeb (v mil. Kč)
2011	221
2012	204
2013	201
2014	244
2015	269
2016	279

Na základě kvalifikovaného odhadu lze konstatovat, že zhruba desetina odborných poraden je výlučně zaměřena na podporu a pomoc nezaměstnaných osob, respektive osobám hledajícím zaměstnání. Oproti tomu základní informační servis k možnostem nalezení zaměstnání, o tom, jak ke specifikám pracovního trhu přistupovat, je vždy schopno dát zhruba 90 % odborných sociálních poradenství.

K 25. 1. 2017 bylo zaregistrováno 37 domů na půl cesty, 62 kontaktních center, 542 služeb odborného sociálního poradenství a 150 sociálně terapeutických dílen.³⁰ Odhadem je pak desetina těchto sociálních služeb zaměřena na práci s klientem v případě jejich začlenění na trh práce.

Zmíněné sociální služby jsou zaměřeny na různé cílové skupiny a nabízejí podporu v různých oblastech, podpora osoby k přístupu a udržení na trhu práce je pouze jednou z nich. Uvedená data jsou tak pouze orientační. Lze také usuzovat, že podpora osoby v dalších oblastech bude mít pozitivní vliv na přístup a udržení se na trhu práce.

³⁰ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb.

Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osob k přístupu a udržení na trh práce je za OPZ vykazována v opatření 3.1.a, kde jsou doplněny výzvy OPZ a jejich plnění. Podpora sociální služby odborné sociální poradenství je směřována do výzev v rámci koordinovaného přístupu, tj. výzvy č.03_15_026 a 03_15_042, kde v roce 2016 bylo podpořeno celkem 11 projektů za 26 mil. Kč.

Opatření: 3.2.p Podpora rozvoje sociální práce ve službách zaměstnanosti (např. využití metody case managementu apod.);

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání aktivně spolupracuje se sekci 4 MPSV a GŘ UP. V roce 2016 byla vydána **Instrukce č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na ÚP ČR** v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V rámci Instrukce je upraven minimální rozsah výkonu sociální práce na úřadech práce. Spolu se **směrnicí generální ředitelky č. 2/2016 Pravidla spolupráce útvarů zaměstnanosti a útvarů NSD (hmotné nouze) Úřadu práce České republiky** vymezují tyto materiály působnost sociální práce v agendě řešení hmotné nouze, které obsahují prvky case managementu, respektive konkrétní doporučení k případové práci.

V rámci investiční priority 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 bude podporována příprava osob z cílových skupin ke vstupu či návratu na trh práce. Aktivitu je možné doplnit o zajištění doprovodných služeb typu dluhové poradenství, rodinné poradenství, psychologické poradenství, poradenství v oblasti bydlení apod. Aktivita jsou vhodné zejména pro osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané a osoby s kumulací hendikepů na trhu práce, které jsou nejvíce vzdáleny od trhu práce.

ÚP ČR připravuje realizaci systémového projektu v OPZ, který si klade za cíl v rámci klíčové aktivity zaměřit se na rozvoj spolupráce zainteresovaných subjektů ve vazbě na pracovní uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce. V rámci realizace této spolupráce je předpokladem zapojení následujících subjektů – školy, vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé působící na otevřeném trhu práce, zařízení a pracovníci poskytující sociální služby a sociální práci, ergodiagnostická centra, nestátní neziskové organizace, sociální partneři apod. Cílem je pomoci klientovi se zapojením nástrojů, které jsou v daný čas pro klienta vhodné.

Opatření: 3.2.q Podpora rozvoje sociálně terapeutických dílen vzájemně prostupných s integračním sociálním podnikáním a zaměstnáváním znevýhodněných, propojování činnosti sociálně terapeutických dílen s potřebami obce, města, regionu.

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Sociálně terapeutické dílny jsou místem, kde může člověk bezpečně rozvíjet svůj potenciál v pracovní oblasti. Současně představují určitý stupeň v přechodu člověka směrem k následným úrovním, a to na chráněný nebo otevřený trh práce.

Celková dotační podpora sociálně terapeutických dílen ze strany MPSV neustále roste:

Rok	Dotace MPSV na podporu sociálně terapeutických dílen v mil. Kč
2012	68
2013	60
2014	79
2015	135
2016	160

V průběhu roku 2016 byl implementován **doporučený postup MPSV č. 1/2016 – Na podporu realizace prostupného systému sociální a pracovní rehabilitace**, jehož cílem je možnost přechodu klientů mezi jednotlivými službami tak, jak je v daném čase potřeba. Dle tohoto Doporučeného postupu je konečným výsledkem procesu sociální rehabilitace dosažení co nejvyššího stupně soběstačnosti osoby se ZP, která je důležitým předpokladem pro společenské i ekonomické uplatnění této osoby. Konkrétním obsahem sociální rehabilitace je: podpora soběstačnosti osoby se ZP a podpora sociální integrace osoby se ZP. Doporučený postup stanovil pravidelnou komunikaci mezi poskytovateli služeb sociální rehabilitace, sociálně terapeutických dílen a ÚP ČR a zdůrazňuje, že „je třeba využít potenciál zaměstnavatelů uplatňujících prvky „společenské odpovědnosti podniku“. Tato spolupráce bude prohloubena v rámci připravovaného systémového projektu v OPZ, který si klade za cíl v rámci klíčové aktivity zaměřit se na rozvoj spolupráce zainteresovaných subjektů ve vazbě na pracovní uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce. V rámci realizace této spolupráce je předpokladem zapojení následujících subjektů – školy, vzdělávací zařízení, zaměstnavatelé působící na otevřeném trhu práce, zařízení a pracovníci poskytující sociální služby a sociální práci, ergodiagnostická centra, nestátní neziskové organizace, sociální partneři apod.

Výzva 03_15_005 a 03_15_006 podpora sociálních služeb³¹ - ze 16 projektů 14 zahrnuje podporu i sociálně-terapeutických dílen v souladu se střednědobými plány rozvoje sociálních služeb (dále jen „SPRSS“). Ve výzvě č. 03_16_067, výzva zaměřená na podporu sociálního podnikání, bylo nově umožněno zapojení NNO, kteří jsou zavedenými poskytovateli sociálních služeb, coby žadatelů

³¹ Podpora vybraných sociálních služeb v návaznosti na krajské střednědobé strategie rozvoje sociálních služeb.

o podporu. Tento krok má za cíl mimo jiné podpořit dostupné vzdělávání a umožnit klientům sociálních služeb snazší integraci na trh práce, a to i prostřednictvím zaměstnání v sociálním podniku.

1.3 Plnění opatření v oblasti sociálních služeb

Prostřednictvím sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, je poskytována pomoc a podpora fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby skrze svoji činnost reagují na potřeby osob sociálně vyloučených případně sociálním vyloučením ohrožené a zároveň reagují na nepříznivé sociální jevy, které se vyskytují v místě působnosti. Strategie konstatovala, že kapacita a dostupnost sociálních služeb je stále nedostatečná, přetrvávají výrazné rozdíly v kvalitě poskytování sociálních služeb, poukázala na neudržitelnost systému financování sociálních služeb, personální nesystémovost (nevyjasněnost rolí a kompetencí) v sociálních službách či nedostatečnou komunikaci mezi teorií a praxí.

Cíl: Zajistit dostatečně rozvinutý systém sociálních služeb pro potřeby osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožené reagující na jejich individuální potřeby v kontextu společenské zakázky

Opatření: 3.2.f Optimalizovat systém financování sociálních služeb, který bude reflektovat demografický vývoj, nároky uživatelů a rostoucí náklady poskytovatelů;

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Do systému sociálních služeb plyne, jak již bylo uvedeno mimo jiné výše, ze státního rozpočtu stále více prostředků (více viz tabulka níže). Dále byla ze strany MPSV v rámci novely zákona o sociálních službách v roce 2016 navržena **fixace minimální výše prostředků na podporu poskytování sociálních služeb**, coby průměr celkové výše alokace, na sociální služby určené. Avšak tato podoba novely zákona o sociálních službách není definitivní a lze v následujícím období očekávat další změny.

Záměrem bylo zajistit minimální částku, pod kterou nelze celkovou alokaci na sociální služby snížit, a to i za nepříznivé ekonomické situace v ČR. Predikce požadavků na státní rozpočet v oblasti alokace na sociální služby dosahovala s koncem roku 2016 9,8 mld. Kč.

Dotace MPSV sociálním službám dle převažující cílové skupiny³²			
Popisky řádků	2014	2015	2016
děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy	196 826 049 Kč	226 358 088 Kč	240 761 044 Kč
etnické menšiny	16 197 200 Kč	10 269 130 Kč	8 109 200 Kč
imigranti a azylanti	15 362 400 Kč	20 344 191 Kč	24 665 522 Kč
oběti domácího násilí	27 944 290 Kč	30 346 672 Kč	36 811 786 Kč
oběti obchodu s lidmi	5 552 000 Kč	6 473 000 Kč	8 574 103 Kč
oběti trestné činnosti	4 446 100 Kč	9 962 024 Kč	9 350 396 Kč
osoby bez přístřeší	250 127 308 Kč	330 464 441 Kč	376 403 051 Kč
osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče	22 113 068 Kč	23 785 076 Kč	25 946 793 Kč
osoby komerčně zneužívané	802 000 Kč	701 850 Kč	606 297 Kč
osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách	144 901 618 Kč	162 465 591 Kč	158 777 621 Kč
osoby s chronickým duševním onemocněním	760 134 850 Kč	913 876 526 Kč	928 357 135 Kč
osoby s chronickým onemocněním	83 999 800 Kč	94 111 694 Kč	113 800 548 Kč
osoby s jiným zdravotním postižením	50 970 900 Kč	68 670 520 Kč	80 475 290 Kč
osoby s kombinovaným postižením	542 521 790 Kč	670 570 241 Kč	588 116 311 Kč
osoby s mentálním postižením	1 227 131 294 Kč	1 532 927 819 Kč	1 480 875 955 Kč
osoby s tělesným postižením	62 745 300 Kč	90 612 630 Kč	76 215 561 Kč
osoby se sluchovým postižením	43 565 168 Kč	51 612 592 Kč	61 639 185 Kč
osoby se zdravotním postižením	303 844 943 Kč	348 026 564 Kč	348 149 598 Kč
osoby se zrakovým postižením	41 161 300 Kč	47 860 231 Kč	52 235 101 Kč
osoby v krizi	135 493 600 Kč	162 765 656 Kč	162 857 448 Kč
osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách	70 096 330 Kč	91 047 421 Kč	107 269 429 Kč
osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy	20 910 200 Kč	30 081 674 Kč	34 114 508 Kč
pachatelé trestné činnosti	5 393 300 Kč	4 945 100 Kč	5 741 700 Kč
rodiny s dítětem/děti	236 524 327 Kč	335 626 390 Kč	370 080 554 Kč
senioři	2 964 561 870 Kč	3 300 093 879 Kč	2 943 368 264 Kč
N/A	474 171 382 Kč	1 001 000 Kč	
Celkový součet	7 707 498 387 Kč	8 565 000 000 Kč	8 243 302 400 Kč

³² Částky za rok 2016 nejsou kompletní - celkový stav bude znám po 31. 3. 2017, kdy kraje ze zákona musí podat konečný přehled o čerpání dotace.

Dotace na podporu poskytování sociálních služeb dle krajů v letech 2014 - 2017				
	Celkem dotace 2014	Celkem dotace 2015	Celkem dotace 2016	Základní alokace 2017
Česká republika	166 625 920 Kč	205 000 000 Kč	287 880 000 Kč	370 000 000 Kč
Hlavní město Praha	641 580 485 Kč	675 488 000 Kč	718 887 000 Kč	719 120 000 Kč
Jihočeský	482 962 139 Kč	557 612 000 Kč	593 437 500 Kč	593 630 000 Kč
Jihomoravský	678 307 553 Kč	769 956 000 Kč	819 424 500 Kč	819 690 000 Kč
Karlovarský	247 111 517 Kč	284 240 000 Kč	302 502 000 Kč	302 600 000 Kč
Královéhradecký	395 447 019 Kč	456 456 000 Kč	485 783 000 Kč	485 940 000 Kč
Liberecký	311 027 827 Kč	346 104 000 Kč	368 341 000 Kč	368 460 000 Kč
Moravskoslezský	890 485 522 Kč	1 002 364 000 Kč	1 066 764 500 Kč	1 067 110 000 Kč
Olomoucký	596 033 792 Kč	652 916 000 Kč	694 865 500 Kč	695 090 000 Kč
Pardubický	394 439 472 Kč	448 932 000 Kč	477 775 500 Kč	477 930 000 Kč
Plzeňský	370 168 655 Kč	406 296 000 Kč	432 400 000 Kč	432 540 000 Kč
Středočeský	912 111 952 Kč	913 748 000 Kč	972 455 500 Kč	972 770 000 Kč
Ústecký	723 608 439 Kč	811 756 000 Kč	863 910 500 Kč	864 190 000 Kč
Vysočina	404 764 618 Kč	443 080 000 Kč	471 547 000 Kč	471 700 000 Kč
Zlínský	492 823 476 Kč	591 052 000 Kč	629 026 500 Kč	629 230 000 Kč
celkem	7 707 498 387 Kč	8 565 000 000 Kč	9 185 000 000 Kč	9 270 000 000 Kč

Dotace MPSV dle skupiny služeb³³			
Skupina služeb/ROK	2014	2015	2016*
poradenství	242 261 370 Kč	268 711 825 Kč	278 685 194 Kč
sociální péče	6 101 954 378 Kč	6 613 069 910 Kč	6 121 985 893 Kč
sociální prevence	1 325 018 175 Kč	1 683 218 265 Kč	1 842 631 313 Kč
Celkový součet	7 707 498 387 Kč	8 565 000 000 Kč	8 243 302 400 Kč

Další opatření, směřující k systémové změně financování sociálních služeb, především pak služeb sociální péče, jsou obsažena ve schválené Národní strategii rozvoje sociálních služeb na roky 2016-2025.

³³ Částky za rok 2016 nejsou kompletní - celkový stav bude znám po 31. 3. 2017, kdy kraje ze zákona musí podat konečný přehled o čerpání dotace.

Dotace MPSV (v Kč) na podporu poskytování sociálních služeb dle kraje a cílové skupiny																
Cílová skupina /Kraj	Česká Republika	Hlavní Město Praha	Jihočeský	Jihomoravský	Karlovarský	Královéhradecký	Liberecký	Moravskoslezský	Olomoucký	Pardubický	Plzeňský	Středočeský	Ústecký	Vysočina	Zlínský	Celkový součet
děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společenské nezádo- ucími jevy	10 933 000	15 267 000	12 278 600	16 638 300	9 082 600	10 606 000	11 670 000	31 243 000	12 658 100	10 516 000	14 139 544	21 799 400	38 587 900	11 668 000	13 673 600	240 761 044
etnické menšiny			190 600		2 160 100			301 000		389 000		196 900	755 200	934 000	3 182 400	8 109 200
imigranti a azylanti	8 937 000	3 247 000	480 800	2 098 800		646 000	1 449 000		543 200	828 000	2 045 322	86 900	1 885 500	2 418 000		24 665 522
oběti domácího násilí	6 723 000	9 212 000	808 800	3 222 900	2 092 700	0	1 358 000	3 322 000	1 292 100	0	947 086	4 020 000	1 590 500	505 000	1 717 700	36 811 786
oběti obchodu s lidmi	7 338 000										1 236 103					8 574 103
oběti trestné činnosti	5 150 000	996 000	364 000	425 600			446 000	133 000	217 800	370 000	420 696	468 300		359 000		9 350 396
osoby bez přístřeší	16 470 000	45 271 000	5 659 700	23 677 700	11 229 200	3 171 000	18 190 000	83 609 000	43 862 400	3 215 000	12 673 551	24 070 400	57 737 700	3 013 000	24 553 400	376 403 051
osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení	1 686 000	2 173 000	132 300	870 700	5 104 300	335 000	1 174 000	3 106 000	1 753 400	2 485 000	897 793	1 662 300	1 709 500	611 000	2 246 500	25 946 793

pro výkon ústavní péče																
osoby komerčně zneužívané											606 297					606 297
osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách	27 845 000	10 606 000	5 002 200	12 294 600	1 812 800	16 451 000	9 055 000	14 496 000	6 715 100	2 973 000	3 671 521	19 272 800	13 811 300	2 568 000	12 203 300	158 777 621
osoby s chronickým duševním onemocněním	6 782 000	92 652 000	39 660 100	156 379 200	35 037 200	28 100 000	13 556 000	94 259 000	52 997 800	44 241 000	32 804 635	95 548 700	159 127 900	637 000	76 574 600	928 357 135
osoby s chronickým onemocněním	198 000	10 711 000	2 001 700	11 109 100	2 517 600	4 026 000		778 000	15 979 100	3 537 000	20 210 648	12 162 200	14 291 000	4 370 000	11 909 200	113 800 548
osoby s jiným zdravotním postižením	9 444 000	10 994 000	4 018 500	12 541 100	1 350 300	0	8 543 000	4 599 000	799 200	0	4 855 990	4 797 700	97 600	7 630 000	10 804 900	80 475 290

osoby s kombinovaným postižením	8 129 000	75 832 000	31 485 000	17 201 500	14 167 800	32 610 000	35 994 000	62 467 000	49 918 000	10 296 000	2 930 611	93 118 100	84 193 100	15 836 000	53 938 200	588 116 311
osoby s mentálním postižením	848 000	81 331 000	90 029 400	141 178 100	32 434 500	76 522 000	63 627 000	214 181 000	129 769 700	120 955 000	51 446 555	157 969 200	134 831 300	88 075 000	97 678 200	1 480 875 955
osoby s tělesným postižením	1 430 000	23 336 000	2 488 300	7 408 800		17 368 000	1 886 000	3 592 000	2 283 700	3 107 000	722 861	4 632 600	7 618 300		342 000	76 215 561
osoby se sluchovým postižením	30 580 000	2 905 000	923 400	6 615 400	0	1 025 000	812 000	1 823 000	1 481 000	18 000	2 257 785	2 075 200	7 013 500	2 203 000	1 906 900	61 639 185
osoby se zdravotním postižením	24 783 000	14 809 000	19 100 200	21 242 400	55 072 700	9 763 000	13 971 000	30 076 000	7 008 000	30 737 000	53 509 398	14 696 000	22 625 100	3 803 000	26 953 800	348 149 598
osoby se zrakovým postižením	15 164 000	4 794 000	2 030 700	5 709 000	1 586 300	1 889 000	1 662 000	8 044 000	1 934 400	2 084 000	2 877 401	1 705 100	1 079 700	1 582 000	93 500	52 235 101
osoby v krizi	6 791 000	10 772 000	11 993 900	8 589 400	8 548 300	4 739 000	11 813 000	12 880 000	4 032 300	8 213 000	12 611 648	26 404 700	15 345 900	8 136 000	11 987 300	162 857 448
osoby žijící v sociálně vyloučených		1 765 000	1 416 200	10 476 200	13 840 400	0	6 638 000	13 270 000	14 148 100	836 000	7 527 729	11 403 100	23 132 700	1 866 000	950 000	107 269 429

komunit ách																
osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobe m života ohrožen y	6 139 000	6 596 000	119 400	753 700	420 800	206 000	874 000	3 840 000	1 877 000	1 543 000	2 242 308	1 048 300	6 157 200	700 000	1 597 800	34 114 508
pachate lé trestné činnosti	3 739 000	595 000											701 700	706 000		5 741 700
rodiny s dítětem /dětmi	10 510 000	25 400 000	8 405 300	21 581 900	12 928 400	9 460 000	11 935 000	49 454 000	39 315 900	23 426 000	17 098 954	30 653 500	50 756 400	18 592 000	40 563 200	370 080 554
senioři	71 549 000	222 588 000	316 021 400	273 857 600	73 317 500	198 090 000	129 588 000	342 425 000	255 765 700	173 991 000	156 374 564	365 811 300	164 229 400	11 153 000	188 606 800	2 943 368 264
Celkový součet	281 168 000	671 852 000	554 610 500	753 872 000	282 703 500	415 007 000	344 241 000	977 898 000	644 352 000	443 760 000	404 109 000	893 602 700	807 278 400	187 365 000	581 483 300	8 243 302 400

Opatření: 3.2.i Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce prostřednictvím osvěty a informování.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno částečně

KSZ doporučuje **v případě široké veřejnosti se více zaměřit na zvyšování prestiže sociální práce.**

Osvěta a informování byla v roce 2016 v této oblasti realizována pouze nepřímo. **Ve dnech 23. a 24. září 2016 se konala konference XIII. Hradecké dny sociální práce.** Pořadatelem bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí, spoluorganizátorem Ústav sociální práce Univerzity Hradec Králové. Tématem konference byla Podpora člověka v jeho přirozeném prostředí, sekce byly mimo jiné zaměřeny na péči o lidi s duševním onemocněním, možnosti sociální práce ve veřejné správě a další. Konference byla realizována v rámci projektu Život jako každý jiný, jenž je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. **Konference se zúčastnilo 401 osob, z toho cca 35 ze zahraničí,** přičemž hlavními cílovými skupinami konference byli sociální pracovníci a další profesionálové z oblasti sociálních služeb. Tématem konference byla Podpora člověka v jeho přirozeném prostředí, sekce byly mimo jiné zaměřeny na péči o lidi s duševním onemocněním, možnosti sociální práce ve veřejné správě a další.

V roce 2016 byl připravován a prošel schvalovacím procesem projekt **Systemová podpora profesionálního výkonu sociální práce II,** jehož aktivity budou realizovány od roku 2017. Jedna z aktivit projektu je zaměřena na osvětu a informování o sociální práci, a to v rámci pořádání konferencí u příležitosti Světového dne sociální práce, vysílány budou rádiové a televizní spoty a vytvořeny budou krátké šoty z oblasti výkonu sociální práce určené široké veřejnosti, navržen bude systém ocenění sociálních pracovníků a další.

Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce lze spatřovat také v lepší odměně pracovníků této sféry. V roce 2016 došlo dvakrát k dofinancování sociálních služeb, které bylo určeno na platy a mzdy v sociálních službách. Celkem se jednalo o částku 620 mil. Kč. Od 1. srpna 2016 také vzrostl o 10% příspěvek na péči, který je důležitým zdrojem financování pobytových sociálních služeb. Dne 21. července 2014 bylo vydáno Usnesení vlády ČR č. 619 „O posílení prostředků na financování sociálních služeb v roce 2015“, ve kterém je uvedeno, že pro rok 2015 bude určeno na zlepšení odměňování pracovníků v sociálních službách 750 milionů Kč, stejná alokace byla zajištěna i na další dva roky, tj. rok 2016 a rok 2017. V současné době MPSV navrhuje toto opatření prodloužit až do roku 2025, za tímto účelem byl vypracován materiál pro vládu ČR. Dle sdělení ekonomické sekce MPSV by již těchto 750 milionů mělo být v rámci alokace automaticky zahrnuto i pro další roky.

1.4 Plnění opatření v oblasti podpory rodiny

Podpora rodiny je součástí investic do lidského kapitálu, který je vytvářen i v rodině, a proto je rodina z hlediska sociálního začleňování pro soudržnost a další rozvoj společnosti nezbytná. V ČR představují děti a rodiny s dětmi podstatnou skupinu významně ohroženou chudobou a sociálním vyloučením.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit dostupné, provázané a kvalitní služby pro rodiny, děti a mládež. Posílení ekonomické stability rodin a jejich samostatnost s důrazem na svobodu volby rodinné strategie, zejména v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života.

Opatření: 3.3.a Zpracování nového zákona o podpoře rodiny, náhradní rodinné péče a systém ochrany práv dětí a novelizace souvisejících právních předpisů

Gestor: MPSV

Termín: Od 1. ledna 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

Komise doporučuje se do budoucna více zaměřit **na rozvoj pobytových zařízení (azylové domy) pro celé rodiny**. K dispozici jsou často jen azylové domy pro matky s dětmi, kam nemá otec přístup. Je potřeba se rovněž systémově zabývat problematikou **krizových lůžek v případě náhlé ztráty bydlení a zařízení pro rodiče**, kteří mají dítě v ústavní péči právě kvůli nevyhovujícímu bydlení a chtějí je získat zpět.

Před přípravou nového komplexního zákona o systému ochrany práv dětí byla v tomto legislativním cyklu upřednostněna **příprava návrhu sjednocení pobytových a ambulantních služeb pro ohrožené děti a rodiny**.

Sjednocení je navrženo v rámci návrhu novely zákona č. 108/2006 Sb., *o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů* (dále jen „zákon o sociálních službách“) a zákona č. 359/1999 Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů* (dále jen „zákon o SPOD“) s předpokládanou účinností od 1. 1. 2018, jednak v rámci návrhu právní úpravy resortního sjednocení služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny podle usnesení vlády č. 1033 ze dne 23. 11. 2016 k *Podnětu Rady vlády ČR pro lidská práva ke sjednocení služeb pro ohrožené děti a k úpravě podmínek pro poskytování pobytových služeb těmto dětem*.

Opatření: 3.3.b Zajištění systémových změn v oblasti náhradní rodinné péče;**Gestor:** MPSV**Termín:** Průběžně**Stanovisko KSZ:** Plněno

Komise upozorňuje na stále **nedostatečný počet profesionálních pěstounů**, kteří jsou schopni přijmout větší sourozeneckou skupinu, děti s mentálním a/nebo zdravotním postižením, děti staršího věku nebo děti romské etnicity.

Záměr transformace v oblasti náhradní rodinné péče (dále jen „NRP“) je součástí *Národní strategie ochrany práv dětí – Právo na dětství* schválené usnesením č. 4 ze dne 4. 1. 2012. **K oblasti NRP směřuje cíl 9 Podpora náhradní rodinné péče**, v rámci něhož MPSV usiluje o zajištění možnosti každého dítěte vyrůstat v rodinném prostředí, a v těch případech, ve kterých dítě nemůže z dočasných nebo trvalých důvodů vyrůstat ve vlastním rodinném prostředí, upřednostnit svěřeni dítěte do NRP oproti umístění dítěte do péče institucionální. **K naplnění cíle 9 vedou klíčové aktivity zaměřené na rozvoj a profesionalizaci pěstounské péče, včetně specializace části pěstounů na péči o děti se specifickými potřebami.**

K plnění cíle 9 Strategie napomáhá navazující **individuální projekt MPSV Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany** (dále jen „IP MPSV“) financovaný z OPZ s celkovým rozpočtem ve výši 326 mil. Kč. Jeho realizace probíhá v období od 1. 1. 2016 do 30. 6. 2019. Součástí projektu je klíčová aktivita č. 4 *Podpora náhradní rodinné péče*, jejímž záměrem je profesionalizace pěstounské péče a zefektivnění procesu zprostředkování NRP. Cílem je stanovit kritéria kvality jednotlivých fází procesu zprostředkování NRP, na kterých se podílejí sociální pracovníci, psychologové či pracovníci zajišťující doprovázení při výkonu pěstounské péče. Do aktivity je zapojeno 8 krajů (konkrétně Olomoucký, Moravskoslezský, Středočeský, Královehradecký, Pardubický, Vysočina, Jihočeský, hl. město Praha). KA 4 zahrnuje 5 dílčích aktivit:

První je **aktivita 4.1 Pilotní ověření nastavení předpokladů pro přijetí dítěte do rodiny**, jejímž cílem je nastavit předpoklady pro přijetí dítěte do rodiny, vytvořit jednotná kritéria a postupy odborného posuzování zájemců o výkon pěstounské péče nebo osvojení a pilotně je ověřit v praxi. V rámci aktivity budou formulována pravidla výběru žadatelů s přihlédnutím k předpokladům pro výkon NRP. Plánuje se provedení analýzy současného systému posuzování žadatelů a nastavení nových postupů pro odborné posuzování žadatelů, které by měly reagovat na nedostatky zjištěné v analýze. Při realizaci aktivity je věnována pozornost odbornému posuzování pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče dětem se specifickými potřebami.

V roce 2016 byl v rámci aktivity mapován přístup krajských úřadů (dále jen „KÚ“) k odbornému posuzování zájemců o výkon o NRP. Bylo zjištěno, že je tento přístup mezi KÚ diametrálně odlišný. Práce s regionálními odlišnostmi a hledání možné optimalizace bude základem pro zpracování finálních výstupů a doporučení v rámci pilotního ověření nastavených předpokladů pro přijetí dítěte do rodiny, které by mělo vést k nastavení jednotných kritérií procesu odborného posuzování zájemců o výkon pěstounské péče nebo o osvojení dítěte. Mezi zástupci MPSV a KÚ je na pravidelných setkáních vedena diskuse o standardizaci této oblasti vzhledem k tomu, že mají KÚ zpracované vlastní

metodiky práce se žadateli, k jejich posuzování, vedení příprav a pro další práci s náhradními rodinami v rámci plnění dohod o výkonu pěstounské péče.

Druhou dílčí aktivitou je **4.2 Návrh kritérií kvality příprav na přijetí dítěte do pěstounské péče nebo osvojení a dalšího vzdělávání pěstounů**, prostřednictvím níž by měl být vytvořen návrh kritérií kvality příprav žadatelů o přijetí dítěte do NRP a dalšího vzdělávání pěstounů. Aktivita reaguje na existenci mnoha různých forem příprav žadatelů, kdy kvalita a obsah příprav jsou variabilní. Cílem je tedy zpřesnit požadavky na vedení příprav a k nastavení kritérií kvality, která mají splňovat jak přípravy na přijetí dítěte do rodiny, tak i další vzdělávání pěstounů. Na začátku realizace aktivity bude provedena analýza kvality vzdělávání žadatelů o NRP a pěstounů, jejímž cílem je zjistit stávající stav a definovat slabé stránky příprav i dalšího vzdělávání pěstounů. Jejím výstupem bude sada doporučení pro nastavení minimálních požadavků na kvalitu příprav, případně doporučení vedoucích k jejich akreditaci. Dále bude formulován návrh implementace systému průběžného vzdělávání a supervize lektorů, kteří se budou podílet na přípravách a dalším vzdělávání pěstounů. V rámci aktivity budou využity zkušenosti s realizací Programu PRIDE³⁴, jehož licence byla zakoupena v rámci předchozího projektu MPSV „*Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené rodiny a děti*“, kdy byl program upraven a pilotně vyzkoušen v podmínkách ČR.

V rámci dílčí aktivity 2 probíhala v roce 2016 příprava a realizace druhého bloku vzdělávání lektorů PRIDE v návazných modulech v „core activities“, které adaptují další aktivity programu PRIDE, zejména ty, které jsou věnované návaznému vzdělávání pěstounů. Tento blok vzdělávání proběhl v termínu 4. a 5. 11. 2016 a účastnilo se jej 30 lektorů PRIDE. V přípravě je *Příručka PRIDE pro příbuzenskou pěstounskou péči*, která bude dokončena v prvním čtvrtletí roku 2017.

Třetí dílčí aktivitou je **4.3 Nové postupy v procesu zprostředkování NRP a podpory pěstounských rodin pečujících o děti se specifickými potřebami**, v rámci níž by měly být formulovány nové postupy uplatňované při zprostředkování NRP a nastavena vhodná podpora pěstounských rodin pečujících o děti se specifickými potřebami. Aktivita reaguje na to, že děti se specifickými potřebami potřebují zajistit NRP, ale nedaří se pro ně nalézt vhodnou náhradní rodinu. V rámci aktivity bude v 8 pilotních krajích ověřen způsob oslovování potenciálních zájemců o výkon NRP ve vztahu k dětem se specifickými potřebami danými věkem, životními zkušenostmi, zdravotním stavem, sourozeneckými vazbami, odlišným etnickým původem nebo dalšími okolnostmi. Zde by měly být navrženy a v praxi ověřeny postupy k úspěšnému nalezení rodin nebo jednotlivců připravených přijmout děti se specifickými potřebami do NRP. Měla by být nastavena podpora potřebná pro pěstouny pečující o děti se specifickými potřebami. Součástí aktivity je opět provedení analýzy potřeb rodin pečujících o tuto skupinu dětí, tvorba strategie oslovování potenciálních zájemců o NRP a definice postupu zprostředkování NRP konkrétním dětem.

V roce 2016 **bylo na začátku realizace aktivity zjišťováno, jak probíhá na úrovni KÚ práce s dětmi vedenými v evidenci pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče, které mají specifické potřeby**. Bylo zjištěno, že se zde opět objevují v používaných postupech výrazné regionální odlišnosti a ne vždy jsou reflektovány aktuální trendy v péči o ohrožené děti, tj. preference jejich umísťování

³⁴ Americký program PRIDE (Parent Resources for Information, Development and Education) představuje standardizovaný rámec pro nábor, přípravu a vzdělávání zájemců o pěstounskou péči a osvojení. Program využívá při vzdělávání zkušené náhradní rodiče a odborníky z oblasti NRP. Cílem je naplňování specifických a individuálních potřeb dětí umístěných v NRP, posilování rodin, ať se jedná o rodiny původní, pěstounské či osvojitelské, zvyšování kvality pěstounské péče prostřednictvím průběžného vzdělávání a poskytování doprovodných služeb.

do NRP, která má přednost před ústavní péčí. Byl však také zaznamenán pozitivní přístup a otevřenost krajů ke změně v zavedené praxi.

Na realizaci aktivity se podílí 8 sociálních pracovníků z 8 zapojených krajů. Ti se v roce 2016 zapojili do realizace náborových kampaní zaměřených na získání nových zájemců pro výkon NRP u těch KÚ, které vlastní kampaně realizují. Zde pracovníci působili jako odborná pomoc a zároveň tak získávali nové poznatky a zkušenosti. Tyto zkušenosti a postřehy sdíleli na společných metodických setkáních s ostatními, která byla realizována 1x měsíčně. Zde se společně se zástupci MPSV věnovali mapování kampaní realizovaných KÚ pro vyhledávání náhradních rodičů, zaměřovali se na jejich výstupy, hodnotili jejich přednosti a limity. V termínu 28. 11. – 2. 12. 2016 se účastnili zahraniční cesty do Velké Británie, konkrétně do organizací, úřadů a agentur v Sheffieldu a v Londýně, kde se seznamovali s místním systémem péče o ohrožené děti, se strategiemi oslovování zájemců o NRP a se způsobem zprostředkování NRP ve vybraných organizacích. Měli možnost se setkat i s britskými pěstouny a čerpat od nich jejich praktické zkušenosti. V prosinci 2016 a v lednu 2017 pak proběhlo školení z oblasti Public Relations, jež zakončilo první sérii příprav pracovníků na tvorbu strategie kampaně oslovování zájemců o výkon NRP v zapojených krajích.

Čtvrtou aktivitou je **4.4 Analýza situace příbuzenské pěstounské péče**. Aktivita reaguje na současnou situaci příbuzenských pěstounů, kteří jsou oproti ostatním pěstounům ve specifické situaci, neboť neprošli odbornou přípravou na výkon pěstounské péče a jejich vztahy k rodičům dětí jsou mnohdy komplikované. V rámci analýzy by měla být jejich situace porovnána s ostatními pěstounskými rodinami a výsledky by měly posloužit k navržení systémových opatření upravujících postavení těchto pěstounských rodin v systému sociálně-právní ochrany (dále jen „SPO“), k nastavení podoby vhodných podpůrných služeb a dalšího vzdělávání pro příbuzenské pěstouny.

V roce 2016 byla vyhlášena veřejná zakázka na zpracování **Analýzy příbuzenské pěstounské péče**, jejímž dodavatelem bude Institut projektového řízení. Ta bude stěžejním podkladem pro další činnost v rámci dílčí aktivity. Dále budou zpracovány materiály na podporu a rozvoj mediace a mediačních technik aplikovaných pracovníky, kteří pracují s dětmi ohroženými těmito příbuzenskými konflikty, primárně pak pro pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) a doprovázejících organizací pracujících s příbuzenskými pěstouny.

Pátou aktivitou je **4.5 Vzdělávací program „Specifika péče o děti v náhradní rodinné péči**, jehož cílem je posílení kapacit pracovníků organizací nebo OSPOD, které pracují s náhradními rodinami a s dětmi v NRP tak, aby uměli poskytnout podporu jak dítěti, tak jeho pečující osobám. Program je realizován od listopadu 2016 a plánované ukončení je v červnu 2018. Nabídne ucelený systém vzdělávání v oblasti NRP, a to ve dvou úrovních – terapeutické a poradenské. Součástí vzdělávání jsou témata jako diagnostika; teorie poruch attachmentu; práce se životním příběhem dítěte; kontakt s biologickou rodinou a asistovaný styk.

To, že postupně **realizovaná opatření vedou k postupnému zvyšování počtu dětí svěřených do NRP**, zejména dětí svěřených do pěstounské péče, dokládá tabulka níže, v níž je porovnán počet dětí umístěných do ústavní výchovy s počtem dětí svěřených do pěstounské péče v letech 2011 – 2016. Z uvedených statistik je zjevný celkový růst počtu dětí odebraných z rodiny. Tento trend může být ovlivněn celou řadou faktorů, např. i tím, že v souvislosti se standardizací výkonu SPO došlo k nárůstu počtu pracovníků OSPOD (mezi lety 2011 – 2015 došlo ke zvýšení jejich počtu téměř o 40%). Byly zavedeny nové nástroje sociální práce jako je vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny, zlepšila

se v návaznosti na to také detekce ohrožených dětí. Na druhou stranu zde však působí i negativní faktory jako je nedostatečně rozvinutá síť terénních a ambulantních služeb v některých regionech, které by se zaměřovaly na intenzivní práci a sanaci rodiny ohroženého dítěte. O to více je potřebná transformace systému péče o ohrožené děti a přesměrování finančních prostředků v tomto systému od institucionální péče směrem k prevenci a k podpoře terénních a ambulantních služeb na podporu ohrožených dětí a jejich rodiny.

Tabulka ukazuje porovnání počtu dětí umístěných v letech 2011 až 2015 do ústavy výchovy a do pěstounské péče.

Rok	Počet dětí v ústavní péči	Počet dětí v pěstounské péči	Celkem dětí	% v pěstounské péči
2011	10 407	7 433	17 840	42%
2012	10 127	7 622	17 749	43%
2013	9 516	8 498	18 014	47%
2014	9 544	9 771	19 315	51%
2015	8 972	10 380	19 352	54%

Dlouhodobě konstantní počty zájemců, kteří podali žádost o zprostředkování pěstounské péče, se výrazně zvýšily v období, kdy se připravovala a byla přijata novela zákona o SPOD. Je tedy zřejmé, že **mediální pozornost, která byla v té době pěstounské péči věnována, se projevila na zvýšení počtu podaných žádostí.** Přestože v následujícím období došlo k poklesu počtu podaných žádostí o pěstounskou péči, stále je o tuto formu péče vyšší zájem, než tomu bylo před přijetím novely.

Další tabulka ukazuje počet zájemců, kteří podali žádost o zprostředkování NRP v letech 2008 – 2016

Rok ³⁵	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
osvojení	790	725	682	673	729	626	548	585	540
Pěstounská péče	612	543	621	703	1152	1756	1156	802	586

Tabulka níže uvádí počty dětí svěřených do NRP v letech 2008 – 2016.

Rok	Pěstounská péče	Pěstounská péče na přechodnou dobu	Poručenství s osobní péčí poručníka	Výchova jiné fyzické osoby než rodiče
2008	5701	26	2229	4020
2009	6689	33	2514	4176
2010	7021	0	2641	4956
2011	7433	15	2766	4941
2012	7622	29	2854	4993
2013	8498	108	2908	4660
2014	9771	302	3005	4452
2015	10380	543	3076	4152
2016	10922	540	3013	4161

³⁵ Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany za roky 2008-2016.

Tato tabulka představuje vztah osob pečujících a osob v evidenci ke svěřenému dítěti (počet osob).

	Prarodiče	Jiný příbuzný	Cizí osoba
2010	4275	1436	2589
2012	4922	1630	3492
2013	5640	1796	3822
2014	6960	2050	4792
2015	7155	2131	5137
2016	7520	2139	5472

Doprovázející organizace, které uzavírají s pěstouny dohody o výkonu pěstounské péče, a na základě nich jim poskytují podporu, doprovázení a sledují výkon pěstounské péče, jsou financované formou státního příspěvku na výkon pěstounské péče, jenž vyplácí Úřad práce ČR. Níže je uveden přehled výplaty příspěvku v letech 2013 – 2016 (zdroj GR ÚPČR). Tabulka dokládá zvyšující se finanční podporu doprovázejících organizací.

Čerpaný SPVPP

Rok	Čerpáno
2013	290 712 000
2014	450 408 000
2015	481 412 000
2016	521 472 000

Počty pěstounů využívajících služby doprovázejících organizací

Rok	Počet pěstounů
2013	10 048
2014	11 293
2015	12 068
2016	12 542

Tabulka níže znázorňuje celkový počet dětí v ústavních zařízeních v letech 2011 - 2015.

Od roku 2011 poklesl tento počet z 10407 na 8972 v roce 2015, tj. o 13,79%.

Rok	Děti v dětských domovech, dětských domovech se školou, diagnostických ústavů, výchovných ústavů ³⁶	Děti v dětských domovech pro děti do 3 let ³⁷	Děti v domovech pro osoby se zdravotním postižením ³⁸	Děti v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc ³⁹	Celkem dětí v ústavní péči
2011	7150	1428	834	995	10407
2012	6941	1397	769	1020	10127
2013	6549	1233	646	1088	9516
2014	6495	1213	577	1259	9544
2015	6482	1174	538	778	8972

³⁶ Zdroj: Statistická ročenka školství <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

³⁷ Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

³⁸ Zdroj: Statistické ročenky z oblasti práce a sociálních věcí za roky 2009-2014

³⁹ Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany za roky 2011-2016, stav k 31. 12. 2016.

Opatření: 3.3.c Zajištění systémové podpory rodin při výchově dětí se specifickými potřebami

Gestor: MPSV

Termín: průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Na tuto oblast se zaměřuje **Národní strategie ochrany práv dětí – Právo na dětství**, konkrétně:

- Cíl 4 Vyrovnání příležitostí pro děti a mladé lidi ze znevýhodněného sociálního prostředí;
- Cíl 5 Vyrovnání příležitostí pro děti a mladé lidi se zdravotním postižením;
- Cíl 7 Prevence chudoby;
- Cíl 8 vytvoření a zpřístupnění služeb a podpory rodinám a dětem.

Systémová podpora byla v roce 2016 rozvíjena zejména prostřednictvím IP MPSV. Z hlediska setrvání dítěte v domácím prostředí v péči původní rodiny je důležitá zejména první klíčová aktivita *Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí*. Jejím **hlavním cílem je podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s OSPOD s důrazem na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter**, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti. Aktivita primárně usiluje o to, aby rodiny, které potřebují podporu v péči o dítě, měly na místní úrovni ve své komunitě dostupnou síť primárně terénních a ambulantních služeb, které budou reagovat na široké spektrum potřeb dítěte i jeho rodiny, a umožní dítěti vyrůstat doma.

Dílčími cíli projektu jsou:

1. posílení kapacit OSPOD v oblasti síťování služeb pro ohrožené rodiny a děti;
2. vytvoření a definice pozice lokální síťář v rámci struktury pracoviště OSPOD a zpracování doporučení implementace této pozice do systému s cílem zajistit její stabilizaci a udržitelnost;
3. vytvoření reálného modelu sítě služeb pro ohrožené rodiny s dětmi na úrovni obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“);
4. zajištění sdílení zkušeností, propojování aktérů, podpora komunikace v síti služeb.

Projekt probíhá na území 11 krajů (tj. na celém území ČR s výjimkou kraje Jihočeského, Plzeňského a Libereckého). Pro každé pilotní pracoviště OSPOD na úrovni obecního úřadu obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚ ORP“) a KÚ je k dispozici pracovník, tzv. síťář. Na úrovni ORP působí lokální síťář. Koordinací aktivit lokálních síťářů má na starosti krajský síťář, který působí na KÚ, a zajišťuje návaznost aktivit na krajské plánování služeb a případně na dílčí aktivity kraje v oblasti transformace systému o ohrožené děti a rodiny. Metodickou podporu lokálních a krajských síťářů zajišťuje metodik síťování z MPSV.

V roce 2016 se **do projektu zapojilo celkem 120 pracovišť OSPOD na úrovni ORP**, které spolupracují s 98 lokálními síťáři. Do realizace této aktivity se tedy zapojilo 53% všech pracovišť OSPOD v ČR, což lze považovat z hlediska naplnění indikátorů projektů za úspěch vzhledem k tomu, že se jedná o aktivitu, která povede k zefektivnění a zkvalitnění práce s ohroženými rodinami a dětmi. Výběr lokálních síťářů probíhal v úzké spolupráci s příslušnými pracovišti OSPOD.

Činnost lokálních síťů se v roce 2016 soustředila zejména na mapování potřeb pracovišť OSPOD, služeb nabízených v dané lokalitě pro ohrožené rodiny a děti, příležitosti ke spolupráci, rozšiřování služeb či jejich úpravám tak, aby odpovídaly aktuální poptávce. V rámci této činnosti se soustředili nejen na organizace zapojené do systému SPO, ale navázali spolupráci rovněž se školami, službami poskytovanými v rámci resortu zdravotnictví a soustředili se rovněž na služby, které mají přesah mezi více resortů. **Hlavním cílem mapování je vytvořit krátkodobou strategii pro síťování** (cca na 6 měsíců), v rámci které se budou moci intenzivně věnovat nejpotřebnějším oblastem. V návaznosti na dosavadní zkušenosti se síťováním a činnostmi lokálních síťů o spolupráci v této oblasti projevily zájem i další pracoviště OSPOD, v roce 2017 se tedy předpokládá další rozšíření klíčové aktivity 1 do dalších lokalit.

I pracovníci OSPOD musí při poskytování SPO vhodně reagovat na specifické potřeby cílové skupiny. Od 1. 1. 2015 musí dodržovat požadavky standardu č. 9 *Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte*. Na základě kritéria 9a) musí při jednání s klientem dodržovat základní principy výkonu SPO, mezi něž patří respektování individuálního přístupu a zohledňování individuálních potřeb každého klienta, dodržování lidských práv a svobod, posilování sociálního začleňování a samostatnosti klienta, atd. Dle kritéria 9b) by měli zajišťovat služby potřebné pro jednání s osobami se specifickými potřebami, nebo mít dojednanou spolupráci s fyzickými a právníckými osobami, které tyto služby zajistí externě. Na základě standardu č. 14 *Návaznost výkonu SPO na další subjekty* by měli seznamovat klienty s dostupnými službami, které vedou k naplnění potřeb ohroženého dítěte (včetně specifických potřeb) a vhodně doplňují podporu poskytovanou OSPOD.

Opatření: 3.3.d Zajištění odpovídající a standardy garantované kvality širokého spektra služeb pro rodiny, děti a mládež;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V souvislosti s podporou rozvoje **preventivních aktivit a multidisciplinární spolupráce** Komise doporučuje v následujícím období se v rámci více zaměřit na dostatečné zapojení dětských terapeutů, psychologů a psychiatrů.

Novela zákona o sociálních službách upravuje mimo jiné oblast kvality sociálních služeb. Povinnosti poskytovatelů definované v § 88 zákona o sociálních službách budou stručnými požadavky, které rozvíjejí kritéria standardů kvality sociálních služeb. **Nově budou požadavky kvality rozděleny do 5 oblastí: garance sociální služby, průběhu poskytování sociální služby, ochrany lidských práv a svobod, vedení dokumentace a v oblasti podpory osoby, které jsou poskytovány sociální služby, ve využívání dalších veřejných služeb.** Dělení tak lépe odpovídá procesu poskytování sociálních služeb a souvisejícím oblastem, a to zejména propojením dílčích etap procesu poskytování sociálních služeb, kterými jsou jednání o sociální službě, uzavření smlouvy o poskytování sociální služby, individuální plánování a vyhodnocování sociální služby.

Opatření 3.3.d koresponduje s cílem 16 Strategie **Kvalita práce, vzdělávání a standardy**. V rámci zajištění kvality došlo ke standardizaci výkonu SPO poskytované OSPOD a pověřenými osobami k výkonu SPO dle § 48 zákona o SPOD. Cílem standardizace je zabezpečit:

- kvalitní, efektivní, transparentní a nediskriminující systém práce s ohroženými dětmi a rodinami;
- nastavit kvalifikační předpoklady, provozní a technické podmínky pro výkon SPO;
- sjednotit metody práce OSPOD napříč ČR.

Povinnost řídit se standardy kvality je legislativně ukotvena v ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD, kde je uvedeno, že OSPOD, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „ZDVOP“) a pověřené osoby k výkonu SPO jsou povinny se řídit při výkonu SPO standardy kvality SPO. V přílohách č. 1, č. 2 a č. 3 vyhlášky č. 473/2012 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „vyhláška č. 473/2012 Sb.“) je **vymezena soustava provozních, personálních a procesních standardů, které nastavují standard - nepodkročitelné minimum**, jež musí výše uvedení poskytovatelé SPO splňovat, aby byla při výkonu SPO garantována kvalita a ochrana práv dětí. Povinnost řídit se standardy byla zavedena od 1. 1. 2015.

Poskytovatelé SPO jsou v souvislosti se standardizací povinni vytvářet vlastní metodické pokyny a vnitřní směrnice popisující postupy jejich práce uplatňované při výkonu SPO. Tyto vnitřní předpisy by měly respektovat principy rovného zacházení a zohledňování individuálních potřeb každého klienta. Pravidla poskytování SPO by rovněž měla být zveřejněna pracovištěm ve formě srozumitelné cílové skupině.

MPSV reagovalo na zvýšené finanční nároky OSPOD související se standardizací výkonu SPO a navýšilo i finanční prostředky poskytované ORP a hl. městu Praze ze zvláštní účelové dotace ze státního rozpočtu na výkon SPO. K navýšení došlo od roku 2015, tj. od zavedení povinnosti řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO (viz tabulka níže).

Tabulka níže ukazuje přehled vynaložených prostředků v rámci dotace MPSV pro obecní úřady ORP a hl. město Praha na výkon agendy SPO za léta 2014 – 2016

Rok	Výše vynaložených prostředků
2016	1 164 320 270 Kč
2015	1 098 205 450 Kč
2014	914 894 250 Kč

Sít služeb, která by měla odpovídat potřebám cílové skupiny ohrožených dětí a jejich rodin, je rozvíjena v rámci IP MPSV a jeho klíčové aktivity 1 **Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí**. Tato aktivita je zásadní i pro rodiny, které žijí na území sociálně vyloučených lokalit, kde je obecně špatná dostupnost služeb na podporu ohrožených dětí a jejich rodin. Jejím cílem je podpora síťování služeb pro práci s dětmi a rodinami spolupracujícími s OSPOD s důrazem

na systémovost, návaznost a provázanost služeb a jejich preventivní charakter, dále vydefinování a pilotní ověření inovativních a preventivních služeb pro ohrožené rodiny a děti.

Záměrem je optimalizace systému tak, aby došlo v první řadě k posunutí jeho těžiště směrem k sanaci rodiny a k prevenci odebírání dítěte z biologické rodiny. Toto znamená, že je nutné intenzivně rozvíjet síť terénních a ambulantních služeb, které budou dostupné pro všechny potřebné rodiny s dětmi, včetně těch, které žijí na území vyloučených lokalit. Důležitou roli v síťování služeb by měli zastávat pracovníci OSPOD, kteří mají přehled o potřebách cílové skupiny a také by v souladu se standardem kvality SPO č. 7 *Prevence* měly podporovat rozvoj preventivních aktivit a rozvíjet multidisciplinární spolupráci. Rovněž by měly v rámci plnění standardu č. 14 zajišťovat návaznost výkonu SPO na další služby vedoucí ke stabilizaci situace v rodině s ohroženým dítětem.

V rámci IP MPSV bude pracovníkům OSPOD, kteří se zapojili do realizace klíčové aktivity 1, k dispozici **podpora síťáře**. Ten s nimi a s dalšími aktéry sítě služeb bude vytvářet model sítě služeb pro ohrožené rodiny s dětmi v jejich spádové oblasti. Aktivita také otevírá prostor pro sdílení zkušeností, propojování a komunikaci aktérů sítě služeb. Klíčová aktivita 1 bude mít tyto výstupy, které by měly být k dispozici na konci roku 2019:

- Analýza lokální sítě služeb;
- Vytvoření reálného modelu sítě služeb na úrovni ORP;
- Metodika pro vytvoření minimální sítě služeb na úrovni ORP;
- Metodika lokálního síťování a práce a vedení lokálních síťářů;
- Interaktivní katalog jevů a služeb.

Tyto výstupy budou sloužit k šíření dobré praxe a k dalším systémovým změnám, včetně legislativních změn (ukotvení státem garantované minimální sítě služeb na podporu ohrožených dětí a jejich rodin).

Na zvýšení efektivity a kvality systému ochrany dětí a péče o ohrožené děti se zaměřuje také **klíčová aktivita 2 IP MPSV Monitorování a řízení kvality systému sociálně-právní ochrany**, jejímž cílem je navrhnout jednotný systém sběru dat a jejich vyhodnocení (statistický monitorovací systém) a systém řízení kvality. Statistický monitorovací systém by měl mapovat potřeby ohrožených dětí, výkony OSPOD a poskytovatelů služeb v systému péče o ohrožené děti. Tímto by měl poskytovat relevantní údaje pro řídicí články systému i zobecněné výstupy pro odbornou i laickou veřejnost. Počítá se rovněž s vytvořením kvalitativního monitorovacího systému v oblasti SPO, který bude svázán se statistickým monitorovacím systémem. Prostřednictvím něj by mělo být možné hodnotit kvalitu poskytované SPO ve vztahu k zajištění prosperity konkrétního dítěte. Systém reaguje na to, že standardizace výkonu SPO nestačí. Je nutné zahájit komplexní hodnocení vlivu aktivit systému na všestranný vývoj dítěte. Tento systém na základě jasně stanovených indikátorů umožní zjistit, zda jsou přijímaná opatření ve prospěch konkrétního dítěte a jeho rodiny, nebo celkově cílové skupiny ve spádové oblasti příslušného OSPOD, či poskytovatele služeb.

MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku vypracoval **návrh Koncepce rodinné politiky** (dále pouze „Koncepce“), který aktuálně prošel mezirezortním připomínkovým řízením. V rámci Koncepce je navrhováno několik opatření, která se týkají nastavení standardů kvality služeb.

Dle prvního z těchto opatření by mělo dojít ke stanovení jednotných standardů kvality péče a vzdělávání v zařízeních péče o děti, včetně mateřských škol pro všechny typy péče o děti. Jako

zásadní se jeví stanovit maximální počet dětí ve třídě resp. na pečující osobu, závazné kvalifikační požadavky na personál, povinnost mít zpracovaný plán vzdělávání včetně formy spolupráce s rodiči. Dále zavést systém supervizí a kontroly pro posilování kvality péče, výchovy a vzdělávání.

Další opatření se týká **legislativního ukotvení služeb primární prevence**, včetně služeb pro rodinu. Mělo by dojít k vypracování legislativní úpravy služeb primární prevence včetně vymezení služeb pro rodinu s důrazem na rodičovské a partnerské kompetence – základní druhy, formy a činnosti, stanovení způsobu registrace, standardů kvality služeb primární prevence, stanovení povinností poskytovatelů a kontroly poskytování, nastavení systému financování, stanovení povinnosti krajům vytvářet plán rozvoje služeb primární prevence.

MPSV podporuje rozvoj dětských skupin, které jsou upraveny zákonem č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od listopadu 2014. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve třídě i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky.

Dne 11. listopadu 2015 byly vyhlášeny výzvy z Evropského sociálního fondu na podporu vybudování a provozu zařízení péče o děti předškolního věku v celkové výši 1 mld. Kč. Alokace výzev byly vyčerpány během pěti týdnů. **V rámci těchto výzev bylo přijato 250 žádostí na vybudování či provoz dětských skupin. 30. 11. 2016 byla vyhlášena další výzva na podporu dětských skupiny pro podniky a veřejnost mimo Prahu s alokací 350 mil. Kč. K 31. 12. 2016 bylo u MPSV evidováno 259 dětských skupin s počtem míst 3467.**

MPSV realizuje systémový projekt Podpora implementace dětských skupin financovaný z Evropského sociálního fondu na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

MPSV připravilo také systémový projekt k pilotnímu ověření tzv. mikrojeslí financovaný z Evropského sociálního fondu. **Mikrojesle** jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace v partnerství s obcí.

Zároveň MPSV vyhlásilo 5. ledna 2016 na financování zřízení a provozu mikrojeslí výzvy z Evropského sociálního fondu s celkovou alokací 140 mil. Kč, ze kterých bylo podpořeno 57 projektů. Výzvy byly navýšeny o dalších cca 20 mil. Kč, což umožní podporu dalších 19 projektů. Výzvy upravují například kvalifikaci pečujících osob nebo hygienické požadavky obdobně jako je tomu u dětských skupin, resp. v zákoně č. 247/2014 Sb. a souvisejících předpisech tak, aby byla zaručena kvalita poskytované péče.

MPSV je autorizujícím orgánem profesní kvalifikace (PK) **Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky** a **Chůva pro dětské koutky** (podle zákona č. 179/2006 Sb.). Profesní kvalifikace *Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky* opravňuje k výkonu pečující osoby v dětské skupině, v mikrojeslích či ve službě péče o děti poskytované dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání v rámci vázané živnosti Péče o děti do tří let věku v denním režimu. V roce 2016 bylo MPSV uděleno celkem 29 autorizací, z toho 20 pro profesní kvalifikaci *Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky* a 9 pro profesní kvalifikaci *Chůva pro dětské koutky*. Osvědčení o způsobilosti k těmto profesním kvalifikacím získalo asi 1 140 uchazečů (1 100 PK *Chůva pro děti do zahájení povinné školní docházky* a 40 PK *Chůva pro dětské koutky*).

Opatření: 3.3.f Realizace opatření k podpoře flexibilních forem práce a dalších opatření v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života (motivovat zaměstnavatele k realizaci pro-rodinných opatření, včetně flexibilních forem práce);

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Komise doporučuje v případě realizace genderového auditu u zaměstnavatele alespoň s deseti zaměstnanci zařadit i **sledování odměn a platů u žen a mužů na stejné pozici.**

V rámci **Koncepce rodinné politiky** je navrhováno několik opatření, která se týkají podpory flexibilních forem práce. Prvním z nich je legislativní ukotvení sdíleného pracovního místa v zákoníku práce jako **nové flexibilní formy práce**, tj. jako alternativy k částečným pracovním úvazkům. Dále je navrhována úprava podmínek **využívání institutu „vážných provozních důvodů“**, kdy by vznikla povinnost zaměstnavatele sdělit písemně důvody, pro které nebylo žádosti o zkrácenou dobu nebo jinou úpravu pracovní doby ze strany zaměstnance vyhověno.

V rámci projektů investiční priority 1.1 lze podporovat flexibilní formy zaměstnání jako způsob vytváření podmínek pro pracovní uplatnění zejména žen, mladých lidí, starších osob a dalších znevýhodněných osob na trhu práce. Jedná se zejména o tyto formy: zkrácený úvazek, rotace na pracovním místě, sdílení pracovního místa, práce na dálku apod.

V roce 2016 byly v OPZ otevřené 2 výzvy k předkládání projektů zacílené na prosazování opatření na podporu **sladování pracovního a rodinného života u zaměstnavatelů**. Za prvé se jednalo se o výzvu Implementace Vládní strategie pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020. Výzva byla zaměřena na podporu orgánů veřejné správy při přijímání opatření vyplývající z této strategie. Tato opatření mohou být směřována jak na věcnou agendu, kterou má daná instituce v gesci, tak na její vlastní fungování z hlediska personálního a organizačního. Jednou z přímo podporovaných aktivit v této výzvě bylo zavádění opatření vedoucích ke zlepšování podmínek pro sladování pracovního a rodinného života zaměstnanců daného orgánu veřejné správy.

Druhá výzva k předkládání projektů byla zaměřená na realizaci genderových auditů u zaměstnavatelů. Podporovanou aktivitou byla **realizace genderového auditu u zaměstnavatele s alespoň deseti zaměstnanci**.⁴⁰ Audit musí odpovídat standardu genderového auditu vydanému Úřadem vlády, který tvořil přílohu výzvy. Výstupem projektu bude závěrečná zpráva odpovídající požadavkům uvedeného standardu za každý provedený audit v rámci projektu. Jednou z oblastí genderového auditu musí být dle standardu sladování práce a osobního života, konkrétně tyto oblasti: pracovní doba, flexibilní formy práce, management mateřské/rodičovské dovolené, podpora aktivního otcovství vč. rodičovské dovolené, age management ve vztahu ke genderu, podmínky (nejen) pro pečující osoby, poskytování péče o děti (nejen) předškolního věku, možnosti dopravy do zaměstnání.

⁴⁰ Myšleno v přepočtu na celé úvazky v okamžiku uzavření smlouvy o provedení auditu.

Obě výzvy měly uzávěrku na konci roku 2016, takže faktické plnění přepokládáme až v roce 2017. Na výzvu k předkládání projektů na realizaci genderových auditů bude v roce 2017 vyhlášena navazující výzva zaměřená na implementaci doporučení z těchto auditů.

Opatření: 3.3.g Rozvoj služeb péče o děti, jejich dostatečné kapacity a místní dostupnosti;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, do roku 2020

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v rámci připravované Koncepce rodinné politiky navrhuje **garanci místa v předškolním zařízení pro každé dítě od dovršení druhého roku života**, zavedení bezplatného předškolního vzdělávání a péče ve všech typech veřejných předškolních zařízení, legislativní ukotvení kvalifikované nerodinné péče o děti od šesti měsíců v mikrojeslích a zajištění dlouhodobého financování dětských skupin a mikrojeslí z národních zdrojů. MPSV také podporovalo novelu školského zákona Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dle které budou od roku 2017 do mateřské školy přednostně přijímány děti čtyřleté, od roku 2018 děti tříleté a od roku 2020 také děti dvouleté.

MPSV podporuje rozvoj dětských skupin, které jsou upraveny zákonem č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od listopadu 2014 (více viz plnění opatření č. 3.3.d). Jedním z poskytovatelů dětských skupin jsou právě zaměstnavatelé, kteří mohou dětskou skupinu zřízovat pro děti svých zaměstnanců a zaměstnankyň a nabídnout jim tak významný a vítaný benefit.

MPSV podporuje rozvoj dětských skupin, které jsou upraveny zákonem č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který je účinný od listopadu 2014. V dětských skupinách je zaručena kvalita poskytované péče, neboť je stanoven například maximální počet dětí ve třídě i na pečující osobu, odborná kvalifikace pečujících osob, plán výchovy a péče, či hygienické požadavky.

Dne 11. listopadu 2015 byly vyhlášeny výzvy z Evropského sociálního fondu na podporu vybudování a provozu zařízení péče o děti předškolního věku v celkové výši 1 mld. Kč. Alokace výzev byly vyčerpány během pěti týdnů. V rámci těchto výzev bylo přijato 250 žádostí na vybudování či provoz dětských skupin. **30. 11. 2016 byla vyhlášena další výzva na podporu dětských skupiny pro podniky a veřejnost mimo Prahu s alokací 350 mil. Kč. K 31. 12. 2016 bylo u MPSV evidováno 259 dětských skupin s počtem míst 3467.**

MPSV připravilo také systémový projekt k pilotnímu ověření tzv. mikrojeslí financovaný z Evropského sociálního fondu. **Mikrojesle** jsou veřejným zařízením péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v malém kolektivu maximálně čtyř dětí. Poskytovatelem mikrojeslí může být obec, příspěvková organizace obce či nestátní nezisková organizace v partnerství s obcí.

Opatření: 3.3.h Rozvoj nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci;

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV podporuje finančně organizace zabývající se podporou rodin s dětmi v rámci **dotačního programu Rodina a ochrana práv dětí**. Cílem dotačního programu je **podpora služeb pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter**. Služby mají poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Mají směřovat k posílení rodičovských kompetencí, ke zkvalitnění rodinných vztahů, k podpoře rodiny v péči o děti, k jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. **Celková alokace na uvedený dotační titul je zhruba 100 mil. Kč**. V rámci tohoto programu bylo v roce 2016 podpořeno 292 projektů.

Dotační titul je rozdělen do dvou dotačních oblastí. Hlavním cílem první dotační oblasti – „**Preventivní aktivity na podporu rodiny**“ je posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, poskytnout komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout nebo ocitají v ohrožení a předcházet jeho případnému prohlubování. Podporovány jsou především **aktivity směřující k předcházení negativních jevů v rodině**. Aktivity jsou otevřené všem rodičům či dětem, nejsou cílené na jednu úzce vymezenou skupinu rodin.

S podrobnějším vymezením aktivit směřujících k předcházení negativních jevů v rodině počítá návrh **Koncepce rodinné politiky**, jehož součástí je opatření „**Vypracování legislativní úpravy služeb primární prevence včetně vymezení služeb pro rodinu s důrazem na rodičovské a partnerské kompetence**“. V souvislosti s tím by mělo dojít i k **navýšení objemu finančních prostředků přerozdělovaných v rámci dotačního programu Rodina** tak, aby došlo k rozšíření primárně preventivních pro-rodinných aktivit v oblasti upevňování rodičovských a partnerských kompetencí.

Hlavním cílem dotační oblasti – „**Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti SPOD**“ je podporovat **přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami**. Aktivity jsou zaměřené především na rozvoj metod přímé práce s dětmi při řešení případů dětí a rodin, které jsou v agendě SPOD. Veškeré aktivity v této oblasti musí probíhat ve spolupráci s příslušným OSPOD (výjimku tvoří aktivity pro osvojitelské rodiny a biologické děti pěstounů). Tato dotační oblast je klíčová zejména z hlediska práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami.

Cílem programu je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku.

Tabulka ukazuje počet projektů podpořených z dotačního titulu Rodina a ochrana práv dětí a výše alokace za rok 2016

Oblast	Počet projektů	Výše alokace
Preventivní aktivity na podporu rodiny	213	71 264 868 Kč
Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti sociálně-právní ochrany dětí	79	28 700 159 Kč
Celkem	292	99 965 027 Kč

Z hlediska práce s ohroženými dětmi, které jsou v evidenci OSPOD je důležitou zejména oblast podpory II. **Podpora práce s dětmi a rodinami v oblasti sociálně-právní ochrany dětí.**

Od 1. 1. 2015 jsou pracoviště OSPOD povinná řídit se při výkonu SPO standardy kvality SPO, jejichž součástí je standard č. 7 *Prevence*, kde je ukotven požadavek rozvíjet multidisciplinární spolupráci v oblasti prevence. Na základě něj OSPOD aktivně vyhledává a monitoruje ohrožené děti. Prokazatelně koordinuje, případně vytváří podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. V rámci podpory prevence se pracovníci OSPOD podílejí, např. i svým zapojením do střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb, na rozvoji nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením ve správním obvodu OSPOD.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) **podporuje integraci romských dětí, žáků a studentů** prostřednictvím dotačního programu. Dotační program na podporu integrace romské komunity je vyhlášen na základě nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, ve znění nařízení vlády č. 262/2005 Sb. a č. 38/2007 Sb., a dle úkolů pro MŠMT uvedených ve strategických dokumentech v oblasti vzdělávání romské menšiny (Usnesení vlády č. 750 ze dne 12. 10. 2011, kterým vláda ČR uložila MŠMT nadále podporovat inkluzi Romů a naplňovat Akční plán Dekády romské inkluze 2005 – 2015; Usnesení vlády č. 699 ze dne 21. 9. 2011, o Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 až 2015; Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011 – 2015; Akční plán MŠMT k výkonu rozsudku D. H. a ostatní proti České republice). Program se vyhláší každý rok. **Prioritou programu je podpora předškolní přípravy a včasné péče.**

Programem jsou podporována následující témata:

A) Předškolní příprava a včasná péče

Cílem tematického okruhu je podpora romských dětí pro jejich úspěšný vstup do základního vzdělávání.

B) Podpora školní úspěšnosti žáků a žáků na základní a střední škole

Cílem tematického okruhu je přispět k vyrovnávání vzdělávacích šancí romských žáků v rámci hlavního vzdělávacího proudu.

C) Vzdělávání a metodická podpora pedagogických pracovníků, pracovníků školských poradenských zařízení a studentů vysokých škol zaměřených na učitelské obory

D) Volnočasové a zájmové aktivity pro romské děti a mládež v návaznosti na jejich sociální vyloučení a kulturní odlišnost

V programu se podporovaly nejvíce aktivity D) a A).

Projekty se podporují min. od 50 000 Kč a max. do výše 500 000 Kč. Žadatelé o podporu jsou zejména malé lokální organizace, jejichž činnost je soustředěna vždy pro konkrétní lokalitu s výrazným zastoupením romské menšiny. V rámci programu jsou podporovány spolky, o.p.s., školská zařízení a charity.

Přehled poskytnutých finančních prostředků v roce 2014, 2015, 2016

Rok	Počet podpořených projektů	Poskytnutá dotace v Kč
2014	56	13 997 700,-
2015	54	13 659 980,-
2016	54	12 872 096,-

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání – Výzva Inkluzivní vzdělávání na podporu znevýhodněných dětí, žáků a studentů je průřezové téma celé osy 3, nicméně nejvíce se odráží v investičních prioritách 2 – **Boj proti všem formám diskriminace a prosazování rovných příležitostí** a 3 – *Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové*. Investiční priorita 3 si jako primární cílovou skupinu stanovuje děti a žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí.

Z této investiční priority je financována **výzva Inkluzivní vzdělávání**, která svým tématem **Předškolní vzdělávání** cílí na podporu nástupu dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí do mateřských škol. Mezi podporovanými aktivitami byla jednak podpora vzdělávání a rozvoje dětí ve formálních předškolních centrech s cílem připravit děti na vstup a začlenění do mateřských škol a dále pak facilitace procesu přechodu z neformálního předškolního centra do prostředí mateřské školy.

Aktivity ve výzvě se pak následně zaměřily na podporu adaptace těchto dětí a jejich rodičů v mateřské škole. Výzva Inkluzivní vzdělávání, která byla vyhlášena v roce 2015, byla v roce 2016 vyhodnocena a následně bylo přistoupeno k vydání právních aktů o poskytnutí dotace a jednotliví příjemci začali realizovat projekty.

V rámci výzvy bylo celkem předloženo 122 žádostí o podporu v celkovém požadovaném objemu finančních prostředků ve výši 2 768 607 900 Kč. Výběrovou komisí bylo doporučeno k financování 44 projektů v celkové výši 1 155 155 979,5 Kč. Řídící orgán na základě doporučení výběrové komise přistoupil k navýšení alokace, a to z důvodu velkého množství kvalitních projektů. Celkem byla alokace navýšena o 455 155 979,5 Kč. V rámci projektů jsou realizovány i aktivity na podporu rodiny v následujících tématech:

Téma I. Předškolní vzdělávání, jež je orientováno směrem k inkluzivnímu vzdělávání, otevřenosti a lepší spolupráci s rodiči a začleňování dětí do předškolního vzdělávání, včetně přípravy na něj.

Téma II. Prevence školního neúspěchu se orientuje na usnadnění přechodů mezi stupni vzdělání, dále podporuje lepší spolupráci mezi školou a rodinou a mezi školou a sociálními službami. Prostřednictvím tohoto tématu dojde k podpoře žáků např. formou doučování, tutorem pro žáka atd.

Tato dvě témata doplňuje povinný modul Rozvoj pedagogických pracovníků prostřednictvím dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, soustředící se na rozvoj proinkluzivních kompetencí pedagogických pracovníků s ohledem na specifika dětí/žáků ze sociálně odlišného prostředí.

Cílovými skupinami projektů jsou:

- děti a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami,
- žáci základních a středních škol s potřebou podpůrných opatření a ti žáci, kteří jsou ohroženi předčasným odchodem ze vzdělávání,
- děti a žáci, pokud jsou aktivity realizovaného projektu zaměřeny na vytváření inkluzivního prostředí ve škole, školském zařízení pro zájmové vzdělávání a organizacích působících v oblasti volného času dětí a mládeže,
- rodiče⁴¹ dětí a žáků, pracovníci škol a školských zařízení, vedoucí pracovníci škol a školských zařízení,
- pracovníci a dobrovolní pracovníci organizací působících v oblasti vzdělávání nebo asistenčních služeb a v oblasti volného času a zájmového vzdělávání dětí a mládeže, studenti pedagogických fakult a oborů zaměřených na vzdělávání dětí,
- zaměstnanci veřejné správy a zřizovatelů škol působících ve vzdělávací politice,
- veřejnost.

V obcích na jejichž území se vyskytuje sociálně vyloučená lokalita a spolupracují s Agenturou pro sociální začleňování v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, jsou podporovány aktivity začleňující marginalizované skupiny do hlavního vzdělávacího proudu ve výzvách Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL (Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám). Obě výzvy mají obdobné podporované aktivity a liší se v typu oprávněného žadatele.

Pro obce je určena výzva **Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I**

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, Investiční prioritě 3 - Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové, Specifický cíl 1 - Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání

⁴¹ V rámci této cílové skupiny lze započít i osoby dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, Hlava III, §§ 928 až 975.

Termín výzvy: od 30. 3. 2016 do 30. 3. 2017

Alokace na výzvu: 250 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Výzva pro obce zapojené v Koordinovaném přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)⁴² se soustředí na podporu inkluzivního vzdělávání právě na území sociálně vyloučených lokalit. Obce budou podpořeny v roli koordinátora řešení problematiky inkluzivního vzdělávání.

Další aktivity budou moci obce zacílit na přímou podporu mateřských, základních, středních škol a školských zařízení pro zájmové vzdělávání v oblasti zavádění a realizace individuální integrace. Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platforem a realizaci workshopů pro jednotlivé aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Podpora obce při zavádění inkluzivního vzdělávání – Aktivita se zaměřuje na podporu obcí jako koordinátorů vzdělávací politiky v území. Obce budou podpořeny v rozvoji a realizaci inkluzivního přístupu ke vzdělávání v daném území, např. organizací seminářů a osvětových aktivit zaměřených na inkluzi, realizací studijních stáží atd. V rámci této aktivity je také možné hradit činnost koordinátora inkluze nebo metodika asistentů pedagoga (školních asistentů).

Předškolní vzdělávání – Aktivita má za cíl podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí do mateřských škol.

Prevence školní neúspěšnosti - Cílem aktivity je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání, a to v rámci škol hlavního vzdělávacího proudu.

Důležitými aktéry v procesu sociálního začleňování jsou i ostatní subjekty působící na území obcí se sociálně vyloučenými lokalitami, které mohou na své aktivity čerpat finanční prostředky z výzvy **Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL II.**

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, Investiční priorita 3 - Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové, Specifický cíl 1 - Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání.

Termín výzvy: 11. 10. 2016 do 11. 12. 2017

Alokace na výzvu: 450 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je podpora inkluzivního vzdělávání na území obcí se sociálně vyloučenými lokalitami. Aktivity podpoří mateřské, základní i střední školy v oblasti zavádění a realizaci individuální integrace.

⁴² Podrobný popis KPSVL: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/KPSVL>.

Výzva klade důraz na osvětové aktivity směřované na veřejnost a podporuje vznik platforem a workshopů mezi jednotlivými aktéry ve vzdělávání.

V rámci výzvy jsou podporovány následující aktivity:

Předškolní vzdělávání má za cíl jednak podpořit nástup dětí ze socioekonomicky znevýhodněného a současně kulturně odlišného prostředí (dále jen děti ze znevýhodněného prostředí) do mateřských škol, ale také podpořit děti i rodiče v rámci adaptačního období po nástupu těchto dětí do mateřské školy.

Prevence školní neúspěšnosti, jejímž cílem aktivity je podpořit především žáky ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí (dále jen žáci ze znevýhodněného prostředí) v dosahování školního úspěchu a zabránit jejich předčasnému odchodu ze vzdělání, a to v rámci škol hlavního vzdělávacího proudu. Aktivita se zaměřuje na podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, ale také podporuje spolupráci mezi aktéry ve vzdělávání. Aktivita prevence školní neúspěšnosti je rozdělena do dvou tematických bloků:

Tematický blok I. : Programy zaměřené na usnadňování přechodu žáků mezi stupni vzdělání

Tematický blok II.: Rozvoj spolupráce rodiny, pedagogických pracovníků, sociálních a zdravotních služeb a rodiny ve vzdělávání

Tematický blok II. obsahuje podaktivity, které se zaměřují na spolupráci s rodinou, na zvýšení informovanosti v oblasti společného vzdělávání a osvětu v této oblasti, podporu školních poradenských pracovišť a podporu inkluze a pedagogických pracovníků.

Aktivity podporované v rámci obou výzev musí být vždy v souladu se Strategickým plánem sociálního začleňování dané obce, respektive jeho přílohou místní plán inkluze. Plnění tohoto plánu je každý rok reportováno.

Opatření: 3.3.ch Realizovat dotační podporu prarodinných organizací poskytujících služby pro rodiny, včetně rodin se specifickou potřebou;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci **IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS** na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 budou podporována prarodinná opatření (zařízení péče o děti zajišťující péči o děti v době mimo školní vyučování, doprovody na kroužky a zájmové aktivity, příměstské tábory, společná doprava dětí do/ze školy, dětské skupiny a/nebo příměstského tábora, dětské skupiny, vzdělávání pečujících osob). MAS vyhlásily první výzvy na tyto aktivity v 12/2016.

Opatření: 3.3.i Zajištění a podpora komunikace se všemi aktéry v oblasti rodinné politiky (rozvíjet spolupráci s územními samosprávnými celky při zajištění regionální rodinné politiky);

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Každoročně je MPSV a Stálou komisí pro rodinu a rovné příležitosti PSP ČR ve spolupráci s Asociací center pro rodinu a Sítí pro rodinu a Svazem měst a obcí vyhlášována **soutěž Obec přátelská rodině**. Hlavním cílem soutěže je podpora realizace prorodinných opatření a aktivit v českých obcích/městech/městských částech napomáhající k vytváření prorodinné atmosféry v české společnosti, především na místní úrovni. **V roce 2016 bylo v rámci soutěže vyplaceno celkem 6 mil. Kč a podpořeno celkem 7 obcí v 5 velikostních kategoriích.**

V rámci návrhu **Koncepce rodinné politiky** je navrhováno několik opatření, která se týkají systematické spolupráce s kraji a obcemi. Konkrétně se jedná o zřízení výboru zastupitelstva pro rodinu a seniory a vytvoření pracovní skupiny pro rodinnou politiku se zástupci MPSV a krajů a vytvoření metodiky pro podporu zapojení krajů do rozvoje rodinné politiky a politiky stárnutí.

MPSV také v roce 2016 připravilo systémový **projekt financovaný z ESF Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů**, jehož cílem je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Očekávanými přínosy projektu je mimo jiné posílení spolupráce mezi MPSV a kraji či obcemi v oblasti rodinné politiky.

Opatření: 3.3.j Zajištění účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému sociálně-právní ochrany dětí, podpora mechanismů průběžného a dlouhodobého vyhodnocování situace ohrožených rodin a dětí, tvorby individuálních plánů a jejich naplňování;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, evaluace v roce 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

Doporučuje se v rámci případových konferencí **vyhýbat se situaci, kdy sám OSPOD případovou konferencí organizuje a následně sám vede**. Podle informací Komise dochází k situacím, kdy na případovou konferenci nejsou zváni všichni aktéři a rodiny, které jsou v kontaktu s OSPOD, za takové situace ztrácejí vůči případovým konferencím důvěru.

Na základě ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) a d) zákona o SPOD je OÚ ORP uloženo:

- pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a jeho rodiny, a to zejména z hlediska posouzení, zda se jedná o dítě uvedené v § 6, podle druhu a rozsahu opatření nezbytných k ochraně dítěte, a poskytovat pomoc rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte,
- zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny individuální plán ochrany dítěte (dále jen „IPOD“), který vymezuje příčiny ohrožení dítěte, stanoví opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny a stanoví časový plán pro provádění těchto opatření, a to ve spolupráci s rodiči nebo jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dítětem a odborníky, kteří se podílejí na řešení problému dítěte a jeho rodiny,
- pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti NRP, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob.

Zákon o SPOD tedy ukládá pracovníkům OSPOD OÚ ORP povinnost pravidelně vyhodnocovat situaci dítěte a rodiny. Součástí vyhodnocení je komplexní analýza situace rodiny a rodinného prostředí, výchovných kompetencí rodičů a posouzení materiálních i finančních podmínek rodiny. Zjištěné údaje by měly pracovníkům OSPOD sloužit k identifikaci silných stránek a zdrojů rodiny, které by měly být východiskem pro plánování a realizaci opatření ke komplexnímu řešení situace ohroženého dítěte a rodiny. Pracovníci by měli vysledovat pozitivní kapacity rodiny k řešení vlastní situace tak, aby mohli maximálně vyvíjet úsilí k tomu, aby mohlo ohrožené dítě setrvat ve své původní rodině.

V návaznosti na vyhodnocení situace dítěte a rodiny ukládá zákon o SPOD pracovníkům OSPOD OÚ ORP povinnost zpracovávat IPOD, který by měl mimo jiné obsahovat cíle a kroky k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkce rodiny. Na definici těchto cílů a kroků by mělo participovat dítě, jeho rodina a další odborníci podílející se na řešení problému dítěte a jeho rodiny. Aby došlo ke sjednocení praxe OSPOD v oblasti vyhodnocení a tvorby IPOD, byly jejich náležitosti upraveny v ustanovení § 1 § 2 vyhlášky č. 473/2012 Sb.

Nástrojem multidisciplinární spolupráce všech aktérů důležitých pro poskytování SPO konkrétní rodině jsou **případové konference**, které by měly být svolány ještě před podrobným vyhodnocením situace dítěte a jeho rodiny. Pracovník OSPOD využívá v rámci výkonu SPO metodu case managementu, tj. jako koordinátor případu řeší situaci ohroženého dítěte, aktivně do řešení zapojuje dítě a jeho rodinu s využitím jejích silných stránek a přirozených zdrojů podpory. Rozvíjí spolupráci s ostatními veřejnými institucemi a propojuje rodinu při řešení dílčích problémů s poskytovateli návazných specializovaných služeb. Společně se všemi aktéry vyhodnocuje potřeby dítěte, plánuje intervenci, koordinuje průběh návazných služeb, vyhodnocuje průběh intervence, případně jí koriguje tak, aby odpovídala aktuálním potřebám dítěte a jeho rodiny. Případové konference je možné v rámci řešení případu konkrétního dítěte svolávat opakovaně, pokud je to potřeba.

V rámci standardizace výkonu SPO musí pracovníci OSPOD OÚ ORP také od 1. 1. 2015 naplňovat standard č. 9 **Jednání, vyhodnocování a individuální plán ochrany dítěte**, na základě něhož by měli dodržovat:

- *kritérium 9c*), na základě něhož by měl provádět u všech případů, zejména v okamžiku zavedení dítěte do evidence dle § 54 zákona o SPOD, základní vyhodnocování potřeb dítěte a situace rodiny, zaměřené na skutečnost, zda se jedná o dítě ohrožené dle § 6 zákona o SPOD, či dítě kterému byl OSPOD ustanoven opatrovníkem či poručníkem, nebo o dítě zařazené do evidence dětí z jiného důvodu. Jestliže ze závěru vyhodnocování vyplývá, že se jedná o dítě ohrožené dle § 6 zákona o SPOD, provádí OSPOD podrobné vyhodnocování;
- *kritérium 9d*), na základě něhož by měl zpracovat v případě, kdy provedl podrobné vyhodnocení se závěrem, že se jedná o dítě vymezené v § 6 zákona o SPOD, IPOD, podle potřeby jej přehodnocuje a následně jej uzavírá.

K podpoře propojení a rozvoje účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému SPO by mělo také dojít v rámci realizace klíčová aktivita 1 IP MPSV **Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí**. Celkově by měla být v rámci klíčová aktivita 1 posílena mezioborová spolupráce se všemi aktéry na lokální úrovni, kteří se podílejí na řešení situace ohrožených dětí (propojení činnosti a koordinovaná intervence mezi OSPOD, poskytovateli sociálních služeb, policií, zdravotníky, psychology, pedagogy a dalšími odborníky). Nepočítá se tedy jen s rozvojem sítě sociálních služeb a činností poskytovaných pověřenými osobami k výkonu SPO, ale i s rozvojem a s užší provázaností služeb v oboru zdravotnictví, školství a bezpečnosti.

Opatření: 3.3.k Realizace programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti;

Gestor: MSp, spolupráce MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV vydalo v roce 2016 *Metodickou příručku pro kurátory pro děti a mládež*, která by měla pracovním OSPOD sloužit jako pomůcka při poskytování SPO dětem vyžadujícím zvýšenou pozornost. Je určena především kurátorům pro děti a mládež, avšak mnoho z jejích částí má významný přesah do dalších oblastí poskytování SPO. Kombinuje právní výklad s popisem principů a metod sociální práce a zahrnuje v sobě rovněž typologii případů, s nimiž se kurátor pro děti a mládež setkává nejčastěji, jakož i příklady konkrétních kazuistik. Její hodnotová východiska plně respektují základní principy ochrany dětí, jak vyplývají z Úmluvy o právech dítěte. Vychází z konceptu, v souladu s nímž musí být ke každému dítěti přistupováno nikoli jako k předmětu péče a ochrany, ale jako k aktivnímu subjektu, nadanému vlastní osobností a vlastními právy. Příručka je dostupná na webových stránkách MPSV (odkaz <http://www.mpsv.cz/cs/14313>).

Dne 25. 4. 2016 realizovalo MPSV v Praze v hotelu Olšanka **metodický seminář pro pracovníky OSPOD s názvem „Ochrana dětí v případech domácího násilí“**. Seminář byl zaměřen na specifika vyhodnocování situace dítěte v případech domácího násilí v rodině, na pomoc dětem v těchto rodinách, multidisciplinární spolupráci a asistované styky v případech domácího násilí, způsoby pomoci obětem domácího násilí a možnosti práce s agresory.

MPSV také poskytlo záštitu konferenci Děti a domácí násilí – nové perspektivy, kterou uspořádalo Centrum Locika. Akce se uskutečnila 31. 3. 2016 v Národní Technické knihovně v Praze. Cílem konference bylo společné hledání cesty k novému systému práce s dětmi, které zažívají domácí násilí. Služby by měly děti účinně ochránit před násilím a zároveň pro ně zachovat fungující vztah s matkou a otcem v případech, kdy partnerství jejich rodičů selhává. Na akci byl prostor pro sdílení zkušeností a příkladů práce ze zahraničí i domácího prostředí.

Probační a mediační služba (dále jen „PMS“) zahájila v roce 2016 realizaci projektů Proč zrovna já? II a Na správnou cestu! II, které ve svých aktivitách navazují na projekty stejných názvů realizovaných PMS v letech 2012-2015. Tyto projekty jsou financovány z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Předmětem projektu *Proč zrovna já? II* je podpora a pomoc obětem trestných činů. Jedním z cílů projektu je rozšíření počtu poraden do 55 měst ČR a zavedení nového komplexního programu pomoci pro zvláště zranitelné oběti (tzn. také děti), který se svou skladbou přizpůsobí potřebám jednotlivých skupin obětí. Tento program vychází ze zahraničních zkušeností a je zaměřen na osoby, které mají díky povaze trestného činu nebo svého znevýhodnění ztížené možnosti vyrovnání se s událostí trestného činu. Dalšími cíli projektu *Proč zrovna já? II* jsou například zavedení meziresortní spolupráce v oblasti pomoci obětem na krajské úrovni; zajištění asistentství pro oběti v rámci parolových komisí; osvěta cílových skupin – změna postojů týkající se právního vědomí v oblasti práv obětí trestných činů.

V roce 2016 byl sestaven realizační tým projektu a zahájena realizace klíčové aktivity - rozšíření počtu a odborných kompetencí poradců pro oběti trestných činů. Proběhla výběrová řízení těchto pracovníků do vybraných měst ČR a bylo zahájeno jejich proškolení a také poskytováno poradenství obětem.

Projekt *Na správnou cestu! II* se zabývá rozvojem inovativních způsobů řešení kriminality mládeže a jejich zavedením do praxe. Jedním z jeho cílů je rozvoj multidisciplinární spolupráce rozšířením praxe tzv. *Týmů pro mládež* do 10 lokalit v ČR a zavedení nového programu krátkodobého zaměstnání mladistvých pachatelů, tak aby tito získali finanční prostředky především na hrazení škod vzniklých trestnou činností.

V následujícím období projektu bude také realizován program pro mladé násilné pachatele zaměřený na snížení agresivity a recidivy, a budou proškoleni odborní pracovníci PMS za účelem rozvoje rodinných skupinových konferencí.

V roce 2016 byl sestaven realizační tým projektu a zahájena realizace klíčové aktivity - rozšíření počtu a odborných kompetencí tzv. koordinátorů týmů pro mládež. Proběhla výběrová řízení a proškolení těchto pracovníků, byla zahájena práce na metodice programu pro mladé násilníky.

PMS dále v roce 2016 realizovala poslední fázi projektu ***Rozvoj probačních a resocializačních programů - posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti***, který byl financován z programu švýcarsko-české spolupráce a státního rozpočtu ČR. Projekt byl ukončen dne 31. 10. 2016. Jeho cílem bylo rozšířit kapacitu a dostupnost probačních a resocializačních programů pro pachatele, kteří vykonávají alternativní tresty či opatření (mladiství i dospělí) a rovněž pro odsouzené do výkonu trestu odnětí svobody (VTOS).

V rámci projektu byl organizací RUBIKON realizován program *PUNKT Rodina pro mladistvé pachatele*. Program využíval skupinovou i individuální práci s mladistvými pachateli a do spolupráce s mladistvým byla zapojena také jeho rodina.

V rámci obou projektů bylo vyškolen 8 školitelů a 80 lektorů, uskutečnilo se 200 běhů ve všech 8 soudních krajích ČR. Do programů bylo od roku 2013 do roku 2016 zařazeno celkem 705 mladistvých klientů PMS, 500 z nich (71 %) program úspěšně absolvovalo.

V roce 2016 taktéž pokračoval legislativní proces novely zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, jež byla 19. ledna 2017 schválena Senátem. Cílem novely, mimo jiné, je zefektivnit poskytování pomoci a podpory obětem trestných činů a reagovat tak v mnoha ohledech na požadavky vyplývající ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV (dále jen „směrnice“), jakož i na požadavky vyplývající z praxe řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci, praxe akreditačního řízení a vedení registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů.

Specificky v relaci k postavení dětí jako obětí trestného činu je třeba uvést, že děti jsou zákonem o obětech trestných činů považovány za tzv. zvláště zranitelné oběti [§ 2 odst. 4 písm. a)], kterým jsou v porovnání s ostatními oběťmi přiznána některá zvláštní práva (např. **právo na bezplatnou odbornou pomoc za stanovených podmínek, právo na zabránění kontaktu oběti s pachatelem, zejména pokud jde o bezprostřední vizuální kontakt, právo na provádění výslechu obzvláště citlivě**

zvláště pro to vyškolenou osobou stejného nebo opačného pohlaví dle výběru oběti a některá další). Shora uvedená novela v tomto ohledu zdokonaluje tímto zákonem provedenou implementaci článků 23 a 24 směrnice, z nichž vyplývají požadavky mimo jiné na poskytování ochrany dětským obětem trestných činů v průběhu trestního řízení. Konkrétně jde o důslednější provedení ustanovení článku 24 odst. 2 směrnice v § 3 odst. 1 zákona o obětech trestných činů, který nově stanoví, že existují-li pochybnosti o tom, zda je oběť zvláště zranitelnou, je třeba ji za zvláště zranitelnou považovat, a článku 23 odst. 2 písm. a) směrnice v § 20 odst. 2 téhož zákona, který nově stanoví povinnost provádět výslech zvláště zranitelných obětí (včetně dětí) v přípravném řízení v prostorách pro tento účel upravených či přizpůsobených, je-li to objektivně možné. Účinnosti by tento návrh měl nabýt 1. 4. 2017.

Ve vztahu ke všem obětem trestných činů lze dále upozornit na vládní návrh zákona o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů, jenž byl Senátem schválen taktéž 19. ledna 2017. Hlavním cílem tohoto návrhu zákona je odstranit stávající nežádoucí stav, kdy osoby poškozené trestným činem, kterým byl přiznán ať již v trestním či civilním řízení nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jež jim byla způsobena trestným činem, nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení, které pachatel na jejich úkor trestným činem získal, nedosáhnou z důvodu nedostatku majetku pachatele plného uspokojení takového nároku, přestože v daném trestním řízení byl zajištěn a prostřednictvím uložených trestních sankcí odčerpán majetek, který by mohl být využit k uspokojení jejich nároků. Navržená právní úprava zlepšuje postavení poškozených při uspokojování jejich majetkových nároků, neboť pro tento účel umožňuje využít majetek, který byl odčerpán na základě majetkových sankcí uložených v trestním řízení. Nově tak peněžní prostředky získané z uložených majetkových sankcí v trestním řízení nebudou příjmem státního rozpočtu, ale budou soustředěny na zvláštním účtu Ministerstva spravedlnosti a využity k výše uvedeným účelům. Dle tohoto návrhu bude moci o uspokojení nároku ze zvláštního účtu Ministerstva spravedlnosti nově požádat i osoba s nárokem na dlužné výživné vůči odsouzenému pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy. Tento návrh by měl nabýt účinnosti 1. 1. 2018.

Konečně, **dne 2. 5. 2016 byla Českou republikou ratifikována Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání** (Lanzarote, 25. října 2007). Úmluva je prvním nástrojem, který si klade za cíl kriminalizovat široké spektrum sexuálního zneužívání dětí včetně případů, kdy je takové zneužití spácháno v domácnosti, v rámci rodiny, za použití násilí, donucení nebo pohrůžky. Preventivní opatření nastíněná Úmluvou se týkají výběru a školení osob pracujících s dětmi, dále osvěty dětí ohledně možných rizik a jejich výchovy k tomu, aby byly schopné se bránit, stejně jako dohledu nad pachateli a potenciálními pachateli. Tato Úmluva byla vyhlášena pod č. 59/2016 Sb. m. s. (Sbírka mezinárodních smluv).

Opatření: 3.3.I Průběžné vzdělávání a odborná podpora všech aktérů systému sociálně-právní ochrany dětí;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, hlavní vlna proběhne v letech 2014 a 2015

Stanovisko KSZ: Plněno

Na úrovni jednotlivých obcí s rozšířenou působností a jejich orgánů sociálně-právní ochrany existují **výrazné odlišnosti v aplikaci standardů kvality sociálně-právní ochrany**. Ke sjednocení praxe v aplikaci standardů a zvyšování jejich kvality Komise doporučuje zařadit i **zveřejňování anonymizované podoby kontrolních zjištění na úrovni krajů**. To přispěje ke zjištění, jak často a v jaké intenzitě dochází v jednotlivých krajích i na úrovni ČR k porušování standardů a současně ke zkvalitnění evaluace takových kontrolních opatření.

V souvislosti se standardizací výkonu SPO musí mít každé pracoviště OSPOD i pověřená osoba **vypracovaná pravidla** týkající se profesního rozvoje a vzdělávání zaměstnanců zařazených k výkonu SPO.

U OSPOD vyplývá povinnost průběžně se vzdělávat ze standardu č. 6 **Profesní rozvoj zaměstnanců**. Na základě něj by měl přímý nadřízený minimálně 1x ročně hodnotit pracovní výkon pracovníků OSPOD, zjišťovat jejich vzdělávací potřeby (kritérium 6a) a společně s nimi vytvářet individuální vzdělávací plán (kritérium 6b). V individuálním plánu vzdělávání (dále jen „IPV“) by se měla odrážet také specializace pracovníka OSPOD (např. specializace na kuratelů pro děti a mládež, agendu ochrany týraných a zneužívaných dětí či NRP), tj. měly by zde být rozvojové a vzdělávací aktivity zaměřené na zvýšení odbornosti v dané specializaci. Zaměstnavatel je také povinen zajistit pracovníkovi OSPOD vzdělávání v rozsahu minimálně 6 pracovních dnů za kalendářní rok, a to formou jeho účasti na kurzech akreditovaných MPSV (kritérium 6c). Výdaje spojené s tímto vzděláváním lze u pracovníků OSPOD na úrovni OÚ ORP hradit ze zvláštní účelové dotace ze státního rozpočtu pro ORP a hl. městu Praze na výkon agendy SPO. Dále by měl OSPOD zajišťovat pro své zaměstnance, kteří vykonávají přímou práci s klienty, podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka – supervizora (kritérium 6d).

U pověřených osob k výkonu SPO, které vykonávají činnosti v rozsahu vymezeném v § 48 odst. 2 písm. d) až f) zákona o SPOD, je povinnost průběžného vzdělávání ukotvena ve standardu č. 8 **Profesní rozvoj zaměstnanců**, na základě něhož opět musí mít pověřená osoba zpracovaný postup pravidelného hodnocení zaměstnanců, který obsahuje stanovení, vývoj a naplňování osobních profesních cílů a potřeby další odborné kvalifikace zaměstnanců (kritérium 8a). Dále by měla mít písemně zpracovány IPV u jednotlivých zaměstnanců (kritérium 8b) s doporučeným rozsahem vzdělávání minimálně 24 hodin za rok. Pověřená osoba by rovněž měla zajišťovat pro své zaměstnance podporu nezávislého kvalifikovaného odborníka (kritérium 8d). Obdobně je tomu i u pracovníků ZDVOP.

Povinnost řídit se standardy kvality SPO podléhá kontrolám, které ve vztahu k OÚ provádějí KÚ, ve vztahu ke KÚ kontroly provádí MPSV. U pověřených osob a ZDVOP je prováděna inspekce kvality ze strany inspektorů krajských poboček ÚPČR.

Na potřeby celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD a pověřených osob k výkonu SPO se zaměřuje klíčová aktivita 3 IP MPSV **Celoživotní vzdělávání pracovníků a pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí a pověřených osob**. Ta vychází z předpokladu, že rychlá a efektivní intervence při řešení situace ohrožených dětí závisí ve velké míře na profesionalitě pracovníků. V rámci aktivity by měl být vytvořen návrh uceleného systému vzdělávání pracovníků, jehož těžištěm je klientsky orientovaný přístup budovaný nabýváním a prohlubováním odborných kompetencí. Návrh modulu bude analyzovat systém vzdělávání od úrovně školského vzdělávacího systému (střední a vysokoškolské studium) se zaměřením na praktické dovednosti, které mohou být předávány formou praxí a stáží. Hlavní část návrhu se bude zabývat systémem návazného celoživotního vzdělávání, který bude založen na principu rozvoje dovedností (několikastupňové vzdělávání). Bude obsahovat společný základ rozvoje pro všechny pracovníky působící v oblasti SPO. Počítá se však i se specializačními moduly, které by byly zaměřené už na jednotlivé specializace v agendě SPO. Vytvořené vzdělávací moduly budou podkladem pro další systémové změny v oblasti celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD.

Opatření: 3.3.m Realizace a rozvíjení osvěty v oblasti opatření v rodinné politice

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně, kampaň právo na dětství 2014/2015

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci osvěty v oblasti ochrany práv dítěte nadále funguje **informační portál www.pravonadetstvi.cz**, v jehož provozu bude MPSV pokračovat i v rámci navazujícího IP MPSV. Portál *Právo na dětství* poskytuje informace o právech dětí jak dětem, tak laické a odborné veřejnosti. Vychází z mezinárodně platné Úmluvy o právech dítěte a české Národní strategie ochrany práv dětí. Informuje veřejnost také o probíhajících projektech v rámci transformace systému péče o ohrožené děti.

Součástí klíčové aktivity 5 IP MPSV je také **kampaň zaměřená na zvýšení povědomí veřejnosti o ochraně ohrožených dětí, o práci s ohroženými dětmi a rodinami, o činnosti OSPOD**. K posílení informovanosti veřejnosti bude využita forma mediální prezentace problematiky SPO, v rámci níž bude připraven dokumentární seriál "*Rodina je nejvíc*" představující prostřednictvím pracovníků OSPOD autentické příběhy několika rodin s cílem ukázat, jak vypadá situace ohrožených rodin, jaké mají možnosti pomoci. V rámci KA 5 jsou dále plánovány:

- semináře, kulaté stoly, konference;
- osvětová kampaň na téma síťování služeb na podporu ohrožených dětí a jejich rodin, a to na celostátní úrovni (publikace článků v odborných časopisech, tvorby informačních a metodických materiálů, pravidelných tiskových zpráv), tak i na lokální úrovni (lokální konference OSPOD, kulaté stoly, distribuce informačních materiálů).

Projekty cílené na zvýšení povědomí veřejnosti o otázce práv dětí jsou realizované i v rámci projektu MPSV CZ04 s názvem **Children and Youth at Risk**, který je financovaný z Finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska (dále jen „FM EHP/Norsko“), a to prostřednictvím *Malého grantového schématu*, které je realizováno za účelem zvýšení efektivity a kvality systémů péče o děti při zohlednění názorů relevantních klíčových aktérů a společnosti formou participativní diskuse. Projekty cílené na zvýšení informovanosti veřejnosti byly financované v oblasti podpory B *Podpora projektů zaměřených na zvýšení informovanosti o právech dítěte prostřednictvím místních či národních aktivit*, v rámci níž byly podpořeny projekty uvedené v tabulce níže.

Tabulka ukazuje přehled projektů zaměřených na osvětu podpořených v rámci Malého grantového schématu

Název projektu	Realizátor	Výše dotace (CZK)
Hlasy dětí – a co s tím uděláme?	DOMUS – Centrum pro rodinu	4 475 949 Kč
Osvětová kampaň zaměřená na práva dětí v náhradní rodinné péči	Kruh rodiny, o.p.s.	2 265 242 Kč
Hlasy ohrožených dětí“	Ašta šmé, z.s.	1 562 760 Kč

Cílem projektů je zvýšit povědomí široké veřejnosti o právech dítěte a o situaci ohrožených dětí, prohloubit zájem široké veřejnosti o toto téma. Projekty využívají různé prostředky oslovování veřejnosti, např. prostřednictvím publikace informačních materiálů (komiksů), krátkých animovaných dokumentů, osvětových mediálních kampaní s využitím spotů na YouTube či diskusních fór na Facebooku a Twitteru, tvorbou samostatných webových stránek zaměřených na práva dětí.

Projekty jsou realizované v období od 1. 1. 2015 do 30. 4. 2017.

Opatření: 3.3.n Podporovat zvyšování kvality činnosti OSPOD ve vztahu k ohroženým dětem nebo rodinám včetně dětí a rodin v sociálně vyloučených lokalitách nebo rodin ohrožených vyloučením z bydlení.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Doporučuje se zvyšování kvality činnosti OSPOD i prostřednictvím **snižování počtu rodin na jednoho pracovníka SPO a počet rodin na hlavu v případě sociálních kurátorů pro děti a mládež.**

Zvyšování kvality činnosti OSPOD je dosahováno prostřednictvím **standardizace výkonu SPO**, která vyplývá pro OSPOD z ustanovení § 9a odst. 3 zákona o SPOD. Standardy kvality SPO obsahují dle ustanovení § 9a odst. 4 principy a bodové hodnocení výkonu SPO; dále standardy sociální práce s klientem; standardy personálního a organizačního zajištění výkonu SPO a technicko - provozní zajištění SPO.

Jedním z požadavků standardů, který vyplývá pro OSPOD OÚ ORP z kritéria 1a)⁴³, je zajistit účinné poskytování SPO v potřebném rozsahu na celém území svého správního obvodu, tj. i na území sociálně vyloučených lokalit. Účinným poskytováním SPO se rozumí taková opatření, která jsou učiněna v zájmu dětí a vedou k zajištění jejich zdravého vývoje a k ochraně jejich práv. Potřebné ochrany ze strany OSPOD se musí dostávat všem dětem ve spádové oblasti OSPOD bez ohledu na jejich individuální odlišnosti (sociální či zdravotní znevýhodnění, odlišný jazyk či sociokulturní zázemí) či charakter lokality, v níž žijí, či bez ohledu na vzdálenost místa bydliště dítěte od pracoviště OSPOD.

Kritériem důležitým z hlediska zohlednění náročnosti výkonu SPO na území sociálně vyloučených lokalit je kritérium 4b)⁴⁴. V rámci musí OSPOD zajistit za účelem řádného výkonu SPO takový počet zaměstnanců, který je přiměřený správnímu obvodu OSPOD. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců OSPOD je zohledněna náročnost výkonu SPO s přihlédnutím k pravidlu nejméně 1 pracovník na 800 dětí, které jsou ve správním obvodu OSPOD hlášeny k trvalému pobytu. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce klienty. Toto pravidlo je spíše orientační. Při určování počtu zaměstnanců se přihlíží nejen k velikosti správního obvodu, k počtu obcí v obvodu, ale i k počtu případů ohrožených dětí v sociálně vyloučených lokalitách.

Požadavek na kvalitu a individualizaci výkonu SPO vyplývá pro OSPOD také z kritéria 8d)⁴⁵ standardů kvality SPO. Zde je stanoven maximální počet rodin, se kterými zaměstnanec OSPOD OÚ ORP v dané

⁴³ 1a) OSPOD zajišťuje účinné poskytování SPO v potřebném rozsahu na celém území svého správního obvodu.

⁴⁴ 4b) Počet zaměstnanců je přiměřený spádovému obvodu OSPOD. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců OSPOD je zohledněno kritérium ovlivňující náročnost výkonu SPO dětí ve správním obvodu OSPOD. Základním výchozím kritériem je nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu OSPOD. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce s klienty.

⁴⁵ 8d) Každý zaměstnanec zařazený v OSPOD k výkonu SPO pracuje maximálně s 80 rodinami, v případě kurátora pro děti a mládež se 40 rodinami. V případě práce s osobami pečujícími a osobami v evidenci pracuje s maximálně se 40 rodinami.

okamžiku pracuje. Jedná se o deklaratorní kritérium, jehož smyslem je zajistit především individualizovanou podporu klientům (tj. i obyvatelům sociálně vyloučených lokalit) a ochranu zaměstnanců před přílišnou zátěží v situacích, kdy by zaměstnanec měl pracovat s větším počtem rodin, než jsou jeho reálné kapacity. V tomto kritériu jsou zohledněny specializace uplatňované v týmu zaměstnanců zařazených k výkonu SPO, kdy:

- zaměstnanec zařazený k výkonu SPO pracuje maximálně s 80 rodinami;
- kurátor pro děti a mládež pracuje maximálně s 40 rodinami;
- zaměstnanec specializovaný na práci s pečujícími osobami a osobami v evidenci pracuje maximálně se 40 rodinami.

Pozitivním dopadem standardizace výkonu SPO byl **nárůst pracovníků OSPOD**, což podporuje snížení počtu klientů na jednoho pracovníka. Ten se pak může jednotlivým klientům věnovat intenzivněji. Oproti roku 2011 došlo do roku 2015 k nárůstu celkem o téměř 40% počtu pracovníků.

Tabulka ukazuje počet pracovníků OSPOD OÚ ORP v letech 2008 – 2016

Rok ⁴⁶	Počet pracovníků OSPOD	z toho kurátorů pro mládež
2008	1757	478
2009	1790	555
2010	1802,9	483,05
2011	1807,75	525,45
2012	1933,5	626,75
2013	2107	645,5
2014	2419	583
2015	2514	622
2016	2576	609

V souvislosti s plněním standardu č. 7 *Prevence* by měla pracoviště OSPOD aktivně vyhledávat a monitorovat ohrožené děti. Měla by také prokazatelně koordinovat a vytvářet podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. Za tímto účelem by měla spolupracovat s dalšími fyzickými, právními osobami a orgány veřejné moci (Policie ČR, Probační a mediační služba ČR, pověřenými osobami k výkonu SPOD, s poskytovateli sociálních služeb, se zástupci škol a školských zařízení, se zdravotníky, atd.).

⁴⁶ Zdroj: Roční výkazy o výkonu sociálně-právní ochrany za roky 2008-2016

Na základě požadavků vyplývajících ze standardu č. 8 *Přijetí oznámení, posouzení naléhavosti a přidělení případu* jsou pracovníci OSPOD povinni zpracovat vnitřní pravidla a postupy, které zaručí co nejrychlejší a nejefektivnější řešení situace ohrožených dětí tak, aby:

- bylo každé ohrožené dítě včas podchyceno v systému SPOD (tj. i dítě nacházející se v hůře dostupných sociálně vyloučených lokalitách);
- pracovníci OSPOD dokázali správně vyhodnotit naléhavost případů a stanovit lhůty pro jejich řešení (prioritně je nutné řešit situaci dítěte, jehož život, zdraví a normální vývoj je ohrožen nebo je-li ohrožen či vážně narušen jiný jeho důležitý zájem);
- vedoucí pracovník přidělil případ pracovníkovi - koordinátorovi, který má odpovídající odbornost a kapacitu řídit průběh výkonu SPOD u daného případu.

Na zvýšení kvality výkonu SPO se zaměřuje i klíčová aktivita 2 IP MPSV **Monitorování systému ochrany práv dětí**. Aktivita reaguje na to, že v ČR nejsou systematicky sledována data o systému ochrany práv dětí, ani o dětech, kterým je SPO poskytována. Součástí aktivity by mělo být vytvoření kvalitativního monitorovacího systému za účelem hodnocení kvality poskytované podpory a jejího vlivu na všestranný vývoj dítěte. MPSV bude před samotnou koncepcí systému analyzovat i zahraniční systémy řízení kvality v systému péče o ohrožené děti, které mohou být pro ČR v tomto ohledu inspirací. Údaje získané z tohoto systému budou využívány ke zvyšování kvality výkonu SPO.

1.5 Plnění opatření v oblasti podpory rovného přístupu ke vzdělání

Kvalita předškolní výchovy a primárního vzdělávání je významnou determinantou vzdělavatelnosti člověka v pozdějším věku a podstatným faktorem pro sociální integraci. Napomáhá ke snižování sociálních rozdílů a představuje efektivní opatření k výraznému snižování nákladů budoucích sociálních politik. Investice do kvalitního a široce dostupného počátečního vzdělávání představují velké úspory budoucích sociálních výdajů.

Mezi největší rizika, která Strategie v oblasti vzdělávání identifikovala, patří nedostatečný rozsah a kvalita předškolní péče o děti ze sociálně vyloučeného prostředí v rámci některých regionů, nedostatečná připravenost škol i jednotlivých pedagogů na zavádění principů rovného přístupu ve vzdělávání a na práci s žáky s různou mírou potřeby podpůrných opatření. S tím souvisí také neodůvodněná segregace žáků dle nadání a socioekonomického statutu rodiny v období plnění povinné školní docházky – na jedné straně koncentrace dětí ze skupin s nízkým socioekonomickým statusem příp. ze sociálně vyloučených lokalit ve školách, kde žáci pocházející ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí tvoří většinu žáků školy, na druhé straně snaha některých škol o výběr žáků s vyššími studijními předpoklady či vyšším socioekonomickým postavením rodiny. Důležitým problémem českého školství je jeho pod-financovanost, zejména pak výdaje na žáka v poměru k HDP na hlavu v paritě kupní síly.

Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit rovný přístup ke vzdělání pro všechny.

Opatření: 3.4.a Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty;

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Komise vyjadřuje obavy, že školy nebudou schopny dostát požadavkům nové právní úpravy a pružně zajistit podpůrná opatření spočívající v zajištění odborníků, kterých se obecně na trhu práce nedostává. Jedná se zejména o asistenty pedagoga, speciální pedagogy a psychology. Zásadní je proto **průběžně monitorovat a vyhodnocovat proces zajišťování podpůrných opatření** a analyzovat situace, kdy se doporučené opatření dlouhodobě nedaří zajistit.

Za účelem **zvyšování kvality základního vzdělávání pro všechny děti** je žádoucí, aby školy postupně přebíraly zodpovědnost alespoň za část přípravy, kterou očekávají, zejména tam, kde rodinné zázemí žáka tuto přípravu neumožňuje provádět kvalitně. V rámci kmenové činnosti školy je proto třeba **systemově podporovat vytváření prostoru, ve kterém se děti a žáci mohou nad rámec vyučování pod vedením pedagoga připravovat.**

Komise doporučuje se **zvyšování částečných úvazků asistentů pedagoga** na plné úvazky a to pro snazší zajištění lidských zdrojů.

Komise doporučuje se více **rozvíjet přípravné třídy ZŠ v nesegregovaných lokalitách** a to za účelem předcházení posílení segregace v případě existence přípravných tříd v sociálně vyloučených lokalitách.

Tyto podmínky deklaruje **novela školského zákona** a na ni navazující vyhláška (č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ze dne 21. ledna 2016), která definuje podpůrná opatření, a jejíž součástí je také příloha, která specifikuje pravidla pro poskytování podpůrná opatření.

Novela školského zákona byla v březnu 2015 schválena v obou komorách Parlamentu České republiky a v dubnu podepsána prezidentem republiky. Ve Sbírce zákonů byla vyhlášena pod číslem 82/2015. Většina klíčových změn je účinná od 1. září 2016.

Novela školského zákona **posiluje prvky inkluzivního vzdělávání** ve školském systému zejména tím, že:

- upouští od kategorizace žáků (žáci se sociálním znevýhodněním, žáci se zdravotním znevýhodněním, žáci se zdravotním postižením);
- zavádí nové vymezení pojmu „žák se speciálními vzdělávacími potřebami“, kterým se rozumí žák, který k naplnění svých vzdělávacích možností a k realizaci práva na vzdělání na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje podpůrná opatření. Základem se tak stane vymezení vzdělávacích potřeb žáka a poskytnutí podpůrných opatření, která budou pomáhat žákovi v jeho vzdělávání;
- stanoví pravidlo přednostního vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami formou inkluze;
- zavádí pojem podpůrných opatření nezbytných pro zajištění maximálně dosažitelného plnohodnotného vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu pro všechny žáky. Podpůrná opatření se člení do stupňů dle jejich organizační a finanční náročnosti, přičemž v případě potřeby mohou být podpůrná opatření kombinována v různých stupních, aby byl naplněn požadavek kvalitního vzdělávání;
- stanoví právo žáka se speciálními vzdělávacími potřebami na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou;
- podpůrná opatření budou volena tak, aby odpovídala žákovi zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám;
- zavádí možnost vzdělávání v přípravných třídách pro všechny žáky (v přípravných třídách bylo do loňského školního roku vzdělávání umožněno pouze sociálně znevýhodněným dětem). Jedním z očekávaných dopadů tohoto opatření je i vyloučení rizika segregace romských žáků v rámci předškolního vzdělávání;
- zavádí institut revizního pracoviště, který dává žadateli o poradenskou službu, škole a orgánům veřejné moci (zejm. OSPOD) možnost, aby v případě nespokojenosti se službou školského poradenského zařízení požádali o přezkoumání doporučení ke vzdělávání žáka; rodič může požádat i o přezkoumání zprávy z vyšetření;
- zavádí pravidlo, že doporučení poradenského zařízení pro žáka se speciálními vzdělávacími potřebami navrhuje konkrétní podpůrná opatření a úpravy v jeho vzdělávání. Doporučení obdrží nejen žák či jeho zákonný zástupce, ale i škola, kterou žák navštěvuje. V poradenském zařízení se rodič seznámí s obsahem doporučení ke vzdělávání žáka, společně se zprávou z vyšetření, a udělí souhlas s předáním doporučení škole. Informace o seznámení rodiče s obsahem doporučení a jeho souhlas s předáním škole jsou nezbytné, protože doporučení obsahuje citlivé údaje o diagnóze žáka. Vzniká tak komunikační trojúhelník školské poradenské zařízení, škola a rodiče jako základ pro realizaci podpůrných opatření v praxi.

Školská poradenská zařízení (dále jen ŠPZ) byla seznamována s **pravidly poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami**, s vyhláškami týkajícími se činnosti školských poradenských zařízení a s možnostmi poskytování podpory dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami, s přehledem podpůrných opatření a s jejich uplatňováním v praxi, včetně všech dalších významných aspektů společného vzdělávání.

Sekce pro pedagogicko-psychologické poradenství, prevenci a institucionální výchovu NÚV realizovala v roce 2016 metodická setkání s řediteli školských poradenských zařízení, dále

se zřizovateli – krajskými úřady, kde probíhala řada metodických seminářů ve spolupráci s MŠMT se sekci financování a analýz. Dále probíhala řada seminářů DVPP pro školská poradenská zařízení. Předmětem byla zejména vyhláška č.27/2016 Sb., praktická aplikace ustanovení do činnosti školských poradenských zařízení (dále je „ŠPZ“). Probíhala také řada jednání se zástupci profesních sdružení. Sekce pro pedagogicko-psychologické poradenství, prevenci a institucionální výchovu NÚV se podílela i na akcích paní ministryně, které byly pořádány ve všech krajích v ČR, včetně seminářů pro výchovné poradce.

V rámci mimořádného úkolu MŠMT byl vytvořen interaktivní formulář **Zprávy a doporučení ŠPZ**. Ten byl bezplatně poskytnut v srpnu 2016 všem školským poradenským zařízením. Jeho smyslem bylo poskytnout technologickou platformu pro vyplňování Zpráv a doporučení ŠPZ podle nové legislativy. Formulář je sestaven na platformě Form Filler 602 a umožňuje mj. exportování dat do některých evidenčních systémů škol. V průběhu pololetí byl formulář aktualizován, aby se odstranily v praxi zjištěné technické nedostatky řešení, které si vynutily také aktualizaci samotného programu Form Filler dodavatelem. K formuláři byla poskytnuta řada školení (již v 2. pololetí roku 2015/16 s vývojovými verzemi software) a intenzivní kontinuální uživatelská podpora.

V rámci resortního úkolu **Fokusní skupina k ověření návrhu podpůrných opatření** bylo nabídnuto členům pracovních skupin zaměřených na vybraná zdravotní postižení (vady řeči, PAS, mentální postižení, zrakové a sluchové postižení) a angažovaným pracovníkům PPP zhodnocení podpůrných opatření zavedených do legislativy. Projekt se soustředil na zhodnocení zkušeností z prvních tří měsíců realizace společného vzdělávání podle upravené legislativy, výstupem bude komplexní zpráva s návrhem na případné úpravy v nabídce PO jako podklad pro další činnost MŠMT. Podobným směrem směřovalo také provedené rozsáhlé analytické šetření v projektu KIPR, mapující četnost poskytovaných PO za období září a listopadu 2016.

Sekce pro pedagogicko-psychologické poradenství, prevenci a institucionální výchovu NÚV zpracovala **data týkající se počtu klientů s lehkým mentálním postižením** (dále jen „LMP“) v minulých letech, ve spolupráci s ČŠI bylo realizováno každoroční šetření zaměřené na péči o klienty s LMP ve školských poradenských zařízeních. Výsledky ukazují na diferencovaný přístup školských poradenských zařízení při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb žáků. Zdá se, že postup ŠPZ je daleko méně problematický, než by se mohlo zdát z některých mediálních sdělení, které se této problematice týkají.

Sekce pro pedagogicko-psychologické poradenství, prevenci a institucionální výchovu NÚV se analyticky podílela na některých krocích MŠMT, týkajících se zavádění společného vzdělávání: **byly např. připraveny podklady pro rozvojový program k navýšení kapacit v ŠPZ s náběhem v roce 2016 a pro rok 2017**, připraveny odhady personálních kapacit nezbytných pro revizní pracoviště, odhady nákladů na vybrané investiční pomůcky po náběhu systému společného vzdělávání, odhady nákladů na nový systém poskytování PO ve vztahu k počtům klientů s jednotlivými kategoriemi zdravotních postižení apod.

Dále byla zpracována řada metodických materiálů nezbytných pro zavádění §16, §16a i §16b do praxe školských poradenských zařízení.

Byly zpracovány dokumenty pro metodickou podporu, které jsou umístěny v sekci společné vzdělávání na stránkách MŠMT a také na webových stránkách NÚV. Jedná se zejména o texty v části

„Co dělat když“ a dále o Metodiku práce asistenta pedagoga, Metodiku přípravy Plánu pedagogické podpory atd.

Byl zpracován analytický dokument, který zmapoval zkušenosti škol s poskytováním Plánu pedagogické podpory v Rozvojovém projektu pro školní psychology a školní speciální pedagogy.

Byla poskytována průběžná metodická podpora školním psychologům a školním speciálními pedagogy. Dále bylo ověřeno šetřením u subjektů zapojených do projektu Centra podpory inkluzivního vzdělávání, který sloužil k ověření modelu inkluzivního vzdělávání – nakolik stále uplatňují východiska pro inkluzivní vzdělávání ve svých školách.

Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných č. 27/2016 Sb.

K provedení novely školského zákona Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) vydalo v lednu 2016 vyhlášku č. 27/2016 Sb., která nabyla účinnosti dne 1. září 2016.

Nová vyhláška nahradila stávající vyhlášku č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů, a částečně bude představovat *lex specialis* vůči novelizované právní úpravě obsažené ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Vyhláška obsahuje systematické rozčlenění podpůrných opatření podle jejich věcné i finanční náročnosti. Součástí vyhlášky tak mj. je i samostatná Příloha č. 1 Přehled podpůrných opatření, která popisuje možnosti personálně zajištěných podpůrných opatření, výčet speciálních učebnic, pomůcek a kompenzačních pomůcek poskytovaných žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, členěných do pěti stupňů dle organizační, pedagogické a finanční náročnosti.

První stupeň podpůrných opatření vždy navrhuje a poskytuje škola. Druhý až pátý stupeň navrhuje školské poradenské zařízení. První až pátý stupeň podpory vymezuje podpůrná opatření vzestupně, postupně se rozšiřují možnosti podpory ve vztahu k očekávané potřebě kompenzace, začíná se zpravidla s uplatňováním nižších stupňů podpory. Podpůrná opatření různých stupňů lze kombinovat. Podpůrná opatření jsou svázána s normovanou finanční náročností. Škola tak získává finanční prostředky na podpůrná opatření ve vzdělávání žáka se SVP ze zákona.

Vyhláška popisuje, jak má škola postupovat, jestliže zákonný zástupce žáka nebude spolupracovat se školským poradenským zařízením nebo se školou, a to i přesto, že u jeho dítěte je k naplnění jeho vzdělávacích potřeb nezbytné použití podpůrných opatření.

Novelizace dalších vyhlášek

Dne **1. září 2016 nabyly** účinnosti následující menší, „technické“ novelizace vyhlášek, které reflektují jak změnu terminologie, kterou přinesla novela školského zákona, tak zejména změnu v oblasti vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami:

- vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních;
- vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky;

- vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání;
- vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání.

Dále byla novelizovaná vyhláška č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízení (vyhláškou č. 202/2016 Sb.). Tato novela vymezila sledování podpůrných opatření poskytovaných podle § 16 školského zákona v souvislosti se společným vzděláváním žáků. Byly vydány číselníky pro sběr dat o podpůrných opatřeních a inkluzivním vzdělávání, zpracovány metodiky pro předávání nových údajů a statistických výkazů v souladu s novelizovanou vyhláškou č. 364/2005 Sb. Na školách všech stupňů vzdělávání a ve školských zařízeních, kde se předpokládá poskytování podpůrných opatření, je zajištěno evidování a sledování počtů žáků, kterým jsou tato podpůrná opatření poskytována a dále sledování jednotlivých přiznaných podpůrných opatření se stanoveným kódem normované finanční náročnosti.

Zajištění dostatečných lidských a finančních zdrojů pro všechny aktéry zúčastněné na reformě základního vzdělávání, kterou přinesla novela školského zákona a s ní související další opatření.

Od 1. září 2016 byla z rezervy, které krajské úřady povinně vytvářejí, financována též postupně přiznávaná nároková podpůrná opatření podle § 16 školského zákona. Pro tyto účely měly krajské úřady možnost zvýšit si jimi vytvářenou rezervu o 0,6 % oproti roku 2015. Pro naplnění tohoto cíle bylo počátkem ledna 2016 krajům za účelem finanční podpory společného vzdělávání rozepsáno navíc oproti roku 2015 cca 528 mil. Kč (více než 19,5 mil. eur).

V roce 2016 bylo na rozvojové programy na asistenta pedagoga poskytnuto celkem 266,55 mil. Kč (téměř 10 mil. eur).

Další finanční prostředky pro účely společného vzdělávání uvolnilo MŠMT prostřednictvím Rozvojového programu pro asistenty pedagoga pro zdravotně postižené žáky pro soukromé a církevní školy (150 mil. Kč; více než 5.5 mil. eur), Rozvojového programu pro asistenty pedagoga pro děti a žáky se sociálním znevýhodněním (119 mil. Kč; 4,4 mil. eur) a Rozvojového programu na podporu navýšení kapacit ve školských poradenských zařízeních na rok 2016 (80 mil. Kč; téměř 3 mil. eur).

Asistenti pedagoga – stav a vývoj

V tabulkách jsou uvedeny dostupné údaje o vývoji počtů asistentů pedagogů (AP) v letech 2005-2015 a poslední dostupné údaje o počtech AP k 30. 9. 2016, kteří se začali zjišťovat v novém členění.

Asistenti pedagogů pro děti/žáky se zdravotním postižením ve školním roce 2005/06–2015/16

	2005/ 06	2006/ 07	2007/ 08	2008/ 09	2009/ 10	2010/ 11	2011/ 12	2012/ 13	2013/ 14	2014/ 15	2015/ 16
Fyzické osoby	1 588	2 132	2 923	3 450	4 044	4 771	5 386	5 966	6 863	8 155	9 532
Přepočtení na plně zaměstnané	1 156,4	1 559,9	2 098,9	2 415,4	2 772,3	3 159,1	3 483,1	3 797,1	4 325,6	5 201,2	6 074,4

Asistenti pedagogů pro děti/žáky se sociálním znevýhodněním ve školním roce 2005/06–2015/16

	2005/ 06	2006/ 07	2007/ 08	2008/ 09	2009/ 10	2010/ 11	2011/ 12	2012/ 13	2013/ 14	2014/ 15	2015/ 16
Fyzické osoby	235	375	445	467	523	543	565	610	582	718	850
Přepočtení na plně zaměstnané	215,0	339,8	405,4	422,3	451,6	459,9	450,6	479,4	444,8	543,6	634,2

Asistenti pedagoga ve školním roce 2016/17

		Fyzické osoby		Přepočtení na plně zam.		
		celkem	ženy	celkem	ženy	
Asistenti pedagogů	celkem	13299	12573	8831,23	8312,01	
	z toho výhradně pro děti/žáky/studenty podle § 16 odst. 9 ŠZ	10762	10167	7082,12	6666,99	
	z celku	v mateřské škole	2298	2247	1605,81	1572,23
		ve třídě přípravného stupně ZŠ speciální	37	36	23,38	22,83
		v přípravné třídě základní školy	125	116	98,37	90,47
		v základní škole	10080	9532	6496,32	6105,47
		ve střední škole	783	665	600,47	515,33
		v konzervatoři	2	1	1,07	1,00
ve vyšší odborné škole		6	5	5,45	4,45	

Každý asistent pedagoga je vykázán tolikrát, na kolika druzích škol působí, v řádku celkem je vykázán pouze jednou.

Základní vzdělávání a úpravy RVP ZV

Opatřením ministryně školství mládeže a tělovýchovy ze dne 22. února 2016 byl vydán **upravený Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV)**, který nabyl účinnosti dne 1. září 2016.

Nově upravený RVP ZV sjednocuje vzdělávací nabídku, a tím vytváří podmínky pro zajištění rovného přístupu ke vzdělávacím obsahům pro všechny žáky. Příloha upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením byla z RVP ZV odstraněna, v ní uvedené očekávané výstupy učení žáků byly transformovány do očekávaných výstupů jednotlivých vzdělávacích oborů jako tzv. minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) v rámci podpůrných opatření od třetího stupně podpory. Pro žáky s LMP, kterým byl na základě diagnostiky přiznán třetí stupeň podpory, bude škola podle doporučení školského poradenského zařízení vytvářet individuální vzdělávací plán s podporou.

Všechny základní školy (vyjma základních škol speciálních, které jsou určeny pro vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením) budou nově tvořit svůj školní vzdělávací program na základě sjednoceného RVP ZV. **Sjednocené kurikulum podporuje jak sjednocení podmínek vzdělávání pro všechny žáky základní školy**, tak individualizované vzdělávání žáků využívajících

podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, včetně možnosti úpravy vzdělávacího obsahu a výstupů vzdělávání od třetího stupně podpory.

První stupeň základní školy (1. – 5. ročník):

Od 1. září 2016 probíhá vzdělávání žáků s LMP podle upraveného RVP ZV s individuálním vzdělávacím plánem.

Druhý stupeň základní školy (6. – 9. ročník):

Žáci vzdělávání dle přílohy RVP ZV LMP dokončí vzdělávání na druhém stupni s tím, že pokud zákonný zástupce nebude souhlasit, bude třeba zvolit pro vzdělávání takového žáka individuální vzdělávací plán, který bude vycházet z upraveného RVP ZV platného od 1. září 2016. K použití individuálního vzdělávacího plánu je třeba žádost a písemný informovaný souhlas zákonného zástupce a doporučení školského poradenského zařízení.

Jako metodická podpora pro školy byl v okamžiku dokončení úprav RVP ZV zpřístupněn na metodickém portálu <http://rvp.cz/> Průvodce upraveným RVP ZV s metodickými komentáři k upravenému RVP ZV i k tvorbě školního vzdělávacího programu (ŠVP). Do Průvodce byly vloženy rovněž metodické materiály týkající se vzdělávání žáků s LMP v obecném kontextu i za jednotlivé vzdělávací obory. Dopracována byla i sekce pro oblast vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení a chování a pro oblast vzdělávání žáků se sluchovým postižením.

Konzultační centrum NÚV telefonicky i písemně realizovalo konzultace k úpravě a tvorbě školních vzdělávacích programů v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání.

Konzultační centra NIDV existují ve všech krajích České republiky a realizují činnosti třemi základními formami:

1. konzultacemi k realizaci a úpravám školních vzdělávacích programů pro předškolní vzdělávání a základní vzdělávání (MŠ, ZŠ a nižší ročníky gymnázií), osobními návštěvami konzultantů ve školách nebo hromadnými setkáními učitelů s konzultanty na krajských pobočkách NIDV,
2. supervizní podporou pedagogům i celým pedagogickým sborům (MŠ, ZŠ a SŠ),
3. individuální mentorskou podporou pedagogů (MŠ, ZŠ a SŠ).

Podporováno z OP VVV – výzva Inkluzivní vzdělávání (podrobněji viz výše), Gramotnosti a výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II (podrobněji viz výše).

Číslo výzvy: 02_16_012

Název výzvy: Gramotnosti

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, Investiční priorita 3 Socioekonomická integrace marginalizovaných skupin jako jsou Romové, Specifický cíl Sociální integrace dětí a žáků včetně začleňování romských dětí do vzdělávání

Termín výzvy: 20. 1. 2016 do 14. 3. 2016

Alokace na výzvu: 380 000 000 Kč

Zaměření výzvy a podporované aktivity:

Cílem výzvy je vytváření podmínek pro kvalitnější podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Primární cílovou skupinou jsou v této výzvě žáci ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí, do které v mnoha případech spadají i žáci migrantů. Projekty se mohou zaměřit na několik aktivit: podpora funkční gramotnosti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v oborech středního vzdělání bez maturitní zkoušky, podpora vzájemného učení mezi školami a pedagogy se zaměřením na rozvoj gramotností, volnočasové aktivity na rozvoj gramotností. Žadatelům s inovativní myšlenkou bude umožněno podat žádost na výzkumně pilotní projekty s akcentem na sociálně znevýhodněné žáky.

V rámci výzvy bylo předloženo 32 žádostí o podporu v celkové alokaci 512 325 508 Kč, výběrovou komisí bylo doporučeno k realizaci 22 projektů v celkové alokaci 368 603 437 Kč. Do konce roku 2016 bylo u 17 projektů vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace a projekty jsou v realizaci.

Opatření: 3.4.b Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování);

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Nad rámec individuálních potřeb, saturovaných formou podpůrných opatření, se jeví **potřeba systémové podpory rozvoje školních poradenských pracovišť**, která budou sehrávat klíčovou roli mj. při stanovování a realizaci podpůrných opatření prvního stupně. Zásadním je pak **rozvoj sítě školních poradenských zařízení**, resp. vytvoření funkční sítě těchto zařízení, která budou garantovat dostupné a krajově srovnatelné služby. Tento proces bude vyžadovat mj. i tvorbu závazných personálních standardů a standardů činností.

Komise doporučuje více se věnovat postupům v případě problematiky **šikany na základě odlišné etnicity a náboženského vyznání**.

K plnění tohoto opatření přispívá klíčová aktivita 1 investiční priority **Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí**, která by měla vést celkově k posílení mezioborové spolupráce se všemi aktéry na lokální úrovni, kteří se podílejí na řešení situace ohrožených dětí. Očekává se tedy i propojení činnosti a koordinovaná intervence mezi OSPOD, školami, školskými poradenskými zařízeními, pedagogy, psychology, s poskytovateli sociálně-pedagogických činností a s dalšími odborníky. Nepočítá se tedy jen s rozvojem sítě sociálních služeb a činností poskytovaných pověřenými osobami k výkonu SPO, ale i s rozvojem a s užší provázaností se školstvím.

Rozvoj **multidisciplinární spolupráce OSPOD** se vzdělávacími institucemi a s pedagogy je podporován zejména v rámci standardizace výkonu SPO, konkrétně v rámci plnění standardu č. 7 *Prevence*, kdy tato spolupráce v praxi probíhá i formou zapojení OSPOD do strategického plánování, které má přesah do oblasti vzdělávání.

Podpora a rozvoj rovného přístupu ve vzdělání byl realizován od ledna 2012 do června 2014 prostřednictvím ESF projektu v rámci OP VK - **Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb ve vybraných školách a školských poradenských zařízeních** (dále jen „RAMPS“). Po ukončení projektu RAMPS byl v polovině roku 2014 vyhlášen rozvojový program na podporu školních psychologů a školních speciálních pedagogů. Tento program byl vyhlášen i pro rok 2015 s rozšířením i na podporu metodiků – specialistů ve školských poradenských zařízeních. Předpokládá se pokračování rozvojového programu do roku 2017. Od roku 2018 by měly být služby školních psychologů a školních speciálních pedagogů řešeny systémově, financováním škol.

Účelem rozvojového programu v roce 2016 bylo zajistit zlepšení kvality vzdělávání v právnických osobách vykonávajících činnost základních škol nebo středních škol ve školách všech zřizovatelů zapsaných do školského rejstříku vytvořením pozice školního psychologa či speciálního pedagoga, případně vytvořením pozice metodika – **specialisty ve školském poradenském zařízení** – pedagogicko-psychologické poradně (dále jen „PPP“) nebo speciálně pedagogickém centru (dále jen „SPC“).

Oprávněnými příjemci poskytované finanční podpory byly školy (právnické osoby vykonávající činnost základních škol a středních škol) a školská poradenská zařízení (SPC a PPP) všech zřizovatelů zapsané v rejstříku škol a školských zařízení.

V prosinci 2015 bylo uzavřeno první kolo RP pro období leden-srpen 2016, v červnu 2016 byla zveřejněna výzva pro návazné druhé kolo programu pro období září-prosinec 2016. Na toto období byla na krajské úřady poskytnuta dotace ve výši 30 mil. Kč. To bylo určené školám, které již byly příjemci dotace v prvním kole. Od ledna 2017 je možné pozici psychologa a speciálního pedagoga na základních školách zajistit z tzv. šablon (OP VVV).

Přímou podporu školám poskytují výzvy na tzv. šablony. Dne 23. 6. 2016 byla vyhlášena výzva **Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování** – Šablony pro MŠ a ZŠ I v celkové alokaci 4,5 mld. Kč. Příjem žádostí bude ukončen až 30. 6. 2017, školy mají proto dostatek času podat žádost o podporu i v roce 2017. Velká část aktivit je zaměřena na podporu společného vzdělávání. Mateřské i základní školy mohou volit ze šablon na personální podporu (školní asistent, školní psycholog, školní speciální pedagog a sociální pedagog). Pro mateřské školy jsou připraveny šablony Individualizace vzdělávání v MŠ a Sdílení zkušeností pedagogů z různých škol prostřednictvím vzájemných návštěv. Základní školy mohou na podporu společného vzdělávání volit stejné personální šablony jako mateřské školy, nebo mohou v rámci projektu absolvovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v rozsahu 8, 16, 32, 54 a 80 hodin. Téma inkluzivní vzdělávání je možné rozvíjet také prostřednictvím šablon na sdílení zkušeností pedagogů a vzájemnou spolupráci. Přehled využívání šablon je uveden v další kapitole.

Pro střední a vyšší odborné školy byla dne 20. 12. 2017 vyhlášena výzva **Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování** – Šablony pro SŠ a VOŠ I v celkové alokaci 1 mld. Kč. Příjem žádostí bude ukončen 30. 11. 2017. I v této výzvě je dostatek šablon zaměřených na podporu

společného vzdělávání, a to zejména pro střední školy. Ty mohou volit šablony na personální podporu (školní asistent, školní psycholog, školní speciální pedagog a sociální pedagog), další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na inkluzi v rozsahu 8, 16, 24 a 80 hodin, nebo šablony zaměřené na sdílení zkušeností a vzájemnou spolupráci pedagogů. Pro vyšší odborné školy jsou připraveny šablony na další vzdělávání pedagogických pracovníků v tématu inkluze v rozsahu 8, 16, 24 a 80 hodin, nebo šablona zaměřená na sdílení zkušeností prostřednictvím vzájemných návštěv.

V roce 2016 se také uskutečnila řada vzdělávacích seminářů:

a) Vzdělávání pedagogických pracovníků ŠPZ (PPP, SPC) v oblasti implementace změn § 16 školského zákona

- 20 seminářů zaměřených na seznámení se změnami v souvislosti s novelou školského zákona a s novými prováděcími předpisy + krajské semináře 14 - termíny seminářů jsou na www.nuv.cz a dále na stránkách MŠMT, v sekci společné vzdělávání.
- b) Kazuistické semináře k vytváření doporučení ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- 4 semináře v měsíci srpnu - září 2016, počet účastníků na seminářích bylo 60 -70 osob.
- V roce 2017 budou pokračovat aktivity týkající se vzdělávání poradenských pracovníků (zejména kurzy zaměřené na používání diagnostických metod a na speciálně pedagogickou intervenci u klientů s LMP).

Pracovníkům poradenského systému budou nadále nabízeny kurzy ze všech již realizovaných skupin, tj. jmenovitě kurzy k diagnostickým metodám (např. IDS, Maters, Son-R), kazuistické semináře navazující na základní kurzy (Son-R, Maters). Ze seminářů zaměřených na LMP se počítá s opakováním kurzu určeného speciálním pedagogům vzhledem k již dostatečnému počtu opakování kurzu pro psychology. Těm bude nadále poskytována separátní metodologická podpora. Další rozsáhlé vzdělávání poskytne projekt KIPR v souladu se záměrem projektu (dynamická diagnostika, postupy práce se sociálně znevýhodněnými a jejich podpora atd.)

V roce 2016 byl již po několikáté realizován rozvojový program MŠMT, zaměřený na **doplnění pracovišť nezbytnými aktuálními a kvalitními diagnostickými nástroji umožňujícími poskytování intervenčních služeb**. V programu bylo rozděleno v roce 2016 téměř 2 mil. Kč (cca 75 tis. eur) pro pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra.

Rozvoj podpory a její zkvalitňování pokračuje i v rámci OP VVV. V rámci projektu *“The Support of Quality Counselling Services in Schools and School Counselling Facilities Aimed at Promoting Inclusion”* operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání (OP VVV IPs KIPR) byl připraven rozsáhlý kurz Dynamické diagnostiky (celkem 72h vzdělávání), který je zdarma k dispozici pracovníkům škol a školských poradenských zařízení a jehož první běh je zahájen v prosinci 2016.

Projekt byl zahájen v květnu 2016 a má stanoveny následující cíle:

- posílení kvality, provázanosti, srovnatelnosti a efektivity poradenských služeb a podpůrných opatření v celé síti poskytovatelů,
- zvýšení úrovně poradenské a intervenční péče,
- posílení spolupráce škol a ŠPZ v zájmu kvality vzdělávání a služeb pro žáka,

- podpora kvality vzdělávání a poradenských služeb pro žáky ohrožené nerovným přístupem, životními podmínkami,
- rozšíření metod práce a forem práce se žáky z odlišného kulturního prostředí, aplikace nových dynamických přístupů.

Termín zahájení realizace projektu byl 1. 5. 2016. Termín ukončení realizace projektu bude 30. 4. 2019. Schválený rozpočet projektu byl ve výši 149 990 152, 30 Kč. Realizátor: Národní ústav pro vzdělávání.

V rámci projektu ***The Support of Quality Counselling Services in Schools and School Counselling Facilities Aimed at Promoting Inclusion*** operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání (OP VVV IPs KIPR) byl připraven rozsáhlý kurz Dynamické diagnostiky (celkem 72h vzdělávání), který je zdarma k dispozici pracovníkům škol a školských poradenských zařízení a jehož první běh byl zahájen v prosinci 2016.

NÚV se intenzivně podílel na aktivitách, které souvisí s doplněním diagnostického vybavení ŠPZ. Ve spolupráci s MŠMT bylo definováno znění rozvojového programu pro získání diagnostických nástrojů školskými poradenskými zařízeními, ve kterém bylo distribuováno téměř 2 mil. Kč na nákup chybějících diagnostických nástrojů. V rámci resortního úkolu „Vývoj a adaptace vybraných diagnostických metod“ proběhla kvalitativní pilotáž metody prostřednictvím vytvoření škály posuzování adaptivních schopností (ve věku 5-16 let), proběhla standardizace Baterie testů gramotnostních dovedností pro 2. stupeň ZŠ, ve fázi přípravy vývoje jsou také některé další diagnostické metody. Metodická podpora byla poskytována mj. v rámci vzdělávacích kurzů k diagnostickým metodám, zčásti také nově vytvořeným. V tomto kontextu je významný zejména dlouhodobý vzdělávací program k dynamické diagnostice, vytvořený a realizovaný zdarma v rámci projektu KIPR.

Všechna SPC byla oslovena s dotazníkovým šetřením k používaným diagnostickým nástrojům. Z šetření, do kterého se zapojilo přibližně 40% zařízení, vyplývá, že se za posledních 5 let výrazně pozitivně proměnily diagnostické postupy. Do užívání se díky rozvojovým programům daří uvádět alespoň některé metody, které byly v minulosti považovány za příliš nákladné; užívány jsou také nové metody vydané v rámci činnosti NÚV (IPPP) v projektu DIS. Nové nezbytné metody jsou vytvářeny v dalších vydavatelstvích, a i tyto se daří zavádět do praxe. Naopak využití některých zastaralých metod se vůči šetření z roku 2009 zásadně omezilo.

Kontinuálně na činnost v minulých letech navázala **aktivita odborné skupiny k diagnostice LMP**. Tento rok proběhla zejména jednání zaměřená na tvorbu pozičního dokumentu, který by měl poskytnout MŠMT podklady pro činnost v této oblasti, v dalších letech. Zástupce skupiny se zúčastnil mezinárodního jednání CAHROM v Budapešti, které poskytlo významné mezinárodní srovnání situace v střeoevropském kontextu (Polsko, Slovensko, Maďarsko) a také s některými dalšími státy (Makedonie, Nizozemí). Byly realizovány opakovaná školení zaměřená na diagnostiku LMP pro psychology a nové programy zaměřené na speciální pedagogy.

Specificky k diagnostické činnosti byl zaměřen také úkol, který se zabýval postupy diagnostiky SPÚ a ADHD (hyperkinetických poruch), ze kterého budou výstupy do ŠPZ poskytnuty během roku 2017.

Po několika letech příprav bylo přistoupeno k výraznějším úpravám výkazů Z23 a Z33 o činnosti ŠPZ. Ve spolupráci s O65 MŠMT a pracovní skupinou zástupců ŠPZ byly vyhodnoceny připomínky zjištěné v minulých letech, a byly upraveny metodické pokyny z minulých let i vzory formulářů; které odráží také novou legislativní situaci.

V rámci činnosti pro **pedagogicko-psychologické poradenství, prevenci a institucionální výchovu** NÚV bylo průběžně v roce 2016 podporováno poskytování poradenských služeb školských poradenských zařízení v oblasti zpracovávání posudků, resp. doporučení k uzpůsobení podmínek konání maturitní zkoušky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v souladu s platnými právními předpisy v rezortu školství, a také sjednocování postupů uplatňovaných v poradenské praxi v dané oblasti, což přispělo k vyrovnávání mezikrajových rozdílů. V roce 2016 byla realizována tři metodická setkání pracovníků školských poradenských zařízení, uskutečnila se tři setkání užší pracovní skupiny, čtyři vzdělávací akce, jež umožnily poradenským pracovníkům získat potřebné znalosti a odborné kompetence k zpracovávání příslušných doporučení. Vzdělávání bylo svěřeno odborným lektorům a bylo realizováno ve spolupráci s pracovníky Centra pro zjišťování výsledků ve vzdělávání – CERMAT. Při podpoře procesu sjednocování diagnostických postupů a zpracovávání příslušných doporučení pracovníky školských poradenských zařízení byla využívána metoda rozboru kazuistik, sběru informací, jejich rozboru a evaluace. Dále byly využívány řešerše. Průběžně byly poskytovány konzultace pracovníkům školských poradenských zařízení, pedagogickým pracovníkům škol, tazatelům z řad laické veřejnosti. Na jednání užší pracovní skupiny byla projednávána problematika kodifikace podmínek uzpůsobení maturitní zkoušky, doporučení poradenských pracovníků ke zkušební dokumentaci maturitní zkoušky a požadavkům k jejím úpravám dle zkušeností dosavadní praxe. Tato doporučení budou využita pro účely jednání o koncepci konání maturitní zkoušky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v ČR.

V roce 2016 bylo realizováno i **dotazníkové šetření, jež si kladlo za cíl zmapovat okolnosti související se zřízením funkce asistenta pedagoga v období do 1. 9. 2016 a následně po tomto období, tj. po zavedení nové právní úpravy** (přijetí novely školského zákona č. 82/2015 Sb. a souvisejících právních předpisů). Data z dotazníků byla doplněna o data z rozhovorů s řediteli běžných základních škol, s řediteli škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona a pracovníky školských poradenských zařízení. Byla formulována obecná doporučení týkající se problematiky asistenta pedagoga související s úvazky AP, činností asistenta pedagoga, osobního asistenta a zdravotnického pracovníka, se souhlasem krajského úřadu/MŠMT při žádosti o zřízení funkce asistenta pedagoga aj., jež budou sloužit jako podklad pro další výzkumná šetření.

Číslo výzvy: 02_15_001

Název výzvy: Individuální projekty systémové I

Téma B: Podpora kvality v systému poradenství

Alokace na téma: 150 000 000 Kč

Cílem je posílení kvality pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a efektivní komunikace o dítěti, žákovi nebo studentovi mezi školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry, dále ŠPZ), službami

poskytovanými školou, pedagogy mateřských, základních a středních škol a rodinou v oblasti inkluzivního vzdělávání.

V roce 2015 NÚV připravoval systémový projekt Kvalita – Inkluze – Poradenství – Rozvoj. Projekt se zaměřuje na zvýšení kvality, provázanosti, srovnatelnosti a efektivity poradenských služeb. Nově připravený systém podpůrných opatření pro žáky, u kterých je třeba vyrovnat podmínky jejich vzdělávání, vychází ze zvýšení úrovně poradenské a intervenční péče poskytované ve spolupráci škol a školských poradenských zařízení s dalšími články vzdělávacího systému.

Realizace projektu **přispěje ke zvýšení profesních kompetencí pracovníků školských poradenských zařízení a pedagogických pracovníků škol, k identifikaci a poskytování podpůrných opatření ve vzdělávání, k nastavení standardní úrovně poradenských služeb a k jejich koordinaci.** Projekt posiluje kapacitu školního a školského poradenství v poskytování efektivní podpory žákům, přispívá k nastavení pravidel pro poskytované služby a vyhodnocování jejich efektivitu.

Konkrétními kroky pro dosažení výše uvedených cílů jsou zejména: ověření a implementace standardů školských poradenských služeb, identifikace a popis standardních intervenčních postupů, doplnění metodické výbavy pro intervence v poradenství, podpora zavádění revizního pracoviště, podpora využití nových forem práce v poradenských službách – ověření případových konferencí a definování podmínek supervize ve školských poradenských službách. Dále metodické vedení při včasné identifikaci podpůrných opatření, úprava v systému evidence, výkaznictví a vedení dokumentace poradenských služeb, úprava v nastavení spolupráce škol, školních poradenských pracovišť, školských poradenských zařízení a dalších partnerů (rodin, zřizovatelů školských poradenských zařízení, orgánů sociálně právní ochrany dětí, nestátních neziskových organizací), vzdělávání poradenských pracovníků, pedagogů a vedení škol a školských zařízení v programech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) zaměřených uvedená témata a principy.

Charta projektu byla schválena monitorovacím výborem v prosinci 2015. Začátek realizace projektu je očekáván v první polovině roku 2016.

V rámci podpory kvality školních programů primární prevence rizikového chování NÚV ve spolupráci s MPSV v roce 2016 pokračoval v posuzování kvality programů školské primární prevence a jejich certifikací. Hlavními činnostmi v souvislosti s koordinací průběhu certifikací bylo vyřizování žádostí o certifikace programů, sestavování hodnotících týmů (tzv. certifikační týmy), zajištění realizace místních šetření, poskytování informací o průběhu procesu, spolupráce s Výborem pro udělování certifikací při MŠMT a podpora odborného rozvoje certifikátorů. V průběhu roku 2016 bylo realizováno celkem 9 místních šetření.

Ke konci roku 2016 tak NÚV eviduje celkem 56 organizací s 90 certifikovanými programy primární prevence. Aktuální přehled certifikovaných organizací je zveřejněn na webových stránkách NÚV v sekci Primární prevence. Zde jsou také pravidelně aktualizovány další informace týkající se certifikací.

Za poslední 4 roky prošly posouzením již desítky subjektů, z nichž většina byla úspěšná a obdržela certifikát odborné způsobilosti. Těch vydal NÚV od roku 2013 do konce roku 2016 již celkem 101. V průběhu minulých let se ale ukázalo pár nedostatků jak v samotném znění Standardů odborné způsobilosti, tak v nastavení certifikačního procesu jako celku. Z tohoto důvodu MŠMT ve spolupráci

s NÚV přistoupilo k zahájení přípravy revize systému certifikací PPRCH. Na základě zpětných vazeb z procesu certifikace od posuzovatelů i organizací byly sebrány podněty k revizi, které byly předloženy k diskusi pracovním skupinám. V průběhu druhé poloviny roku 2016 byly realizovány celkem čtyři pracovní skupiny. Na základě uskutečněných pracovních skupin vzniká návrh revize Standardů a dalších doprovodných materiálů. Práce na revizi budou pokračovat v roce 2017.

Národní ústav pro vzdělávání ve spolupráci s Oddělení prevence MŠMT dále připravil pro rok 2016 cílenou **metodickou podporu a systematické vzdělávání pro všechny krajské školské koordinátory prevence** (dále jen „KŠKP“). NÚV a MŠMT tím navazují na tradici v poskytování metodické podpory pro oblast primární prevence rizikového chování, která byla přerušena po zrušení Institutu pedagogicko-psychologického poradenství v roce 2011. KŠKP zastávají klíčovou roli v celorepublikovém systému podpory školské primární prevence rizikového chování. Jejich úkolem je mj. metodické vedení metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a participace na zajišťování podmínek pro kvalitní práci školních metodiků prevence a dalších pedagogů podílejících se na primární prevenci na jednotlivých školách. Jsou také zodpovědní za vytváření a naplňování krajské koncepce prevence, monitorují situaci na školách ve svém regionu a podílejí se na koncipování a směřování dotačních programů pro oblast prevence.

V roce 2016 se uskutečnily celkem čtyři celodenní vzdělávací a metodické semináře s cílem dále zkvalitnit vertikální spolupráci v systému PPRCH a podpořit práci krajských školských koordinátorů prevence a tím i zlepšení kvality celkové úrovně systému primární prevence rizikového chování v každém kraji v České republice. Uskutečněné akce měly rovněž za cíl sjednotit práci koordinátorů prevence napříč ČR, umožnit sdílení zkušeností, podpořit šíření dobré praxe a fungovat jako prevence syndromu vyhoření těchto pracovníků.

Národní ústav pro vzdělávání rovněž v rámci podpory kvality školních programů primární prevence rizikového chování spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Klinikou adiktologie na rozvoji a uvádění do praxe jednotného on-line systému výkaznictví preventivních aktivit. Systém výkaznictví je pro lepší orientaci uživatelů umístěn na samostatných webových stránkách www.preventivni-aktivity.cz.

Smyslem on-line systému jednotné evidence preventivních aktivit realizovaných na českých školách je sjednotit obsah, objem a způsob sledování realizovaných preventivních aktivit, zavést jednotnou podobu výkazů a poskytnout školám účinný nástroj pro (auto)evaluaci realizovaných aktivit.

Mezi hlavní přínosy zavádění on-line systému výkaznictví preventivních aktivit patří ulehčení práce školním metodikům prevence a metodikům prevence z pedagogicko-psychologických poraden, zjednodušení vyplňování i zpracování dat o naplňování školních preventivních programů a možnost porovnatelnosti dat napříč okresy a kraji v České republice.

Systém výkaznictví byl v průběhu roku 2016 při různých příležitostech propagován, např. na květnové konferenci MŠMT, na metodickém setkání krajských školských koordinátorů prevence v červnu a v říjnu, na poradách ředitelů PPP nebo na listopadové konferenci PPRCH 2016 v Praze. K usnadnění používání systému výkaznictví pro nové uživatele byla vytvořena návodná instruktážní videa, která byla zveřejněna na webových stránkách NÚV a zaslána školním metodikům prevence a metodikům prevence z pedagogicko-psychologických poraden. Vedle návodných videí a nápovědy umístěné přímo v systému fungoval po celou dobu též e-mailový a telefonický helpdesk, který provozuje NÚV.

Pracovníci NÚV museli řešit několik desítek dotazů a drobných problémů, celkově ale proběhl první rok provozu systému dobře a bez větších komplikací.

V průběhu roku 2016 byly postupně spuštěny celkem 3 nové úrovně přístupu pro jednotlivé kategorie pracovníků v systému primární prevence. Jádrem systému je dotazník rozdělený na 7 tematických částí, který vyplňuje škola (zpravidla školní metodik prevence). Data sesbíraná od škol se v generované formě dostávají do PPP příslušným metodikům prevence. Souhrnné informace o sesbíraných datech se potom za jednotlivé poradny v kraji agregují a samostatný přístup k nim mají krajští školští koordinátoři prevence. Souhrnná data za jednotlivé kraje a celou ČR dohromady se pak zobrazují MŠMT, konkrétně pracovníkům Oddělení prevence. Moduly pro speciální přístupy na jednotlivých úrovních podle požadavků plynoucích z pozice jednotlivých článků v hierarchické pyramidě byly vždy nejprve navrženy ze strany NÚV a ve spolupráci s danými pracovníky pilotovány a připomínkovány, aby co nejlépe odpovídaly potřebám praxe.

Na závěr roku 2016 se uskutečnila systematická evaluace dosavadních kroků a aktuálního stavu systému výkaznictví. Pracovníci ze všech úrovní, kteří systém výkaznictví používají, tj. školní metodici prevence, metodici prevence z pedagogicko-psychologických poraden, krajští školští koordinátoři prevence a pracovníci Oddělení prevence MŠMT, vyjádřili spokojenost s aktuálním stavem a pokrokem, který byl v roce 2016 učiněn. Zároveň ale zůstává i nadále několik technických i obsahových bodů, ke kterým jsou z terénu připomínky a podněty na úpravy, na kterých se bude dále pracovat v následujícím období. Pokračování podpory a rozvoje on-line systému výkaznictví preventivních aktivit bude probíhat také v roce 2017.

V roce 2016 bylo vytvořeno Metodické doporučení pro primární prevenci problémů spojených s hazardním hraním pro pedagogické pracovníky. Tato povinnost vyplynula na základě akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2015-2018 pro oblast hazardního hraní (bod 1.3.). Pro zpracování metodického doporučení byli osloveni externí odborníci věnující se prevenci hazardního hraní. Na oponenturách metodického doporučení se podíleli interní zaměstnanci Národního ústavu pro vzdělávání a externí odborníci. Vznikla tak v pořadí již 21. Příloha metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Zpracovaný materiál se věnuje problematice hazardního hraní s ohledem na možnosti prevence a včasné intervence ve školním prostředí. Obsahuje postupy pro případ podezření či výskytu hazardního hraní u žáka či studenta a odkazy na spolupracující instituce.

Dále jsou zde vymezeny kompetence, povinnosti a zároveň i limity působení pedagoga v této oblasti. Finální verze metodického doporučení je zveřejněna na webových stránkách MŠMT.

V průběhu roku byl Národní ústav pro vzdělávání pověřen ze strany MŠMT aktualizací metodického pokynu k šikaně, jeho rozšířením v tématech násilí páchané žáky na pedagogy a násilí páchaného z důvodu jinakosti (např. Romové, cizinci) a akcentem tématu prevence šikany. Uskutečnilo se konzultační setkání s externími odborníky doporučenými z MŠMT. Cílem setkání byl sběr podnětů a návrhů k úpravě dosavadních dokumentů z hlediska zadaných témat. Na přípravě, tvorbě a připomínkování metodického pokynu se podílel interní tým Národního ústavu pro vzdělávání a externí odborníci z řad MŠMT, ČŠI, Kanceláře veřejné ochránkyně práv, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, akademické obce, školních metodiků prevence, poradenských pracovníků a neziskových organizací. Pro tvorbu materiálu byly dále využity aktuální odborné publikace a výzkumy k šikaně nejen z České republiky, ale zejména v otázce šikany učitele také ze zahraničí.

Cílem metodického pokynu je pomoci porozumět školám fenoménu šikany. Obsahuje postupy, jak předcházet, rozpoznat a řešit projevy šikany ve školách, a to jak mezi žáky, tak mezi žákem a učitelem, příp. učitelem a žákem. Dále jsou zde uvedeny způsoby, jak komunikovat s rodiči, jejichž dítě je v roli agresora nebo oběti šikany. Novou součástí metodického pokynu je oblast šikany zaměřené na učitele. Finální verze metodického pokynu je zveřejněna na webových stránkách MŠMT.

V průběhu roku 2016 byly medializované některé případy ze škol a školských zařízení, ze kterých vyšla najevo zvýšená potřeba se zaměřit na bezpečné klima v prostředí školy nebo školských zařízení, a to jak směrem k dětem, tak také směrem k dospělým. Na základě toho byl Národnímu ústavu pro vzdělávání v září 2016 zadán úkol zaměřený na koordinaci a realizaci supervizí pro pedagogické pracovníky, které měly být realizovány do konce roku. Supervize byly nabízeny 2 způsoby, a to realizací přímo na školách, pro celý tým, nebo na krajích pro pedagogické pracovníky z různých školních poradenských pracovišť, kteří se zabývají prevencí na škole. Bylo nabídnuto 84 celodenních supervizních seminářů vedených 20 odbornými supervizory po celé ČR, z nichž bylo naplněno 48 seminářů. Zúčastnilo se jich celkem 426 odborných pracovníků školních poradenských pracovišť. Supervizi na školách využilo 24 škol z celkem 9 krajů a zúčastnilo se jí 306 pedagogických pracovníků. Ze supervizních setkání v krajích byly vždy zaslány evaluační dotazníky vyplněné účastníky. Celkově byly supervizní semináře hodnoceny velmi pozitivně.

V rámci prioritní oblasti **7. Analýzy trhu práce a vzdělávání** NÚV realizoval datové analýzy i šetření v oblasti vzdělávání a trhu práce, aktualizoval a rozšiřoval datovou základnu integrovaného informačního systému dostupného na www.infoabsolvent.cz.

Národní ústav pro vzdělávání v rámci podpory kvality školních programů primární prevence rizikového chování ve spolupráci s MŠMT pilotně ověřoval jednotný systém evidence preventivních intervencí v oblasti školské primární prevence. Systém je pro lepší orientaci uživatelů umístěn na samostatných webových stránkách www.preventivni-aktivity.cz. Mezi hlavní přínosy patří zjednodušení práce školních metodiků prevence a metodiků prevence z pedagogicko-psychologických poraden, zjednodušení vyplňování i zpracování dat o naplňování školních preventivních programů a možnost porovnatelnosti dat napříč okresy a kraji v České republice. V průběhu roku 2016 byly postupně spuštěny celkem 3 nové úrovně přístupu pro jednotlivé kategorie pracovníků v systému primární prevence.

V uplynulých letech připravoval NÚV přílohy k Metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování pro některé z oblastí rizikového chování. V roce 2016 bylo v tomto úkolu pokračováno. Na základě akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2015-2018 pro oblast hazardního hraní vyplynula povinnost vytvořit metodické doporučení pro primární prevenci problémů spojených s hazardním hraním pro pedagogické pracovníky. Pro zpracování metodického doporučení byli osloveni externí odborníci věnující se prevenci hazardního hraní. Metodické doporučení se věnuje problematice hazardního hraní s ohledem na možnosti prevence a včasné intervence ve školním prostředí.

Národní ústav pro vzdělávání byl pověřen ze strany MŠMT aktualizací metodického pokynu k šikaně, jeho rozšířením v tématech násilí páchané žáky na pedagogy a násilí páchaného z důvodu jinakosti (např. Romové, cizinci) a akcentem tématu prevence šikany. Na přípravě, tvorbě a připomínkování metodického pokynu se podílel interní tým Národního ústavu pro vzdělávání a externí odborníci z řad MŠMT, ČŠI, Kanceláře veřejné ochránkyně práv, Rady vlády pro záležitosti romské menšiny,

akademické obce, školních metodiků prevence, poradenských pracovníků a neziskových organizací. Pro tvorbu materiálu byly dále využity aktuální odborné publikace a výzkumy k šikaně nejen z České republiky, ale zejména v otázce šikany učitele také ze zahraničí. Cílem metodického pokynu je pomoci porozumět školám fenoménu šikany. Obsahuje postupy, jak předcházet, rozpoznat a řešit projevy šikany ve školách, a to jak mezi žáky, tak mezi žákem a učitelem, příp. učitelem a žákem. Dále jsou zde uvedeny způsoby, jak komunikovat s rodiči, jejichž dítě je v roli agresora nebo oběti šikany. Novou součástí metodického pokynu je oblast šikany zaměřené na učitele.

Opatření: 3.4.c Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání);

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V některých **sociálně vyloučených lokalitách**, především v lokalitách vzdálených od přirozených kulturních a ekonomických center, zpravidla **není dostupné zájmové nebo neformální vzdělávání**, které by mělo potenciál přispět k začlenění méně úspěšných či jakkoliv znevýhodněných žáků. Neformální aktivity jsou tak sice teoreticky přístupné všem bez rozdílu, ve skutečnosti jsou ale v mnoha ohledech vysokoprahové a často špatně fyzicky dostupné.

Pro efektivnější naplňování tohoto opatření Komise doporučuje **soustavně podporovat zájmové a neformální vzdělávání pro děti žijící v podmínkách sociálního vyloučení**. Taková podpora může probíhat např. prostřednictvím příspěvku na dojíždění, přiblížením neformálního vzdělávání dětem z vyloučených lokalit, poskytnutím veřejných prostor pro svépomocné zájmové skupiny (tělocvičny, společenské sály) apod.

Zájmové vzdělávání probíhá ve školních družinách, školních klubech a střediscích volného času a doplňuje především základní stupeň vzdělávání, napomáhá mimo jiné i inkluzi – snazšímu začlenění méně úspěšných či jakkoliv znevýhodněných žáků, neboť právě rozmanité činnosti zájmového vzdělávání mohou napomoci snazšímu rozvoji zdravé osobnosti dítěte, rozvoji klíčových kompetencí (k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské, pracovní) a smysluplnému naplňování volného času. Zde mohou i méně úspěšní žáci zažít radost, úspěch, získat obdiv spolužáků, najít si nová přátelství, kompenzovat školní zátěž.

Přijímání zájemců do zájmového a neformálního vzdělávání probíhá zcela nediskriminačně – bez ohledu na pohlaví, národnost, etnicitu, náboženskou víru, sociální původ apod. Jediným podstatným kritériem pro přijímání účastníků je jejich věk – tedy např. do školních družin jsou přijímáni žáci od nejmladších žáků, školní kluby jsou přednostně určeny pro žáky druhého stupně základní školy atp. V rámci zájmového vzdělávání je dána vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, možnost snížit úplatu nebo od úplaty osvobodit sociálně znevýhodněné účastníky.

Na zájmové vzdělávání se vztahuje novela školského zákona a prováděcí vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaných žáků.

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou dokonce povinna ze zákona zahrnout specifikaci podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do svého ŠVP, čímž výrazně napomáhají společnému vzdělávání. Nově budou moci děti a žáci s přiznanými podpůrnými opatřeními získat na základě doporučení školského poradenského zařízení tato podpůrná opatření i ve školních družinách, čímž by měla být usnadněna vzdělávací a výchovná práce vychovatelů a lépe saturovány potřeby dítěte/žáka. Organizace vzdělávání žáka ve školských zařízeních vychází z jeho speciálních vzdělávacích potřeb, respektuje specifika žáka, která mohou ovlivňovat jeho účast na aktivitách organizovaných ve školských zařízeních – např. ve školní družině. Pokud činnosti vyžadují poskytnutí speciálních pomůcek včetně kompenzačních a žák nemůže využívat přidělené pomůcky pro vzdělávání, poskytne školské poradenské zařízení pomůcky nezbytné pro zapojení žáka i ve školní družině. V případě, že účast na aktivitách školského zařízení vyžaduje u žáka s vyššími stupni potřeby podpůrných opatření také přítomnost asistenta pedagoga, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo přítomnost další osoby, poskytuje se jejich služba adekvátně potřebám žáka a délce pobytu v zařízeních. Obdobné platí i u využívání prostředků alternativní nebo augmentativní (podporující) komunikace.

Zájmové a neformální vzdělávání představují významný prostředek prevence šíření rizikového chování mezi dětmi a mládeží. Potom sekundární preventivní opatření nemusí být tak finančně nákladná. Děti a žáci si mohou hledat své vzory, pozorovat druhé, činit rozhovory, prosociální aktivity, na které ve školním vzdělávání není čas, jedná se o reálnou zkušenost, zaměření pozornosti na aplikaci v reálném životě. V neposlední řadě zájmové vzdělávání slouží k objevování a podchycování nadaných a talentovaných. Je nezbytnou součástí procesu celoživotního učení každého jednotlivce.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podporováno z OP VVV – výzvy Inkluzivní vzdělávání, Gramotnosti a výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II (podrobněji viz výše).

Opatření: 3.4.d Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami;

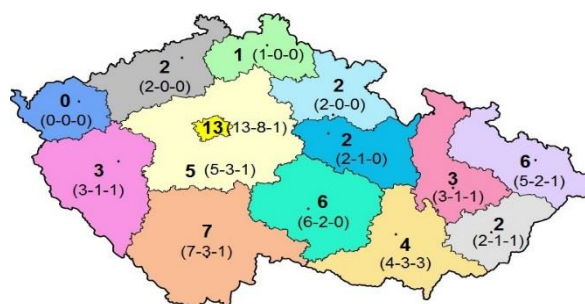
Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V oblasti **prevence rizikového chování** byla věnována značná pozornost systému kvality preventivních programů ve školním prostředí. **Programy školské primární prevence** zahrnují širokou paletu poskytovaných programů z hlediska jejich zaměření, užívaných metod, cílové skupiny a dále meziresortní variabilitu v rámci poskytovatelů těchto programů. Z hlediska efektivity prováděné primární prevence je tedy potřeba stanovit a kontrolovat základní kritéria kvality, která má program splňovat, tak aby preventivní působení na školách bylo účinné.

Pro **hodnocení kvality programů** vznikl systém certifikací odborné způsobilosti programů a poskytovatelů primární prevence, který byl zaměřený na prevenci užívání návykových látek. V České republice byl spuštěn v roce 2006, následně byl pozastaven a systém byl rozšířen na prevenci i dalších rizikových projevů chování. Obnoven byl v roce 2013. Certifikacemi bylo pověřeno Pracoviště pro certifikace (původně Agentura pro certifikace), zřízené při NÚV. Za poslední 4 roky prošly posouzením již desítky subjektů, z nichž většina byla úspěšná a obdržela certifikát odborné způsobilosti. Těch vydal NÚV od roku 2013 do konce roku 2016 již celkem 101. **Ke konci roku 2016 tak NÚV eviduje celkem 56 organizací s 90 certifikovanými programy primární prevence.**

Obr. č. 1 Regionální rozložení celkového počtu certifikovaných organizací (podle toho, v jakém kraji sídlí); číslice v závorce vyjadřují počty certifikovaných programů všeobecné – selektivní – indikované prevence, které tyto organizace nabízejí.

MŠMT ze svého rozpočtu každoročně podporuje oblast **primární prevence** v rámci svého dotačního programu „Podpora realizace aktivit v oblasti primární prevence rizikového chování“. Cílovými skupinami podporovaných aktivit jsou především žáci základních a středních škol a pedagogové. Programy se však dotýkají i širšího spektra aktérů, jako jsou rodiče žáků, nepedagogičtí pracovníci škol či ředitelé škol.

Realizátory těchto aktivit jsou především nestátní neziskové organizace, školy či školská poradenská zařízení.

Podporované aktivity se zároveň rozdělují podle typu jednotlivých programů na primární prevenci všeobecnou, selektivní a indikovanou. Dále jsou podpořeny projekty na šíření informací (webové stránky, časopisy, konference) a projekty zaměřené na evaluaci a dostupnost služeb.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou zahrnováni především do programů selektivní a indikované primární prevence.

Pro rok 2017 MŠMT v červnu 2016 vyhlásilo specifický program na podporu Bezpečného klimatu ve školách, jehož cílovou skupinou byly primárně školy a školská zařízení.

Dotační program s alokací prostředků ve výši 20 mil. Kč je zaměřen na podporu aktivit škol a školských zařízení k zajištění a rozvoji bezpečného klimatu v českých školách prostřednictvím vzdělávání pedagogických pracovníků, skupinových supervizí a kazuistických seminářů v oblasti bezpečného klimatu na školách a metodické podpory pedagogů pro práci s třídnickými hodinami ve školách a dále pak podporu specializačního studia pro školní metodiky prevence. Podpořeno pro rok 2017 je 165 škol, na specializační studium pro školní metodiky prevence bude program vyhlášen v průběhu měsíce března 2017.

Přehled poskytnutých finančních prostředků

Rok	Počet podpořených projektů	Poskytnutá dotace v Kč
2014	156	19 553 300,-
2015	163	19 207 154,-
2016	191	19 999 446,-
2017	125	19 644 262,-

Opatření: 3.4.e Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením;

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV a ASZ

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Plněno v rámci **OPVVV – Prioritní osa 3**

Číslo výzvy: 02_15_005

Název výzvy: Místní akční plány rozvoje vzdělávání

Identifikace výzvy: Prioritní osa 3 Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, IP1SC3: Rozvoj systému strategického řízení a hodnocení kvality ve vzdělávání

Výzva na podporu tvorby Místních akčních plánů byla v roce 2016 ukončena. Celkem bylo v rámci výzvy doporučeno k realizaci 218 projektů, které pokrývají téměř celé území ČR. Cílem projektů

je podpora přípravy, realizace a vyhodnocování místních akčních plánů rozvoje vzdělávání (MAP), které jsou nástrojem implementace vybraných specifických opatření Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání prioritně pro oblast předškolního a základního vzdělávání ve stanovených prioritních a volitelných opatřeních:

Prioritní opatření MAP:

1. Předškolní vzdělávání a péče: dostupnost – inkluze – kvalita
2. Čtenářská a matematická gramotnost v základním vzdělávání
3. Inkluzivní vzdělávání a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem

Doporučená opatření MAP:

1. Rozvoj podnikavosti a iniciativy dětí a žáků
2. Rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání
3. Kariérové poradenství v základních školách

Průřezová a volitelná opatření MAP

1. Rozvoj digitálních kompetencí dětí a žáků
2. Rozvoj kompetencí dětí a žáků pro aktivní používání cizího jazyka
3. Rozvoj sociálních a občanských kompetencí dětí a žáků
4. Rozvoj kulturního povědomí a vyjádření dětí a žáků
5. Investice do rozvoje kapacit základních škol
6. Aktivity související se vzděláváním mimo OP VVV, IROP a OP PPR
7. Realizátoři projektů jsou metodicky podporováni Národním institutem dalšího vzdělávání, které realizuje Individuální projekt systémový Strategické řízení a akční plánování ve školách a území. V každém kraji je vytvořeno centrum podpory, které zajišťuje metodické vedení jednotlivých zpracovatelů Místních akčních plánů.

ASZ přispívá k plnění opatření v rámci KPSVL, resp. SPSZ, jejichž povinnou přílohu tvoří i **Místní plány inkluze** (dále jen „MPI“), zaměřené na rozvoj společného vzdělávání ve spolupracující obci, resp. svazku obcí. V roce 2016 bylo ve spolupráci s ASZ připraveno deset MPI, která byla koncem roku schválena zastupitelstvy. Součástí plánovaných opatření je i identifikace finančního zajištění těchto opatření a předběžná identifikace alokací pro projekty Evropských strukturálních a investičních fondů (investiční i neinvestiční projektové záměry financovatelné z výzev IROP, OPZ, OPVVV).

Opatření: 3.4.f Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí;

Gestor: MŠMT ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MŠMT, resp. NÚV, se věnuje podpoře poradenských služeb v celém spektru činností, které zajišťují školy a školská poradenská zařízení.

V roce 2015 byla pozornost věnována zejména:

Poradenské služby pro žáky - cizince

Příprava systémového řešení pro žáky cizince a metodická podpora poradenských pracovníků školských poradenských zařízení (PPP, SPC) přispěla k zvyšování kvality poradenských služeb a bude tak přispívat k naplňování priorit ze Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. Byla sestavena pracovní skupina z pracovníků ŠPZ, která se dále podílela na sběru a přípravě podkladů k tvorbě metodických materiálů k práci s cizinci v ŠPZ. Byly vytvořeny podklady pro tvorbu informační databáze v této oblasti, v rámci jednotlivých regionů, pro školská poradenská zařízení. Prostřednictvím vzdělávacích programů byla poskytnuta metodická podpora poradenským pracovníkům ŠPZ. Byly zpracovány podklady čerpající ze zahraničních materiálů, které naplňují cíle užívání vhodných diagnostických nástrojů pro diagnostiku žáků – cizinců.

Byly zpracovány informační materiály pro rodiny dětí cizinců, podklady k pozici tlumočnicka, materiály k začleňování žáků – cizinců, s využitím výstupů dříve realizovaných projektů např. SIM (Střediska integrace menšin).

Poradenské služby pro žáky s poruchami autistického spektra

Systémovou péčí o děti a žáky s poruchami autistického spektra se zabývá Národní ústav pro vzdělávání (dříve Institut Pedagogicko-psychologického poradenství – IPPP ČR) a jeho pracovníci od roku 2001.

Důležitou součástí úkolu je koordinovat spolupráci s krajskými odborníky pro péči o děti a žáky s PAS a s jejich pomocí sledovat a mapovat výskyt žáků a dětí s poruchami autistického spektra a jejich potřeby v předškolních a školních zařízeních, dále ve spolupráci s koordinátory v krajích poskytovat metodickou podporu pedagogům a pedagogickým pracovníkům školských poradenských zařízení a škol.

V roce 2015 proběhla 2 jednodenní a 1 dvoudenní metodická setkání s 15 krajskými koordinátory péče o žáky s PAS. Setkání sloužila zejména ke koordinaci, metodickému vedení a dalšímu vzdělávání pracovních skupin psychologů a speciálních pedagogů – krajských koordinátorů péče o žáky s poruchami PAS. V rámci metodického vedení byla v úkolu zahrnuta také organizace a realizace DVPP pro členy skupiny či jiné delegované pracovníky z daných krajů.

Témata pracovních setkání vycházela z potřeby zpracování návrhu systémového řešení péče o žáky s PAS. Úkolem pracovních skupin bylo s pomocí odborných pracovníků – koordinátorů péče o žáky

s PAS připravit a vypracovat vhodná opatření k podpoře systémové péče o žáky s PAS, vybrat konkrétní aktivity, které by NÚV ve spolupráci s těmito odborníky mohl v příštím roce realizovat.

V říjnu 2015 byl NÚV přizván k pracovnímu jednání Odborné skupiny VVZPO (Vládní výbor pro zdravotně postižené občany) pro koncepční řešení problematiky života osob s poruchou autistického spektra. Úkolem pracovní skupiny bylo zpracovat podnět obsahující návrhy opatření, který by přispěl ke zlepšení situace lidí s PAS a jejich rodin. Materiál vypracovaný pracovní skupinou byl předložen k projednání vládě ČR.

Poradenské služby pro mimořádně nadané žáky

Pokračuje metodická podpora psychologů a speciálních pedagogů, kteří se v síti školských poradenských zařízení věnují poradenství pro nadané a mimořádně nadané děti, žáky a studenty.

Koordinátoři péče o nadané žáky v jednotlivých krajích se rovněž podíleli na longitudinálním výzkumu nadaných žáků, realizovaném formou kasuistických studií, které nadále zpracovávají. V rámci tohoto dlouhodobého sledování skupiny intelektově mimořádně nadaných žáků bylo v roce 2015 aktualizováno (tj. o nová data doplněno) celkem 29 kasuistik mimořádně nadaných žáků.

Poradenské služby pro žáky s narušenou komunikační schopností

Aktuální údaje o narůstajícím počtu žáků s vadami řeči dokládají, že se jedná o naléhavý problém, na který je třeba zaměřit pozornost odborníků. V roce 2015 byl realizován projekt Koordinace a metodické vedení skupiny krajských koordinátorů logopedické péče, který se zaměřil na podporu rozvoje kompetencí krajských koordinátorů, formulaci klíčových činností logopedů ve školství a požadavků na jejich odbornou kvalifikaci. V rámci projektu se rovněž uskutečnilo ucelené odborné vzdělávání krajských koordinátorů. Součástí aktivit projektu byla realizace průběžného metodického vedení krajských koordinátorů logopedické péče ve školství, pořádání workshopů k aktuální problematice, poskytování metodické platformy pro výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe. Krajské koordinátory poskytovali rovněž metodické vedení pedagogickým pracovníkům, kteří ve školství vykonávají činnosti v oblasti primární logopedické prevence.

Národní ústav pro vzdělávání připravuje a realizuje vzdělávací programy pro psychology a speciální pedagogy školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť, pro pedagogické pracovníky zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a preventivně výchovné péče a také pro pedagogy škol. Cílem těchto vzdělávacích služeb je rozvíjet profesní kompetence odborníků v systému školních a školských poradenských služeb, odborníků v ústavní a ochranné výchově. Přednášky se zaměřovaly na práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, s nadanými, s dětmi s rizikovým chováním a na práci s dětmi, které vyrůstají v ústavní výchově, současně na spolupráci s rodinami těchto dětí.

V roce 2015 byla také akcentována realizace navazujících kazuisticky zaměřených seminářů na kurzy zejména v oblasti intervencí a diagnostiky, ale také v oblasti péče o děti v ústavní výchově, které odpovídají dlouhodobému záměru prohlubovat odbornou připravenost poradenských a pedagogických pracovníků těchto pracovišť.

V uplynulém roce bylo připraveno a na MŠMT **akreditováno 25 nových vzdělávacích programů**. V roce 2015 se celkem uskutečnilo 74 vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo 1370 pedagogických pracovníků.

Dále byly připraveny a realizovány kurzy pro začínající pracovníky pedagogicko-psychologických poraden, začínající školní psychology/školní speciální pedagogy a začínající pracovníky speciálně pedagogických center. Celkový počet absolventů realizovaných kurzů pro začínající je 106 – 52 speciálních pedagogů a 54 psychologů. Byl připraven a realizován vzdělávací program pro získání odborné kvalifikace k výkonu činnosti asistenta pedagoga dle § 20 zákona č. 563/2004. Studium pedagogiky a jeho ukončení odpovídá požadavkům daných Standardem studia (odpovídající rozsah, obsah, ukončení - závěrečné testy, zpracování závěrečné práce a závěrečný pohovor účastníků před komisí). Studium úspěšně absolvovalo 25 účastníků, kteří tímto získali kvalifikaci asistenta pedagoga.

Poradenské služby byly NÚV podporovány také realizací úkolu, který byl zaměřený na koordinaci a zajištění supervizí pro pedagogické pracovníky. Úkol byl zadán a realizován ke konci roku 2016. Supervize byly nabízeny 2 způsoby, a to přímo na školách, pro celý tým, nebo na krajích pro pedagogické pracovníky z různých školních poradenských pracovišť, kteří se zabývají prevencí na škole. Bylo nabídnuto 84 celodenních supervizních seminářů vedených 20 odbornými supervizory po celé ČR, z nichž bylo naplněno 48 seminářů. Zúčastnilo se jich celkem 426 odborných pracovníků školních poradenských pracovišť. Supervizi na školách využilo 24 škol z celkem 9 krajů a zúčastnilo se jí 306 pedagogických pracovníků. Ze supervizních setkání v krajích byly vždy zaslány evaluační dotazníky vyplněné účastníky. Celkově byly supervizní semináře hodnoceny velmi pozitivně.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání – Prioritní osa 3

Číslo výzvy: 02_15_001

Název výzvy: Individuální projekty systémové I

Téma B: Podpora kvality v systému poradenství

Alokace na téma: 150 000 000 Kč

Cílem je posílení kvality pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a efektivní komunikace o dítěti, žákovi nebo studentovi mezi školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry), službami poskytovanými školou, pedagogy mateřských, základních a středních škol a rodinou v oblasti inkluzivního vzdělávání.

Opatření: 3.4.g Podpurné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporujících jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí;

Gestor: MPSV ve spolupráci s MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Program *Podpora romských žáků středních škol* je MŠMT realizován od roku 2003. Před MŠMT realizovala tento dotační program Rada vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, Úřad vlády ČR.

MŠMT vyhlašuje každoročně dotační program na podporu sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol, konzervatoří a studentů vyšších odborných škol na základě usnesení vlády č. 386 ze dne 19. dubna 2000. Další usnesení vlády č. 607 ze dne 16. června 2004 uložilo Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy zajištění průběžného fungování programu podpory sociálně znevýhodněných romských žáků středních škol a studentů vyšších odborných škol a konzervatoří.

Dotace se poskytuje na základě Nařízení vlády ze dne 20. 2. 2002 č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity.

Cílem je zvýšit počet romských žáků a studentů studujících ve středních školách a vyšších odborných školách, a tím zabránit jejich předčasnému vstupu na trh práce bez odpovídající kvalifikace.

Dotace jsou poskytovány právnickým osobám vykonávajícím činnost střední školy, konzervatoře nebo vyšší odborné školy zapsané ve školském rejstříku podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „právnická osoba“) na zajištění finanční a materiální podpory vzdělávání romských žáků a studentů ve středních školách, vyšších odborných školách a konzervatořích, pokud jsou občany České republiky.

Cílem uvedeného programu je podpořit studium těch romských žáků, jejichž rodinám způsobují náklady spojené se středoškolským studiem značné finanční potíže. Program je určen školám zařazeným v síti škol, předškolních zařízení a školských zařízení, a to studijních i učebních oborů (učilišť a praktických škol), včetně vyšších odborných škol a konzervatoří.

Program se realizuje ve dvou kolech: období leden – červen a září - prosinec

V programu na rok 2016 byla nově zahrnuta podpora na zajištění přímé podpory žáků/studentů ve vzdělávání, aktivita B. (doučování, mentoring), jejímž cílem bude zdárné ukončení studia. V minulých letech v programu byla podporována pouze finanční a materiální podpora žáků/studentů (úhrada nákladů na stravné, cestovné, školné, ubytování a školní potřeby, aktivita A.

Program je rozdělen na dvě navazující podporované aktivity A, B:

A. Zajištění finanční a materiální podpory žáků/studentů (finanční podpora na školné, stravné, cestovné, ubytování a školní potřeby)

O dotaci může žádat právnická osoba (škola) pro žáky/studenty, kteří splňují podmínky pro podání žádosti.

Podmínky pro poskytnutí dotace:

- a) žák/student se vzdělává v denní formě vzdělávání, dle § 25 zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- b) žák/student nedosáhl v době podání žádosti ještě 27 let,
- c) žák/student není ve zkušební lhůtě podmíněného vyloučení ze školy,
- d) žákovi/studentovi v předešlém ukončeném pololetí školního roku nebylo jeho celkové hodnocení hodnoceno neprospěl,
- e) žák/student doloží, buď on sám, nebo jeho zákonný zástupce čestné prohlášení o tom, že je příslušníkem romské menšiny,
- f) žák/student doloží, buď on sám (v případě že nežije ve společné domácnosti se zákonnými zástupci), nebo jeho zákonný zástupce čestné prohlášení o tom, že jejich příjmy jsou na hranici životního minima pro zajištění studia žáka/studenta.

Prostředky jsou určeny na částečnou nebo úplnou úhradu nákladů žáků v těchto položkách:

Školné – Stravné – Ubytování – Cestovné - Školní potřeby a učebnice

Výše dotace na jednoho žáka:

1. maximálně 4 000,- na jednoho žáka v 1. ročníku SŠ, konzervatoře
2. maximálně 5 000,- na jednoho žáka v 2. ročníku SŠ, konzervatoře
3. maximálně 6 000,- na jednoho žáka ve 3. ročníku SŠ, konzervatoře
4. maximálně 7 000,- na jednoho žáka ve 4. ročníku SŠ, konzervatoře
5. maximálně 7 000,- na jednoho žáka v 1. a 2. ročníku nástavbového studia SŠ
6. maximálně 8 000,- na jednoho studenta 1. až 3. ročníku VOŠ

B. Zajištění přímé podpory vzdělávání (podpora pro žáky/studenty, kteří žádají o podporu v rámci aktivity A.)

Tato aktivita je nově zařazena do programu. Aktivita navazuje na aktivitu A., bez které nelze realizovat toto opatření. Tato aktivita je zaměřena na doučování žáků/studentů. Cílem aktivity je zlepšení vzdělávacích výsledků romských žáků/studentů a motivovat je k úspěšnému ukončení studia na škole.

Právnická osoba zajistí realizátora aktivity, který se bude věnovat žákům/studentům v potřebných předmětech. Realizátor aktivit je stanoven měsíčně na max. 8 hodin. Předpokládá se, že podporovanou aktivitu bude moci zastávat pedagogický pracovník školy.

V tomto programu se setkáváme s vysokým objemem finančních vratek, které jsou způsobeny především studijními neúspěchy žáků/studentů a jejich předčasnými odchody ze školy.

Statistiky programu:

Přehled poskytnuté dotace v roce 2016

Statistiky:

a) Podle druhu věcného určení dotace

Rok	Období	Školné	Stravné	Ubytování	Cestovné	Školní potřeby	Celkem
I/2016	leden červen	969 600,-	604 100,-	151 000,-	709 400,-	760 300,-	3. 194 400,-
II/2016	září prosinec	983 600,-	553 400,-	123 400,-	704 900,-	981 100,-	3. 346 400,-

b) Počet podpořených žáků středních škol dle ročníku

Ročník, počet žáků						
Rok	Období	1	2	3	4	celkem žáků
I/2016	L - Č	312	185	148	26	671
II/2016	Z - P	260	259	143	57	719

c) Počet podpořených studentů vyšších odborných škol dle ročníku

Ročník, počet studentů					
Rok	Období	1	2	3	celkem studentů
2016	L-Č	4	4	9	17
2016	Z-P	3	1	1	5

Výsledky DP v období leden – červen 2016 (aktivita A, B)

Počet podpořených žáků, studentů 688

Počet podpořených škol		134	
Poskytnutá dotace		3 802 400,- Kč	
<i>Z toho na aktivitu A</i>		<i>Z toho na aktivitu B</i>	
Počet žáků, studentů	688	Počet žáků, studentů	364
Počet škol	134	Počet škol	43
Návrh poskytnuté dotace	3 194 400,- Kč	Návrh poskytnuté dotace	608 000,- Kč

Výsledky DP v období září - prosinec 2016 (aktivita A, B)

Počet žáků, studentů		724	
Počet škol		132	
Návrh poskytnuté dotace		3 712 400,-	
<i>Z toho na aktivitu A</i>		<i>Z toho na aktivitu B</i>	
Počet žáků, studentů	724	Počet žáků, studentů	359
Počet škol	132	Počet škol	37
Návrh poskytnuté dotace	3 346 400,-	Návrh poskytnuté dotace	366 000,-

Podporováno z OPVVV – výzva Inkluzivní vzdělávání a výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II (podrobněji viz výše).

Opatření: 3.4.h Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci připravované **Koncepce rodinné politiky**, kterou připravilo MPSV, odbor 21 ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku, je navrhováno mimo jiné stanovit jednotné standardy kvality péče a vzdělávání v zařízeních péče o děti (včetně MŠ) pro všechny typy péče o děti, a to včetně formy spolupráce s rodiči.

Za účelem podpory rodin s ohroženými dětmi podporuje MPSV **multidisciplinární spolupráci** všech klíčových aktérů, kteří mohou mít vliv na řešení situace ohroženého dítěte. Prosazuje využívání metody case managementu při výkonu SPO, kdy pracovník OSPOD vede případ konkrétního dítěte, aktivně do jeho řešení zapojuje dítě a jeho rodinu s využitím jejích silných stránek a přirozených zdrojů podpory, které mohou být dostupné mimo jiné i v širší rodině či komunitě a koordinuje kroky všech zainteresovaných aktérů důležitých pro řešení situace dítěte. OSPOD rozvíjí spolupráci s ostatními veřejnými institucemi, včetně škol, a propojuje rodinu při řešení dílčích problémů s poskytovateli návazných specializovaných služeb.

Praktickým nástrojem pro efektivní plánování a koordinaci se zapojením všech klíčových aktérů jsou **případové konference**, kterých se účastní zástupci institucí zapojených do řešení případu, včetně zástupců škol a školských zařízení. Povinnost pořádat případové konference má dle ustanovení § 10 odst. 3 písm. e) zákona o SPOD OÚ ORP, a to za účelem řešení konkrétních situací ohrožených dětí, a to ve spolupráci s rodiči, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob.

Podporováno z OPVVV – výzva Inkluzivní vzdělávání a výzev Inkluzivní vzdělávání pro KPSVL I a II (podrobněji viz výše). Cílem je vytváření podmínek pro kvalitnější podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Primární cílovou skupinou jsou v této výzvě žáci ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí, do které v mnoha případech spadají i žáci migrantů.

1.6 Plnění opatření v oblasti přístup k bydlení

Přístup k bydlení je základní podmínkou sociálního začlenění jednotlivců i rodin; bezdomovectví je chápáno jako extrémní sociální vyloučení ztěžující až znemožňující přístup osob k dalším zdrojům. Lidé, kteří z různých (objektivních či subjektivních) důvodů nemají dovednosti nebo prostředky k tomu, aby si bydlení zajistili nebo udrželi sami, existují v každé společnosti. Je povinností státu, aby v rámci uplatňování principu solidarity těmto lidem, a to prostřednictvím různých legislativních i nelegislativních opatření (od sociální práce až po sociální dávky), pomáhal. Strategie v roce 2013 identifikovala rizika v nedostatku dostupného a nesegregovaného bydlení (riziko nárůstu prostorového vyloučení), v nízké dostupnosti nástrojů prevence vyloučení z bydlení, v chybějící legislativě, nástrojích a finančních prostředcích pro řešení sociálního bydlení a v uplatňování principu „bydlení za odměnu“.

Cíl: Zvýšení dostupnosti bydlení pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě.

Opatření: 3.5.a Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě (prostřednictvím legislativního vymezení rolí státu a obcí a návazného zajištění financování pořízení, rekonstrukce a provozu sociálního bydlení). Mělo by jít jednak o zajištění využití stávajícího bytového fondu (prostřednictvím rekonstrukcí, možnosti výhodného odkupu obcemi či neziskovými organizacemi) a nástrojů zvyšujících dostupnost bydlení na volném trhu s byty znevýhodněným jednotlivcům a rodinám (např. prostřednictvím garancí nebo sociálních nájemních agentur), jednak o zajištění podpory výstavby standardních nájemních bytů zvláště tam, kde nejsou k dispozici nevyužité byty, kde však existuje potřeba takového bydlení.

Gestor: MMR, MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V rámci IROP jsou uplatňována **kritéria, jejichž smyslem je zaručit nesegregovaný charakter podpořeného sociálního bydlení**. V případě národních programů však taková kritéria zatím uplatňována nejsou a realizované kontroly poukázaly na využívání podpořených bytů i k jinému účelu, než je sociální bydlení, viz Kontrolní závěr NKÚ z kontrolní akce 15/18 Peněžní prostředky určené na podporu bydlení.

V roce 2016 byl ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu **zpracován návrh zákona o sociálním bydlení a příspěvku na bydlení**, a dále návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení. Návrh zákona byl diskutován s klíčovými partnery z oblasti státní správy (spolugestoři, Ministerstvo financí, Ministerstvo vnitra), Asociací krajů, Svazem měst a obcí ČR, Sdružením místních samospráv, nestátními neziskovými organizacemi a dalšími aktéry. **Oba návrhy zákonů prošly meziresortním připomínkovým řízením a řadou vypořádacích jednání, včetně jednání na úrovni koaličních stran.** Navrhovaná úprava byla dne 2. února 2017 zaslána na Úřad vlády za účelem projednání Legislativní radou vlády a následně předložení vládě. Návrh zákona o sociálním bydlení spolu s tzv. doprovodným zákonem byly schváleny vládou dne 8. března 2017 a dne 21. března 2017 předloženy Poslanecké sněmovně ČR jako Sněmovní tisk 1065 a 1066.

Návrh zákona jasně definuje **postavení orgánů státu a obcí**, které se dobrovolně rozhodnou do systému vstoupit. Pokud obec do systému nevstoupí, bude sociální bydlení pro občany v bytové nouzi zajišťovat na základě posouzení Úřadu práce Státní fond rozvoje bydlení. Obce, které se do systému zapojí, budou moci čerpat finanční prostředky na výstavbu, rekonstrukci a provoz sociálního bydlení a na výkon sociální práce.

Pojem sociální bydlení zákon definuje jako nájemní bydlení poskytované osobám v bytové nouzi či bytovou nouzí ohroženým za účelem předcházení sociálního vyloučení a pádu do chudoby.

Sociální bydlení má být poskytováno v těchto formách: sociální byt a sociální byt s podporou sociální práce. Systém je doprovázen poskytováním sociální práce zaměřené na řešení nepříznivé sociální situace včetně potřeby vhodného bydlení. Podle návrhu zákona může v systému sociálního bydlení být vždy pouze zkolaudovaný byt. Standardy bytu vycházejí ze stavebního zákona, blíže budou určeny prováděcím předpisem k zákonu.

V situaci bytové nouze, se podle návrhu zákona osoba nachází, pokud:

- a) nemá zajištěno nebo nevlastní bydlení, bydlí v nejistém (bez nájemní nebo podnájemní smlouvy) nebo nevyhovujícím bydlení, nebo
- b) společně s osobami, se kterými je posuzována, vynakládá více než 40% svých započitatelných příjmů (dle zákona o životním a existenčním minimu, dle zákona o hmotné nouzi, § 9 zákona č. 111/2006 Sb.) na bydlení.

Zároveň platí, že osoba v bytové nouzi se nachází, pokud po úhradě nákladů na bydlení nezbyde částka vyšší než 1,6 násobek životního minima. Tato příjmová situace trvá nejméně šest po sobě jdoucích kalendářních měsíců.

MLP je společně s MPSV spolugestorem tohoto úkolu také na základě Koncepce sociálního bydlení - specifického cíle I. V Předložení návrhu zákona o sociálním bydlení. V této roli se pracovníci MLP účastní pracovních jednání k přípravě tohoto zákona a v dále ad hoc spolupracují s pracovníky MPSV při řešení dílčích aktivit při přípravě tohoto zákona (konzultace dílčích otázek).

V červnu 2016 Řídící orgán Integrovaného regionálního operačního programu (dále jen „ŘO IROP“) vyhlásil výzvy č. **34 Sociální bydlení** a **35 Sociální bydlení v sociálně vyloučených lokalitách** (SVL) ve specifickém cíli **2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi**, které podporují vznik nového sociálního bydlení. Celková alokace pro aktivitu sociálního bydlení v IROP

je 7,5 mld. Kč. Indikátor je v současné době nastaven na 5 tis. bytových jednotek s podmínkou naplnění milníku v roce 2018, kdy musí být zrealizováno 1 tis. bytových jednotek sociálního bydlení.

Jedním z kritérií přijatelnosti pro podporu projektů sociálního bydlení v IROP je nesegregace cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením. Program IROP podporuje rekonstrukci, či nákup stávajícího bytového fondu v území měst a obcí ČR. To vše za podmínky eliminace rizika vzniku nových segregovaných residenčních zón. Všechny projekty musí splnit podmínku občanské vybavenosti a dostupnosti veřejné dopravy.

MMR dále každoročně poskytuje dotace na vznik nájemních bytů pro sociální bydlení podle programu **Podpora bydlení**. Cílem podpory je vznik nájemních bytů sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace - věk, zdravotní stav nebo sociální okolnosti jejich života.

Dotace umožňují jak vznik nových nájemních bytů prostřednictvím výstavby (novostavby, stavební úpravy stávajících nebytových objektů, které dosud nesloužily k bydlení, rekonstrukce bytových domů, v nichž žádný byt není vhodný k užívání a pronajmutí), tak vznik nájemních bytů prostřednictvím pořízení (koupě nebo dražba bytu), což umožňuje využití stávajícího bytového fondu.

Tabulka ukazuje počty bytů, o jejichž podpoře formou dotace z kapitoly MMR bylo rozhodnuto v roce 2016, podprogram Podporované byty:

rok	dotační titul		počet zahájených bytů v daném roce	celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč ^{x)}
2016	podprogram Podporované byty	celkem	577	340 580 000,-
		Pečovatelské byty	164	98 400 000,-
		Vstupní byty	79	43 350 000,-
		Komunitní dům seniorů	334	198 830 000,-

V programovém období 2014 – 2020 byly národní zdroje na podporu výstavby sociálního bydlení rozšířeny o zdroje ESIF prostřednictvím Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). V rámci IROP probíhá hodnocení projektů podaných do prvních výzev, a provoz podpořených sociálních bytů lze proto ve větší míře očekávat až v roce 2018. V rámci IROP jsou uplatňována kritéria, jejichž smyslem je zaručit nesegregovaný charakter podpořeného sociálního bydlení.

Opatření: 3.5.b Vytvoření motivačních nástrojů (včetně garančních mechanismů) pro vyšší zapojení soukromých vlastníků bytového fondu v oblasti sociálního bydlení.

Gestor: MMR ve spolupráci s MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v roce 2016 ve spolupráci se spolugestory připravovalo nový **zákon o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení**. V navrhovaném znění zákona se počítá se zapojením soukromých vlastníků bytového fondu do systému sociálního bydlení ČR.

Dotace na **vznik Vstupních bytů podle programu Podporované byty** jsou poskytovány jakýmkoli právnickým osobám (vyjma obcí). Takto stanovená definice příjemce dotace zaručuje možnost využití bytové fondu soukromých vlastníků pro oblast sociálního bydlení. Aby byla zajištěna spolupráce vlastníka sociálních nájemních bytů pořízených s dotací, jednou z podmínek pro použití dotace je povinnost příjemce dotace informovat obec o vzniku sociálního nájemního bytu a pravidelně tuto informaci aktualizovat.

ASZ realizovala v minulosti projekt pilotního ověření garančního fondu pro podporu zapojení soukromých vlastníků do systému sociálního bydlení. Plnění tohoto úkolu je popsáno ve *Zprávě o plnění strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2011-2015*. V souvislosti s přípravou Koncepce sociálního bydlení do roku 2025 byla otázka zapojení soukromých vlastníků podřazena pod celkové řešení systému sociálního bydlení (viz bod 3.5e). **V praxi jsou ve spolupráci se soukromými vlastníky bytů realizovány programy sociálního bydlení řady neziskových organizací** (např. Romodrom, Centrom, R-Mosty), kde roli garanta zajišťují neziskové organizace poskytující podporu nájemníkům při získání a udržení bydlení.

Opatření: 3.5.c Podpora programů prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení), jako je protidluhové poradenství, programy podporující sladování intervencí a nástrojů, personální zajištění apod.

Gestor: MPSV ve spolupráci s MSp

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Uvedené opatření souvisí s působností Ministerstva spravedlnosti (dále jen „MSp“) v části týkající se poskytování právních služeb zadluženým osobám. V této souvislosti považujeme za vhodné uvést, že **MSp v uplynulém období vypracovalo vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení⁴⁷ (tzv. akreditační novela), jehož cílem je regulace osob poskytujících služby v oblasti oddlužení. Návrh byl dne 18. 1. 2017 schválen Senátem.**

⁴⁷ Insolvenční zákon.

Návrh reaguje na faktickou nemožnost regulovat či jakkoliv postihovat komerční subjekty, které obvykle nedostatečně informovaným fyzickým osobám ve velmi tíživé finanční situaci většinou za zcela nepřiměřenou úplatu přislíbí zpracování insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení, který je však v řadě případů pro hrubé nedostatky insolvenčním soudem odmítán. Tyto návrhy bývají nezdědka sepisovány zcela nekvalifikovanými osobami (osobami bez odborné kvalifikace, jež poskytují tyto služby bez živnostenského oprávnění). Nezdědka obsahují chybné skutkové okolnosti či informace, které jsou způsobilé dlužníky přivést do ještě tíživější situace, než v jaké se před započítáním spolupráce s těmito komerčními subjekty nacházeli – namísto inzerovaného schválení oddlužení dochází například k prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Řešením je zakotvení povinného zastoupení dlužníků pro podání návrhu dvěma okruhy osob: a) advokáty, insolvenčními správci nebo notáři (se stanovenou maximální výší odměny), b) tzv. akreditovanými osobami (tj. veřejně prospěšnými právníckými osobami – obvykle občanskými nebo dlužnickými poradnami – poskytujícími služby v oblasti oddlužení bezplatně).

Novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností. Účelová dotace je zaměřena na podporu výkonu sociální práce obecních úřadů II. a III. typu a krajských úřadů. **V roce 2016 bylo při splnění kvalifikačních požadavků sociálního pracovníka v souladu s § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách,** ve znění pozdějších předpisů, možné částečně z dotace uhradit výdaje na osobní náklady koordinátora soc. bydlení, a to na výkon sociální práce ve smyslu § 109, tedy např. depistáže, řešení bytových potřeb obyvatel (sociální bydlení), tvorbu koncepčních materiálů a spolupráci s navazujícími organizacemi apod. Tyto činnosti bylo pro případ čerpání dotace nutno vyjádřit poměrem úvazku, nejlépe v procentuálním vymezení. Dále bylo upozorňováno, že není vhodné, aby tato pozice byla kumulována s pozicí sociálního pracovníka. Na příslušný podíl platu pak bylo možné za splnění uvedených podmínek použít prostředky z dotace. Po přijetí zákona o sociálním bydlení a nastolení nabytí jeho účinnosti již tato situace nebude možná.

MPSV v roce 2016 zahájilo realizaci projektu Systémová podpora sociální práce v obcích, jehož jednou z aktivit je zvýšení personálního zajištění výkonu sociální práce ve vybraných obcích, které po dobu dvou let obdrží finanční prostředky na úhradu mzdových a provozních nákladů až čtyřech nově přijatých sociálních pracovníků (v závislosti na velikosti obce). Po dobu dvou let tak bude v těchto obcích zvýšena dostupnost výkonu sociální práce.

Systémový projekt **Sociální bydlení – metodická a informační podpora v oblasti sociálních agend** (Dále jen „Podpora sociálního bydlení“) spolupracuje a metodicky pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí. V těchto obecních projektech budou zpracovávat lokální koncepce sociálního bydlení, jejichž součástí budou opatření a metody prevence ztráty bydlení. Tato opatření budou sociálními pracovníky v následujících letech pilotně realizována a bude sledována jejich účinnost, aby bylo možno identifikovat dobré pro další využití. V roce 2016 byla vypracována metodika prevence ztráty bydlení. Současně došlo k jejímu představení a proškolení sociálních pracovníků jednotlivých krajských úřadů a sociálních pracovníků z Královéhradeckého kraje.

Ke dni 25. 1. 2017 bylo zaregistrováno 542 služeb odborného sociálního poradenství, které mohou nabízet i dluhové poradenství.⁴⁸

Součástí návrhu **zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení** je jedna sociální dávka určená na úhradu nákladů na bydlení - příspěvek na bydlení, který budou moci čerpat i osoby mimo systém sociálního bydlení. V této souvislosti budou upraveny další právní předpisy, které vymezují dvě současné dávky na úhradu nákladů na bydlení - příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení. Za tímto účelem bude zrušen doplatek na bydlení v zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a příspěvek na bydlení v zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Principy obou zrušených dávek bude obsahovat nově vzniklý příspěvek na bydlení v zákoně o sociálním bydlení.

Preventivní roli proti vyloučení z bydlení podporuje MPSV též prostřednictvím systému dávek na bydlení:

- V roce 2016 byl příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory vyplacen v celkové výši 9 262 mil. Kč (v roce předchozím šlo o částku 9 161 mil. Kč), průměrný měsíční počet vyplacených dávek činil 221 tisíc.
- Doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi byl vyplacen v celkové výši 2 917 mil. Kč (v roce 2015 tato částka činila 3 136 mil. Kč), průměrný měsíční počet vyplacených dávek činil 64 tisíc.

Ve změnách výše vyplacených dávek se do jisté míry odráží i parametrické změny v systému dávek na bydlení, nicméně ve výši vyplaceného příspěvku na bydlení je stále patrný nárůst a dá se z něho usuzovat na přetrvávající problémy s úhradami za bydlení i u nájemníků a vlastníků bytů a potřebnost výše uvedených preventivních nástrojů vč. dávek na bydlení.

ASZ realizovala v letech 2013-2015 individuální projekt **Zavádění systémových nástrojů sociálního začleňování v sociálně vyloučených lokalitách**, na který navázal od roku 2016 systémovým projektem **Systémové zajištění sociálního začleňování**. V rámci těchto projektů byl připraven a je implementován KPSVL, který podporuje obce ve strategickém přístupu k řešení sociálního vyloučení včetně vyloučení z bydlení. V rámci KPSVL jsou zpracovávány ve spolupracujících obcích a regionech SPSZ. Součástí přípravy těchto plánů je také důkladná analýza rozsahu a potřeb cílové skupiny osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených, tj. také osob v různých formách bezdomovectví. Analýzy místních situací využívají již realizované studie i zkušenosti místních aktérů participujících v pracovních skupinách a další ad hoc realizované výzkumy. V rámci KPSVL vznikne do roku 2020 celkem 70 místních SPSZ, které budou obsahovat také analýzu potřeb osob ohrožených ztrátou bydlení nebo osob bez domova. Součástí návrhových částí SPSZ jsou také aktivity nebo projekty zaměřené na prevenci ztráty bydlení.

⁴⁸ Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb.

Opatření: 3.5.d Podpora koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení;

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Projekt **Podpora sociálního bydlení** úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí. Tyto obce pokrývají široké spektrum obcí jak z hledisek velikosti a lokální situace, tak z hlediska geografického rozložení po České republice. Jedním z klíčových cílů těchto obecních projektů je poskytování sociálního bydlení a s ním spojené sociální práce pro cílovou skupinu osob vyloučených z bydlení a či osob bez bydlení. Pro koordinaci a přenášení informací mezi obcemi i dalšími klíčovými aktéry je v rámci projektu zřízeno tzv. „Kontaktní centrum“ které je na tuto aktivitu zaměřeno. Projekt tedy pomáhá koordinovat aktivity na místní úrovni zcela v souladu s opatřením 3.5.d.

Vazba na výše uvedenou **podporu sociálního bydlení z IROP** ve smyslu investic do nutných investičních aktivit vedoucí k vytvoření dostatečné kapacity nájemních sociálních bytů v území. V aktivitě sociálního bydlení jsou plánovány investice v min. výši 70% alokace výzvy v SVL na úrovni ORP definovaných Analýzou sociálně vyloučených lokalit, MPSV 2015.

ASZ realizuje tento úkol v rámci **KPSVL**. SPSZ, které vznikají na základě již zmíněných analýz, ukládají úkoly směřující k provázání sociální práce (např. podpora domácností při udržení bydlení) a bytové politiky (např. podmínek pronájmu obecních bytů) na místní úrovni. Konkrétně realizovaná opatření zahrnují vytvoření nebo aktualizaci koncepcí (sociálního) bydlení obcí, změnu pravidel hospodaření s obecními byty, rozšíření kapacit sociální práce zaměřené na prevenci ztráty bydlení nebo podporu při získání a udržení bydlení, vznik nebo rozšíření sociálních služeb pro osoby v bytové nouzi, investice do výstavby nebo rekonstrukce sociálních bytů apod.

Opatření: 3.5.f V jednotlivých opatřeních zohledňovat princip odmítnutí prostorové segregace znevýhodněných obyvatel;

Gestor: MMR, MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Jednou ze základních podmínek výstavby a pořízení bytů nájemního sociálního bydlení je zamezení vzniku nových segregovaných oblastí v území. **Řídící orgán IROP nastavil podmínky předcházení vzniku segregace**, které jasně definují povinnost existence občanské vybavenosti, kdy sociální byt musí být umístěn v zastavěném, nebo zastavitelném území dle územního plánu s dostupným občanským vybavením pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva.

Dále musí všechny projekty splnit kritérium přijatelnosti v oblasti **kumulace jednotlivých bytových jednotek**. V případě pořízení bytů ve stávajících bytových domech, které neslouží výhradně jen pro potřeby sociálního bydlení, nebude podíl sociálních bytů v bytovém domě (případně jednotlivých vchodech panelových domů) přesahovat 20 %. V případě, že bude rekonstruován dům výhradně sloužící pro potřeby sociálního bydlení, bude v něm maximálně 8 bytových jednotek.

Po schválení zákona o sociálním bydlení bude ŘO IROP zpracovávat Metodiku předcházení segregovaného bydlení do nových, popř. stávajících výzev.

Politika územního rozvoje ČR, ve znění Aktualizace č. 1 (schválena usnesením vlády č. 276 ze dne 15. dubna 2015) stanoví rámcové úkoly pro navazující územně plánovací činnost a pro stanovování podmínek pro předpokládané rozvojové záměry s cílem zvyšovat jejich přínosy a minimalizovat negativní dopady. Dále stanoví „Republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území“, uplatňované na celém území ČR. Jednou z priorit je „Předcházet při změnách nebo vytváření urbánního prostředí prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel; analyzovat hlavní mechanismy, jimiž k segregaci dochází, zvažovat existující a potenciální důsledky a navrhnout při územně plánovací činnosti řešení vhodná pro prevenci nežádoucí míry segregace nebo snížení její úrovně.“

Projekt **Podpora sociálního bydlení** úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí, jejichž projekty vychází ze základních principů Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 -2025, mezi které patří i princip desegregace a nediskriminace. Soulad těchto projektů obcí s těmito principy monitorují pracovníci MPSV a bude zjišťováno také v rámci evaluací.

V roce 2015 byla MPSV certifikována Metodika identifikace lokalit rezidenční segregace. Pro účely ESIF vydala Evropská komise doporučení pro zajištění principů desegregace a nesegregace v oblasti bydlení a vzdělávání.

Opatření: 3.5.g Rozvoj a podpora sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení;
Gestor: MPSV
Termín: Od roku 2014
Stanovisko KSZ: Plněno

Novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností. Účelová dotace je zaměřena na podporu výkonu sociální práce obecních úřadů II. a III. typu a krajských úřadů.

V roce 2016 bylo při splnění kvalifikačních požadavků sociálního pracovníka v souladu s § 110 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, možné částečně z dotace uhradit výdaje na osobní náklady koordinátora soc. bydlení, a to na výkon sociální práce ve smyslu § 109,

tedy např. depistáže, řešení bytových potřeb obyvatel (sociální bydlení), tvorbu koncepčních materiálů a spolupráci s navazujícími organizacemi apod. Tyto činnosti bylo pro případ čerpání dotace nutno vyjádřit poměrem úvazku, nejlépe v procentuálním vymezení.

Dále bylo upozorňováno, že není vhodné, aby tato pozice byla kumulována s pozicí sociálního pracovníka. Na příslušný podíl platu pak bylo možné za splnění uvedených podmínek použít prostředky z dotace. Po přijetí zákona o sociálním bydlení a nastolení nabytí jeho účinnosti již tato situace nebude možná. Současně MPSV, oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání v roce 2016 zahájilo realizaci projektu **Systémová podpora sociální práce v obcích**, jehož jednou z aktivit je zvýšení personálního zajištění výkonu sociální práce ve vybraných obcích, které po dobu dvou let obdrží finanční prostředky na úhradu mzdových a provozních nákladů až čtyřech nově přijatých sociálních pracovníků (v závislosti na velikosti obce). Po dobu dvou let tak bude v těchto obcích zvýšena dostupnost výkonu sociální práce. Aktivity uvedeného projektu a projektu „Systémová podpora profesionálního rozvoje sociální práce II“, který je také realizován od roku 2016, jsou mimo jiné zaměřeny na zvyšování kompetencí sociálních pracovníků ve smyslu zvyšování jejich odborných znalostí a dovedností. Všechna výše uvedená opatření jsou směřována ke zvýšení kvality poskytované sociální práce a její dostupnosti, jelikož sociální práce je jedním z významných nástrojů sociálního začleňování a prevence sociálního vyloučení, a to nejenom v oblasti bydlení.

Oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání v roce 2016 aktivně spolupracovalo na tvorbě zákona o sociálním bydlení, jehož významnou součástí je výkon sociální práce.

Projekt **Podpora sociálního bydlení** úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí, které jsou zaměřené na poskytování a rozvoj sociální práce v sociálním bydlení. Systémový projekt podporuje rozvoj sociální práce v této oblasti zejména metodickou podporou, poskytováním vzdělávání a přenosem dobré praxe. Na základě potřeb zjištěných v průběhu realizace sociální práce bude zajištěno vytvoření metodických příruček pro podporu sociální práce v oblasti sociálního bydlení a bude zajištěno školení v těchto metodách pro minimálně 500 sociálních pracovníků.

V gesci Ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (dále jen „MLP“) je tento úkol plněn především podporou šíření metodik, příkladů dobrých praxí nebo evaluací používaných nástrojů sociální práce v oblasti bydlení. **ASZ v roce 2016 vydala publikaci *Prostupné bydlení: Evaluce***, která je založena na výzkumech prezentovaných a diskutovaných s odbornou veřejností v roce 2015. V elektronické podobě je publikace dostupná na webu Agentury. V průběhu roku 2016 byl ve spolupráci s městem Brnem a Platformou pro sociální bydlení připravován k vydání český překlad publikace „Housing First Europe Guide“, který Úřad vlády vydá v prvním pololetí roku 2017.

Opatření: 3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR;

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry

Termín: Od roku 2015

Stanovisko KSZ: Plněno

Projekt MPSV *Podpora sociálního bydlení* úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí cílících na pilotní ověření implementace systémů sociálního bydlení na lokální úrovni. Část těchto projektů (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7) bude pilotovat systémy sociálního bydlení na principu Housing First, další obce se zavázaly tento princip respektovat, ale kombinují jej i s přístupy jako jsou Rapid Re-Housing či Housing Ready. Model Housing First bude tedy ověřen minimálně v sedmi obcích ČR a informace a zkušenosti s jeho pilotáží budou dále předávány Ministerstvu i ostatním obcím.

V rámci KPSVL jsou **ve městě Brně realizovány dva projekty typu Housing First**, kterým je poskytnuta podpora z OPZ. Projekty byly zahájeny v průběhu roku 2016 a zaměřují se jak na domácnosti s dětmi, tak na samostatně žijící jednotlivce v bytové nouzi. Součástí projektů je také jejich důkladná evaluace ve spolupráci s akademickou sférou a Agenturou. V průběhu roku 2016 vznikl návrh charakteristik, které budou dále sledovány, a v průběhu roku 2017 bude publikována průběžná zpráva o dopadech jednoho z těchto projektů (Rapid-rehousing, který se zaměřuje na rodiny s dětmi) na veřejné rozpočty. Finální vyhodnocení projektů bude realizováno po jejich ukončení v roce 2018.

Opatření: 3.5.ch Na základě pilotáže následně vyhodnotit a navrhnout konkrétní modely zavádění modelu Housing First do praxe ČR se současným navržením jejich financování

Gestor: MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry

Termín: Do konce roku 2020

Stanovisko KSZ: Plněno

Projekt MPSV *Podpora sociálního bydlení* úzce spolupracuje a metodicky koordinuje a pomáhá vést 16 obecních projektů spolupracujících obcí cílících na pilotní ověření implementace systémů sociálního bydlení na lokální úrovni. Část těchto projektů (Brno, Chomutov, Křižánky, Most, Pardubice, Plzeň, Praha 7) bude pilotovat systémy sociálního bydlení na principu Housing First, další obce se zavázaly tento princip respektovat, ale kombinují jej i s přístupy jako jsou Rapid Re-Housing či Housing Ready. Model Housing First bude tedy ověřen minimálně v sedmi obcích ČR. Součástí všech projektů bude i důkladné monitorování a následná evaluace systémů a jejich implementace do praxe a následně i vyhodnocení jejich fungování, včetně financování. Výsledky z těchto projektů budou v rámci systémového projektu MPSV agregovány a vyhodnoceny a budou sestavena doporučení pro další implementaci modelu Housing First i v dalších obcích ČR.

1.7 Plnění opatření v oblasti podpory přístupu ke zdravotní péči

Problém sociálního vyloučení a chudoby je umocněn vyššími zdravotními riziky pro ohrožené osoby, celkovým zanedbáváním prevence závažných onemocnění a nedostatečnou místní dostupností odpovídající péče. Jako nejvýraznější rizika v oblasti zdravotní péče a jejího vlivu na sociální začleňování označila Strategie dlouhodobě nevyřešenou komunikaci mezi poskytovateli zdravotních a sociálních služeb, neznalost práv a povinností pojištěnce na straně osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, neochotu pojištěnců dodržovat režim nastavený v rámci poskytování zdravotních služeb a neznalost multikulturní komunikace poskytovatelů zdravotní péče.

Cíl: Zlepšit přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke zdravotní péči

Opatření: 3.6.a Podpora osvětových, preventivních a informačních programů na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených;

Gestor: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

KSZ doporučuje se více zaměřit na **dlouhodobou spolupráci s rodinami, dostupnost laktačních poradkyň a dostupnou antikoncepci**. Zejména pak v rámci SVL.

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím dotačního programu MPSV **Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností**, jehož účelem je podpořit seniorské a proseniorské organizace zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů. Z oblasti podpory zdravého životního stylu byly v roce 2016 podpořeny mimo jiné následující projekty:

- Pétanque napříč generacemi (Péтанque pro vás, z.s.)
- Zdravý životní styl (Nadace Charty 77)
- Senioři v pohybu (Senior fitness, z.s.)
- Kompas pro důstojný život ve stáří 2016 (Svaz postižených civilizačními chorobami v ČR, z.s.)

V roce 2016 byly v rámci dotačního programu Národní program zdraví – Projekty podpory zdraví podpořeny projekty Státního zdravotního ústavu **Snižování zdravotních nerovností – podpora zdraví ve vyloučených lokalitách** a **Podpora zdraví pro osoby s poruchou sluchu**. Oba tyto projekty byly podpořeny i v roce 2015 a o výstupech projektu **Snižování zdravotních nerovností – podpora zdraví ve vyloučených lokalitách** je možné se více dozvědět na <http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/podpora-zdravi-ve-vyloucenych-lokalitach-snizovani>. Projekty umožňují jednotlivým lokalitám

zapojeným do KPSVL implementovat dílčí programy projektu v těchto oblastech: prevence zubního kazu, prevence kouření a závislostí, výživa a zdravý životní styl, prevence sexuálně přenosných onemocnění, prevence úrazů a prevence infekčních onemocnění. Na implementaci projektů do sociálně vyloučených lokalit, které vstoupily do KPSVL, se podílí ASZ. Ta skrze své lokální konzultanty vyhledává v těchto obcích vhodné partnery (školy a školky) ke spolupráci a realizaci projektů.

V rámci projektu ***Snižování zdravotních nerovností – podpora zdraví ve vyloučených lokalitách*** byly podle plánu realizovány bezplatně zdravotně výchovné programy ve školách, nízkoprahových a volnočasových zařízeních v sociálně vyloučených lokalitách. Bylo osloveno několik desítek těchto subjektů a naše programy se uskutečnily ve 28 zařízeních. V roce 2016 se od března do prosince těchto programů účastnilo 1139 dětí. Školy a nízkoprahová zařízení si mohly samy vybrat téma či konkrétní program. Zájem byl zejména o programy, které se zaměřily na zubní hygienu pro děti v MŠ nebo prvním stupni ZŠ. A to zejména proto, že zubního kazu u dětí ve školách, které jsme navštívili, byl, dle kvalifikovaného odhadu a pozorování, alarmující.

Počet realizací v krajích

Kraj	Počet realizací
Ústecký	16
Středočeský	1
Moravskoslezský	14
Plzeňský	6
Vysočina	4
Jihomoravský	4
Liberecký	12
celkem realizací	57

Rovněž v roce 2016 byla věnována pozornost dětem s PAS, byly vydány ***Doporučené postupy v přístupu pracovníků ve zdravotnictví k osobám s poruchami autistického spektra*** (Věstník MZ č. 8/2016).

Výrazným příspěvkem k plnění tohoto bodu jsou každoročně projekty, které jsou podporovány v rámci dotačních programů Ministerstva zdravotnictví (Programu grantové podpory a Programu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením), a které přispívají k informování veřejnosti o problematice občanů se zdravotním postižením. Zdůrazněn je vždy pozitivní přístup k občanům se zdravotním postižením či nepříznivým zdravotním stavem. Velkým přínosem jsou projekty s edukační hodnotou, jako je vysvětlení způsobů komunikace např. s nevidomými, neslyšícími i mentálně a fyzicky postiženými. Jsou podporovány časopisy přinášející nejen odborné informace, ale i informace ovlivňující vztah veřejnosti k této skupině občanů (např. časopis Můžeš,

Roska, GONG, VOZKA apod.), edukační tiskoviny pro lidi s epilepsií a pro rodiče dětí s diabetem, poradny pro celiaky, materiály a webové stránky s informacemi o jednotlivých typech onemocnění, např. o bezlepkové dietě, o Huntingtonově chorobě a o Parkinsonově nemoci.

V roce 2016 byly podpořeny projekty Tyfloservisu a Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých o nevidomých spoluobčanech a projekt na podporu komunikace zdravotnického personálu při práci s nevidomými osobami, dále projekt týkající se zlepšení prevence a komunikace žen s mentálním postižením a zdravotnického personálu. Důraz byl kladen i na podporu kurzů českého znakového jazyka pro zdravotnické pracovníky v nemocnicích, na podporu přednášek o neslyšících pro zdravotníky a studenty. Mnohé informační materiály, které v roce 2016 vznikly, byly zaměřeny na informační kampaň o problematice duševních onemocnění, o vzácných onemocněních, o pacientech s roztroušenou sklerózou. Byl podpořen projekt na prevenci úrazu páteře a míchy formou přednášek a diskuzí na školách. Na všech kampaních se podíleli i samotní lidé s tělesným a duševním postižením. Bylo podpořeno vydání informačního letáku pro lékaře prvního kontaktu a pacienty „Žít déle doma“ (Život 90“), dále noviny „Pečuj doma“ a publikace a DVD pro laické pečující Diakonie Českobratrské církve evangelické s cílem umožnit pokud možno co nejdelší pobyt osobám se zdravotním postižením v domácím prostředí.

V rámci výše uvedených dotačních programů MZ jsou dlouhodobě podporovány **destigmatizační kampaně**. Např. v roce 2016 byla podpořena kampaň organizace FOKUS s názvem „Týdny duševního zdraví 2016“, destigmatizační kampaň Sdružení Práh, spolku VIDA apod. V neposlední řadě byla v rámci dotačních programů MZ podpořena i osvětová a destigmatizační činnost Národní rady zdravotně postižených ČR ve prospěch osob s duševním onemocněním.

V roce 2016 byla opět věnována pozornost řadě informačních kampaní zaměřených jak na širokou veřejnost, tak na odbornou zdravotnickou veřejnost a v neposlední řadě i na samotné občany se zdravotním postižením. Jedná se např. o informační kampaň z.ú. DEBRA ČR o nemoci epidermolysis bullosa congenita a preventivní kampaň úrazů páteře při zimních sportech formou video spotu spolku CZEPA. Dále byla pozornost věnována materiálům o dětech s poruchou autistického spektra, byly podpořeny aktivity týkající se sexuální výchovy osob s autismem, podpořeno bylo i vydání překladu odborné publikace zaměřené na chápání odlišnosti v chování a komunikaci dětí školního věku s Aspergerovým syndromem pro odborníky i rodiče a vydány informační materiály pro zvýšení kvality života lidí s PAS. Velmi úspěšný i v tomto roce je pokračující projekt spolku VIDA pod názvem „Chcete vědět, jak se žije s duševním onemocněním? Zeptejte se nás, kde ve školách besedují mladí lidé s duševním onemocněním“.

Opatření: 3.6.b Provádět deinstitucionalizaci psychiatrické péče v souladu s principy schválené Strategie reformy psychiatrické péče;

Gestor: MZ ve spolupráci MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Strategie reformy psychiatrické péče je v gesci MZ. Zástupci MPSV se aktivně účastnili pracovních skupin k reformě psychiatrické péče, které byly pořádané MZ. MPSV s MZ v roce 2016 vytvořilo **návrh Doporučeného postupu k Centřům duševního zdraví** (dále jen „CDZ“).

V rámci *Strategie reformy psychiatrické péče* by mělo dojít k rozvoji v oblasti poskytování ambulantní péče o duševně nemocné ve více rovinách. V roce 2016 byly připraveny projektové záměry a v současnosti na MZ finalizuje příprava projektů na čerpání finančních prostředků z Operačního programu Zaměstnanost – výzva č. 39, aktivita A: Podpora transformace a **deinstitucionalizace zdravotnických služeb v oblasti psychiatrické péče**. Jedná se o projekty:

- Podpora vzniku center duševního zdraví I (CDZ I) – 5 CDZ
- Podpora vzniku center duševního zdraví II (CDZ II) – 16 CDZ
- Podpora vzniku center duševního zdraví III (CDZ III) – 9 CDZ
- Deinstitucionalizace služeb pro duševně nemocné
- Podpora nových služeb
- Podpora multidisciplinárního přístupu k péči o duševně nemocné
- Analytická a datová podpora reformy
- Vzdělávání v kontextu reformy psychiatrické péče
- Destigmatizace lidí s dušením onemocněním v kontextu reformy psychiatrické péče

Připravený projektový záměr (r. 2016) s názvem **Deinstitucionalizace služeb pro duševně nemocné**, jehož cílem je vytvořit základy pro dostupnou, efektivní, balancovanou a diferencovanou péči pro osoby s duševním onemocněním pomocí součinnosti všech pilířů psychiatrické, obecně medicínské, klinicko-psychologické a sociální péče, ověřit plnou funkčnost tohoto konceptu, vytvořit poskytovatelům komunitní psychiatrické péče předpoklady pro poskytování kvalitní péče a zajistit její dlouhodobou udržitelnost, by měl být dle předpokladů spuštěn v březnu 2017.

Předmětem projektu je zajistit dosažení klíčového cíle implementace *Strategie reformy psychiatrické péče*, kterým je přesun péče z ústavní do komunitní. Projekt vytvoří organizační a odborné předpoklady pro naplnění tohoto klíčového cíle Reformy psychiatrické péče a zajistí podmínky pro přechod pacientů z prostředí ústavní péče do péče komunitní propojením na komunitní formy péče. Projekt je zaměřen na změnu systému poskytování péče o duševně nemocné z převážně institucionálního modelu na převažující komunitní způsob zajištění služeb. Projekt podpoří tvorbu potřebného know-how a navrhne dlouhodobě udržitelné varianty možných úhradových modelů péče podporujících přechod na péči v komunitě. V rámci projektu budou aktualizovány stávající a vytvořeny chybějící doporučené postupy, a to jak pro obor psychiatrie jako takový, tak i pro ostatní související obory. Pozornost v projektu je věnována kvalitě péče a jejím standardům. V rámci projektu vznikne a v praxi bude odzkoušen systém kontroly péče.

Pro podporu komunitních služeb budou na základě zkušeností z ČR i zahraničí identifikovány a v praxi ověřeny nové přístupy, metody a technologie využitelné pro podporu transformace péče do komunity. Projekt nastaví systém spolupráce s ostatními obory a definuje pravidla spolupráce psychiatrie se souvisejícími obory.

Projekt je z velké části zaměřen na stávající psychiatrické nemocnice a vytváří podmínky pro jejich úspěšnou transformaci v souladu se Strategii. Projekt se nezabývá pouze samotnými nemocnicemi, ale řeší návaznosti ostatních služeb v příslušném regionu a vytváří podmínky pro přechod stávajících pacientů psychiatrických nemocnic do jiných forem péče (především komunitní).

Výsledkem projektu bude také vytvoření regionálních sítí péče, které budou zajišťovat dostupnou multidisciplinární péči o duševně nemocné. Pro jednotlivé psychiatrické nemocnice budou zpracovány transformační plány a ve spolupráci se stávajícími pracovníky těchto nemocnic bude zahájena realizace systémových změn.

Cílem plánovaných projektů CDZ I, II, III je vytvořit **síť 30 CDZ**, která zajistí dostupnost služeb poskytovaných CDZ pro lidi s duševním onemocněním. Zásadní změnou, kterou lze očekávat vlivem projektů, je implementace nových systémových prvků do poskytování psychiatrické péče. Jedná se zejména o systémovou změnu v organizaci poskytování psychiatrických služeb a to nastartováním procesu tvorby sítě CDZ odpovídajícím standardům péče CDZ.

Vlivem projektů, respektive vytvořením sítě CDZ, dojde ke zlepšení kvality péče a kvality života pacientů s psychickými poruchami, zrovnoprávnění úrovně péče s ostatními medicínskými obory, zajištění dostupnosti psychiatrické péče se zaměřením na její **nízkoprahovost a redukci skryté nemocnosti**, vyšší spokojenosti uživatelů, zvýšení úspěšnosti plnohodnotného začleňování duševně nemocných a k humanizaci psychiatrické péče. CDZ se stane mezičlánkem mezi primární péčí, včetně ambulantní psychiatrické péče, a lůžkovou (akutní i specializovanou) péčí. Jeho funkcí bude prevence hospitalizací či jejich zkracování a nápomoc k reintegraci dlouhodobě hospitalizovaných do běžné komunity. Za tímto účelem budou vytvářeny potřebné programy. V CDZ bude pracovat multidisciplinární tým složený jak ze zdravotnických tak sociálních pracovníků. Toto bude mimo jiné krok směrem k zajištění holistického přístupu, zajištění komplexnosti péče, integrace zdravotního a sociálního přístupu.

Materiálně-technická základna deinstitucionalizovaných služeb bude podpořena z Integrovaného regionálního operačního programu.

Finančními prostředky (2 mld. Kč) bude podpořeno:

- zřizování nových či rekonstrukce stávajících zařízení pro poskytování komunitní péče, tj. CDZ, stacionáře, ambulance s rozšířenou péčí,
- zřizování nových či rekonstrukce stávajících psychiatrických oddělení všeobecných nemocnic pro dosažení deinstitucionalizované péče,
- vybavení mobilních týmů.

ASZ přispěla k průběžnému plnění tohoto opatření odbornou expertízou reflektující vztah sociálního vyloučení a psychických/duševních onemocnění. Agentura připomínkovala návrhy projektů MZ předložené v rámci dotačního titulu CDZ I-II a CDZ III, přičemž zohlednila potřeby osob trpících sociálním vyloučením a chudobou.

Opatření: 3.6.c Zajišťovat osvětu a vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace;

Gestor: MZ ve spolupráci MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Na základě zkušeností Komise upozorňuje, že o **nepovinné předměty či nepovinné kurzy celoživotního vzdělávání**, které se zabývají minoritami, cizinci či chudými osobami, je vzhledem k velkému penzu povinného vzdělávání **nízký zájem**.

V rámci vzdělávacích programů všech oborů specializačního vzdělávání lékařů zubních lékařů a farmaceutů byl zaveden povinný kurz „Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace“, v jehož rámci jsou tito zdravotníci edukováni pro komunikaci a jednání s pacientem. Tento kurz zahrnuje získávání znalostí a dovedností pro práci se všemi pacienty, a to včetně menšin, cizinců, apod.

V současné době probíhalo a probíhá vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků:

Vzdělávací akce: Problematika péče o cizince v souvislosti s migrací

Obsahem vzdělávání je téma migrační vlna a možná zdravotní rizika, transkulturní ošetřovatelství, problematika péče o cizince ve zdravotnickém zařízení, specifika péče o zadržené cizince a žadatele o azyl v zařízeních pro cizince. Dále mezinárodní humanitární právo a sociální práce v přijímacím středisku pro cizince.

Vzdělávací akce: Specifická ošetřovatelská péče o příslušníky minoritních skupin

Obsahem vzdělávání je téma specifika přímé ošetřovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR s ohledem na jejich zdravotní, sociální, náboženské, kulturní a společenské odlišnosti. Dále etnické klima v české společnosti, multikulturní/transkulturní ošetřovatelství, rozdíly v prožívání nemoci, vliv rodiny, systém hodnot, životní styl, hygienické návyky, fyzické charakteristiky a další specifika jednotlivých minoritních skupin.

Specializační vzdělávání v oboru: Komunitní ošetřovatelská péče

Cílem specializačního vzdělávání (SV) v oboru Komunitní ošetřovatelská péče je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti Komunitní sestra osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnou legislativou.

Obsahem specializačního vzdělávání je mj. Komunitní péče o kulturně odlišné skupiny, minoritní etnika v ČR, multikulturní a transkulturní ošetřovatelství, kulturní odlišnosti – etnický a rasový původ, politické aspekty, přesvědčení, náboženství, hodnotová orientace, komunikace, zvyklosti ve stravování apod. Tvorba kladného prostředí v komunitě. Eliminace rizikových situací, romská

populace v ČR. Dále Komunitní péče o osoby sociálně slabé, nepřizpůsobivé, poskytující sexuální služby, apod., vymezení pojmů (skupina, konformita, skupinový vliv, sociální a antisociální chování, poruchy chování, delikvence, kriminalita), možnosti intervencí. Kvalita života a zdraví jedinců i skupin, identifikace rizikových faktorů (závažná infekční onemocnění - hepatitidy, AIDS a další), možnosti prevence a multioborová spolupráce včetně pomáhajících skupin. Specifika vzájemného vztahu zdravotnických pracovníků a pacientů/klientů ze sociálně vyloučeného prostředí. Krizové stavy spojené s násilím - psychotherapeutický přístup ke klientům, zvládnání prvků autoagrese a agrese vůči okolí.

Certifikovaný kurz: Specifická ošetrovatelská péče o minoritní skupiny cizince

Obsahem certifikovaného kurzu je téma zavádění, poskytování a rozvíjení transkulturní ošetrovatelské péče ve zdravotnických zařízeních i v komunitní péči. Specifika ošetrovatelské péče u národnostních menšin žijících na území ČR (romská, muslimská, židovská, vietnamská, čínská, ukrajinská, ruská, mongolská) s ohledem na jejich zdravotní, sociální, kulturní a náboženské aspekty. Dále specifika zdravotní péče o zadržené cizince a žadatele o azyl v zařízeních pro cizince vzhledem k možným zdravotním rizikům, mezinárodní humanitární právo, sociální práce v přijímacím středisku pro cizince a možnosti integrace cizinců v ČR v souvislosti s migrací. Součástí kurzu je praktická část, která probíhá v NCO NZO Brno.

ASZ provedla na 1. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy neformální průzkum obsahu povinného studijního kurzu **Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace**, který má dle tohoto opatření připravit budoucí zdravotníky v oblasti komunikace a jednání s pacientem a má studentům medicíny pomoci nabýt znalosti a dovednosti pro práci se všemi pacienty, včetně menšin, cizinců, apod. Obsah kurzu stanovila fakulta podle zájmu studentů.

Opatření: 3.6.d Zvyšovat informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými o možnosti využití programů MZ zaměřených na oblast prevence nemocí a podpory zdraví;

Gestor: MZ

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Seznam všech dotačních titulů včetně jejich popisu a podmínek využití je zveřejněný a přístupný na webu Ministerstva zdravotnictví v záložce Dotace (<http://www.mzcr.cz/>). Informace o těchto dotačních titulech mají instituce jako např. krajské hygienické stanice, Státní zdravotní ústav a nestátní neziskové organizace. Informace o každoročně vypisovaných dotačních titulech je také pravidelně předávána sekretariátu Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

ASZ realizuje tento úkol v rámci spolupráce se SZÚ, viz plnění opatření 3.6.a výše.

Opatření: 3.6.e Podpora terénní sociální práce (vyhledávání a práce s ohroženými v terénu) k zajištění poskytování informací, poradenství a usnadnění vyhledání potřebných a odpovídajících zdravotnických či sociálních služeb;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v roce 2016 zahájilo realizaci projektu Systémová podpora sociální práce v obcích, jehož jedna z aktivit je zaměřena na **pilotní ověření dvou typových pozic sociálního pracovníka, a sice koordinátora podpory a terénního sociálního pracovníka**. U obou pracovních pozic se jedná o sociální pracovníky pohybující se převážně v terénu, z nichž jedna se zaměřuje na práci v komunitě, vyhledávání osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, poskytování sociálního poradenství a dalších činností sociální práce a koordinátor podpory se zaměřuje na dlouhodobější poskytování intervencí a individuální sociální práce, přičemž i v jeho náplni je depistáž. Osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým tak budou poskytovány a budou více dostupné kvalitní činnosti sociální práce, včetně sociálního poradenství, zprostředkování sociálních a veřejných služeb a další.

Opatření: 3.6.f Podpora služeb na sociálně zdravotním pomezí s cílem zajistit dostupnost těchto služeb.

Gestor: MPSV, MZ

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Vedle služeb na **sociálně zdravotním pomezí** pro instituce, které mají podle §36 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, povinnost zajišťovat kromě základních činností i zdravotní péči (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením a týdenní stacionáře), Komise **doporučuje rozšířit působnost podpory služeb na zdravotně sociálním pomezí na osoby v sociálně vyloučených lokalitách.**

MPSV společně s MZ předložilo v roce 2016 do mezirezortního připomínkového řízení návrh zákona, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Cílem navrhované úpravy je řešení zdravotní a sociální péče o pacienty/uživatelé, kteří jsou závislí na obou druzích této péče. V rámci této úpravy byla navržena **nová sociální služba ošetrovatelské domovy**, ve kterých je poskytována ošetrovatelská péče prostřednictvím nově navržené odbornosti 923 (vytvoření šesti nových výkonů). Financování je navrhováno kombinací úhrad z veřejného zdravotního pojištění, z příspěvku na péči jednotlivých klientů, plateb za tzv. hotelové služby (ubytování a strava) ve výši stanovené platnou legislativou a z veřejných rozpočtů – dotací na sociální služby.

V této souvislosti byla navržena úprava §36 zákona o sociálních službách, který upravuje zdravotní péči o osoby v pobytových zařízeních sociálních služeb bez oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách tak, aby se péče v těchto zařízeních odlišila od péče v ošetrovatelských domovech.

V rámci novely zákona č.108/2006 Sb., navrhlo MPSV nový druh sociální služby: Sociální služby poskytované osobám v terminálním stavu a osobám blízkým. Osobám v terminálním stavu jsou poskytovány sociální služby ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízeních hospicového typu nebo poskytovateli paliativní péče v přirozeném sociálním prostředí osoby formou terénní služby. Součástí služby je pomoc osobám blízkým.

Úhrada za péči, která je poskytována osobám v terminálním stavu v hospicích jako sociální služba, je stanovena stejným způsobem jako v pobytových zařízeních sociálních služeb. V návaznosti na zavedení nového druhu sociální služby poskytované osobám v terminálním stavu se stanoví způsob úhrady v případě, kdy je služba poskytována v přirozeném sociálním prostředí osoby formou terénní služby. V roce 2017 bude pokračovat legislativní proces novely.

Další úrovní je realizace akčního plánu následné, dlouhodobé a domácí péče v roce 2016, jehož cílem je řešit systémové nedokonalosti v poskytování uvedených druhů péče, a to za pomoci odborníků nejen z oblasti zdravotnictví, ale také sociálních věcí. V roce 2016 byl proveden výzkum, realizovaný pracovníky MZ a Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR, jehož výsledky byly prezentovány v lednu 2017 a nyní jsou zpřístupněny odborníkům a veřejnosti na webových stránkách ÚZIS. Na základě výsledků uvedeného výzkumu se připravují další plnění opatření Akčního plánu následné, dlouhodobé a domácí péče. Výzkum v roce 2016 byl financován ze zdrojů Světové zdravotnické organizace.

Pro rozvoj zdravotní péče byl také MZ vytvořen **Program implementace švýcarsko-české spolupráce na Ministerstvu zdravotnictví**, který by měl pomoci zařízením, kde je poskytována zdravotní péče seniorům, znevýhodněným a umírajícím občanům. Konkrétně se jedná o podporu specificky znevýhodněných a dlouhodobě nemocných občanů, včetně dlouhodobé systematické geriatrické péče v oblasti geografického zaměření, podporu kvality péče o osoby s navazujícím zdravotním handicapem a podporu péče poskytované nestátními neziskovými organizacemi. V rámci Programu byly podpořeny čtyři oblasti, tzv. aktivity. První z nich se zaměřila na modernizaci a obnovu infrastruktury vybraných zdravotnických zařízení v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Jednalo se o projekty typu rozšíření lůžkových kapacit nebo rekonstrukce a modernizace stávajících zařízení v ústavech zaměřených na péči pro osoby dlouhodobě nemocné nebo v oblasti paliativní a geriatrické péče. Druhý typ aktivit poskytl prostředky v oblasti modernizace a obnovy terapeutických zdravotnických prostředků pro výše zmíněné typy ústavů a další poskytovatele paliativní a geriatrické péče. I tato aktivita byla geograficky zaměřena na Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Podpora institucionálního zajištění nestátního neziskového sektoru v ČR v oblasti zdravotní péče a péče o dlouhodobě nemocné a umírající, včetně geriatrické péče byla obsahem třetího typu aktivit. Podpora udržitelnosti zdravotních systémů na národní a regionální úrovni v ČR spadala do čtvrtého typu podporovaných aktivit. Ten byl určený především pro projekty na národní úrovni.

1.8 Plnění opatření v oblasti zajištění slušných životních podmínek

Každý člověk má v rámci komplexního a soudržného úsilí v boji proti sociálnímu vyloučení právo na prostředky a sociální pomoc dostatečné pro *důstojný život*⁴⁹. Prvořadým faktorem, který má přispívat k začleňování osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením do společnosti a zajistit důstojný život, je účast na trhu práce spolu s nástroji garance adekvátního příjmu. Dokladem tohoto závěru je riziko chudoby zaměstnaných osob, která se projevuje též nevhodnými či nekvalitními pracovními podmínkami či nejistotou zaměstnání.

Komplementárně s politikou zaměstnanosti působí v těchto oblastech chudoby a sociálního vyloučení, které nelze z různých důvodů řešit nebo zcela vyřešit integrací na trhu práce, další elementy sociální ochrany – pojistné a nepojistné dávkové systémy. Důležitá je též bezproblémová administrace systému výplaty dávek. Podpora adekvátního příjmu zahrnuje i pomoc osobám v přístupu k němu, což zdůrazňuje význam sociální práce, a to již při předcházení vzniku nepříznivé sociální situace.

Strategie upozornila na zvyšování počtu osob v hmotné nouzi, které bylo doprovázeno zesílením tlaku na osoby dlouhodobě závislé na dávkách, které tvořily jejich jediný zdroj příjmu. Za negativní označila potenciální pokračování politiky fiskální konsolidace, jejímž cílem byly v první řadě úspory ve výdajích na aktivní politiku zaměstnanosti a realizace úsporných opatření v nepojistných dávkových systémech (včetně valorizačního mechanismu u důchodů). Ve vztahu k životním nákladům upozornila na relativně nízkou a tudíž nemotivující úroveň minimální mzdy. Za riziko označila též vysokou úroveň zadluženosti domácností, která výrazně oslabuje zainteresovanost části nezaměstnaných/neaktivních usilovat o formální zaměstnání. Věnovala se též problému nedostatečné vymahatelnosti spotřebitelských práv a nízké úrovni finanční gramotnosti v ČR.

Cíl: Zajistit adekvátní příjem a prevenci ztráty příjmu pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené

Opatření: 3.7.a Doprovázení politiky fiskální konsolidace vhodnými prorůstovými opatřeními a posilováním zaměstnanosti, což umožní poskytování adekvátní podpory ohroženým skupinám, jejich zapojení na trhu práce, vytvoření dostatečných disponibilních zdrojů pro pasivní sociální ochranu;

Gestor: MPSV, MPO, MF

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V průběhu roku 2016 vypracovalo MPSV v souvislosti s aktuálním vývojem na trhu práce charakterizovaným významným úbytkem dostupné pracovní síly materiál ***Analýza nabídky a poptávky na trhu práce***. Tento materiál identifikuje bariéry limitující optimální rozložení nabídky

⁴⁹ Doporučení Komise ze dne 3. října 2008 o aktivním začleňování osob vyloučených z trhu práce (2008/867/ES).

a poptávky na českém trhu práce, včetně zvýšení motivace pracovní síly akceptovat zaměstnání jako základní zdroj příjmu a přispět tak k sociálnímu začlenění osob stojících mimo trh práce. Analýza byla schválena usnesením vlády č. 1127/2014. V této věci obsahuje materiál skupinu opatření č. 1 *Zvýšení motivace pracovní síly akceptovat zaměstnání* obsahující mimo jiné opatření: 1.1 *Veřejná služba*, 1.3 *Zvýšení minimální mzdy*, která zabezpečují při dostatečné sociální ochraně zvýšení motivace pracovní síly akceptovat zaměstnání jako základní zdroj příjmu.

Zvyšování zaměstnanosti s cílem zabezpečit dostatečnou **příjmovou ochranu zaměstnanců** a s ní souvisejícím sociálním zabezpečením je dále podporováno průběžnými úpravami v oblasti minimální mzdy. Nařízením vlády č. 336/2016 Sb. došlo k úpravě nařízení vlády č. 567/2006 Sb. s účinností od 1. 1. 2017. Tímto nařízením byla **zvýšena úroveň minimální mzdy na 11 000 Kč/měsíc**, tj. 66 Kč/hodina a zároveň k zrovnoprávnění osob pobírajících invalidní důchod, pro něž nadále platí stejná výše minimální a minimální zaručené mzdy jako pro ostatní zaměstnance.

Byl vytvořen **koncept prostupného zaměstnání**, které je zaměřeno na uchazeče o zaměstnání s dlouhodobou evidencí na ÚP ČR, kteří vykazují znaky sociálního vyloučení, jež jim ztěžují uplatnění a postavení na trhu práce. Prostupné zaměstnávání je realizováno prostřednictvím nástrojů APZ jimiž jsou **veřejně prospěšné práce** (dále jen „VPP“) a **společensky účelné pracovní místo** (dále jen „SÚPM“).

VPP jsou časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které vytváří zaměstnavatel nejdéle na 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, a to i opakovaně. Zaměstnavateli se poskytuje příspěvek na mzdové náklady zaměstnance, a to na základě „Dohody o poskytnutí příspěvku na VPP“.

SÚPM jsou pracovní místa, které zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě „Dohody o vyhrazení společensky účelného pracovního místa“ s ÚP ČR a obsazuje jej uchazečem o zaměstnání. Zaměstnavateli se poskytuje příspěvek na mzdové náklady zaměstnance. SÚPM – vyhrazené zaměstnavatel vytváří nejdéle na 12 měsíců.

Cílem prostupného zaměstnávání je umístit uchazeče o zaměstnání dlouhodobě do zaměstnání a zvýšit tak jejich šance udržet se v zaměstnání bez další podpory.

MPO opatření plní **programy Záruka 2015 až 2023 a Inostart a Operačním programem Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020**. Hlavním cílem programu Inostart, vyhlášeného v rozšířené formě na období od 2. května 2014 do konce roku 2016, je umožnit začínajícím malým a středním podnikatelům získat úvěr k realizaci inovativních projektů. Pro podporu podnikatelů je využita kombinace veřejných a soukromých zdrojů. Z prostředků Programu švýcarsko-české spolupráce podnikatelé získají záruku za úvěr, kterou poskytuje ČMZRB. Úvěr poskytuje Česká spořitelna z vlastních prostředků.

Na plnění opatření se Ministerstvo financí (dále jen „MF“) podílí podporou hospodářského růstu České republiky, což s sebou nese mimo jiné vyšší nabídku pracovních míst a s tím související snižování nezaměstnanosti. Hlavními prostředky, které pozitivně ovlivňují dosažení dobrých výsledků, jsou podpora investic, zvyšování kupní síly obyvatelstva, podpora exportu, vyšší výběr daní, včetně

odkrývání významných daňových úniků, a v neposlední řadě také čerpání prostředků z fondů Evropské unie.

Opatření: 3.7.b Zvyšovat informovanost o možnostech a mezích pomoci, kterou skýtají sociální dávkové systémy;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Opatření je ve vztahu k nepojistným dávkovým systémům plněno. Informace o sociálních situacích, které řeší nepojistné dávkové systémy, o podmínkách nároku na dávky, řízení o žádostech atd. MPSV zveřejňuje na internetových stránkách www.mpsv.cz (<http://www.mpsv.cz>), na Portálu veřejné správy (<http://portal.gov.cz>), sociální kalkulačka umožňující orientační výpočet výše sociální dávky na webu <https://portal.mpsv.cz/soc/poradce>, slovník sociálního zabezpečení, ve kterém je možné rychle vyhledávat jednotlivé pojmy k uvedeným systémům na adrese <http://slovník.mpsv.cz/> a na řadě dalších specializovaných webů. MPSV uvedené informace pravidelně aktualizuje.

MPSV včas zveřejňuje informace týkající se aktuálních změn v systémech nepojistných sociálních dávek prostřednictvím tiskového oddělení, ať už ve formě tiskových zpráv nebo odpovědí na konkrétní novinářské dotazy. Přímo občanům jsou informace sdělovány na vyžádání prostřednictvím písemné, telefonické nebo osobní komunikace. Konkrétní informace o systémech nepojistných sociálních dávek jsou také předávány v nejrůznějších formách Úřadem práce ČR.

ÚP ČR informuje občany o možnostech a mezích v oblasti dávkových systémů i nadále prostřednictvím tištěných brožur, které jsou dostupné na kontaktních pracovištích ÚP ČR a prostřednictvím integrovaného portálu MPSV. Prostřednictvím tiskového oddělení GŘ ÚP ČR jsou zveřejňovány další aktuální změny i novinky. Běžně jsou občanům podávány informace k možnostem v oblasti dávkových systémů při návštěvě na kontaktním pracovišti ÚP ČR prostřednictvím základního poradenství.

Opatření: 3.7.c Zkvalitnit informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích tak, aby se mohly využít k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Údaje o vyplácených dávkách a jejich příjemcích jsou využívány k identifikaci sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů. Kvalita a včasnost informací je závislá mimo jiné na informačních systémech.

Úřad práce ČR společně s MPSV a OK-systémem průběžně v rámci pracovních skupin vytváří návrhy a podporující **provázanost všech informačních systémů** tak, aby v budoucnu bylo možno efektivněji využívat informace o vyplácených dávkách/příjemcích dávek k prevenci i detekci případných sociálních problémů. V roce 2016 byly započaty práce na přípravě nových informačních systémů k nepojistným sociálním dávkám na základě realizovaného výběrového řízení. Jednotlivé pracovní skupiny se snaží zajistit, aby nové informační systémy poskytovaly všechny potřebné informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích.

I nadále jsou údaje o vyplácených dávkách a jejich příjemcích využívány k identifikaci sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů. Údaje jsou sledovány prostřednictvím informačních systémů. Pracovní skupiny, které jsou tvořeny zástupci ÚP ČR, MPSV a OK systému společně vytváří provázání všech informačních systémů, aby získávaná data byla rozsáhlejší a více detekovala možný vznik sociálních problémů. Již od roku 2015 se stále více využívají poukázky pro věcnou formu výplaty dávek a tato forma je nadále statisticky sledována. Podrobně jsou sledovány statisticky výplaty dávek do nestandardních forem bydlení – dlouhodobé ubytovny, jiné než obytné prostory. Sledují se počty dětí na dlouhodobých ubytovnách. V rámci zkvalitnění sociální práce s příjemci dávek se statisticky sledují provedená sociální šetření a šetření v místě. Společně se sociálními pracovníky obcí je využíván Standardizovaný záznam sociálního pracovníka, který napomáhá detekovat a včas identifikovat možné sociální problémy.

Opatření: 3.7.d Udržovat a kultivovat systém státní sociální podpory a v souladu se strategickými cíli v oblasti zaměstnanosti zvyšovat dostupnost zařízení služeb péče o děti;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2016 systém státní sociální podpory MPSV kultivovalo prostřednictvím realizace každoročního zvýšení příspěvku na bydlení vlivem zvýšení normativních nákladů na bydlení, z nichž se dávka vypočítává. Stalo se tak s účinností od 1. ledna 2016 na základě nařízení vlády 395/2015 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2016 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva a částek normativních nákladů na bydlení.

MPSV v roce 2016 připravilo a předložilo úpravu zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (ST 854), v oblasti rodičovského příspěvku a přídatku na dítě, která umožní větší flexibilitu čerpání dávky a rodinám lépe reagovat na svou aktuální situaci.

Opatření: 3.7.e Hledat možnosti, jak při poskytování dávek prohlubovat působení aktivizačních prvků a přispívat k začlenění na trhu práce;

Gestor: MPSV, ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Dne 14. listopadu 2016 byl ve Sbírce zákonů v částce 147 publikován zákon č. 367/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Hlavním principem této senátní úpravy je, že osoba dlouhodobě závislá na dávkách pomoci v hmotné nouzi (tj. osoba pobírá příspěvek na živobytí déle jak 6 měsíců) má nárok na příspěvek na živobytí ve výši existenčního minima (2 200 Kč), nikoliv životního minima, nicméně je-li aktivní, má nárok na dávku ve výši životního minima (3 410 Kč), případně vyšší. Za aktivitu se přitom považuje výdělečná činnost, nárok na podporu v nezaměstnanosti či rekvalifikaci, účast v projektech organizovaných ÚP ČR nebo výkon veřejné služby (nevyžaduje se u osob, které aktivní v tomto smyslu být nemohou – senioři, zdravotně postižení apod., a kterých se snížení příspěvku na živobytí po 6 měsících nedotkne). Přičemž pokud příjemce příspěvku na živobytí odpracuje na veřejné službě alespoň 30 hodin měsíčně, zvýší se mu příspěvek na živobytí ještě o 605 Kč (tedy na 4 015 Kč). Až 300 Kč navíc pak mohou ještě dostat ti, kteří prokáží, že mají zvýšené náklady s hledáním zaměstnání nebo s výkonem veřejné služby (celkově až 4 315 Kč). Úprava tedy podporuje příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi, kteří jsou aktivní, oproti příjemcům, kteří aktivní být mohou, ale nejsou a celkově motivuje příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi k hledání a nalezení zaměstnání jako základního zdroje příjmu, což zároveň podporuje zvýšení základní sazby minimální mzdy od 1. ledna 2017.

ÚP ČR přijal na počátku roku 2016 vnitřní řídicí akty zaměřené na posílení meziútvárové spolupráce zaměřené na intenzivní poskytování zprostředkovatelských a poradenských služeb pro klienty pobírající některé ze sociálních dávek.

Cílem této nastavené spolupráce je zařazení těchto klientů na trh práce i za pomoci nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti – veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa. Případně jsou tito klienti prioritně zařazováni do projektů Evropského sociálního fondu.

Opatření: 3.7.f Podpora účasti uchazečů a zájemců o zaměstnání v aktivitách zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti;

Gestor: ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Uchazeči a zájemci o zaměstnání jsou zařazováni do poradenských programů, ve kterých je přímo téma **finanční gramotnosti** požadovanou obsahovou náplní.

Výběr uchazečů a zájemců o zaměstnání probíhá ve spolupráci s odděleními nepojistných sociálních dávek – do těchto programů jsou tedy zařazováni prioritně klienti, u kterých je vhodné zvýšit finanční gramotnost.

Opatření: 3.7.g Podpora systému finančního vzdělávání – žáci základních a středních škol, pedagogové, odborníci, veřejnost;

Gestor: MŠMT

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

NÚV ve spolupráci s MŠMT provádí změny v RVP, připravil standardy finanční gramotnosti, které vymezují cílový stav úrovně **finanční gramotnosti pro základní vzdělávání** (1. stupeň a 2. stupeň) a pro střední vzdělávání, a připravil metodická doporučení (příručky pro pedagogické pracovníky).

1) Základní a střední školy

Finanční gramotnost a upravený RVP ZV

- finanční gramotnost je od 1. 9. 2013 nově povinnou součástí základního vzdělávání
- očekávané výstupy vztahující se k finanční gramotnosti jsou v upraveném RVP ZV zařazeny do vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět na 1. stupni ZŠ a Výchova k občanství na 2. stupni ZŠ (finanční gramotnost musí být tedy realizována na 1. i na 2. stupni ZŠ)

MŠMT spolupracuje s ministerstvem financí na aktualizaci Standardů finanční gramotnosti.

Katalog materiálů pro rozvoj finanční gramotnosti – digifolio na metodickém portálu rvp.cz

Cílem katalogu (digifolio na adrese <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=2939>) je pomoci s orientací v dostupných materiálech a podpořit tak kvalitní výuku finanční gramotnosti ve školách. Průvodce při přípravě na vyučování i v dalším vzdělávání pedagogů.

Katalog je určen především pro učitele základních a středních škol, kteří mají realizaci finanční gramotnosti na starosti. Katalog mohou využít také zájemci z řad široké veřejnosti. Obsahuje i průvodce při přípravě na vyučování i v dalším vzdělávání pedagogů. Katalog je průběžně doplňován o aktuální informace. Školy mají také k dispozici učebnice pro výuku finanční gramotnosti, se schvalovací doložkou MŠMT pro základní vzdělávání.

2) Neformální vzdělávání

Národní ústav pro vzdělávání zpracoval několik metodických materiálů pro neformální vzdělávání.

Opatření: 3.7.h Vytvořit analýzu stávajícího systému tzv. bezplatné právní pomoci ve vztahu k osobám nacházejícím se v tíživé sociální situaci a navrhnout nápravu zjištěných nedostatků;

Gestor: MSp, MPSV

Termín: Do konce roku 2016

Stanovisko KSZ: Plněno

MSp připravilo věcný záměr zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s rozšířením státem zajištěné **právní pomoci** (dále jen „věcný záměr“). Věcný záměr se vypořádává s nedostatky současné právní úpravy poskytování právní pomoci.

Účelem navrhované právní úpravy je doplnit a rozšířit státem zajištěnou právní pomoc do oblastí, ve kterých není v současnosti poskytována, čímž by byl vytvořen komplexnější systém státem zajištěné právní pomoci ve všech oblastech, ve kterých je potřebné právní pomoc poskytovat. Věcný záměr se konkrétně zaměřuje na zajištění právní pomoci mimo řízení před orgány veřejné moci, chybějící právní pomoc ve správním řízení a doplněna by měla být výslovná právní úprava ustanovování advokátů v řízení před Ústavním soudem. Věcný záměr byl projednán vládou na schůzi konané dne 5. října 2016, přičemž vláda věcný záměr schválila svým usnesením č. 873.

V návaznosti na schválení věcného záměru byl následně vypracován návrh zákona, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, jež byl v únoru 2017 rozeslán do mezirezortního připomínkového řízení. Tento návrh zákona vymezuje **bezplatnou právní pomoc**. Navrhovaný systém ve věcném záměru je obecný, vyplňuje mezeru, ale nevylučuje, aby fungovaly partikulární systémy. Jedná se o subsidiární systém (nevylučuje využití jiných systémů). Předkládaný návrh oproti stávající právní úpravě pro futuro rozšiřuje okruh řízení, v jejichž rámci se lze domáhat státem zajištěné právní pomoci. Jelikož nepřináší nová omezení tohoto práva, není způsobilý snížit již dosažený standard jeho ochrany. Z toho lze a priori vyvodit, že předmětný návrh nevytváří

z hlediska Úmluvy nové třetí plochy, nýbrž naopak vyplňuje prázdná místa v právním řádu, kde se absence právní úpravy může prizmatem Úmluvy jevit jako problematická.

Opatření: 3.7.j Důsledně se zaměřit na odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy;

Gestor: MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Problematika lichvy a jejího postihování je velmi složitá a komplexní, o čemž svědčí i skutečnost, od roku 2010 se vývoj počtu stíhaných a objasněných případů trestného činu lichvy dle § 218 trestního zákoníku neposunul a nadále se pohybuje pouze kolem 20 případů ročně. Lichva a obchod s dluhy se postupně rozrostl tak, že v roce 2016 oblast zadlužení představovala klíčový problém většiny sociálně vyloučených lokalit.

Mezi hlavní důvody patří již zmíněná špatná prokazatelnost, obavy dlužníků či nedostatečná aktivita a informovanost dlužníků. Velkou roli hrála i rozhodčí řízení, která lichvu často „legalizovala“, ale i neúspěšnost Policie ČR v této oblasti. Naproti tomu dlužníci jsou čím dál častěji odsuzováni za trestný čin poškozování věřitele. Paradoxně je toto zákonné ustanovení využíváno právě lichváři, kteří si tak zajišťují, že pohledávka musí být uhrazena v plné výši i v rámci procesu oddlužení.

Problematika lichvy je primárně v gesci Služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR. Přesto lze konstatovat, že Policie ČR obecně zaměřuje pozornost na trestní a jinou protiprávní činnost páchanou na sociálně vyloučených skupinách obyvatel, ale také protiprávní činnost páchanou těmito skupinami. Kontinuálně se monitoruje výskyt negativních jevů v jednotlivých sociálně vyloučených lokalitách.

Policie ČR současně vyvíjí aktivity k budování důvěry mezi policií a menšinami, snaží se o zlepšování komunikace v řešení problémů v zákonné působnosti Policie ČR, vytvoření efektivní spolupráce mezi Policií České republiky a samosprávami a o eliminaci trestné činnosti vč. lichvy v sociálně vyloučených lokalitách. Styční důstojníci pro menšiny a členové jejich pracovních skupin jednotlivých krajských ředitelství PČR kontinuálně mapují a monitorují sociálně vyloučené lokality včetně zaznamenaných sociálně patologických jevů a kriminality.

Ministerstvo vnitra se v rámci podpory projektů z Programu prevence kriminality na rok 2016 také věnovalo otázce vzdělávání a poradenství v oblasti zvýšení finanční gramotnosti odborníků i veřejnosti s cílem preventivně působit proti masivnímu zadlužení i lichvě.

Opatření: 3.7.k Rozvoj a podpora programů materiální pomoci pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2016 probíhaly aktivity projektu odboru 35 MPSV *Potravinová a materiální pomoc* (dále jen „PoMPo“), zaměřené na distribuci potravin a hygienických potřeb v rámci OP PMP⁵⁰. Zároveň byl připraven, schválen a do realizace uveden návazný rozšířený projekt PoMPo 2, do něž se zapojily nejen NNO z předchozího projektu, ale i potravinové banky a některá města. Výrazně rozšířen byl i sortiment nabízených komodit, k dalším potravinám a hygienickým potřebám přibýly i domácí potřeby a vybrané typy textilu. Distribuováno bylo cca. 500 tun potravin, celková pomoc za 50 mil. Kč byla rozdělena mezi cca 50 tis. osob. Projekty pokračují i v roce 2017.

Opatření: 3.7.l Podpora poradenských a právních aktivit za účelem řešení zadlužení včetně bezplatného právního poradenství na místní úrovni;

Gestor: MPSV, MSp

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Plnění uvedeného opatření je realizováno prostřednictvím návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, jímž by mělo dojít k rozšíření státem zajištěné právní pomoci, jakož i návrhem zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

Návrh reaguje na složitost až nemožnost regulovat či jakkoliv postihovat komerční subjekty, které nedostatečně informovaným fyzickým osobám v tíživé finanční situaci a za nepřiměřenou úplatu přislíbí zpracování insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení, který je však v řadě případů pro hrubé nedostatky insolvenčním soudem odmítán.⁵¹ Uchazečům a zájemcům o zaměstnání je poskytováno částečně bezplatné právní poradenství za účelem řešení zadlužení v rámci individuálního i skupinového poradenství na ÚP ČR.

Uchazeči a zájemci o zaměstnání se také mohou zapojit do projektu „Prohlubování kompetencí pro zvýšení zaměstnanosti I (zkráceně PROKOP – východ), který realizuje Fond dalšího vzdělávání.

V rámci projektu může být podpořeno až 4500 osob zejména v oblasti měkkých kompetencí, občanské a finanční gramotnosti, na něž může navázat individuální poradenství zaměřené na hledání pracovního uplatnění či případné řešení životních situací, které stěžují nalezení pracovního místa.

⁵⁰ Operační program Potravinová a materiální pomoc.

⁵¹ Podrobněji viz plnění opatření 3.5.c.

Projekt je v současné době realizován v Olomouckém, Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji. Cílem Fondu dalšího vzdělávání je realizovat další projektu typu PROKOP v zbylých regionech České republiky.

K 25. 1. 2017 bylo zaregistrováno 542 služeb odborného sociálního poradenství, které mohou nabízet i dluhové poradenství.⁵²

Opatření: 3.7.m Podpora programů vzdělávání pro pracovníky pracujícími se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami.

Gestor: ÚP ČR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV rozhoduje o akreditaci vzdělávacích programů pro účely zajištění vzdělávacích kurzů podle § 110 odst. 4 písm. c) a d) a kvalifikačních kurzů podle § 116 odst. 5, dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách, vzdělávání vedoucích pracovníků zaměstnanců uvedených v § 115 odst. 1 a pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku. V roce 2016 disponovalo platnou akrecí 75 vzdělávacích programů zaměřených na oblast sociálního vyloučení a dluhového poradenství.

Do soutěžní výzvy 03_15_023⁵³ mohly být předkládány projekty se zaměřením na vzdělávání pro pracovníky, kteří pracují se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami. V roce 2016 začaly tyto projekty svoji realizaci.

Úřad práce pro své pracovníky umožňuje vzdělání v kurzech, které jsou zaměřeny na problematiku sociálně vyloučených nebo zadlužených příjemců dávek. Jedná se hlavně o kurzy „Komunikace s problémovým klientem“ a „Základy finanční gramotnosti“. Dále nabízí kurzy pro komunikaci s klienty s různými zdravotními znevýhodněními a kurzy „Romové a instituce“, který je zaměřen na specifika komunikace s Romy.

V roce 2016 bylo proškoleno 94 pracovníků v kurzu „Finanční gramotnost – základy dluhové problematiky pro sociální služby“ a 82 pracovníků v kurzu „Úvod do dluhového poradenství pro sociální pracovníky“.

V dalším období jsou nadále plánovány další vzdělávací aktivity k prohloubení kompetencí zaměstnanců Úřadu práce ČR v této oblasti.

⁵² Zdroj: Registr poskytovatelů sociální služeb.

⁵³ Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce.

1.9 Plnění opatření v oblasti podpory dalším začleňujícím veřejným službám

Mezi další nástroje podporující sociální začleňování patří prevence kriminality, služby podporující sociální začleňování osob po výkonu trestu odnětí svobody, začleňující služby pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené nebo dobrovolnická služba. Je třeba podporovat též nová a alternativní (účinnější, efektivnější, udržitelnější a spravedlivější) řešení, která naplňují aktuální společenské potřeby a zároveň vytváření nových sociálních vztahů a spolupráci. Podpora opatření v jednotlivých oblastech je však systémově roztržštěná a moderní metody sociální práce zejm. u cílové skupiny závislých osob jsou aplikovány v nízké míře.

Cíl: Podpora dalších začleňujících služeb (mimo sektor sociálních služeb): Integrovaný systém kvalitních a dostupných služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené postavený na stabilním systému financování; zajištění provázanosti těchto služeb s dalšími začleňujícími službami a institucemi; aplikace moderních metod sociální práce, zjišťování potřebnosti, zajištění kvality, administrace a managementu.

Opatření: 3.8.a Zajistit podporu organizačním změnám vedoucím k integrovanému systému začleňujících služeb;

Gestor: ÚV v přímé spolupráci s MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Vláda České republiky na svém zasedání dne 20. 10. 2014 schválila usnesením vlády č. 858 rozšíření působnosti Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dále jen RVKPP). Protidrogová politika, doposud zaměřená na nelegální drogy, je rozšířena o problematiku alkoholu, tabáku a hazardního hraní. Šlo o zásadní změnu směrem k integrované protidrogové politice a koordinovanému postupu státu při prevenci a řešení důsledků užívání návykových látek a hazardního hraní.

Současně byla vládou revidována Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018, do které byly integrovány oblasti alkoholu a hazardního hraní.

V roce 2016 došlo k projednání Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast nelegálních návykových látek na období následujících tří let 2016 až 2018. Probíhá rovněž realizace jednotlivých opatření definovaných v Akčním plánu pro oblast hazardního hraní Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018 a v akčních plánech pro oblast alkoholu a tabáku, které jsou součástí strategického dokumentu Zdraví 2020.

K tomu, aby tyto organizační systémové změny mohly být realizovány a měly skutečný pozitivní dopad, jak při provádění opatření protidrogové politiky, tak při poskytování adiktologických služeb, je zapotřebí integrovat možné způsoby jejich řešení do jednoho celku - komplexního, uceleného a provázaného návrhu změn strukturního rámce. Cílem ÚV je vytvořit tento komplexní návrh změny

systemových opatření strukturního rámce integrované protidrogové politiky, včetně návrhu institucionálního uspořádání koordinačních mechanismů, za využití projektu „Systemová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky“ OP Zaměstnanost ESF, reg. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0003035, který byl schválen hodnotící komisí 14. 06. 2016 a je realizován od 01. 09. 2016 do 31. 08. 2021.

Opatření: 3.8.b Zajistit podporu aplikace moderních metod financování, zjišťování potřebnosti a zajištění kvality, dostupnosti a provázanosti jako systémových opatření na všech úrovních;

Gestor: ÚV v přímé spolupráci s MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Adiktologické služby jsou na pomezí zejména oblasti sociální a zdravotní. V praxi jsou některé adiktologické služby poskytovány čistě jako služby zdravotní nebo sociální, zdravotní a sociální zároveň, případně služby edukativní. S ohledem na své vymezení jsou vázány mnohdy rozdílnými povinnostmi a závazky, které vyplývají z rozdílných legislativních norem. Směřování jejich vývoje je ovlivňováno různorodými strategickými materiály, z nichž každý sleduje své vlastní ideové koncepty a cíle, např. ochrana veřejného zdraví na jedné straně a sociální začleňování na straně druhé. V politické (abstraktní) rovině nemusí být tyto principy v rozporu, naopak mají synergický efekt. Na úrovni konkrétních aktivit a projektů (praktické) však mohou představovat protichůdné podmínky a požadavky. Tento fakt, spolu s rychlým vývojem v oblasti protidrogové politiky, čili integrace problematiky alkoholu, tabáku a hazardního hraní, klade na poskytovatele služeb značné administrativní, organizační a personální nároky a tím zvyšuje náklady na adiktologické služby a komplikuje jejich poskytování. Zároveň je tímto i limitována snaha o koordinaci či jednotný přístup veřejné správy k adiktologickým službám a možnosti jejich efektivního poskytování. Možným způsobem, jak identifikované nedostatky reflektovat a minimalizovat, je vytvořit návrh sady nových systémových nástrojů, které by měly v maximální možné míře splňovat tato. Do této sady systémových nástrojů lze zařadit systém/nástroj zajištění dostupnosti adiktologických služeb, zajištění a ověřování kvality adiktologických služeb, sdílený informační systém sledování výkaznictví adiktologických služeb a financování adiktologických služeb. Záměrem ÚV je vytvořit tyto nástroje prostřednictvím již výše zmíněného běžícího projektu „Systemová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky“ OP ESF.

Paralelně s tím pracuje Úřad vlády ČR na vlastních průběžných úpravách - v roce 2016 došlo k zavedení systému víceletého financování prostřednictvím smluv o dlouhodobé spolupráci, o jejichž uzavření si mohou poskytovatelé služeb požádat za předem definovaných podmínek a které jsou uzavírány na období 3 let.

V roce 2016 byl na jednotlivé kraje distribuován materiál **Minimální kritéria kvality plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni**. Materiál byl vytvořen za účelem sjednocení pohledu na proces, výstupy a výsledky střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb a dále se záměrem blíže osvětlit nebo detailněji rozvést některá ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních

službách, ve znění pozdějších předpisů, týkající se střednědobého plánování (tedy i zjišťování potřeb ve vztahu k poskytování soc. služeb). Kvalitní plánování sociálních služeb na krajské i celostátní úrovni je základním předpokladem aplikace moderních metod financování, při zachování dostatečné kvality a dostupnosti služeb a zároveň při zajištění co největší možné efektivity využití finančních prostředků.

Opatření: 3.8.c Zajistit podporu aplikace moderních metod sociální práce s klienty např. case/care management, zavádění alternativních nebo inovativním metod sociální a terapeutické práce s klienty např. zaměřených na kompenzaci nedostatečných sociálních dovedností, self-management, udržení rodinných vazeb v průběhu léčby jedince;

Gestor: MPSV

Termín: Od roku 2014

Stanovisko KSZ: Plněno

Zavádění nových moderních metod sociální práce je rovněž součástí projektu ÚV „Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky“, relevantním výstupem by měla být metodika „Moderní metody sociální práce zaměřené na specifické cílové skupiny v oblasti závislosti a na vzájemnou návaznost a propojenost služeb“ včetně postupů její implementace a vzdělávacího kursu. Projekt byl schválen v červnu 2016, realizace započala v září 2016.

MPSV v roce 2016 zahájilo realizaci projektu *Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.*, jehož aktivity jsou zaměřeny na zvyšování kvality výkonu sociální práce prostřednictvím zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků (v rámci projektu budou pořádány konference, workshopy a semináře, budou vydávány odborné články a Sešity sociální práce zaměřené vždy na jedno téma z oblasti výkonu sociální práce), prostřednictvím přenosu zkušeností a dobré praxe získaných v rámci zahraničních studijních cest a další.

V roce 2016 byla také zahájena realizace projektu *Systémová podpora sociální práce v obcích*, jehož aktivity se mimo jiné věnují také pořádání odborných seminářů a workshopů, v rámci projektu budou vycházet odborné publikace a v rámci zahraničních studijních cest mohou sociální pracovníci načerpat nové zkušenosti a příklady dobré praxe. Současně budou v rámci projektu pilotně ověřeny dvě typové pozice sociálního pracovníka, a sice koordinátora podpory a terénního sociálního pracovníka. U obou pracovních pozic se jedná o sociální pracovníky pohybující se převážně v terénu, z nichž jedna se zaměřuje na práci v komunitě, vyhledávání osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených, poskytování sociálního poradenství a dalších činností sociální práce a koordinátor podpory se zaměřuje na dlouhodobější poskytování intervencí a individuální sociální práci zejména s využitím přístupu case managementu.

Opatření: 3.8.e Podpora síťování a zabezpečení spolupráce s návaznými službami a institucemi na místní úrovni;

Gestor: MPSV ve spolupráci s ÚV a MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Součástí Standardů odborné způsobilosti pro služby a programy poskytující adiktologické služby a také Koncepce sítě specializovaných adiktologických služeb v České republice je vzájemná spolupráce programů ve prospěch klienta zakotvena mimo jiné v principu case-managementu koordinujícím kontakt klienta s více službami současně a zajišťujícím návaznost péče. Case-manager je také „rozcestníkem“ při prvním kontaktu klienta se systémem a rozhraním mezi sítí adiktologických služeb a sítí jiných sociálních, krizových, zdravotních a dalších služeb. Sekretariát RVKPP systematicky spolupracuje s krajskými protidrogovými koordinátory. K přenosu informací a poznatků mezi úrovní krajů a státu slouží především Výbor zástupců regionů RVKPP. Revidovaná podoba systému vzdělávání krajských a místních protidrogových koordinátorů a dalších klíčových osob a návrh způsobu organizačního a finančního zajištění kontinuálního vzdělávání krajských a místních protidrogových koordinátorů a dalších klíčových osob a pravidelných aktualizací obsahu vzdělávání je součástí žádosti o podporu projektu „Systémová podpora rozvoje adiktologických služeb v rámci integrované protidrogové politiky“ jehož realizace započala v září 2016.

MPSV aktivně podporuje spolupráci aktérů při výkonu sociální práce. V roce 2016 byla zahájena realizace projektů *Systémová podpora profesionálního výkonu sociální práce II.* a *Systémová podpora sociální práce v obcích*, jejichž aktivity jsou mimo jiné zaměřeny na multidisciplinární přístup a spolupráci při výkonu sociální práce. Výstupy z aktivit projektů budou využity pro koncepční, strategickou a metodickou činnost MPSV.

V lednu 2016 byla vládou schválena Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (usnesení vlády č. 66 ze dne 25. ledna 2016). Problémy s patologickým hráčstvím, nelegálním hazardem a potažmo i zadlužením jako kriminogenním faktorem jsou touto Strategii výslovně zmiňovány a doporučovány k řešení pomocí preventivních projektů. Jejich vyzdvihnutí ve Strategii pak umožňuje financování potřebných projektů v rámci dotačních programů prevence kriminality, zejména v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni.

Ministerstvo vnitra aktuálně neeviduje zájem ze strany žadatelů o projekty zaměřené přímo na hazardní hraní, nicméně problematika hazardního hraní a s tím souvisejících negativních jevů bývá nezřídka zahrnuta do komplexních projektů. Hazard a související negativní jevy (mj. navazující přestupková či trestná činnost) se pak objevují výslovně zmiňovány v bezpečnostních analýzách mezi problémy, které je třeba projektem řešit. Jedná se například o projekty situační prevence (zejména městské kamerové dohlížecí systémy), ale také o již zmíněné projekty sociální prevence (projekty na práci s ohroženou cílovou skupinou) či prevence terciární (např. i programy ve spolupráci s Probační a mediační službou v rámci různých omezujících opatření pachatelům apod.). Zaměření na tuto oblast je možné vhodným způsobem i v rámci činnosti Asistentů prevence kriminality, působících zejména v sociálně vyloučených lokalitách.

Opatření: 3.8.f Zajišťovat podporu službám pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené;

Gestor: ÚV v přímé spolupráci s MPSV a MZ

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Přímá finanční podpora službám ze strany RVKPP je zajišťována v rámci dotačního řízení RVKPP na projekty protidrogové politiky. Dotační okruh je zaměřený na zajištění základní dostupnosti služeb pro uživatele nelegálních drog a byl vyhlášen v objemu 97 134 000 Kč. RVKPP také v r. 2016 vyhlásila dotační okruh zaměřený na nově integrované oblasti protidrogové politiky, jimiž jsou hazardní hraní, alkohol a tabák, v celkovém objemu 21 100 000 Kč.

Podpora službám je nadále zajišťována také průběžně, a to prostřednictvím poradenství a konzultací. Zástupci zastřešujících organizací služeb jsou členy RVKPP a podílí se na činnosti jednotlivých výborů a pracovních skupin RVKPP. Specifickým formátem je otevřená platforma Adiktologické fórum, jehož primárním cílem je sdílení aktuálních informací z oboru, výměna zkušeností, koordinace společných aktivit v oboru, a to včetně tvorby koncepce a rozvoje oboru.

Jistou formou podpory, především úrovně kvality poskytovaných služeb, je proces certifikací odborné způsobilosti (55 projednaných zpráv a certifikačních protokolů) zajišťovaný RVKPP a do určité míry i veřejná finanční kontrola (24 kontrol a návštěv na místě).

MPSV dlouhodobě podporuje v rámci dotačního titulu na podporu poskytování sociálních služeb rozmanitý okruh druhů služeb poskytujících pomoc a podporu cílové skupině osob ohrožených závislostí nebo závislých na návykových látkách. Tuto skutečnost lze ilustrovat rostoucí výší dotací službám, jež mají cílovou skupinu **osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách** jako převažující cílovou skupinu, již poskytují podporu a pomoc:

Rok	Výše dotací MPSV na podporu služeb s cílovou skupinou osob ohrožených závislostí nebo závislých na návykových látkách (v mil. Kč)
2012	114
2013	115
2014	144
2015	162
2016	160

Co se týče druhů služeb, jedná se především o terapeutické komunity, služby následné péče, odborné sociální poradenství, terénní programy a kontaktní centra.

MZ vypisuje každým rokem následující dotační tituly:

1. Národní program řešení problematiky HIV/AIDS: Dosud neexistuje taková léčba, která by vedla k úplnému vyléčení osob s rozvinutým onemocněním AIDS nebo u HIV pozitivních osob k eliminaci viru z organismu. Rovněž dosud není k dispozici účinná vakcína pro očkování, a proto prevence je stále nejúčinnější a také nejméně nákladnou cestou k udržení zdraví. Předkládané projekty musí splňovat následující cíle:
 - snížení rizika vzniku a šíření HIV infekce edukací a intervencí v cílové populaci,
 - prevenci sexuálního přenosu HIV v populaci se zaměřením na mládež a osoby s rizikovým sexuálním chováním,
 - zajištění dostupného bezplatného anonymního testování (HIV screening).
 - Zaměření projektů dotačního programu musí být následující:
 - zajištění anonymního a z hlediska vyšetřované osoby bezplatného vyšetření protilátek na infekci HIV,
 - preventivní programy zaměřené na populační skupiny ve zvýšeném riziku HIV/AIDS,
 - cílené intervenční programy zaměřené na změny chování rizikově se chovajících populačních skupin,
 - interaktivní preventivní programy komplexního typu zaměřené na aktivní zapojení mládeže do prevence HIV/AIDS.
2. Protidrogová politika MZ: Dotační řízení MZ se vyhlašuje pro neinvestiční programy protidrogové politiky MZ a dotace jsou poskytovány na podporu projektů, v rámci kterých jsou:
 - poskytovány zdravotní služby uživatelům návykových látek (legální a nelegální) nebo osobám se závislostním chováním (vč. gambling),
 - poskytovány služby uživatelům návykových látek, které jsou zaměřené na minimalizaci škod a rizik souvisejících s užíváním návykových látek u osob, které nejsou schopny nebo ochotny s tímto užíváním přestat,
 - realizovány aktivity přispívající k implementaci úkolů MZ vycházejících z Akčního plánu pro oblast kontroly tabáku na období 2015-2018 a Akčního plánu k omezení škod působených alkoholem na období 2015-2018 (s výjimkou osvětových kampaní a aktivity zaměřené na primární prevenci rizikového chování na školách),
 - realizovány další aktivity reagující na aktuální potřeby při tvorbě a implementaci protidrogové politiky MZ.

Při udělování dotací jsou prioritně podporovány projekty, které se věnují péči o nezletilé klienty. Dále je brán zřetel na regionální specifika v oblasti užívání návykových látek a návykového chování.

V rámci realizace Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, jejímž účelem je především nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace, byly vytvořeny akční plány, které blíže specifikují konkrétní cíle, odpovědnost, ukazatele, termíny plnění pro klíčová prioritní témata Národní strategie Zdraví 2020 a rámcové rozpočty.

Akční plány byly vzaty na vědomí vládou v srpnu 2015 usnesením č. 671 a měly by zajistit kontinuitu směřování péče o zdraví. Jedním z těchto akčních plánů je akční plán č. [4 Omezení zdravotně rizikového chování](#), který zahrnuje tři akční plány:

- 4a Akční plán pro vytvoření interdisciplinárního mezíresortního rámce primární prevence rizikového chování u vysoce ohrožených skupin dětí v České republice,
- 4b Akční plán pro oblast kontroly tabáku v České republice na období 2015 až 2018 a
- 4c Akční plán k omezení škod působených alkoholem pro období 2015 - 2018. V akčních plánech ohledně tabáku a alkoholu lze nalézt i aktivity týkající se služeb pro osoby s adiktologickou poruchou.

Opatření: 3.8.g Zajistit podporu začleňujícím službám pro osoby po výkonu trestu;

Gestor: MSp (PMS) ve spolupráci s MPSV, MV, MZ a ÚV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

ÚV v rámci svého dotačního řízení podporuje i specifické služby poskytované v prostředí věznic, v roce 2016 bylo na tyto služby v rámci dotačního výběrového řízení na projekty protidrogové politiky RVKPP z rozpočtu Úřadu poskytnuto 1 012 000 Kč. Tyto služby jsou vnímány jako nezbytná součást spektra služeb pro osoby závislé a závislostí ohrožené, zároveň musí splňovat Standardy odborné způsobilosti pro zařízení a programy poskytující adiktologické odborné služby.

Dotační podpora služeb poskytujícím pomoc a podporu pachatelům trestné činnosti, případně osobám opouštějícím výkon trestu neustále roste. Podporu těmto organizacím, majícím **osoby opouštějící výkon trestu** jako převažující cílovou skupinu lze ilustrovat:

Rok	Výše dotací MPSV na podporu služeb poskytujícím pomoc a podporu pachatelům trestné činnosti, případně osobám opouštějícím VTOS (v mil. Kč)
2012	2,7
2013	2,7
2014	5,4
2015	5
2016	6,1

Co se týče druhů služeb, jedná se především o odborné sociální poradenství se specifickým zaměřením právě na tyto osoby.

Svým usnesením ze dne 3. února 2016 č. 80 schválila vláda ČR podnět Rady vlády pro lidská práva k otázce vězeňství. Podnět reaguje na některé dlouhodobé problémy českého vězeňství. Ukládá ministru spravedlnosti a ministryni práce a sociálních věcí úkoly, které by měly zlepšit ochranu práv vězňů a napomoci jejich resocializaci po ukončení výkonu trestu odnětí svobody. Konkrétně usiluje o zvýšení počtu zaměstnanců působících ve výchovné a vzdělávací sféře ve věznicích. Je zřejmé, že nedostatečný počet zaměstnanců ve věznicích neumožňuje s odsouzenými individuálně pracovat a připravit je tak na život mimo věznic. Další úkol se věnuje problému sebevražd vězňů. MPSV tak v roce 2016 předložilo, ve spolupráci s MSp, **Seznam opatření k větší míře začlenění osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob se záznamem v rejstříku trestů**, na jehož přípravě se podílela **Pracovní skupina k zaměstnávání vězňů, lidí po výkonu trestu a lidí se záznamem v rejstříku trestů**. Tato pracovní skupina je expertní skupinou Komise pro sociální začleňování.

Vláda vzala materiál na vědomí dne 10. října 2016. Seznam opatření k větší míře začlenění osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob se záznamem v rejstříku trestů obsahuje celkem čtyři klíčové oblasti:

1. Příprava na vstup na trh práce a zapojení sociální práce během výkonu trestu odnětí svobody
2. Odstranění bariér při výstupu z vězení – zaměstnanost a podpora v nezaměstnanosti
3. Zlepšování postavení osob se záznamem v rejstříku trestů na trhu práce (informační kampaň, poradenství)
4. Prevence zadluženosti, bezdomovectví a sociálního vyloučení osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody

Zástupci MV se pravidelně účastní jednání pracovních skupin **Komise pro sociální začleňování MPSV** (zejména pak **Pracovní skupina k zaměstnávání vězňů, osob po výkonu trestu a osob se záznamem v rejstříku trestů**). Tyto pracovní skupiny se zabývají problematikou bezdomovectví, zaměstnávání osob ve výkonu trestu a po propuštění z výkonu trestu, sociálním bydlením apod. Současně se v rámci dalších odborných pracovních skupin podílejí na přípravě zákona o sociálním bydlení, zákona o sociálních pracovnících nebo přípravě a monitoringu plnění vládních strategií a koncepcí (bezdomovectví, vězeňství, boj proti sociálnímu vyloučení, sociální začleňování, romská integrace, sociální bydlení apod.).

MV poskytuje krajům a obcím **základní údaje o kriminalitě a dalších údajích majících vliv na bezpečnostní situaci za celou ČR**, kraje a okresy. Podrobné analýzy si již zajišťuje každý kraj a obec sama, a to ve spolupráci s Policií ČR. Při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů byla i v roce 2016 pro kraje, města a obce hlavním partnerem Policie ČR, která spolupracuje při doporučování kriminálně rizikových lokalit do Programu prevence kriminality, při navrhování preventivních opatření a při komunikaci se samosprávnými orgány připravujícími programy prevence kriminality. Zástupci krajských ředitelství policie, územních odborů i obvodních oddělení Policie ČR jsou členy pracovních skupin pro prevenci kriminality (krajská zástupci jsou také členy hodnotících komisí) a spolupracují při přípravě místních koncepcí prevence

kriminality. Za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku jsou mezi samosprávami a Policií ČR uzavírány koordinační dohody.

Mnozí bezdomovci se rekrutují z řad osob propuštěných z výkonu trestu. MZ každým rokem podporuje projekt organizace Naděje „Zdravotní péče o bezdomovce“, který spočívá v zajištění zdravotních služeb na Hlavním nádraží v Praze. V Praze jsou podporovány služby praktického lékaře, jehož ordinace je umístěna v Nízkoprahovém denním centru Naděje, U Bulhara.

Kromě standardních služeb poskytovaných v rámci dohledu probačního úředníka a přípravy podkladů k rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody PMS v roce 2016 realizovala následující projekty zaměřené na osoby po výkonu trestu:

V rámci projektu „*Rozvoj probačních a resocializačních programů - posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti*“ byl realizován ve spolupráci PMS a Vězeňské služby ČR v 5 vybraných věznicích Reintegrační program.

Cílem programu bylo vybrané osoby ve výkonu trestu proškolit v sociálních a pracovních dovednostech. V případě, že tyto osoby byly následně z vězení podmíněně propuštěny, byla jim v rámci projektu zajištěna asistence vyškoleného mentora. Celkem bylo do projektu zařazeno 100 osob, z nichž 97 osob program absolvovalo.

Program se skládal z následujících aktivit: kurz „*Získej zaměstnání*“ (zaměřen na osvojení si důležitých dovedností týkající se uplatnění na trhu práce), kurz „*finanční gramotnosti*“, rekvalifikační kurz a mentoring, který byl prováděn po podmíněném propuštění z věznice. Propuštěný měl k dispozici vyškoleného mentora (celkem 61), který mu v místě bydliště asistoval při zařizování praktických záležitostí po propuštění. Z 97 osob, které ve věznici prošly Reintegračním programem bylo ke konci projektu na svobodu propuštěno 53 osob, z toho 37 osob bylo po svém propuštění zaměstnáno.

Součástí projektu byla také odborná platforma *Aliance proti dluhům*, která se svou činností v rámci projektu podílela na řešení problematiky zadluženosti v ČR. Aliance proti dluhům se snažila minimalizovat zadlužování osob v obtížné sociálně-ekonomické situaci, včetně pachatelů trestných činů, a působit tak preventivně proti jejich další recidivě.

Další aktivitou projektu byla příprava návrhu akreditačního a dotačního řízení pro resocializační programy určené dospělým pachatelům za účelem vytvoření podmínek pro zajištění udržitelnosti a stability rozšířených a inovovaných programů. Návrh byl poté využit Ministerstvem spravedlnosti ČR při přípravě nové dotační a akreditační výzvy na podporu realizace probačních programů pro dospělé pachatele. Na konci roku 2016 Ministerstvo spravedlnosti vyhlásilo akreditační i dotační řízení pro dospělé pachatele (zaměření programů na práci s nebezpečnými řidiči, na přijetí odpovědnosti za spáchaný trestný čin, na zvýšení rodičovské odpovědnosti, na snížení agresivity, na zvládání rizikových faktorů resocializace).

V říjnu 2015 byl v Ostravě – Koblov zahájen provoz pilotního projektu „*Probační dům*“ koncipovaného jako pobytový resocializační program pro podmíněně propuštěné pachatele. Projekt byl financován ze státního rozpočtu ČR. Projekt pro PMS zajišťovala společnost Nová šance o. p. s. po dobu jednoho roku - do 15. 10. 2016. Reintegrační program v Probačním domě byl určen pouze mužům starším 18 let, kteří byli fyzicky soběstační a nebyli ve fázi akutní závislosti na alkoholu, omamných a psychotropních látkách a výherních automatech. Do programu bylo zařazeno celkem 14 osob.

Většina podmíněně propuštěných (11 ze 14 případů), kterým byl resocializační program Probační dům uložen soudním rozhodnutím, program skutečně řádně absolvovala. Ve 3 případech bylo rozhodnuto o předčasném ukončení pobytu v Probačním domě, a to z důvodu porušení podmínek programu – pachatelé byli z programu vyloučeni a soud pravomocně rozhodl o jejich návratu do vězení. Z 11 podmíněně propuštěných, kteří program již řádně ukončili, jich 8 mělo při odchodu z programu zajištěno bydlení i práci. Další 2 podmíněně propuštění měli zajištěno alespoň bydlení, poslední pachatel po svém odchodu z Probačního domu plánovaně nastoupil ústavní léčbu.

Na základě výsledků pilotního projektu Probační dům lze konstatovat, že vytvořený reintegrační program spojený s pobytem podmíněně propuštěných v Probačním domě odpovídá na aktuální potřeby osob, které v ČR opouští věznice i současnému evropskému trendu trestní politiky směřujícímu k většímu využívání alternativních trestů a ekonomicky úspornějších forem sankční politiky. Z tohoto hlediska má rozvoj Probačních domů v ČR jednoznačnou budoucnost a PMS jejich integraci do justičního systému zahrnula do Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025.

Institut podmíněného propouštění je jedním z nástrojů včasného a účinného sociálního začleňování pachatelů trestných činů do života na svobodě. Projekt *Křehká šance*, který skončil v roce 2015, ověřil v 9 věznicích možnost implementace činnosti Komise pro podmíněné propuštění (KPP) do stávající praxe podmíněného propuštění. Smyslem projektu *Křehká šance II*, který PMS zahájila 1. 5. 2016, je rozšířit praxi KPP do dalších 9 soudních okresů (věznic) a provázat jejich činnost s nově zaváděnými programy – specifickým programem pro pachatele (program *Victim Impact Training*) a rozvoj spolupráce regionu a věznice v oblasti zacházení s vězněnými pachateli a jejich přípravy na propuštění (program Rozvoj restorativní praxe). Zcela novou aktivitou projektu je vytvoření a pravidelná činnost platformy odborníků zabývající se problematikou institutu podmíněného propuštění v ČR, jejímž cílem je analýza stávající praxe a příprava návrhu na její změnu, vč. návrhů legislativních opatření. Projekt *Křehká šance II* při své realizaci využije zkušenosti a poznatky získané z dosavadní realizace praxe KPP (od r. 2009), zvýší profesionalitu pracovníků působící v této oblasti a učiní konkrétní kroky zlepšující stávající praxi podmíněného propuštění v ČR. V roce 2016 byl sestaven a proškolen realizační tým projektu a proběhla výběrová řízení na pozice komisařů pro podmíněné propuštění. Ve všech regionech se konala první setkání se zástupci zapojených věznic. Byla vytvořena metodika a manuál práce komisařů i jednací řád komisí a přípravy na jejich první zasedání.

Realizací projektů *Proč zrovna já? II*, *Na správnou cestu! II* a *Křehká šance II*, zahájených v roce 2016 Probační a mediační služba bude i v následujících letech naplňovat úkoly vyplývající ze Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020.

Opatření: 3.8.h Zajistit podporu službám prevence kriminality a rizikových jevů;

Gestor: MV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Doporučuje se rozšířit APK i mimo území, kde současně působí i městská (případně obecní) policie, která řídí činnost APK. A to ideálně formou **integrace APK do složek Policie ČR**. A to z důvodu, že prostřednictvím centrálního řízení Policie ČR by došlo k zajištění jednotného standardu APK, dále díky její plošné působnosti, nezávislosti na konkrétním politickém kontextu města a v neposlední řadě kvůli posilování preventivních opatření v přístupu Policie ČR včetně toho komunitního.

Jak již uvádí informace o plnění opatření 3.5.c, **ASZ přispívá k plnění opatření v rámci KPSVL**, přičemž do roku 2020 plánuje tuto formu spolupráce se 70 obcemi či jejich svazky. Agentura prostřednictvím konzultací podporuje ve spolupracujících obcích efektivitu aktivit Ministerstva vnitra ČR, a to především cestou strategického plánování, koordinace aktivit jednotlivých místních aktérů a přípravy efektivních projektů zacílených na realizaci preventivních bezpečnostních opatření.

ASZ se rovněž podílí na **šíření dobrých praxí mezi spolupracujícími obcemi** a přenosu dobrých praxí ze zahraničí. Při své činnosti vyhodnocuje úspěšnost jednotlivých preventivních nástrojů ve specifických podmínkách sociálně vyloučených lokalit. V návaznosti na výše uvedené Agentura v květnu 2016 spolupořádala společně s Ředitelstvím služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR a Odborem bezpečnostní politiky a prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR koordinační setkání se zástupci z řad Policie ČR, asistentů prevence kriminality a lokálních konzultantů. Cílem akce byla prezentace postupů a způsobů práce jednotlivých zástupců na místní úrovni, jejich propojení a nastavení efektivní spolupráce. Semináře se zúčastnilo několik styčných důstojníků pro menšiny, kteří působí na krajských ředitelstvích Policie ČR. Mezi dalšími aktivními účastníky byli i policejní specialisté pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách a lokální konzultanti Agentury. V neposlední řadě se na semináři představili vybraní asistenti prevence kriminality se svými mentory z daných obcí. Na setkání byly dojednány další formy spolupráce a vzájemného sdílení informací.

V roce 2016 MV prostřednictvím odboru bezpečnostní politiky a prevence kriminality pokračovalo v metodické podpoře obcí při realizaci projektů prevence kriminality a to zejména prostřednictvím dotačního Programu prevence kriminality pro obce a kraje (dále jen „Program PK“). Součástí metodické podpory (prostřednictvím konzultantů MV) je i podpora činnosti pracovních skupin na krajské a obecní úrovni, které se zabývají místními bezpečnostními problémy a možnostmi realizace preventivních projektů. Činnost těchto pracovních skupin je navíc institucionální podmínkou pro možnou podporu z dotačního Programu PK. V těchto komisích mohou být zastoupeni jak zástupci obce, tak Policie ČR, obecní policie, NNO působících ve městě či kraji, Probační a mediační služby či významných poskytovatelů sociálních služeb (zejména sociální prevence).

MV pravidelně organizuje pracovní setkání a semináře pro manažery prevence kriminality krajů a obcí, které se týkají jak aktuálních výzev (vždy samostatně pro každý kraj), tak výměny dobré praxe

a upozornění na časté či opakující se chyby v žádostech (v těchto případech se jedná jak o celostátní setkání, tak o setkání v jednotlivých krajích). V roce 2016 tak proběhlo 2x (v lednu a červnu) dvoudenní výjezdní celostátní setkání s manažery PK v Solenicích, úspěšní žadatelé o dotace z Programu PK byli v květnu 2016 pozváni na MV na 2 semináře pro realizaci investičních a neinvestičních projektů.

MV dlouhodobě realizuje **Program prevence kriminality na místní úrovni** (pro kraje a obce), jehož hlavním cílem je zvyšování pocitu bezpečí občanů, eliminace kriminálně rizikových jevů a ochrana lokálních komunit před kriminalitou. K zajištění vyšší míry bezpečí obyvatel ČR a realizaci preventivních opatření MV v roce 2016 v rámci Programu prevence kriminality obce podaly 145 žádostí o dotaci s celkem 305 projekty a 10 žádostí s 18 projekty předložily kraje **s požadavkem na dotaci v celkové výši 81.802.025,- Kč.**

MV podpořilo celkem **221 projektů prevence kriminality obcí a 15 krajských projektů a uvolnilo na tyto projekty částku 58.998.000,- Kč**, z toho investiční projekty byly podpořeny ve výši **19.049.000,- Kč** a neinvestiční projekty ve výši **39.949.000,- Kč**. Kraje žádaly celkem o 4.937.500,- Kč na 18 projektů, podpořeno jich bylo 15 v celkové výši 4.033.000,- Kč. Obce žádaly o celkem 76.859.525,-Kč na 305 projektů, podpořeno jich bylo 221 v celkové výši 54.965.000,- Kč. Obce na území Ústeckého, Moravskoslezského a Libereckého kraje obdržely nejvyšší dotace, z toho Ústecký kraj celkem 9.460.000,- Kč, Liberecký kraj celkem 8.609.000,- Kč a Moravskoslezský kraj celkem 8.003.000,- Kč. Nejnižší dotace obdržel Pardubický kraj v celkové částce 868.000,- Kč, následuje hl. m. Praha s celkovou částkou 1.323.000,- Kč.

Jednalo se o projekty z **oblasti sociální prevence týkající se zejména práce s rizikovými skupinami dětí a mládeže, zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, dále byly zaměřeny na zvýšení bezpečí seniorům a zvláště zranitelných skupin osob, na eliminaci fatálního zadlužení a prevenci zneužívání v kyberprostoru.** Podpořeny byly projekty, které nejsou pokryty jinými dotačními tituly ústředních orgánů státní správy. Z oblasti situační prevence byly podpořeny nejčastěji projekty vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů, jejich propojení mezi obecní policií a Policií ČR, zabezpečení objektů měst a obcí a „**Bezpečná lokalita**“.

Specifickým projektem zvyšujícím bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách je již několik let **projekt Asistent prevence kriminality** (dále jen „APK“), který od roku 2009 úspěšně realizuje MV v celé ČR především v rámci Programu prevence kriminality. Asistent prevence kriminality je nejúspěšnějším a nejžádanějším projektem prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách, který má prokazatelně pozitivní výsledky a dopady na zvýšení veřejného pořádku a bezpečí v problémových lokalitách a na zaměstnanost dlouhodobě a obtížně zaměstnatelných osob včetně Romů. Projekt APK lze navíc vyhodnotit jako nejúspěšnější od roku 1996, tedy od počátku dotačního titulu na Program prevence kriminality.

Další APK pak působí v rámci ČR i z jiných zdrojů, než jsou prostředky zajišťované MV (např. z podpory úřadů práce – na základě dohody mezi MV a GŘ ÚP (podle informací z GŘ ÚP jich úřady práce takto evidují ke konci roku 2016 celkem 346, a to v 131 obcích); z vlastních rozpočtů obcí či z evropských projektů v rámci Operačního programu zaměstnanost). **Celkem tak v roce 2016 působilo v ČR cca 500 APK.**

Tabulka počtu podpořených dílčích projektů prevence kriminality Asistent prevence kriminality v letech 2010–2016 a celková výše přiznaných finančních dotací z Programu prevence kriminality

Rok	Počet podpořených obcí	Počet APK	Celková výše přiznané dotace
2010	10	38	3 876 000 Kč
2011	16	104	3 423 000 Kč
2012	21	37	5 328 000 Kč
2013	38	90	13 360 000 Kč
2014	64	127	17 644 000 Kč
2015	58	175	22 656 000 Kč
2016	47	121	25 529 000 Kč

Dalším projektem, který reaguje na konkrétní potřeby obcí s cílem zvýšit bezpečí v bytových domech a jejich bezprostředním okolí, je preventivní projekt **„Domovník – preventista“** (dále jen „Domovník“), který byl již v roce 2013 pilotně odzkoušen v pěti městech ČR, Rotava, Obrnice, Orlová, Frýdek-Místek a Břeclav. Dílčími cíli projektu je **snížit stávající rizika vandalismu, pohybu a pobytu nepovolaných osob a rušení nočního klidu**; vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení pořádku, společensky žádoucích vztahů a jednání; posílit odpovědnost nájemníků za péči, údržbu a užívání svěřeného majetku; umožnit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných.

Od 1. července 2013 bylo zaměstnáno celkem 17 Domovníků s pomocí dotace MV v rámci Programu prevence kriminality, v roce 2014 bylo podpořeno vznik celkem 26 pracovních míst DP ve 12 obcích celé ČR, v roce 2015 bylo celkem 23 DP v 11 obcích a v roce 2016 bylo podpořeno celkem **32 pozic Domovníků ve 13 obcích ve výši 1.581.000,- Kč.**

Oblast prevence kriminality je jedním z pilířů činnosti styčných důstojníků pro menšiny a jejich pracovních týmů v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Postupy v oblasti prevence kriminality jsou zcela v souladu s **Koncepcí prevence kriminality Policie ČR na roky 2014–2016** a navazují na koncepci **pro období 2017–2019**. I v uplynulém roce se prevenci věnovali nejen policisté zařazení v preventivně informačních skupinách, ale rovněž v dalších útvarech dle potřeby, možností a dané situace.

Cílovými skupinami preventivních programů Policie ČR jsou téměř všechny věkové kategorie, tedy od dětí předškolního věku až po seniory. V rámci preventivních aktivit se policisté podíleli na besedách a přednáškách na základních a středních školách, na speciálních školách a v dětských

domovech na téma trestní odpovědnost, multikulturalita, multikulturní společnost, rasismus, extremismus, rizika virtuální komunikace, zneužívání drog a alkoholu u mladistvých, obecná bezpečnost apod. **Členové pracovních skupin** působí ve výchovných komisích spolu se zástupci vedení škol (s převahou romských dětí), spolupracují s OSPOD, účastnili se setkání příslušníků policie s příslušníky minoritních skupin, při kterých provozují společné volnočasové aktivity (například sportovní utkání) a podporují tak příklady dobrého spolužití nejen mezi majoritní společností a sociálně vyloučenými obyvateli, ale i mezi příslušníky národnostních a etnických menšin navzájem.

Ministerstvo vnitra jako takové nemá žádný dotační titul **zaměřený výhradně na realizaci protidrogové politiky, nicméně aktivně podporuje projekty** v rámci sociální či situační prevence, které drogovou situaci v obci mohou pozitivně ovlivnit, ačkoliv primárně na ni určeny nejsou. Jedná se o **projekty sociální prevence** (pobytové tábory pro ohrožené děti a mládež, resocializační programy v sociálně vyloučených lokalitách (rodiny, děti a mládež), sportovní hřiště s návazným programem pro ohroženou mládež, zahájení činnosti NZDM) a projekty situační prevence (osvětlení, zabezpečení vstupů, kamerové systémy), dále projekty, které již byly zmíněny (např. Asistent prevence kriminality a Domovník-preventista, apod.). Protidrogovou politiku na národní úrovni koordinuje Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP).

Členem Dotačního výboru RVKPP je rovněž zástupce Ministerstva vnitra, který spoluurozhoduje o podpoře projektům protidrogové politiky. Na rok 2017 byly rozděleny prostředky ve výši 129 mil. Kč, mj. byl podpořen **projekt „Case management při práci s rodinami ohroženými užíváním návykových látek nezletilého člena rodiny“** z Pardubického kraje, v Ústeckém kraji např. **projekt „Následná péče o exuživatele drog s podporovaným bydlením (s chráněným bydlením)“** nebo **projekt „Centrum poradenských služeb ve vězení a po výstupu“** Jihomoravského kraje.

1.10 Plnění opatření v oblasti rovných příležitostí

Prosazování a podpora sociálního začleňování, respektive předcházení či omezování sociálního vyloučení různých zranitelných skupin osob, má v moderním pojetí přístupu k řešení problémů těchto skupin osob svoji nezastupitelnou úlohu.

K obecným cílům sociálního začleňování patří mimo jiné i zajištění rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám. Nedílnou součástí sociálního začleňování tak musí být i uplatňování zásady rovného zacházení, resp. vyrovnávání příležitostí a zákazu diskriminace, což vede ke zlepšení podmínek pro aktivní účast dotčených osob a jejich zapojení do společnosti.

Cíl: Rovný přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke společenským zdrojům.

Opatření: 4.1.a Uplatňování zásady rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám ve všech politikách týkajících se osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených (rozlišování zavinění a nezavinění, příp. míry zavinění pro účely poskytnutí podpory je třeba odmítat jako protiprávní);

Gestor: ÚV a všechny resorty při navrhování opatření ve výše uvedených politikách

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V připravované novele zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, se navrhuje zavedení nové povinnosti poskytovatelům sociálních služeb dodržovat lidská práva a svobody osoby, které poskytují sociální službu. Nejedná se o dodržování lidských práv a svobod ve smyslu trestního zákoníku, ale jedná se o situace, k jejichž porušení může dojít při poskytování sociálních služeb a poskytovatel je nemá dostatečně preventivně ošetřeny. Povinnost bude konkrétněji specifikovaná v prováděcím právním předpise formou kritérií standardů kvality. Cílem je větší postih porušení lidských práv, ale snahou je také aby se inspekce poskytování sociálních služeb více na oblast lidských práv zaměřovala.

Dále je novelou kladen větší **důraz na nepříznivou sociální situaci jako na východisko pro poskytování sociální služby**. Každá služba si bude muset při registraci definovat, na jakou nepříznivou sociální situaci reaguje, tomu pak musí být přizpůsoben způsob poskytování sociální služby. Pro klienty, ale i pro další aktéry systému bude pak jasněji uchopitelné, co konkrétně služba nabízí.

Novela aktuálně prochází legislativním procesem, účinnost je plánována na začátek roku 2018.

Oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání připravuje veškeré materiály legislativní i nelegislativní povahy v souladu s uvedeným opatřením.

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím dotačního programu MPSV **Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností**, jehož účelem je podpořit seniorské a proseniorské organizace zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů. V oblasti poradenství a podpory ochrany spotřebitele byly v roce 2016 podpořeny mimo jiné následující aktivity:

- Neotvírejte! (Sdružení obrany spotřebitelů Moravy a Slezska, z.s.)
- Mobilní bezplatná advokátní poradna pro seniory v oblasti dluhů a exekucí (Iuridicum Remedium, z.s.)
- Poradenství a právní pomoc seniorům v oblasti bydlení (Sdružení nájemníků ČR)
- Senior ombudsman chrání a pomáhá (Sdružení českých spotřebitelů, z.ú.)

Oblast SPO jako taková směřuje k ochraně práv dětí a podporuje uplatňování rovného přístupu dětí ke všem zdrojům, právům, zboží a službám. V tomto ohledu vychází z Úmluvy o právech dítěte. Předním hlediskem SPO je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemného práva rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči, přitom přihlíží i k širšímu sociálnímu prostředí dítěte. Ustanovení § 9a odst. 2 zákona o SPOD uvádí, že při výkonu opatření SPO mají přednost ta opatření, která zabezpečí řádnou výchovu a příznivý vývoj dítěte v jeho rodinném prostředí a není-li to možné, tak v náhradním rodinném prostředí. Tyto možnosti je soud povinen zvážit předtím než bude u dítěte nařízena ústavní výchova.

Zákon o SPOD ukotvuje v ustanovení § 8 právo dítěte požádat OSPOD a zařízení SPO, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatele zdravotních služeb o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv. Tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

Dále zákon ustanovuje právo dítěte formulovat své vlastní názory a tyto názory pro účely SPO svobodně vyjadřovat při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, a to i bez přítomnosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte. Vyjádření dítěte se při projednávání všech záležitostí týkajících se jeho osoby věnuje náležitá pozornost odpovídající jeho věku a rozumové vyspělosti. Při své činnosti bere OSPOD v úvahu přání a pocity dítěte s přihlédnutím k jeho věku a vývoji tak, aby nedošlo k ohrožení nebo narušení jeho citového a psychického vývoje. Dítě, které je schopno s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost posoudit dosah a význam rozhodnutí vyplývajících ze soudního nebo správního řízení, kterého je účastníkem, nebo jde-li o jiné rozhodnutí vztahující se k jeho osobě, obdrží od OSPOD informace o všech závažných věcech jeho osoby se týkajících. O dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Tato základní práva dětí musí pracovníci OSPOD při výkonu SPO respektovat.

Za účelem předcházení všech forem diskriminace při výkonu SPO, transparentnosti a sjednocení postupů užívaných v systému péče o ohrožené děti přistoupilo MPSV ke standardizaci výkonu SPO, jež přispěla k uplatňování rovného zacházení a principů dobré správy. Jedním z požadavků vyplývajících ze standardů, konkrétně ze standardů č. 14, je zajišťovat návaznost výkonu SPO

na služby jiných fyzických a právnických osob podle potřeb klientů a to v souladu s cíli podpory stanovenými v IPOD.

V souladu s Legislativními pravidly vlády musí každý návrh právního předpisu obsahovat zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace. Zhodnocení musí obsahovat vysvětlení příčin případných rozdílů, očekávaných dopadů nebo očekávaného vývoje, s využitím statistických a jiných údajů, které jsou k dispozici. Obecná část důvodové zprávy každého návrhu právního předpisu obsahuje zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen. Při zpracování a předkládání návrhů právních předpisů MPSV vždy dbá na splnění těchto požadavků.

Podle legislativních pravidel vlády [Čl. 9 odst. 2 písm. g)] je povinnou součástí důvodové zprávy zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, a to zejména osob sociálně slabých, osob se zdravotním postižením a na národnostní menšiny. Tímto opatřením bylo v praxi zavedeno systematické posuzování potenciálních dopadů nově přijatých právních opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením, včetně identifikace rizik a s tím spojených opatření. Tento úkol je tak průběžně plněn, neboť je součástí legislativní přípravy návrhů všech právních předpisů.

Opatření je ve vztahu k nepojistným dávkovým systémům plněno. Nepojistné sociální dávky respektují zásadu rovného přístupu, nárok na dávkovou pomoc mají všechny osoby, které se nalézají ve stanovené (nepříznivé) sociální situaci a plní zákonem stanovené podmínky.

Horizontální princip naplňují obecně všechny projekty vypisované MPSV.

ASZ v roce 2016 zveřejnila *Analýzu politik nulové tolerance v Litvínově a Duchcově*. Analýza retrospektivně popisuje zavedené politiky ve městech Litvínov a Duchcov a trend, se kterým se setkává v lokálních politikách v sociální oblasti, v oblasti bezpečnosti a zajišťování veřejného pořádku. Analýza za smysl zavádění politiky nulové tolerance označuje snahu o kontrolu a „poslušnost“ populace tzv. „nepřizpůsobivých“ v určité lokalitě. V rámci uplatňování politiky nulové tolerance podle analýzy dochází k úzké spolupráci sociálních pracovníků a policie a naopak omezení působení nevládního sektoru. Podoba sociální práce je silně ovlivněna politickou objednávkou, zájem klientů ustupuje do pozadí. Nulová tolerance nedává městu vyšší kontrolu ani nad procesy, které jsou v lokalitách utvářeny, ani nad pohybem obyvatel. V obyvatelích, na které politiky nulové tolerance cílí, vytvářejí pocit, že jsou občany „druhé kategorie“, a posilují tak pocity odcizení a nedůvěry k majoritní společnosti a k institucím veřejné správy. Ze studie vyplývá, že politiky nulové tolerance nejsou z dlouhodobého hlediska úspěšným nástrojem řešení zhoršující se sociální situace či řešení problémů v občanském soužití. Fungují pouze krátkodobě. Shrnutí závěru Analýzy politik nulové tolerance v Litvínově a Duchcově je k dispozici na stránkách Agentury (<https://goo.gl/pduPfm>).

Z pohledu resortu MZ a platných právních norem je rovný přístup ke zdravotním službám garantován zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, v platném znění (zákon o zdravotních službách). V případě nespokojenosti pacienta s poskytnutím zdravotní péče může pacient podat stížnost dle Části osmé – Stížnosti.

ÚP ČR při administraci nepojistných sociálních dávek postupuje v souladu se zásadou rovného přístupu, nerozlišuje zavinění a nezavinění stavu, který u osob nastal, a který je důvodem pro poskytování nepojistných sociálních dávek.

V průběhu roku 2016 přijala Česká obchodní inspekce, v souvislosti s podezřením na možné diskriminační jednání, celkem 120 spotřebitelských podnětů. Šetřením bylo ve 14 případech toto podezření potvrzeno. Na základě rozboru jednotlivých prokázaných případů diskriminace spotřebitele lze tato zjištění rozdělit do 3 oblastí:

- **Diskriminace z důvodu rasy či etnického původu** byla prokázána ve **2** případech. V 1 případě realitní kancelář odmítla romské zájemce o pronájem bytu a rovněž v 1 případě nebyli romští spotřebitelé vpuštěni do provozovny baru.
- **Diskriminace z důvodu národnosti** byla prokázána v **7** případech. V 6 případech byly v restauračních zařízeních cizojazyčně hovořícím spotřebitelům účtovány vyšší ceny, než spotřebitelům hovořícím česky. V 1 případě cestovní kancelář, dle svých obchodních podmínek, obstarávala konkrétní zájezdy pouze pro spotřebitele, kteří jsou držiteli cestovního dokladu vydaného Českou republikou.
- **Ostatní diskriminace** byla prokázána celkem v **5** případech. Ve 2 případech se jednalo o bezdůvodné neobsloužení spotřebitele v restauračním zařízení; v 1 případě byly požadovány rozdílné ceny za prodej skipasů vázané na adresu trvalého bydliště; v 1 případě bylo zjištěno, že si prodávající v obchodních podmínkách vyhradil právo odmítnout uzavření kupní smlouvy s osobou, která má vůči němu nezaplacený závazek a s osobou, která v minulosti objednala zboží, ale toto zboží následně nepřevzala, a to i v případě, že se neshoduje jméno kupujícího, ale pouze adresa dodání zboží. V případě domu s více bytovými jednotkami by se toto omezení vztahovalo i na ostatní obyvatele domu, kteří by takovým jednáním byli diskriminováni; v 1 případě bylo odmítnuto přijetí další internetové objednávky, neboť spotřebitel byl zapsán na tzv. „black list“ společnosti vzhledem k tomu, že si nepřevzal dříve objednané zboží.

MV vykonává dle příslušných ustanovení zákonů o územních samosprávných celcích **dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek územních samosprávných celků** a usnesení, rozhodnutí a jiných opatření jejich orgánů jen v jejich samostatné působnosti a z hlediska jejich zákonnosti.

V souvislosti s *Akčním plánem Strategie boje proti sociálnímu vyloučení* provádí od 7. června 2016 odbor veřejné správy, dozoru a kontroly MV **posuzování pravidel pro přidělování obecních bytů**. Pravidla pro přidělování obecních bytů, zjištěná v rámci kontrolní činnosti Ministerstva vnitra, jsou posuzována po obsahové stránce z pohledu případné diskriminace a možnosti omezení přístupu k bytům. Důležitým aspektem celé problematiky je skutečnost, že obce nemají povinnost vydat pravidla pro přidělování obecních bytů.

MV v rámci 61 kontrol výkonu samostatné působnosti orgánů obcí uskutečněných v druhém pololetí roku 2016 zajistilo celkem 3 pravidla pro přidělování bytů. Ve dvou případech dospělo MV k závěru, že pravidla stanovená obcí odporují zákonu. V jednom případě posuzování zákonnosti pravidel probíhá. Na základě upozornění a poskytnuté metodické pomoci v obou případech zjištění rozporu se zákonem přislíbily obce zjednatí nápravy. V jednom případě byla náprava ze strany obce již provedena.

V roce 2016 pracovníci MV v rámci dozorové činnosti řešili jeden případ zákonnosti pravidel pro přidělování bytů, kdy obec ve svých pravidlech neumožňovala žadateli o přidělení obecního bytu zařazení na seznam uchazečů, pokud se stal dlužníkem vůči obci. Tato plošně formulovaná podmínka byla vyhodnocena jako diskriminační, neboť žadatel může tyto dluhy obci řádně splácet nebo se domáhat u soudu jejich neexistence. Obec na výzvu odpověděla, že tuto podmínku plošně neuplatňuje a že individuálně posuzuje každou žádost o přidělení obecního bytu. Dále obec sdělila, že pro rok 2017 připravuje vydání nových pravidel pro přidělování obecních bytů. MV nabídlo obci metodickou pomoc při jejich tvorbě a zároveň si nově vzniklá pravidla vyhradila do dozoru. V jiných případech se pracovníci MV neseťkali s obecně závaznou vyhláškou či jiným aktem obce, kterými by výslovně a konkrétním způsobem dopadal na osoby sociálně vyloučené či osoby, jimž sociální vyloučení hrozí.

Ve čtyřech krajích, významně ohrožených sociálním vyloučením (Ústecký, Karlovarský, Olomoucký a Moravskoslezský), realizuje Policie ČR projekt „**Zavádění policejních specialistů pro oblast policejní činnosti s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách, reg. č.: NF-CZ14_PDP-6-005-01-2014**“ financovaný z rozpočtu České republiky a Norských finančních mechanismů. Cílem projektu je zlepšení soužití mezi menšinovými skupinami a většinovou společností, monitoring bezpečnostní situace v dané lokalitě, zvyšování důvěry v práci policie a státních institucí obecně, zvyšování právního povědomí u osob ohrožených sociálním vyloučením nebo souvisejícími jevy apod. Výstupy z tohoto projektu by do budoucna měly sloužit jako podklady pro rozšíření těchto specialistů i do dalších krajů (viz kap. 2.a.).

Jádrum plnění Strategie jsou v podmínkách Ministerstva zahraničních věcí (dále jen „MZV“) opatření směřující k uplatnění práva na rovné zacházení a nediskriminace (část 4.1 Strategie) jako:

- psychologická podpora poskytovaná profesionální psycholožkou v pracovním poměru k MZV
- fungování Etické komise MZV, která řeší všechny případy týkající se diskriminace
- průřezová aplikace § 116 zákona o státní službě o sladování rodinného a osobního života státních zaměstnanců s výkonem služby, zejm. rozvržením služební doby, povolováním kratší služební doby, sjednáváním možností vykonávat službu z jiného místa (týká se zejména státních zaměstnankyň a státních zaměstnanců pečujících o děti)
- zřízení a podpora Dětské skupiny
- zpracování Akčního plánu k rezoluci OSN „Ženy, mír a bezpečnost“

Zásada rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám je uplatňována ve všech dotačních programech a materiálech MK. Výběrová dotační řízení MK jsou určena všem subjektům, které splňují podmínky.

Výše uvedené zásady jsou důsledně dodržovány i v oblasti legislativní činnosti, kde nejsou žádné sociální skupiny vylučovány nebo vyloučením ohroženy. Jde např. o autorský zákon a související předpisy. Dále např. zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, a zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, výslovně stanoví těmto provozovatelům vysílání povinnost vytvářet a šířit programy a poskytovat vyváženou nabídku pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti.

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, obsahuje v platném znění úpravu zpřístupňování televizních pořadů pro osoby se sluchovým nebo zrakovým postižením v ustanovení § 32 odst. 2, které stanoví, že provozovatel celoplošného televizního vysílání s licenci je povinen opatřit alespoň 15 % vysílaných pořadů skrytými nebo otevřenými titulky pro osoby se sluchovým postižením a alespoň 2 % vysílaných pořadů zpřístupnit pro osoby se zrakovým postižením. Dále toto ustanovení stanoví, že provozovatel celoplošného televizního vysílání ze zákona je povinen opatřit alespoň 70 % vysílaných pořadů skrytými nebo otevřenými titulky a alespoň 2 % vysílaných pořadů vyprodukovat v českém znakovém jazyce nebo simultánně tlumočit do českého znakového jazyka pro osoby se sluchovým postižením a dále je povinen zpřístupnit alespoň 10 % vysílaných pořadů pro osoby se zrakovým postižením. Sankční ustanovení ve vztahu k uvedeným povinnostem je pak stanoveno v § 60 odst. 1 písm. o), podle něhož Rada pro rozhlasové a televizní vysílání uloží provozovateli vysílání při nedodržení této povinnosti pokutu od 5 000 do 2 500 000 Kč.

Platná právní úprava je ovšem z mnoha hledisek nedostatečná a nepřesná, což se projevuje zejména v aplikační praxi Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Nedostatky právní úpravy jsou opakovaně kritizovány také asociacemi sdružujícími osoby se sluchovým nebo zrakovým postižením a v minulosti se na adresu právní úpravy vyjádřil kriticky i Veřejný ochránce práv.

Zákon například nespécifikuje, zda se povinnost zpřístupňovat pořady vztahuje pouze na zemské televizní vysílání šířené prostřednictvím vysílačů nebo i na celoplošné televizní vysílání šířené prostřednictvím družic a kabelových systémů, nestanoví, že pořady se mají osobám se sluchovým postižením zpřístupňovat zejména skrytými titulky, nestanoví rozhodné období, za které se povinnost sleduje a neurčuje, zda se stanovené procento vztahuje ke každému jednotlivému programu.

Ministerstvo kultury zpracovalo v roce 2016 návrh novely zákona č. 231/2001 Sb., jehož zásadní součástí je i zpřesnění právní úpravy zpřístupňování televizních pořadů pro osoby se sluchovým nebo zrakovým postižením.

Návrh nové právní úpravy nenarušuje povinné podíly zpřístupněných děl. Kvóty pro zpřístupněná díla zůstávají zachovány jak u provozovatele televizního vysílání ze zákona, tak u provozovatelů televizního vysílání s licenci. Zákonná úprava se však v mnoha ohledech zpřesňuje nebo doplňuje.

Návrh na změnu uvedené právní úpravy podpořil i Vládní výbor pro zdravotně postižené občany.

Vláda návrh změny zákona č. 231/2001 Sb. schválila usnesením č. 867 ze dne 5. října 2016.

V oblasti literatury a knihoven zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů, vymezuje knihovnu jako zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem, a které je zapsáno v evidenci knihoven. Tento požadavek se dále opakuje v ustanovení § 4 citovaného zákona, jímž se provozovateli knihovny ukládá povinnost zajistit rovný přístup všem k veřejným knihovnickým a informačním službám a dalším službám poskytovaným knihovnou. Splnění tohoto požadavku je ověřováno při zápisu do evidence knihoven, vedené Ministerstvem kultury.

Rozšiřování nabídky knihovnických a informačních služeb pro různé cílové skupiny a jejich potřeby (příslušníci menšin, různých věkových skupin, rozdílného sociokulturního zázemí či osoby

se zdravotním postižením, osoby ohrožené sociálním vyloučením) knihovny zohledňují při plánování a realizaci svých aktivit.

Rovný přístup občanů k informačním zdrojům je podporován ze strany MK dotacemi knihovnám z programu Veřejné informační služby knihoven a Knihovna 21. století. Dotace jsou poskytovány v návaznosti na nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven.

Rovný přístup k poznávání a využívání movitého kulturního dědictví v oblasti muzeí a galerií v ČR zajišťuje zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tím, že mj. stanovuje: „Muzeem je instituce, která umožňuje způsobem zaručujícím rovný přístup bez rozdílu jejich využívání a zpřístupňování poskytováním veřejných služeb, přičemž účelem těchto činností není zpravidla dosažení zisku. ...“. Dále tento zákon definuje standardy veřejných služeb „Standardem časové dostupnosti je zajišťování standardizovaných veřejných služeb poskytovateli v tomto stanovém rozsahu a struktuře: b) každoroční pořádání muzejních programů, čerpajících ze sbírkových předmětů ze sbírky, kterou poskytovatel spravuje, nebo ze sbírkových předmětů zapůjčených, nebo z poznatků o přírodě nebo historii, získaných zkoumáním sbírkových předmětů nebo předmětů obdobných, nebo výzkumem prostředí, z něž jsou tyto předměty získávány, pro širokou veřejnost včetně specifických skupin návštěvníků, například dětí a mládeže, osob se zdravotním postižením, seniorů, národnostních menšin.

Dále Ministerstvo kultury zajišťuje plnění usnesení vlády ze dne 28. 7. 1999 č. 797, které ukládá ministrovi kultury zajistit podporu studia a vzdělávacích aktivit v oblasti holocaustu. Ve všech materiálech, studiích a dalších aktivitách k této problematice je spolu s holocaustem Židů uváděn holocaust Romů. Problematikou se programově zabývají Památník Terezín, Muzeum romské kultury a Památník Lidice.

Pro část organizací v gesci MK je pak jednou z jejich stěžejních činností otázka národnostních menšin, což je příklad organizací jako Památník Lidice a Památník Terezín a Muzeum romské kultury. Jiné organizace jsou pak zainteresovány v této problematice v intencích shora specifikovaného zákona, takovou organizací je Slezské zemské muzeum.

V souvislosti s rovnými právy lze uvést, že resort kultury nepatří ke klíčovým resortům zabývajícím se problematikou lidských práv v ČR, přesto lze konstatovat, že kulturní instituce realizují řadu kulturních a vzdělávacích akcí, které se k některým otázkám stavu lidských mohou vztahovat. Např. pro muzea a galerie je výchova a vzdělávání k lidským právům směřující k etnické a náboženské toleranci dílčí součástí prezentace jejich sbírek. V roce 2016 ji měla na programu řada muzeí a galerií, a to nejen muzeí státních, ale i muzeí, jejichž zřizovatelem jsou územní samosprávné celky nebo jiné právnické osoby. Především společenskovědní obory, bohatě v našich muzeích zastoupené, realizují expozice, výstavy, přednáškové cykly a další doprovodné kulturní akce s výraznými prvky výchovy k etnické i náboženské toleranci a snášenlivosti, přispívají k poznání kultur, tradic, způsobu života a myšlení v jiných zemích - obecněji tak působí při výchově k dodržování lidských práv i pochopení řady problémů globalizace i diverzity kultury a myšlení, tedy postavení člověka v současném světě. Ve své činnosti usilují o eliminaci řady negativních společenských jevů (rasismus, xenofobie), čímž posilují povědomí o lidských právech. Muzea a galerie prezentují a přibližují návštěvníkům ve svých výstavních a vzdělávacích programech kulturní odlišnosti jiných národů, etnik nebo náboženství,

seznamují návštěvníky s historickými kořeny kulturních tradic a promítání těchto tradic do současného života.

Programově se otázkami lidských práv – zejména z historického a dokumentačního hlediska – zabývají hlavně specializovaná muzea Památník Lidice (který má ve správě od roku 2008 Národní kulturní památník Ležáky a od roku 2009 i Památník v Letech), Památník Terezín a Muzeum romské kultury v Brně – příspěvkové organizace zřizované Ministerstvem kultury a Židovské muzeum v Praze (sdružení právnických osob, jehož zakladateli jsou Ministerstvo kultury a Federace židovských obcí v ČR), přestože hlavními činnostmi muzeí a galerií je ochrana, systematická tvorba, vědecké využití a prezentace muzejních sbírek. Aktivitu v oblasti lidských práv vykazuje také Slezské zemské muzeum.

Základními dokumenty souvisejícími s využíváním movitého kulturního dědictví k výchově k toleranci a respektování lidských práv s cílem eliminovat řadu negativních společenských jevů (zejména rasismus a xenofobii) jsou:

- Usnesení vlády ze dne 28. 7. 1999 č. 797, které ministři kultury ukládá zajistit podporu studia a vzdělávacích aktivit v oblasti holocaustu,
- Usnesení vlády ze dne 3. 4. 2002 č. 345 k návrhu na vstup České republiky do Mezinárodního koordinačního výboru pro spolupráci ve vzdělávání, připomínání a výzkum v oblasti Holocaustu
- Usnesení vlády ČR ze dne 20. 8. 2015 č. 655, kterým vláda vzala na vědomí Koncepti rozvoje muzejnictví v České republice v letech 2015 až 2020
- Státní kulturní politika na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025), schválená usnesením vlády ze dne 15. 4. 2015 č. 266

Pokud jde o téma vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, připomínáme, že v zákoně č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů, je v ustanovení § 10a odst. 3 v rámci standardů ekonomické dostupnosti veřejných služeb muzeí jmenovitě uvedeno poskytování zlevněného, skupinového nebo volného vstupného pro osoby a skupiny osob se zdravotním postižením) a občanů se zdravotním postižením se týká rovněž ustanovení § 10a odst. 4 – standard fyzické dostupnosti veřejných služeb muzeí – spočívající v odstraňování architektonických a jiných bariér v objektech muzeí a galerií.

Touto problematikou a také aktivitami spojenými s neslyšícími se v roce 2016 zabývalo především Národní muzeum v rámci projektu Centra pro prezentaci kulturního dědictví. Na Centrum byla v roce 2016 vynaložena částka 500 000 Kč z podprogramu „Podpora činnosti metodických center“.

OMG též v souvislosti s uvedenou problematikou naplňuje relevantní body Národního akčního plánu podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, Národního plánu vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015–2020, či Strategie romské integrace do roku 2020.

Z hlavních aktivit OMG v této oblasti je pak nutno zmínit, že v souladu se Strategií sociálního začleňování a na základě Programového prohlášení vlády ČR byla problematika předmětem Příkazu ministra kultury č. 13/2014. Odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií realizoval zajištění určitých dnů s volným či zvýhodněným vstupným.

Jako opatření ředitele OMG byl vydán "Pokyn k naplňování standardu ekonomické dostupnosti veřejně prospěšných služeb poskytovaných muzei a galeriemi zřizovaných MK a NGP podle zákona č. 122/2000 Sb.", který nařizuje státním příspěvkovým organizacím v gesci MK umožnit všem návštěvníkům na 3 dny v každém roce (1. června, 28. září, 28. října) volné vstupné na vybrané výstavy či stálé expozice a volný či zlevněný vstup na muzejní programy v těchto dnech pořádané. V rámci tohoto pokynu dále nařídil příspěvkovým organizacím v gesci MK umožnit každoročně volný vstup nebo poskytnout zlevněné vstupné všem návštěvníkům na vybrané muzejní výstavy při příležitosti Mezinárodního dne muzeí (18. května), Dnů evropského kulturního dědictví nebo Festivalu muzejních nocí a vybrat alespoň jeden další den v roce, kdy také umožní volný vstup nebo poskytnou zlevněné vstupné. Organizace v gesci MK začaly během roku 2015 s naplňováním pokynu.

V roce 2016 pak MK vypracovalo materiál s názvem „MUZEA A GALERIE ZŘIZOVANÉ MINISTERSTVEM KULTURY - SLEVY ZE VSTUPNÉHO“, ve kterém příspěvkové organizace v jeho gesci vykazovaly současný aktualizovaný stav v této problematice.

Do působnosti odboru památkové péče (dále jen OPP) patří poskytování dotací na obnovu kulturních památek a na projekty související s památkami zařazenými na Seznam světového dědictví. Při hodnocení projektů ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující odborná kvalita projektů a priority státní památkové péče při zachování kulturního dědictví České republiky. Vztah k problematice sociálního začleňování není kritériem výběru.

Pokud se jedná o věk jako možnou příčinu sociálního vyloučení podle § 3 písm. f) zákona č. 108/2006 Sb., státní příspěvková organizace v gesci OPP, Národní památkový ústav, poskytuje seniorům a studentům slevy na vstupném do objektů, které jsou kulturními památkami, které spravuje. Například na vstupném do zámku v Telči, základní prohlídkový okruh, je seniorům a studentům poskytována sleva ve výši 29 %, na vstupném do zahrad pod Pražským hradem je jim poskytována sleva ve výši 30 % ad.

Jinou příčinou sociálního vyloučení může být zdravotní stav. Národní památkový ústav poskytuje držitelům ZTP také slevu na vstupném do objektů kulturních památek, které spravuje. Držitelům ZTP je poskytována sleva na vstupném např. do zámku v Telči a do zahrad pod Pražským hradem ve stejné výši, jako seniorům a studentům.

Tímto způsobem je usnadněno zpřístupňování kulturního dědictví, které je veřejnou kulturní službou ve smyslu § 2 zákona č. 203/2006 Sb., osobám, jež se nacházejí v nepříznivé sociální situaci v důsledku svého nepříznivého zdravotního stavu či věku.

K vytváření systému slev jsou motivovány i další příspěvkové organizace Ministerstva kultury. Přehled slev je vždy dvakrát ročně aktualizován a je zveřejněn na webových stránkách ministerstva.

1.11 Plnění opatření v oblasti podpory sociálního začleňování na místní úrovni

V ČR narůstají sociální rozdíly mezi obyvatelstvem a vznikají sociálně znevýhodněné a vyloučené skupiny obyvatelstva. Neřešení problémů spojených se sociálním vyloučením stimuluje dobrovolné separační procesy bohatší části populace a nedobrovolné segregační procesy chudší části populace. Důsledkem je růst územních disparit, a to jak na regionální, tak na místní úrovni. Vznikají tak sociálně problémové regiony a sociálně problémové lokality charakteristické dlouhodobou nezaměstnaností, předlužením, nízkým vzděláním a kvalifikací jejich obyvatel doprovázené špatným zdravotním stavem obyvatel a zvýšenou kriminalitou. Jejich přítomnost je vyšší v hospodářsky problémových regionech, nicméně byly identifikovány i sociálně vyloučené lokality v regionech s dobrými socioekonomickými ukazateli. Výzvou pro ČR je nastavit odpovídající systém sociálního začleňování na místní úrovni.

Cíl: Aktivní přístup lokálních aktérů k prevenci a řešení problematiky sociálního vyloučení

Opatření: 4.2.a Zajistit odpovídající podporu regionům k vytváření sociálně začleňujících politik – metodickou, personální, finanční. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování je třeba zaměřovat na území ČR, která jsou významně ohrožena zvýšenou nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb, vysokou koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení a tam, kde je potřeba dále rozvíjet již existující infrastrukturu sociálních služeb za účelem zvyšování konkurenceschopnosti a sociálního statutu jejího obyvatelstva;

Gestor: MPSV, MMR, MŽP, MPO, MV

Termín: 2014 – 2020

Stanovisko KSZ: Plněno

V roce 2016 byl na jednotlivé kraje distribuován materiál *Minimální kritéria kvality plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni*. Materiál byl vytvořen za účelem sjednocení pohledu na proces, výstupy a výsledky střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb a dále se záměrem blíže osvětlit nebo detailněji rozvést některá ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, týkající se střednědobého plánování. Kritéria mají sloužit zejména jako vodítko pro kraje při realizaci procesu plánování a při přípravě střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb.

Co se týče kontextu finančního, lze zopakovat již výše uvedené, a sice to, že alokace státního rozpočtu na podporu poskytování sociálních služeb neustále roste.

Novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. bylo s účinností od 1. ledna 2015 umožněno formou účelové dotace financování části sociální práce a koordinace poskytování sociálních služeb, které vykonávají krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou nebo přenesenou působností. V roce

2015 byla v rámci dotačního titulu vyplacena částka 250 mil Kč a v roce 2016 se podařilo tuto částku navýšit na 300 mil Kč. **Podíl obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách tvořil v roce 2016 zásadní kritérium při rozhodování o přidělení finančních prostředků z dotace na výkon sociální práce v přenesené působnosti obcím s rozšířenou působností a obcím s pověřeným úřadem.**

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím „Dotačního programu na podporu samosprávy v oblasti stárnutí“, který byl v roce 2016 zaměřen na kraje a jejich aktivity v oblasti politiky stárnutí. Bylo v něm podpořeno 7 krajských projektů (Kraj Vysočina, Jihočeský kraj, Královéhradecký kraj, Plzeňský kraj, Olomoucký kraj, Zlínský kraj, Jihomoravský kraj).

V roce 2016 byl rovněž schválen systémový projekt MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt bude realizován do roku 2020), který bude zaměřen mmj. na přímou spolupráci s kraji prostřednictvím krajských koordinátorů, zpracování analýz a prohloubení mezinárodní spolupráce.

MPSV realizuje také každoročně dotační program **Rodina a ochrana práv dětí**. Cílem dotačního programu je podpora služeb pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter. Služby mají posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, jejich výchově a při harmonizaci práce a rodiny. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů). Celková alokace na uvedený dotační titul je 99.965.027,- Kč.

V roce 2016 bylo v rámci dotačního řízení podpořeno 292 projektů z 380 podaných projektů (odpovídá 77 % projektů).

MPSV také v roce 2016 připravilo systémový projekt financovaný z ESF Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, jehož cílem je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. Očekávanými přínosy projektu je mimo jiné posílení spolupráce mezi MPSV a kraji či obcemi v oblasti rodinné politiky.

MPSV realizuje také systémový projekt Podpora implementace dětských skupin financovaný z Evropského sociálního fondu na podporu poskytovatelů dětských skupin přímo v regionech ČR.

Opatření se nepojistných dávkových systémů týká jen omezeně, neboť tyto systémy jsou koncipovány jako jednotné na celém území státu. Krajským pobočkám a kontaktním pracovištím ÚP ČR poskytuje MPSV metodickou podporu, o dislokaci personální a finanční podpory do oblastí zatížených negativními sociálními jevy nerozhoduje.

V roce 2016 MPSV připravilo a předložilo novelu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (ST 783), která pomůže řešit obchod s chudobou a segregaci potřebných v substandardních formách bydlení. Návrh podporuje sepětí příjemce dávky s obcí, podmiňuje výplatu dávek sociální prací a aktivitou při hledání vhodného bydlení.

V roce 2016 byly vyhlášeny výzvy na podporu regionů - výzva č. 03_16_048 na podporu integrovaných nástrojů ITI (Integrované územní investice) a č. 03_16_049 na podporu integrovaných nástrojů IPRÚ (Integrované plány rozvoje území). V roce 2015 byly vyhlášeny výzvy na podporu Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Ve výzvě č. 03_15_026⁵⁴ bylo podpořeno

⁵⁴ Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám.

celkem 61 projektů za 353 mil. Kč., ve výzvě č. 03_15_042⁵⁵ zatím nebyl proces výběru ukončen. Prostřednictvím výzev č. 03_15_007⁵⁶ a 03_15_008⁵⁷ mohou kraje a hl. město Praha realizovat regionální systémová opatření prostřednictvím aktivit těchto výzev. Celková alokace 1 mld. Kč. Odd. 871 MPSV poskytuje všem krajům odbornou podporu prostřednictvím konzultací od projektového námětu - záměru - až po přípravu projektové žádosti.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 bude podporována spolupráce lokálních partnerů na trhu práce. Dále je poskytována metodická podpora nositelům SCLLD (MAS) - konzultace, metodické dny, číslované informace.

Úřad práce ČR vnímá meziregionové disproporce vyznačující se zvýšenou nezaměstnaností, vysokou koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení. K těmto skutečnostem přihlíží při distribuci rozpočtových prostředků jednotlivým krajským pobočkám ÚP ČR tak, aby měla místní pracoviště v dotčených oblastech dostatek finančních prostředků k řešení nebo ke zmírnění zmíněných atributů. Konkrétní situaci pak průběžně monitoruje krajská pobočka ÚP ČR a náležitě intervenuje prostřednictvím široké škály nástrojů a opatření.

Krajským pobočkám a kontaktním pracovištím ÚP ČR poskytuje také metodickou podporu MPSV.

MPO plní průběžně úkoly spojené se zlepšením sociálních podmínek občanů jednotlivých krajů zejména prostřednictvím zmocněnce vlády pro Moravskoslezský a Ústecký kraj. Podílí se rovněž na zajišťování podpory regionů (zejména metodickou a finanční) k vytváření sociálně začleňujících politik. Výzvy vyhlašované v rámci OPPIK obsahují bodové zvýhodnění projektů s místem realizace v okresech vykazujících podíl nezaměstnaných osob vyšší, než je průměrný podíl za ČR (posuzováno dle údajů zveřejněných MPSV za poslední měsíc před vyhlášením výzvy). V programu podpory Technologie OPPIK, jehož cílem je podpora růstu a posilování konkurenceschopnosti malých a středních podniků a přispívat tak k rozvoji regionů a zvyšování zaměstnanosti, je předpokladem pro získání podpory realizace projektu v hospodářsky problémových regionech definovaných usnesením vlády ČR č. 344/2013 nebo č. 952/2013, ve smyslu usnesení vlády ČR č. 826/2015, a současně v okresech vykazujících podíl nezaměstnaných osob vyšší, než je průměrný podíl nezaměstnaných osob v ČR za měsíc říjen 2016 (dle údajů MPSV).

MV zajišťuje metodickou podporu regionů v oblasti zvýšení bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách v rámci Programu prevence kriminality, kde pro přípravu projektů prevence kriminality obcí a krajů je k dispozici konzultant MV (více viz kap. 3.8h). Další podporu a informace mohou obce a kraje také čerpat na webu www.prevencekriminality.cz.

O podpoře svědčí i výše udělených dotací z Programu prevence kriminality. **MV podpořilo celkem 221 projektů prevence kriminality obcí a 15 krajských projektů a uvolnilo na tyto projekty částku 58.998.000,- Kč, z toho investiční projekty byly podpořeny ve výši 19.049.000,- Kč a neinvestiční projekty ve výši 39.949.000,- Kč. Kraje žádaly celkem o 4.937.500,- Kč na 18 projektů, podpořeno jich bylo 15 v celkové výši 4.033.000,- Kč. Obce žádaly o celkem 76.859.525,- Kč na 305 projektů, podpořeno jich bylo 221 v celkové výši 54.965.000,- Kč.**

⁵⁵ Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám.

⁵⁶ Podpora procesů ve službách.

⁵⁷ Podpora procesů ve službách.

Obce na území nejrizikovějších krajů, a to Ústeckého, Moravskoslezského a Libereckého kraje obdržely nejvyšší dotace, z toho Ústecký kraj celkem 9.460.000,- Kč, Liberecký kraj celkem 8.609.000,- Kč a Moravskoslezský kraj celkem 8.003.000,- Kč. Nejnižší dotace obdržel Pardubický kraj v celkové částce 868.000,- Kč, následuje hl. m. Praha s celkovou částkou 1.323.000,- Kč.

MV v roce 2016 v rámci **Strategie pro práci Policie ČR** ve vztahu k menšinám pro období let 2015–2017 započalo plnění úkolu, kterým je implementace vzdělávacího kurzu s prvky zážitkové pedagogiky do vzdělávacího systému Policie ČR. Toto opatření reflektuje potřebu Ministerstva vnitra a Policie ČR pružně reagovat na ekonomické, kulturní a sociální změny v České republice, kdy zvýšený počet cizinců, migrantů a příslušníků menšin na území ČR klade zvýšené nároky na práci příslušníků Policie ČR. Právě zážitková pedagogika vhodně umožňuje, na základě vlastního prožitku, lépe porozumět cizím kulturám, pracovat s vlastními předsudky a stereotypy. Mimo to, absolvent kurzu s prvky zážitkové pedagogiky získá základní informace ke specifickým menšin, vzorcům jejich jednání a chování. Cílem kurzu bude rovněž podpořit policistu při komunikaci a jednání s osobami menšinových skupin v rozmanitých situacích vyplývajících z výkonu služby.

Cílem aktivit resortu MV policejní práce s menšinami, v rámci které je řešena rovněž problematika sociálního vyloučení a sociálního začleňování, je otevřená, bezprostřední komunikace policie s menšinovými skupinami založená na vzájemné důvěře a respektu. K dosažení tohoto cíle Ministerstvo vnitra soustavně pracuje na **posilování vazeb Policie ČR s menšinovými skupinami**, prohlubování spolupráce s dalšími zainteresovanými subjekty (např. krajskými koordinátory pro romské záležitosti, lokálními poradci Agentury pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“), manažery prevence kriminality, neziskovými organizacemi), na implementaci moderních přístupů a postupů do policejní praxe a v neposlední řadě se cíleně se zaměřuje na systematické vzdělávání policistů v oblasti sociálních, komunikačních a interetnických dovedností.

Jedním z výstupů je projekt **Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách**⁵⁸, jehož gestorem je Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR. Vybraní policisté a policejní manažeři ze čtyř pilotních krajů (Moravskoslezský, Ústecký, Olomoucký a Karlovarský) se po dobu trvání projektu účastní pravidelných vzdělávacích workshopů, na kterých vystupují odborníci jak ze státní správy, evropských poradních orgánů, tak neziskových organizací a zahraničních policejních sborů. K 31. březnu 2016 bylo proškoleno celkem 40 specialistů a 10 krajských policejních manažerů.

Policejní specialisté jsou pokynem policejního prezidenta č.204/2016 zařazeni do pracovní skupiny styčného důstojníka pro menšiny daného kraje. Jejich úkolem je jednak pochůzková činnost a výkon preventivní a právně osvětové činnosti v sociálně vyloučených lokalitách, jednak příprava podkladů pro budoucí rozhodování, koordinaci a usměrňování aktivit policie ve vztahu k romské menšině, tak pravidelný kontakt s obyvateli sociálně vyloučených romských lokalit a spolupráce s terénními sociálními pracovníky a komunitními centry, působícími v dané oblasti.

V průběhu roku 2016 pořádal odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ve spolupráci s Ředitelstvím policie pořádkové služby PP ČR dvě celorepubliková pracovní setkání pro styčné důstojníky pro menšiny a členy jejich pracovních skupin. Celkově se obou setkání zúčastnilo více jak 180 policistů. Cílem těchto setkání je **prohlubování znalostí a vědomostí z oblasti problematiky**

⁵⁸ reg. č.: NF-CZ14_PDP-6-005-01-2014.

integrace menšin, sociálního začleňování včetně zohlednění aktuálních trendů pro práci policie s menšinami (migrace, religionistika), práce s předsudky a předávání dobré praxe.

MV v roce 2016 iniciovalo pracovní setkání styčných důstojníků pro menšiny a krajských koordinátorů pro romské záležitosti. Dvoudenní pracovní setkání se uskutečnilo v červnu 2016 za účasti zástupců Kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny, ASZ, zástupců měst a krajů a zástupců Policie ČR. Cílem bylo prohloubení stávající spolupráce, výměna dobré praxe a aktuálních informací z krajů. Další pracovní setkání bude uskutečněno v roce 2017, a to rovněž za účasti krajských manažerů prevence kriminality.

V průběhu I. pololetí 2016 byly tyto metodické materiály distribuovány na jednotlivá krajská ředitelství Policie ČR, policejní školy a další relevantní útvary Policie ČR, odpovědné za vzdělávání Policie ČR v oblasti interkulturních a sociálních kompetencí. Cílem materiálů je připravit příslušníky Policie ČR na potenciální zátěžové situace, se kterými se mohou při výkonu služby v kulturně nebo sociálně odlišném prostředí setkat.

MV v rámci zajištění a podpory vzájemné spolupráce aktérů veřejné správy a ostatních subjektů v roce 2016 připravil a distribuoval obcím **Metodický materiál k tvorbě obecně závazné vyhlášky o nočním klidu**, kterou se stanovují výjimečné případy, při nichž je doba nočního klidu vymezena dobou kratší nebo žádnou, jehož součástí byl i vzor obecně závazné vyhlášky o nočním klidu.

Zástupci MV jsou členy Komise pro sociální začleňování MPSV i jejích pracovních skupin (pro řešení problematiky zaměstnávání vězňů a propuštěných z výkonu trestu, pro sociální bydlení, pro řešení problematiky bezdomovectví či řešení problematiky zadlužení).

Žádný z operačních programů Ministerstva životního prostředí (dále jen MŽP) není přímo zaměřený na oblast sociálního začleňování. Při jejich vytváření byl nicméně **respektován princip partnerství**, byla dána příležitost širokému spektru různých organizací i jednotlivců k uplatnění připomínek. Zástupci neziskových organizací, včetně například odborů, mají příležitost účastnit se implementace programů prostřednictvím monitorovacích výborů. Veškerá podporovaná opatření jsou nediskriminačního charakteru. Primární cíle Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020 jsou zaměřeny na zlepšování kvality životního prostředí. Kromě toho však programy přispívají ke „zvýšení ekonomické, sociální a územní koheze“ (Programový dokument Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020). Součástí Operačního programu Životní prostředí 2014 – 2020 je kapitola Horizontální zásady, v rámci které je zajištěn udržitelný rozvoj, rovné příležitosti a zákaz diskriminace, rovnost mezi muži a ženami.

Osvěta v oblasti sociálního podnikání je součástí vzdělávání v rámci místní Agendy 21.

Opatření: 4.2.b Podporovat spolupráci sociálních pracovníků sociálních služeb, služeb pro rodiny, mládež a děti, sociálních pracovníků obcí, sociálně právní ochrany dětí, Úřadu práce ČR, Probační a mediační služby ČR, výchovně vzdělávacích a dalších institucí za účelem prevence i komplexního řešení nepříznivé sociální situace osob;

Gestor: MPSV, ÚP ČR, MZ, MV, MŠMT, MŽP, obce, ve spolupráci s MMR

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V připravované novele zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, se navrhuje nové pojetí nepříznivé sociální situace. Každá sociální služba si bude muset při registraci definovat, na jakou nepříznivou sociální situaci reaguje, tomu pak musí být přizpůsoben způsob poskytování sociální služby. Pro klienty, ale i pro další aktéry systému bude pak jasněji uchopitelné, co konkrétně služba nabízí, s čím ještě může pomoci a co už by měl nabízet/zajišťovat jiný subjekt. To by mělo mimo jiné pomoci vydefinovat roli poskytovatelů sociálních služeb v rámci systému pomoci a podpory.

Novela bude v roce 2017 procházet legislativním procesem, účinnost je plánována na začátek roku 2018.

MPSV v roce 2016 připravil systémový projekt financovaný z ESF Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, jehož cílem je zlepšit koordinaci místních a celostátních politik na podporu rodin, a tím podpořit či vytvořit na regionální úrovni příznivé podmínky pro fungování rodin. V rámci projektu vznikne celorepubliková platforma tvořená ze zástupců krajů za účelem prohloubení spolupráce mezi MPSV a kraji a obcemi. Zároveň v každém kraji vznikne regionální platforma složená z relevantních aktérů (zástupci neziskového sektoru, zaměstnavatelů, poskytovatelů služeb péče o děti apod.) za účelem zlepšení spolupráce mezi těmito aktéry v oblasti podpory rodin v rámci každého kraje, ale i mezi kraji navzájem.

V oblasti SPO přispěla k podpoře multidisciplinární spolupráce mezi relevantními partnery standardizace této agendy. Jedním z požadavků standardu č. 7 *Prevence*, konkrétně kritéria 7a) je, aby OSPOD aktivně vyhledával, monitoroval ohrožené děti a prokazatelně koordinoval, případně vytvářel podmínky pro preventivní aktivity ve svém správním obvodu. V rámci kritéria 7b) je požadováno, aby OSPOD spolupracoval v rámci preventivních aktivit s dalšími fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci, zejména s orgány územní samosprávy, pověřenými osobami, poskytovateli sociálních služeb, zástupci škola školských zařízení, s Policií ČR, Probační a mediační službou, soudem, státním zastupitelstvím, poskytovateli zdravotních služeb, případně fyzickými osobami, právníckými osobami a orgány veřejné moci zúčastněnými na péči o ohrožené děti podle místních potřeb a podmínek.

Vhodnými platformami sloužícími k rozvoji multidisciplinární spolupráce na úseku SPO jsou *komise pro sociálně-právní ochranu dětí*, které zřizuje na základě § 38 zákona o SPOD starosta ORP jako zvláštní orgán obce pro otázky prevence a ochrany práv dětí ve spádové oblasti obce. Členy komise mohou být členové obecního zastupitelstva, fyzické osoby, které spolupůsobí při SPO, zejména pedagogičtí pracovníci, psychologové, zdravotničtí pracovníci, zástupci pověřených osob, občanských sdružení, církví a jiných právníckých nebo fyzických osob.

Obdobně zřizuje hejtman kraje na základě § 38a *poradní sbor na úseku sociálně-právní ochrany*. Poradní sbor tvoří odborníci působící v oblasti SPO. Zejména jde o odborníky z oboru pediatrie, psychologie, pedagogiky, zástupce obcí, pověřených osob, poskytovatelů sociálních služeb, škol a školských zařízení, poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů policie, státních zastupitelství, zaměstnance KÚ a OÚ ORP zařazené k výkonu SPO.

MPSV vydalo Instrukci č. 19/2016 "Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů". Instrukce obsahuje základní činnosti sociální práce, které pracovníci ÚP ČR vykonávají pro řešení situace osob v hmotné nouzi (snížení rizika závislosti na dávkové podpoře a integrace do běžného života). Součástí instrukce jsou i pravidla spolupráce sociálních pracovníků ÚP ČR, obecních úřadů a dalších subjektů (poskytovatelů sociálních služeb, neziskových organizací apod.).

Jednou z dílčích aktivit ve výzvách č. 03_15_022 (výzva vyhlášena v roce 2015) a č. 03_16_064 (výzva vyhlášena v roce 2016) je aktivita směřující na podporu profesionalizace sociální práce na úrovni obcí. Dochází i k propojení národních a lokálních systémových projektů zaměřených na oblast sociální práce. Příkladem je vyhlášená výzva č. 03_16_128 s názvem "Pilotní ověření koncepce MPSV v oblasti sociální práce a sociálního bydlení na úrovni obcí", kde jsou jednotlivé koncepce pilotovány ve vybraných obcích. Celková alokace podaných projektů před věčným hodnocením je 150 mil Kč.

V rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 budou podporovány aktivity směřující k profesionální realizaci sociální práce jako činnosti zaměřené na pomoc komunitám zlepšit nebo obnovit jejich schopnost sociálního fungování v jejich přirozeném prostředí. MAS vyhlásily první výzvy na podporu těchto aktivit v 12/2016.

Ministerstvo zdravotnictví realizuje v souladu s vládním úkolem č. 76/06, doporučením Republikového výboru pro prevenci kriminality a doporučením Evropské komise a Světové zdravotnické organizace Národní akční plán prevence dětských úrazů na léta 2007 – 2017. Spolupráce na Národním akčním plánu probíhá mezirezortně. Ministerstvo zdravotnictví plnilo úkoly například prostřednictvím Krajských hygienických stanic, a to formou pořádání konferencí, výuky dopravní výchovy a veřejných akcí (Dny zdraví, Týden mobility).

V roce 2016 byly z dotačního programu - Národní program zdraví - podpořeny čtyři projekty zaměřené na prevenci dětských úrazů. Rovněž organizace v působnosti krajů a orgány samosprávy (města a obce) a organizace v působnosti měst a obcí mohou také podávat žádosti o dotace ve vybraných dotačních programech realizovaných Ministerstvem zdravotnictví, např. Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením.

Sociální práce s klienty dávek hmotné nouze je dána zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Sociální práce ÚP ČR je provázána se sociální prací na obcích prostřednictvím Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka. Je nastavena spolupráce s obcemi v předávání si informací, které jsou dány novelami, tzn. zahájení sociální práce s cílem nalézt pro klienta standardní bydlení, který je v nestandardní formě (ubytovací zařízení, jiný než obytný prostor). Od února 2017 bude opět zintenzivněna spolupráce s obcemi případně dalšími subjekty při organizování veřejné služby (přípravy probíhaly již v roce 2016).

Odpovědnost za vytváření koncepce a koordinaci preventivní politiky má mezíresortní orgán Republikový výbor pro prevenci kriminality (dále jen „Republikový výbor“). Jde o mezíresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra. Předmětem činnosti Republikového výboru je vytváření koncepce preventivní politiky vlády České republiky na mezíresortní úrovni a její konkretizace na úrovni místní. Předsedou Republikového výboru je ministr vnitra, výkonným místopředsedou je 1. náměstek ministra vnitra. Dalšími členy jsou zástupci Ministerstva financí, Ministerstva obrany, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Nejvyššího státního zastupitelství, Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Policejního prezidia České republiky, Probační a mediační služby České republiky, Rady vlády České republiky pro záležitosti romské komunity, Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky a Soudcovské unie České republiky. Jednání se pravidelně účastní zástupci krajů.

Jednou z významných priorit Republikového výboru zůstává prevence kriminality a zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených komunitách. V rámci vybudovaného systému prevence kriminality směřovaly v roce 2016 priority k prevenci kriminality dětí a mládeže, k otázkám bezpečnostní situace v sociálně vyloučených lokalitách a preventivním projektům zaměřeným na předcházení a řešení jejich problémů, prevenci předlužování, k pomoci obětem trestné činnosti, zejména obětem domácího násilí, ke zvyšování bezpečí seniorů a ke snižování rizik spojených s internetovou kriminalitou. Důraz byl kladen na zdokonalování analytické činnosti, vyhodnocování kvality a efektivity projektů a na vzdělávání.

Na pravidelných jednáních Republikového výboru byly projednávány materiály členů tohoto výboru, které předkládaly vládě ČR, resortní strategie a koncepce týkající se nebo zahrnující oblast prevence kriminality, zákony dotýkající se prevence kriminality, podklady pro plnění společných úkolů, výsledky řešených výzkumných úkolů, metodické pokyny jednotlivých resortů, informace o resortních dotačních politikách a dále pak aktuální dílčí problematiky. Tematicky byla jednání zaměřena především na zkvalitnění péče o ohrožené děti, pomoc obětem trestných činů, bezpečnostní problematiku sociálně vyloučených lokalit, prevenci předlužování, probační programy, recidivu a resocializaci vězňů. Byly projednávány přípravné práce k realizaci individuálních preventivních projektů systémového charakteru.

Vyšší policejní škola a Střední policejní škola MV v Holešově se od roku 2007 intenzivně zabývá realizací vzdělávání a integrací příslušníků národnostních menšin do společnosti s cílem tyto příslušníky připravit pro práci u Policie ČR, dalších bezpečnostních sborů či ve státní správě. V rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost v oblasti podpory 1.2 – Rovné příležitosti dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami realizovala dva projekty: 1. Příprava a výběr žáků z národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově a 2. Vzdělávání žáků národnostních menšin ve VPŠ a SPŠ MV v Holešově.

Projektové aktivity byly orientovány především na rozvoj forem a metod inkluzivního vzdělávání a rozvoj podpůrných mechanismů zajišťujících speciální vzdělávací potřeby dětí a žáků se sociokulturním znevýhodněním v hlavním vzdělávacím proudu. Speciální pozornost byla věnována prevenci rasismu a xenofobie, podpoře multikulturní výchovy a vzdělávání, a to s důrazem na problematiku romského etnika. V průběhu projektu bylo vytvořeno a realizováno několik kurzů

pro pedagogické pracovníky s cílem zvýšit jejich kompetence při začleňování dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu.

V rámci projektu se realizuje spolupráce se základními školami a školskými zařízeními, s úřady práce, pedagogicko-psychologickými poradnami, preventivně informačními skupinami Policie ČR, se správou uprchlických zařízení MV, odbory školství a odbory sociálních věcí jednotlivých krajských úřadů a městských úřadů, koordinátory pro národnostní menšiny jednotlivých krajských úřadů, řadou neziskových organizací.

Projekty v současné době úspěšně pokračují ve stadiu udržitelnosti. Cílovou skupinou jsou žáci z národnostních menšin, z nichž někteří pochází ze sociálně vyloučeného prostředí. V roce 2016 se ve Vyšší policejní škole a Střední policejní škole MV v Holešově vzdělávalo celkem 40 žáků z 11 národnostních menšin. Úspěšným ukončením středního odborného vzdělávání vykonáním maturitní zkoušky se vytváří vhodné podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce. Projekty naplňují cíle Strategie sociální začleňování, zejména kapitolu 3.4 Podpora rovného přístupu ke vzdělání.

V rámci nástrojů MŽP není a priori uplatněna přímá spolupráce či podpora osob v nepříznivé sociální situaci, avšak tato problematika je součástí širšího uplatňování principů udržitelného rozvoje – místní Agendy 21. Místní Agenda 21 je formou pracovní skupiny RVUR i orgánů MŽP podporována a pravidelně sledována. Hlavními prvky jsou strategické řízení, aktivní a partnerský přístup a systémové směřování k udržitelnému rozvoji.

MŽP také každoročně vyhlašuje výzvy v rámci Programu podpory projektů nestátních neziskových organizací, v jehož rámci je každoročně uznatelným osobním nákladem podpora dobrovolnické práce organizované dle zákona o dobrovolnické službě.

Opatření: 4.2.c Podpora specifickým programům a projektům řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni.

Gestor: MPSV, ASZ, MV, MMR, MPO, MSp a další resorty

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV v roce 2016 zahájilo realizaci projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“ jehož jednou z aktivit je zvýšení personálního zajištění výkonu sociální práce ve vybraných obcích, které po dobu dvou let obdrží finanční prostředky na úhradu mzdových a provozních nákladů až čtyřech nově přijatých sociálních pracovníků (v závislosti na velikosti obce). Po dobu dvou let tak bude v těchto obcích zvýšena dostupnost výkonu sociální práce, čímž by mělo být riziko eskalace sociálního napětí minimálně zmírněno.

Podpora je také uskutečňována prostřednictvím výzev v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, viz např. výzva č. 03_16_052 se zaměřením na sociálně vyloučené lokality, která byla vyhlášena v lednu 2017.

Taktéž v rámci IP 2.3 OPZ Výzvy pro MAS na podporu strategií Komunitně vedeného místního rozvoje č. 03_16_047 budou podporovány aktivity směřující k sociálnímu začleňování a prevenci sociálního vyloučení.

Krajské hygienické stanice řeší mimořádné situace ve výskytu přenosných onemocnění ve vazbě na sociálně slabou populaci. S ohledem na aktivity a doporučení Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) k problematice zdraví romské populace může být v rámci prohloubení preventivní péče o zdraví osob ve vyloučených lokalitách přijat návrh provádět cílenou kontrolu proočkovanosti dětí ze sociálně slabých rodin, případně jiná opatření dle aktuální situace.

Po skončení projektu Ministerstva vnitra APK (asistent prevence kriminality), vstoupil do další realizace APK ÚP ČR prostřednictvím vybírání vhodných kandidátů z řad uchazečů o zaměstnání a následnou refundací mzdových nákladů vynaložené zaměstnavatelem na jejich zaměstnání na pracovní pozici APK. V roce 2016 bylo ÚP ČR podpořeno 391 osob vykonávající činnost APK.

MPO uvedené opatření plní podporou malých a středních podniků prostřednictvím vyhlášeného národního programu „**Záruka 2015 až 2023**“, „**Programu Inostart**“ a „**Operačním programem Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020**“.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě a systémově podporuje specifické projekty zvyšující bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách a to jak finanční podporou, tak vydáváním metodik, pořádáním seminářů a konferencí. Zejména specifickým projektem je již řadu let probíhající **projekt Asistent prevence kriminality**, který zvyšuje bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, působí preventivně proti extremismu a motivuje samosprávy i občany k pozitivnímu hledání řešení problémů. Projekt je úspěšně realizován Ministerstvem vnitra v celé ČR především v rámci Programu prevence kriminality. Dále sem lze zařadit z téhož programu také **projekt Domovník- preventista** a **projekt Bezpečná lokalita** (blíže viz kap. 3.8.h.).

Dalším projektem, který se problematikou de-eskalace sociálního napětí na místní úrovni zabývá je projekt „**Zavádění policejních specialistů pro práci s minoritní skupinou Romů v sociálně vyloučených lokalitách, reg. č.: NF-CZ14_PDP-6-005-01-201**“ financovaný z Norských finančních mechanismů (blíže viz kap. 2a).

Ministerstvo vnitra vyhlásilo **dne 6. prosince 2016** výzvu k zaslání žádostí o poskytnutí dotace z dotačního programu **Bezpečnostní dobrovolník v roce 2017**. Obce, které mají zájem se do programu zapojit, mohou Ministerstvu vnitra zasílat **do 31. ledna 2017** žádosti o státní účelovou dotaci, a to až do výše 100 % nákladů na realizaci projektu na území obce⁵⁹. **Dobrovolníci se v minulém roce zapojovali** zejména v rámci **BESIP** (hlídání přechodů pro chodce) a **při preventivních akcích pro občany**. Cílem projektu je podpora dobrovolnické činnosti obyvatel obcí a širšího zapojení veřejnosti do zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

V rámci zvyšování povědomí o rizicích spojených s produkcí metamfetaminu (kontaminace obytných prostor, únik zdraví škodlivých plynů a nebezpečí exploze), uspořádala **Národní protidrogová**

⁵⁹ Do konce roku 2016 byly projekty v rámci programu Bezpečnostní dobrovolník dotovány v 10 obcích: Český Těšín, hl. m. Praha, Kroměříž, MČ Praha 7, Ostrava – MO Mariánské Hory a Hulváky, MO Pardubice III, Nový Jičín, Rumburk, Strakonice, Stříbro. Projekty jsou hodnoceny jednoznačně pozitivně.

centrála tiskovou konferenci za účasti policejního prezidenta. Na konferenci bylo prezentováno spuštění **webové platformy** <http://mapavarenapestiren.cz/#7/49.820/15.475>, kde jsou zveřejňována místa a počty odhalených varen pervitinu a pěstíren psychoaktivního konopí s detailem zobrazení na katastrální území obce. **Cílem je upozornit širokou veřejnost** na rozsah nelegální výroby omamných a psychotropních látek v ČR a s ním spojených negativních zdravotních a ekologických dopadů.

Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality, realizuje projekt „**Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví v podobě dobrovolnických center**“ (reg. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724). Realizace projektu je v době od 1. září 2016 do 31. srpna 2020.

Projekt se zaměřuje na **profesionalizaci podpory a koordinovaného využívání dobrovolníků především v oblasti sociální integrace**, a to u těch organizací, které dobrovolníky nabírají, připravují a vysílají dále pro klienty cizí anebo své. **Hlavním cílem je co nejširší zapojení dobrovolníků a dobrovolnických organizací**, důraz na jejich spolupráci, síťování, vyzdvihnutí významu všech veřejně prospěšných dobrovolnických činností a posílení uznání dobrovolníků a dobrovolnictví ve společnosti obecně.

Projekt se dále zaměřuje na zvýšení dostupnosti dobrovolnictví, širší zapojení dobrovolníků do dobrovolnických aktivit, lepší koordinaci, profesionalizaci a zefektivnění poskytování služeb dobrovolnictví na celém území České republiky. Zkvalitnění práce s dobrovolníky a s pracovníky dobrovolnických organizací a dobrovolnických center, poskytování vzdělávání, odborné, profesionální a koordinované podpory. Projekt klade důraz na metodicky jednotné a plošné poskytování služeb dobrovolnických center v rámci zvyšování kvality a dostupnosti služeb neziskových organizací v České republice.

V souladu s plněním cílů a úkolů uložených ve Strategii pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období let 2015–2017 **byly zpracovány nové multimediální metodické materiály pro potřeby Policie ČR v oblasti interkulturních a sociálních kompetencí**. Metodické materiály obsahují 6 zfilmovaných zátěžových situací (videospotů) a Výukový metodický manuál k využití videospotů, který obsahuje jednak informace pro samotné lektory, jednak odkazy na související literaturu a sociokulturní aspekty související s jednotlivými zátěžovými situacemi. Vybrané zátěžové situace byly identifikovány v rámci vstupního kvalitativního výzkumu, který probíhal v roce 2015.

Dále Ministerstvo vnitra poskytuje v rámci aplikace zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů konzultace nestátním neziskovým organizacím i místní samosprávě o možném využívání tohoto zákona.

MK, odbor regionální a národnostní kultury, každoročně vyhláší v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 21. února 2007 č. 122 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 98/2002 Sb., kterým se stanoví podmínky a způsob poskytování dotací ze státního rozpočtu na aktivity příslušníků národnostních menšin a na podporu integrace příslušníků romské komunity, ve znění nařízení vlády č. 262/2005 Sb., **výběrové dotační řízení v programu na podporu integrace příslušníků romské menšiny**.

Projekty mohou být zaměřené na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, odborné studie rozšiřující poznání a podporující bádání o romské kultuře, tradicích a historii, dokumentaci romské kultury, ediční činnost (neperiodické publikace), kulturní akce směřující k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie.

V roce 2016 bylo v rámci tohoto programu podpořeno 23 projektů od 21 žadatelů částkou ve výši 2 000 000 Kč. Většina žadatelů o dotaci měla status spolků, ale zúčastnily se i církevní organizace, příspěvkové organizace obce a kraje a obecně prospěšné společnosti. Podpořené projekty byly realizovány i v lokalitách ohrožených sociální exkluzí.

Na základě výše uvedeného usnesení vlády v roce 2016 bylo vyhlášeno také výběrové dotační řízení na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice. Projekty, předložené do tohoto dotačního řízení, mohou být zaměřeny na:

- a) umělecké aktivity,
- b) kulturně vzdělávací a výchovné aktivity,
- c) studium a rozборы národnostní kultury a lidových tradic,
- d) multietnické kulturní akce (směřující mimo jiné např. k potírání negativních projevů extremismu, rasové a národnostní nesnášenlivosti a xenofobie),
- e) ediční činnost (neperiodické publikace),
- f) dokumentace národnostní kultury.

V roce 2016 tak v tomto programu získalo dotaci ze státního rozpočtu 46 subjektů na realizaci 57 projektů, přičemž objem přidělených dotací činil 10 120 000 Kč.

Dalším výběrovým řízením, které může postihnout také předmětnou problematiku je výběrové dotační řízení na podporu rozvoje zájmových kulturních – mimouměleckých aktivit. Projekty mohou být zaměřeny na:

1. vzdělávání dětí, mládeže i dospělých prostřednictvím kulturních aktivit,
2. rozvoj nových a inspirativních metod a forem mimoškolního vzdělávání,
3. projekty zaměřené na celoživotní vzdělávání,
4. komponované kulturně – vzdělávací aktivity, zvláště s tematikou etiky (především se zaměřením na děti a mládež), příprava k partnerským vztahům a rodinnému životu, prevence proti alkoholismu, toxikomanii, kouření, gamblerství, mobbingu, ortorexii, závislosti na elektronických hrách, kyberšikaně, groomingu, HIV/AIDS – primární prevence,
5. kulturně – vzdělávací aktivity pro nezaměstnané a rizikové skupiny obyvatel.

Do uvedeného programu bylo pro rok 2016 předloženo 14 projektů, do 2. kola postoupilo 9 projektů, které byly oceněny celkovou částkou 260 000 Kč.

V rámci poskytnutých dotací v těchto dvou posledně uvedených programech byly podpořeny subjekty i ze sociálně vyloučených nebo ohrožených lokalit.

V rámci výběrového dotačního řízení na podporu regionálních kulturních tradic, vyhlášeného odborem regionální a národnostní kultury, byly výši 175 000 Kč podpořeny 2 projekty, které měly přímý vliv na zlepšení postavení osob ohrožených sociálním vyloučením. V programu na podporu

kulturních aktivit zdravotně postižených a seniorů, též vyhlášeném odborem regionální a národnostní kultury, jsou podporovány různé formy arteterapie, výtvarné činnosti, keramika, divadelní a literární tvorba, hudební činnosti, aktivity zaměřené na podporu odstraňování architektonických a komunikačních bariér neinvestičními prostředky. Podporovány jsou velké projekty, od dnes již tradičních přehlídek a festivalů až po celoroční každodenní umělecké aktivity. V roce 2016 byla v uvedeném programu poskytnuta státní dotace v celkové výši 6 529 000 Kč na podporu realizace 98 projektů. Realizace některých projektů spadalo i do oblastí, které jsou ve větší míře ohroženy sociálním vyloučením. Např. v Moravskoslezském kraji bylo podpořeno z uvedeného počtu 9 projektů ve výši 332 000 Kč, v Ústeckém kraji potom 6 projektů ve výši 320 000 Kč a v Libereckém 3 projekty ve výši 163 000 Kč.

Další projekty přispívající k integraci zdravotně postižených občanů a seniorů a jejich seberealizaci ve společnosti rámci odboru regionální a národnostní kultury byly podpořeny v programu Kulturní aktivity – Podpora neprofesionálních uměleckých aktivit (3 projekty ve výši 310 000 Kč) a Podpora zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit (1 projekt ve výši 20 000 Kč).

Ministerstvo kultury věnuje pozornost také integraci cizinců žijících na území ČR. Od roku 2010 na základě jednání Ministerstva kultury s Ministerstvem vnitra je účelově podporován projekt Institutu umění – Divadelního ústavu (dále jen IU-DÚ) „Portál mezikulturní dialog (www.mezikulturnialog.cz) – zajištění provozu a aktualizace“. V roce 2016 byl tento projekt podpořen částkou ve výši 230 000 Kč. Portál Mezikulturní dialog se zaměřuje na oblast mezikulturního dialogu a přidružená témata. Mezikulturní dialog je na portálu nahlížen z nejrůznějších perspektiv a portál se zabývá širokým spektrem témat, která jsou s mezikulturním dialogem spojena. V roce 2016 kromě aktuálního tématu migrace se portál věnoval zejména národnostním a kulturním menšinám. Šlo o informace především o kulturních a uměleckých akcích, které představují kulturu různých národnostních menšin žijících v České republice, jako jsou festivaly, koncerty, výstavy apod. Umění a kultura napomáhají k vzájemnému pochopení jednotlivých národnostních a kulturních menšin a zároveň přispívají k lepšímu porozumění těchto menšin většinovou společností. Tím je navyšován potenciál všech žít v mnohonárodnostní a mnohokulturní společnosti a prostředí, které současná Evropa představuje. Pozitivně je tak přispíváno k toleranci k odlišnostem a je napomáháno k předcházení takových negativních jevů, jakými jsou například rasismus a xenofobie.

V oblasti literatury a knihoven primárním cílem podpořených projektů je knihovnická a literární činnost, nicméně při širším pojetí sem lze zařadit všechny okruhy dotačního řízení Knihovna 21. století:

1. Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců
 - realizace výstav, besed, soutěží
 - nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny
2. Podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením
 - nákup knihovních fondů pro nevidomé a slabozraké - dotace je určena pouze na nákup zvukových knih a licencí k jejich užívání. Zvukové knihy jsou určeny výhradně k půjčování zrakově postiženým a zdravotně postiženým, jimž rozsah postižení znemožňuje číst tištěné dokumenty

- nákup technických zařízení (s výjimkou běžného hardware) umožňujících zpřístupnění knihovních fondů a elektronických informačních zdrojů v knihovnách nevidomým a slabozrakým a služeb sluchově postiženým

3. Kulturní, výchovná a vzdělávací činnost

- projekty zaměřené na rozvoj čtenářství, celoživotního učení, přednášky, semináře, besedy, soutěže a výstavy, vydávání publikací, podpora komunitní činnosti knihoven a služeb pro skupiny ohrožené sociálním vyloučením, akce k významným literárním výročím.

V roce 2016 v tomto programu ve všech třech okruzích bylo podpořeno celkem 116 projektů v celkové výši 2 635 000 Kč. Mezi příjemci dotace byly i knihovny působící v oblastech ohrožených sociálním vyloučením.

V rámci dotačního programu odboru médií a audiovizí jsou podporovány projekty, které se problematikou sociálního vyloučení přímo zabývají (MF dokumentárních filmů Jihlava, Filmový festival Jeden svět, Festival Mezipatra apod.).

V rámci tohoto dotačního programu byl v roce 2016 zaveden nový okruh Filmová a mediální výchova s podokruhy Výchova k mediální gramotnosti (dotace je určena na podporu projektů zaměřených k mediální kultuře a porozumění médiím, včetně projektů pro děti, seniory, mentálně a tělesně postižené) a Filmová výchova.

V loňském roce byl podpořen např. dokumentární workshop pro lidi s mentálním hendikepem částkou 200 000 Kč (o. s. Inventura), audiovizuální workshop pro seniory částkou 100 000 Kč (o. s. Inventura) a projekt Centrálního kina, s. r. o. – prezentace systémů pro podporu zvukově a zrakově postižených diváků v kinech částkou 40 000 Kč.

V rámci odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií jsou v programu „Kulturní aktivity“, podprogramu „Významné kulturní aktivity příspěvkových organizací v gesci OMG“ podporovány aktivity Muzea romské kultury („Romská muzejní noc“ - 50 000 Kč, Výstava „Romaring V4“ - 100 000 Kč, Výstava „Romský šperk, tradice a současnost“ – 162 881 Kč).

Moravské zemské muzeum (dále jen MZM) se zaměřuje na sledování kultury menšin. Za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci institucionálního financování na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Moravské zemské muzeum (DKRVO, MK000094862) zpracovává pracovnice MZM, etnoložka PhDr. Jana Poláková, Ph.D. od roku 2015 výzkumný úkol „Svátky spojené s obdarováním u národnostních, etnických a náboženských menšin v ČR“. Základní metodou výzkumu je oral history (řízené rozhovory a interview), přímé pozorování (účast na akcích a aktivitách příslušníků národnostních menšin) a analýza dalších dostupných pramenů (archívy, dobový tisk, odborná literatura). V průběhu roku bylo pořizeno 36 rozhovorů v průměrné délce 1 hodiny a další dokumentační materiál (fotografie, trojrozměrné doklady). Odborné i laické veřejnosti byly průběžné výsledky výzkumu prezentovány prostřednictvím výstavy, jejích doprovodných programů, přednášek i mediálních výstupů. Na spolupráci s jednotlivými národnostními organizacemi v rámci výzkumu navázala i rozšířenější prezentace menšin a jejich kultury na půdě MZM.

V kulturním památníku Lety se podařilo udržet návštěvnost památníku na srovnatelné úrovni jako v roce 2015, tzn. 8,5 tis. návštěvníků. Provozní doba KP Lety byla opět prodloužena na celý rok.

Šestá návštěvnická sezóna pod správou PL byla v KP Lety zahájena dne 5. dubna 2016 již vzdělávacím programem pro školy SOBĚ BLÍŽ.

Památník Lidice, Kulturní památka Lety a nadace Cheiron T o.p.s. společně pořádaly již 2. ročník vzdělávacího projektu nesoucí symbolický název "Sobě blíž". Pořadatelé podruhé připravili program pro žáky 8. a 9. ročníků a středních škol. Program výukového dopoledne byl složen ze dvou částí. V první části se žáci seznámili s populární romskou skupinou Gipsy CZ, shlédli tradiční romské tance a seznámili se s dějinami romského holocaustu. Druhá část byla věnována romskému holocaustu a památníku Lety formou odborné přednášky, dokumentárního filmu a prohlídky Kulturní památky Lety.

Dne 13. května 2016 se uskutečnila vzpomínka na romské oběti z letského tábora na nouzovém pohřebišti v Letech u Písku.

2. srpna 2016 se na pietním území konalo oficiální Uctění obětí romského holocaustu se vzpomínkou na zahájení a ukončení provozu cikánského tábora Lety.

Z nejdůležitějších událostí pořádaných Muzeem romské kultury v roce 2016, které měly značný přínos pro integraci romské menšiny, uvádíme např. Týden romské hrdosti (4. – 8. 4.) v souvislosti s Mezinárodním dnem Romů (8. 4.)

V květnu proběhla návštěvnický úspěšná Brněnská muzejní noc, během níž byly nabídnuty volné vstupy do stálé expozice a přechodné výstavy romarisingV4.

24. listopadu se v Muzeu romské kultury konalo vyhlášení každoročně udělované Ceny Muzea romské kultury + pamětnický hudební večer s tématem vzpomínání na první Romfest. Cena Muzea romské kultury je udělována osobnosti, která významnou měrou přispěla/ přispívá k rozvoji romské kultury nebo která významně podporuje činnost Muzea romské kultury. Letos byla cena paní Margitě Lázokové za dlouholetou spolupráci s Muzeem romské kultury, za její aktivity na poli romské emancipace, které sahají až do doby činnosti Svazu Cikánů-Romů; dále za prezentaci na akcích pro veřejnost jako byly výstavy, pamětnické večery, pietní akty a další. Cena Muzea romské kultury byla předávána v rámci pamětnického večera věnovanému jedné z klíčových událostí romské kultury – festivalu ROMFEST 1990, který se odehrál v Brně v Mariánském údolí před 26 lety a který poprvé v historii představil mezinárodní romskou hudební scénu tehdejšímu československému publiku.

Pracovníci lektorského úseku Muzea romské kultury se snaží vyjít vstříc všem návštěvníkům, a tak prohlubovat jejich znalosti a vědomosti v oblasti romské tematiky a problematiky. Komunikace lektorů a návštěvníka je v muzeu jedním z nejefektivnějších způsobů, jak veřejnost informovat o kultuře a historii, ale také o současnosti Romů. Značná pozornost je věnována také práci s převážně romskými dětmi z okolí muzea. V roce 2016 realizovalo lektorské oddělení muzea celkem 146 programů pro mateřské, základní, střední i vysoké školy a volnočasová zařízení v prostorách muzea celkem pro 5 152 návštěvníků. Naprostá většina programů tematicky vycházela ze stálé expozice Příběh Romů, 8 programů bylo věnováno holocaustu Romů, další problematice předsudků a stereotypů, překážkám Romů ve vzdělávacím procesu, romským tématům v médiích nebo přiblížení romské historie a kultury budoucím sociálním pracovníkům. Dále byly realizovány vzdělávací workshopy týkající se doučování a jeho metodiky. Uskutečnila se také neformální dobrovolnická

setkání pro sdílení zkušeností z doučování – pro prevenci syndromu vyhoření a vzájemné obohacení pro dobrovolníky.

Muzeum romské kultury organizuje také dětský muzejní volnočasový klub. Mezi pravidelné aktivity dětského muzejního klubu patří volnočasové odpolední kroužky. K nepravidelným aktivitám patří víkendové výlety, návštěvy kulturních a jiných institucí, workshopy. Většinu aktivit v klubu zajišťují lektoři (dobrovolníci) pod vedením muzejní lektorky. Kroužky a výlety jsou pro děti odměnou za pravidelné doučování. Byly realizovány také tři akce, v rámci kterých došlo k propojení dětí a muzejních pracovníků – konkrétně návštěva v depozitáři výtvarného umění s kurátorkou fondu výtvarného umění, návštěva dětí u muzejní audiodokumentátorky a prohlídka výstavy poklad Romů s ředitelkou Muzea romské kultury.

Národní ústav lidové kultury ve Strážnici (dále jen NÚLK) v pořádaných programech nezapomíná na osoby ohrožené sociálním vyloučením a snaží se o výchovu dětí a mládeže, ale i ostatních vrstev obyvatelstva, k úctě ke stáří a rodině. Jednou za dva roky pořádá v rámci Mezinárodního folklorního festivalu pořad věnovaný národnostním menšinám žijícím na území ČR „Domovina“. NÚLK posiluje mezigenerační vztahy a podporuje pohled veřejnosti na stáří využíváním celoživotních zkušeností a znalostí seniorů v poradenské a lektorské praxi.

ASZ v rámci KPSVL ve spolupracujících obcích a regionech řeší také problematiku bezpečnosti se zaměřením na sociálně vyloučené lokality nebo místa, která se v důsledku probíhajících změn mohou stát vyloučenými lokalitami. V roce 2016 byla zahájena příprava Akčního plánu pro sídliště Stovky v Mostě. Akční plán bude přílohou SPSZ specificky zaměřenou na řešení příčin problémů v dobrém sousedství v lokalitě Stovky.

V roce 2016 Agentura pokračovala v realizaci *Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisli*. V rámci *Kampaně* proběhly dvě celostátní tematické kampaně – *Jsmě v tom společně* a *Prostě láska*.

a) Jsmě v tom společně (<http://www.hatefree.cz/blo/aktuality/1210-jsme-v-tom-spolecne>)

Cílem kampaně *Jsmě v tom společně* bylo poukázat na skutečnost, že s hejty v online prostoru se může setkávat každý z nás, a zdaleka ne jen pro svou příslušnost k nějaké náboženské, sexuální nebo etnické skupině. Často se totiž terčem urážlivých komentářů stávají lidé kvůli svému vzhledu, názorům, životním zkušenostem, profesi a z dalších důvodů.

Do kampaně se zapojilo přes čtyřicet osobností napříč různými oblastmi kulturního nebo společenského života, které se nechaly vyfotografovat ve svém každodenním životě při běžných činnostech.

Kampaň byla zahájena na konci listopadu 2015. Cílovou skupinou byli obyvatelé ČR, obsah kampaně se šířil prostřednictvím webových stránek ([hatefree.cz](http://www.hatefree.cz)), FB stránky a reklamního TV spotu v mainstreamových médiích.

b) Prostě láska (<http://www.hatefree.cz/blo/aktuality/1679-proste-laska>)

Fotokampaň *Prostě láska* ukazuje, že lásce nezáleží na pohlaví, věku, etniku ani náboženství. Projekt byl součástí festivalu Prague Pride a je reflexí na změny celospolečenských postojů nejen k LGBT komunitě, ale i k různým národnostním menšinám. V rámci fotokampaně bylo vyfoceno 36 párů,

mezi kterými jsou jak páry homosexuální nebo heterosexuální orientace, tak páry napříč věkovým spektrem, pohlavní identitou, etnickým původem, náboženstvím nebo lidé se zdravotním hendikepem.

Obsah kampaně se šířil prostřednictvím webových stránek (hatefree.cz) a FB stránky. Vybrané fotografie byly 11. srpna 2016 k vidění v pražské [kavárně Érra](#), která je současně jedním z míst zapojených do sítě HateFree Zone.

Součástí **Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti** je mediální kampaň (HateFree Culture), která působí na veřejnost prostřednictvím webových stránek (www.hatefree.cz). V roce 2016 navštívilo stránky 305 636 unikátních návštěvníků. Podle analýzy FB stránky z prosince 2015 tvoří většinu aktivních uživatelů této stránky lidé, kteří nejsou jejími fanoušky. V rámci diskuse jsou přinášena nová témata a podněty, které tuto diskusi podněcují. Velmi důležitou součástí mediální kampaně je vyvrácení hoaxů. Těch už se i za spolupráce PČR, Ministerstva vnitra nebo Úřadu práce ČR podařilo vyvrátit více než 80. Jde o jedinou platformu v ČR, která se napravování falešných informací o různých skupinách lidí systematicky věnuje.

Webové stránky Kampaně se převážně soustředí na poskytování informací odborné veřejnosti a médiím, k tomu využívají tzv. buzzmonitoring jako nástroj šetření projevů nenávisti na sociálních sítích <http://www.hatefree.cz/blo/analyzy/1846-diskuse-romove>.

Dále je mediální část kampaně spjatá s vytvářením tzv. „HateFree Zone“, ke kterým se doposud přihlásilo 220 míst po celé České republice, z toho v roce 2016 celkem 89. Tyto HateFree Zony, mezi nimi kavárny, divadla, galerie, velvyslanectví, fakulty, kostely, se přihlašují k ochotě zabránit nenávistným projevům na své půdě. V roce 2016 pokračovala iniciativa HateFree Festu – tedy festivalů, kterých se uskutečnilo 39. Rovněž proběhlo 51 výstav umění reagujícího na aktuální dění ve společnosti v ulicích českých obcí.

V rámci **Kampaně proti rasismu a násilí z nenávisti** proběhly i další aktivity zaměřené na práci policie, nenávist ve školním prostředí a šíření dobré praxe pro veřejnou správu:

1. V roce 2016 Agentura pro sociální začleňování zprostředkovala vzdělávací aktivity pro Policii ČR v Ústeckém a Moravskoslezském kraji formou seminářů pro pořádkovou policii, kriminální policii a tiskové policejní mluvčí a preventisty. Celkem bylo proškoleno 297 policistů, z toho 114 příslušníků Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), 82 příslušníků Služby pořádkové policie a 100 osob zařazených na oddělení tisku a prevence. Ústředním tématem seminářů bylo násilí z nenávisti (zejména právní aspekt a specifika práce s oběťmi). Zmíněné vzdělávací aktivity byly také nabídnuty strážníkům obecní policie v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, avšak pro nízký zájem se nerealizovaly.
2. Vzdělávací aktivity pro Policii ČR Agentura zakončila závěrečnou konferencí, která proběhla v prosinci 2016. Konference se zúčastnili zástupci z řad Policie ČR, ministerstva vnitra, nevládních organizací a veřejnosti. Účastníci byli seznámeni s průběhem vzdělávacích aktivit a v rámci panelové diskuse debatovali o násilí z nenávisti a předsudečném násilí. Velkým tématem v diskuzi se stal návrh na sledování násilí z nenávisti ve statistikách Policie ČR, kdy správně nastavená statistika může odhalit kde, kdy a jak často se násilí z nenávisti vyskytuje.

3. V návaznosti na vzdělávací aktivity pro Policii ČR Agentura vydala dva metodické manuály pro Policii ČR s tématem násilí z nenávistí (zejména právní aspekt a specifika práce s oběťmi). Jeden manuál je určen příslušníkům pořádkové policie a druhý kriminalistům. Vzniklé metodické manuály budou zveřejněny na intranetu PČR. Zároveň vznikl manuál pro monitoring případů násilí z nenávisti a dobrých praxí, jehož praktické využití bylo v roce 2016 vyzkoušeno. Zveřejnění manuálu monitoring případů násilí z nenávisti se plánuje na první polovinu roku 2017.
4. V rámci vzdělávání pedagogů a žáků Agentura zprostředkovala vyškolení 20 školních mediátorů z řad učitelů a ředitelů ZŠ a víceletých gymnázií a 80 peer-mediátorů (žáci škol v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Lektori se soustředili na představení mediace jako jedné z možných technik řešení konfliktů ve školním prostředí, která nenásilnou cestou provádí žáky i učitelé konfliktními situacemi. Součástí školních aktivit bylo vyhotovení tzv. mediální dílny jakožto online aplikace, která formou tvorby modifikovaných fotokoláží, komiksových příběhů a anket otevírá prostor pro diskuse týkající se otázek rasismu, homofobie, ageismu apod.
5. V roce 2016 připravila Agentura portál dobrých praxí (www.dobrepraxe.cz), který se zaměřuje na dílčí oblasti sociálního začleňování⁶⁰. Až do konce *Kampaně* poskytuje portál odbornou podporu pracovníkům veřejné správy v oblasti mediace, PR pohotovosti. Ke konci roku 2016 a na začátku roku 2017 budou probíhat další školení zaměřená na efektivní komunikaci pro tvůrce lokálních strategií a opinion-makerů.
6. Výzkumné aktivity Agentury, zejména realizovaný výzkum lichvy a vnitřní migrace, jsou předmětem odborné oponentury a jejich výstupy budou součástí portálu dobrých praxí (předkládané zveřejnění v roce 2017).

⁶⁰ Společensky odpovědné zakázky; komunitní práce a participace; zaměstnanost, sociální podniky; sociální bydlení; vzdělávání a volný čas; bezpečnost a prevence kriminality; sociální služby; rodinná politika; zdraví; management dluhů a oddlužování.

1.12 Plnění opatření v oblasti posilování sociální soudržnosti

Proces sociálního vyloučení se vždy dotýká celé společnosti; jedním z jeho negativních rysů je závažné narušení společenské soudržnosti. Sociální soudržnost označuje stav sdílené identity, loajality a solidarity ve společnosti. Vyjadřuje schopnost společnosti zajistit dobré odpovídající životní podmínky všem svým členům. Soudržnost nevzniká prostou občanskou, prostorovou či teritoriální příslušností, nýbrž participací na sociálně ekonomické dynamice a správě věcí. Důležitými tématy v této oblasti je mezigenerační solidarita, vnímání sociálně vyloučených osob veřejností, participace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených osob a také zapojení soukromého a občanského sektoru, které je důležité pro nastolení sociálního dialogu.

Cíl: Snižování sociálního napětí

Opatření: 4.3.a Podpora spoluúčasti občanů na řízení věcí veřejných včetně zapojování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených;

Gestor: MPSV – metodiky a šíření dobré praxe

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím dotačního programu MPSV „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“, jehož účelem je podpořit seniorské a proseniorské organizace zaměřené na aktivity ve prospěch seniorů. V této oblasti se jednalo o projekt Rady seniorů ČR, která zřizuje krajské rady, jejichž členové jsou zapojeni do tvorby politik a koncepčních materiálů na této úrovni.

V roce 2016 byly ve výzvě 03_15_022 podpořeny 2 projekty na podporu spoluúčasti občanů ve výši 3 mil.Kč s délkou trvání 36 měsíců.

K části 4.3 (Posilování sociální soudržnosti) v rámci podkapitoly „sociální dialog“ - pokračuje fungující spolupráce služebního úřadu se dvěma odborovými organizacemi ustavenými v rámci Ministerstva zahraničních věcí, včetně pravidelně uzavírané Kolektivní smlouvy a Kolektivní dohody.

Mezi hlavní principy, jimiž se MZV řídí, patří zákaz diskriminace, vytváření podmínek pro rovné příležitosti a sladování rodinného a pracovního života zaměstnanců MZV. K jednotlivým oblastem detailněji:

Sladění rodinného a pracovního života

V podmínkách MZV je jedním z určujících principů systém rotace mezi ústředím a zahraničím a rozdílný charakter výkonu služby v obou prostředích. To má zřetelný dopad na soukromý život zaměstnanců MZV.

Mezi flexibilní formy práce využívané na MZV patří zejména částečný úvazek či kratší pracovní doba. Možnost práce z domova je často ztížena nároky vážícími se k danému systemizovanému místu. Příkladem je nutnost seznamovat se s utajovanými skutečnostmi nebo práce s databázovými zdroji, které jsou pro výkon některých činností nezbytné.

Podpora rodiny

MZV poskytuje zaměstnancům podporu např. formou nabídky poskytování péče o děti předškolního věku, kterou MZV aktuálně zajišťuje vlastními silami. Dětská skupina, která zahájila činnost dne 26. září 2016, má kapacitu 24 míst.

S ohledem na zmíněnou rotaci zaměstnanců MZV mezi ústředím a zahraničím jsou na rodinné příslušníky vysílané/ho zaměstnankyně/ce kladeny zvýšené nároky – mj. na adaptaci. MZV nabízí možnost účasti na tzv. předvýjezdové přípravě rovněž právě rodinným příslušníkům.

Vzdělávání

Mezi metody podpory sociální inkluze a rovné příležitosti patří rovněž úsilí o přiblížení problematiky formou příslušného vzdělávání.

Na MZV jsou vzdělávací aktivity zaměřené na oblast rovných příležitosti mj. zahrnuty do nabídky tzv. individuální diplomatické přípravy. Aktuálně jde o školení zaměřená na „Rovnost příležitostí mužů a žen ve státní správě“ nebo „Boj proti šikaně a zneužívání na pracovišti“. Rozvíjí se rovněž formy e-learningového vzdělávání.

Psycholožka MZV

S ohledem na charakter práce a obecně dynamiku mezilidských vztahů na pracovišti, dochází někdy k situacím, kdy je potřebná pomoc třetí strany. Zaměstnanci MZV mají možnost obrátit se při řešení složitých životních situací na psycholožku MZV.

Prevence diskriminace

Počátkem roku 2016 byla ustavena na MZV tzv. Etická komise. Jejím úkolem je prošetřovat případy eventuálního nerovného zacházení, diskriminace či negativních jevů na pracovišti. Zaměstnancům MZV byl tímto dán k dispozici formální institut, který mohou případně využít.

Zákon o zahraniční službě

V uplynulém roce bylo ze strany MZV investováno velké úsilí do legislativní oblasti – konkrétně do přípravy tzv. zákona o zahraniční službě, který (v podobě v níž je navržen; legislativní proces nebyl k lednu 2017 ukončen) významně napomáhá sladování rodinného a pracovního života státních zaměstnanců s výkonem státní služby.

Z hlediska rodinného života je důležité, že za účelem „sladění“ bude možné obsadit služební nebo pracovní místo v zastupitelském úřadu osobou, která je manželem nebo partnerem vyslaného státního zaměstnance, resp. zaměstnance.

Pozitivní posun je rovněž zamýšlen pro oblast čerpání mateřské, resp. rodičovské dovolené v zahraničí a pojištění v zahraničí pro případ nemoci, úrazu nebo porodu. Zmíněné právo na zdravotní připojištění je vztaženo také na rodinné příslušníky vysílané/ho zaměstnankyně/ce.

Opatření: 4.3.b Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti, včetně posilování společenské odpovědnosti zaměstnavatelů nebo rozvoje sociální ekonomiky;

Gestor: MPSV – metodiky a šíření dobré praxe

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V případě výzev na sociální podnikání je zaměření výzev diskutováno na pracovních skupinách, které předcházejí jednání programového partnerství (PROP), které následně tyto výzvy projednává a doporučuje je ke schválení (potřebnost těchto skupin vzešla z jednání PROP).

ÚP ČR opatření realizuje prostřednictvím poradních sborů (dále jen „PS“) a obecné spolupráce se zaměstnavateli. PS svou činností zabezpečují spolupráci na trhu práce mezi ÚP ČR, zaměstnavateli, odborovými organizacemi, družstevními orgány, městskými a obecními úřady, zaměstnavatelskými svazy, hospodářskou komorou a dalšími organizacemi a institucemi. Koordinují tak uplatňování státní politiky zaměstnanosti ve svém obvodu, vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro VPP, k veřejné službě a k dalším opatřením APZ, k programům strukturálních a organizačních změn, k programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti. Vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst, k vytváření míst pro veřejně prospěšné práce, k veřejné službě atd. Během roku se uskutečňují na úrovni krajských poboček nebo vybraných kontaktních pracovišť ÚP ČR pravidelná pracovní jednání PS. Na činnosti PS se podílejí kromě ÚP ČR také odborové orgány, zaměstnavatelé, městské a místní úřady a další orgány a instituce.

Zlepšení podmínek pro život osob ohrožených sociálním vyloučením ve venkovských oblastech je i jedním z cílů Pracovní komise sociálního zemědělství Ministerstva zemědělství (dále jen „MZe“).

Samotný termín **sociální zemědělství** (dále jen „SZ“) můžeme chápat soubor činností, které se nezaměřují pouze na primární zemědělskou produkci, ale směřují i k vytváření podmínek pro osoby, které pro svůj plnohodnotný život potřebují odbornou sociální asistenci. Jedním z cílů SZ je vytvářet a podporovat sociální ekonomiku a sociální služby ve venkovských a příměstských oblastech a přispívat tak k sociálnímu začleňování. Hlavními aktéry jsou zemědělci a další subjekty, které vytvářejí pracovní příležitosti, poskytovatelé sociálních služeb, kteří garantují odpovídající odbornou asistenci a koneční uživatelé – osoby jakkoliv znevýhodněné (postižením, nemocí, stářím, atd.).

Mezi hlavní působnosti Pracovní komise sociálního zemědělství patří:

- příprava organizačních, legislativních a faktických opatření týkajících se života osob ohrožených diskriminací na venkově,

- předkládání návrhů na realizaci podpor z dotačních titulů MZe, Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a.s., a dalších zdrojů,
- ostatní činnosti směřující k řešení sociálních podmínek lidí žijících ve venkovských oblastech.

Opatření: 4.3.c V rámci probíhající důchodové reformy zohledňovat udržení mezigenerační spravedlnosti;

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

Prioritou MPSV je, aby důchodový systém zůstal i nadále stabilní a dlouhodobě finančně udržitelný. Proto všechny změny a jejich dopady musí být posuzovány komplexně, tzn. jednak z hlediska jejich vlivu na celý důchodový systém, ale i z hlediska jejich vlivu na jednotlivé seniory.

Snahou MPSV je, aby důchodci byli zabezpečeni důstojně, ale zároveň musí výše důchodů zohledňovat i princip zásluhovosti, který je součástí českého důchodového systému a zároveň musí být celý systém i do budoucna finančně stabilní, aby nebyly ohroženy nároky budoucích seniorů a byla tak zachována mezigenerační spravedlnost. V této snaze je MPSV nápomocna již třetím rokem i Odborná komise pro důchodovou reformu.

Pokud jde o rok 2016, byl např. rozpracován její návrh na zavedení revizního mechanismu nastavení důchodového věku, čímž by měly být odstraněny nedostatky pouze mechanického nastavení důchodového věku a umožněno reagovat na změny vnějších podmínek v závislosti na očekávaném vývoji střední délky života při dosažení důchodového věku v jednotlivých generacích. Odborná komise se v rámci plnění svého mandátu zabývá vyhledáváním možností politického i odborného konsenzu o základních cílech dalšího pokračování důchodové reformy a o cestách jejich dosahování v dlouhodobějším časovém horizontu.

Opatření: 4.3.d Rozvoj potenciálu a rolí starších lidí v rodině, ekonomice a celé společnosti.

Gestor: MPSV

Termín: Průběžně

Stanovisko KSZ: Plněno

V říjnu 2016 uspořádalo MPSV dvoudenní mezinárodní konferenci „Příprava společnosti na demografické změny“, na které vystoupila ve čtyřech tematických blocích celá řada českých i mezinárodních odborníků a odbornic, jež se zabývají demografií, trhem práce, územním plánováním, ochranou lidských práv a dalšími tématy spojenými se stárnutím a seniorskou tematikou.

Uvedené opatření bylo naplňováno rovněž prostřednictvím dotačního programu MPSV „Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností“. Byly v něm podpořeny mimo jiné tyto projekty zaměřené práce na osvětu v oblasti zviditelnění rolí a potenciálu starších lidí ve společnosti:

- Národní kronika (Nadace Charty 77)
- Mezigenerační setkání Povídej (Mezi námi, o.p.s.)
- 3G - Tři generace: seniorský dobrovolnický program pro děti ohrožené sociálním vyloučením (Hestia, o.s.)
- Senioři a děti společně (Společně, o.p.s.)
- "Paměť tváře/Tváře paměti... nejen nuceně nasazených" - životní příběhy obětí nacismu, jejich aktuální životní situace a potřeby (Živá paměť, o.p.s)
- Informační a osvětové aktivity Diakonie pro laické pečující (Diakonie ČCE)

V roce 2016 byl rovněž schválen systémový projekt MPSV „Implementace politiky stárnutí na krajích“ (projekt bude realizován do roku 2020), který bude zaměřen mmj. na přímou spolupráci s kraji prostřednictvím krajských koordinátorů, zpracování analýz a prohloubení mezinárodní spolupráce.

V roce 2016 byla rovněž udělena Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, která představuje ocenění jednotlivců i organizací za významný přínos ke zvýšení kvality života seniorů a k řešení problematiky stárnutí a stáří. Na cenu Rady vlády bylo nominováno celkem 42 osob a 16 organizací a kolektivů. Zvláštní ocenění za mimořádný přínos v seniorské problematice si odnesl dlouholetý předseda Rady seniorů ČR Zdeněk Pernes.

Úřad práce se dlouhodobě zaměřuje na skupinu osob na trhu práce znevýhodněnou pro svůj věk. V rámci nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti bylo v roce 2016 podpořeno 20 943 uchazečů o zaměstnání starších 50 let. Průběžně trvá snaha motivovat zaměstnavatele k zaměstnání osob starších 50 let, v roce 2016 byl příspěvek na refundaci mzdových nákladů vynaložených zaměstnavatelem v rámci nástroje Společensky účelné pracovní místo až 18 tis. Kč a pro osoby starší 55 let dokonce až 24 tis. Kč měsíčně.

1.13 Plnění opatření v oblasti mainstreamingu sociálního začleňování

Mainstreaming sociálního začleňování znamená zahrnutí této agendy nejen do sociální politiky, ale i do politik vzdělávání, zdravotnictví, regionálního rozvoje, v oblasti kultury, spravedlnosti, financí, bezpečnosti a prevenci kriminality. Jeho nejvýraznější charakteristikou je změna přístupu, která usiluje o nadhled a širší chápání daného problému. Při plánování politik cílených na osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené do popředí vystupuje význam tzv. evidence based policy (politiky založené na důkazech). Mainstreaming vytváří proces tvorby politik založený na lepších informacích, v procesu politiky vede k větší transparentnosti a otevřenosti a prostřednictvím účinných konzultačních mechanismů podněcuje jak širší individuální a skupinovou participaci, tak synergický potenciál relevantních politik.

Cíl: Využívání evidence based přístupu při tvorbě politik a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení

Opatření (všechny resorty; průběžně): 4.4.a Zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy;

Stanovisko KSZ: Plněno

MPSV uplatňuje pro potřeby koncepční, strategické a metodické činnosti výzkumného i nevýzkumného charakteru (realizace prostřednictvím TAČR nebo VÚPSV, v. v. i.).⁶¹ Viz např. opatření 2.a, 2.f nebo 3.8.e

Opatření je plněno též v oblasti nepojistných dávkových systémů, a to formou spolupráce s akademickou a výzkumnou sférou a neziskovým sektorem. Dokladem v roce 2016 je např. uspořádání dvou kulatých stolů na téma dávek státní sociální podpory a příspěvku na zvláštní pomůcku, kterých se účastnili odborníci z řad zástupců akademické sféry, neziskového sektoru i reprezentantů státní správy. Záměrem kulatých stolů bylo zmapování a zhodnocení fungování stávajících dávek v kontextu potřeb jak jejich klientů, tak státu jakožto tvůrce sociální politiky a navržení případných modifikací.

Dále lze obecně konstatovat, že většina projektů a jejich řešení na národní úrovni realizují rozsáhlé týmy z řad odborných referentů státní zprávy. Systematickou podporu analytické kapacity nevidujeme. Součástí soutěžní výzvy 03_15_023⁶² je také podpora aktivit na rozvíjení a zkvalitnění

⁶¹ Viz například Analýza dopadů nedostačujícího bydlení na školní a další problém dětí v ČR od společnosti Median za podpory Technologické agentury ČR a dále pak viz opatření 2.a, 2.f nebo 3.8.e.

⁶² Podpora procesů ve službách a podpora rozvoje sociální práce.

výkonu činností sociální práce ve veřejné správě a zároveň se výzva také zaměřuje na mezioborovou a mezirezortní spolupráci při řešení situace osob. I ve výzvě 03_99_041⁶³ je aktivita zaměřená na spolupráci zastřešující organizace s veřejnou správou.

Zvyšování kapacity veřejné správy pro evidence-based rozhodování⁶⁴ v tématech týkajících se sociálního začleňování je jedním z cílů výzvy 124 (Podpora inovačního prostředí). V této výzvě jsou vymezeny 4 základní oblasti. Datové platformy se zaměřují na identifikaci a využití datových zdrojů pro zvýšení efektivity subjektů veřejného, soukromého a neziskového sektoru, které je využívají při řešení sociálních problémů a měření impaktu. Znalostní platformy mají za cíl v dané tematické oblasti propojit experty z výzkumné sféry, veřejné správy se zástupci poskytovatelů služeb a používat datové zdroje a aplikace pro hodnocení impaktu používaných nástrojů a při formulaci doporučení pro tvorbu řešení a pro politická rozhodování založená na prokazatelných podkladech (evidence-based policy). Akcelerátory a inkubátory podporují maximalizaci sociálního a ekonomického impaktu projektů s inovačním řešením a jejich propojení s veřejnými a soukromými investory. Investice do impaktu propojují ziskové a neziskové aktéry při realizaci inovačních řešení prostřednictvím investic do sociálního impaktu.

Tematicky jsou ve výzvě zdůrazněny oblasti bezdomovectví, vězeňství, migrace, stárnutí, sociálně vyloučených lokalit, problematiky odchodu z ústavní výchovy a duševního onemocnění.

Příjem žádostí ve výzvě byl ukončen 16. 1. 2017, předloženo bylo 28 žádostí (Datové platformy: 8 projektů; Znalostní platformy: 7 projektů; Inkubátory/akcelerátory: 8 projekt; Investice do impaktu: 1 projekt), které jsou nyní v hodnotícím procesu. Vybrané projekty by do realizace měly vstupovat do poloviny roku 2017.

Povinnou součástí realizovaných projektů je i robustní procesní evaluace a evaluace dopadu projektu, která by měla zároveň sloužit také jako cenný zdroj dat a poznatků, jak o fungování řešení jako celku, tak i o dopadu na cílové skupiny daných projektů.

Všechna výše uvedená opatření 4.4 a-e Ministerstvo průmyslu a obchodu plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu.

Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory, která v roce 2016 dosahovala desítek milionů korun. Podpora se týkala konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

Konkrétně pak zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy.

Ministerstvo vnitra, jako součást pravdivého informování a posilování informovanosti obecně o problematice sociálního vyloučení ve státní správě, prostřednictvím náměstka ministra vnitra pro řízení sekce legislativy, práva, archivnictví a správních agend, pověřeného řízením sekce veřejné správy, zajišťuje přípravu, řízení a koordinaci činností meziresortní **Pracovní skupiny pro řešení**

⁶³ Budování kapacit nestátních neziskových organizací, zejména v oblasti sociálního začleňování, rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí.

⁶⁴ Rozhodování na základě důkazů.

problematiky sociálně vyloučených lokalit. Tato pracovní skupina se skládá ze zástupců státní správy, územní samosprávy či Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

Stálá spolupráce státní správy a samosprávy je na Ministerstvu zdravotnictví zajištěna existencí odboru zdravotního dohledu, který je součástí organizační struktury. Odbor koordinuje a zajišťuje kontrolu výkonu přenesené působnosti svěřené orgánům obcí, krajů a hlavního města Prahy v rámci ministerstva, zpracovává podklady pro hodnocení kontrol pro vládu a Ministerstvo vnitra, odborně vede územně samosprávné celky při výkonu přenesené působnosti v oblasti zdravotnictví. Zabezpečuje působnost ministerstva v oblasti zdravotní péče a zdravotních služeb v rozsahu vymezené působnosti. Podílí se na tvorbě celostátní koncepce sítě a dostupnosti zdravotnických zařízení, včetně návrhů právních předpisů v oblasti zdravotní péče ve věcném rozsahu působnosti odboru.

Každoročně po vyhlášení výsledků výběrového dotačního řízení v programu na podporu kulturních aktivit zdravotně postižených občanů a seniorů, Centrum informací a statistik kultury (CIK), který je útvarem NIPOS, PO MK, zpracovává ve spolupráci s příjemci dotace a zveřejňuje na svých webových stránkách Kalendárium kulturních akcí spolků občanů se zdravotním postižením a dalších subjektů, které získaly dotaci Ministerstva kultury v rámci programu na podporu kulturních aktivit zdravotně postižených a seniorů. Jedenkrát měsíčně z podkladů těchto subjektů provádí CIK aktualizaci Kalendária, která je také zveřejňována na webových stránkách Ministerstva kultury.

Ministerstvo kultury prostřednictvím odboru lidských zdrojů (dále jen OLZ) postupuje způsobem vylučujícím diskriminaci jakýchkoliv skupin obyvatelstva; činí tak tedy spontánně i při posuzování strategických dokumentů a při posuzování nově přijímaných opatření.

Součástí vstupního vzdělávání úvodního je modul Otázky ochrany lidských práv a oblast rovnosti žen a mužů, který může být, na základě této Strategie, doplněn o informace týkající se sociálního začleňování. V souvislosti s plněním tohoto úkolu by OLZ uvítalo metodickou pomoc MPSV a jím doporučené zdroje informací, z nichž by bylo možno čerpat.

Ministerstvo kultury nejedná diskriminačně s žádnou ze skupin osob, ať již jde o příslušníky etnických skupin, o ženy s malými dětmi či o osoby ve věku 50+.

Pro ženy s malými dětmi, resp. pro rodiče s malými dětmi, jsou přijata opatření v rámci sladování pracovního, soukromého a rodinného života a sladování rodinného a osobního života státních zaměstnanců s výkonem služby. Mezi tato opatření patří zejména flexibilita pracovní/služební doby jako je pružná pracovní/služební doba (cca 97 % zaměstnanců/státních zaměstnanců), částečný úvazek, kratší služební doba, výkon práce/služby z jiného místa, možnost čerpání indispozičního volna, neplacené pracovní/služební volno z důvodu péče o dítě do 4 let věku, týden neplaceného volna pro zaměstnance – rodiče dětí ve věku do ukončení povinné školní docházky, možnost se vzdělávat během mateřské a rodičovské dovolené, vydávání Informačního zpravodaje, přístup na ministerstvo (bezbariérový), družina pro děti školního věku ve dnech prázdnin (pololetní, velikonoční, podzimní, event. dle potřeby) a další benefity ošetřené Kolektivní smlouvou a Kolektivní dohodou.

Oblast Age managementu v současné době není nijak specificky ošetřena. Na Ministerstvu kultury je celkem 121 zaměstnanců/státních zaměstnanců ve věkové skupině nad 50 let, což představuje

44 % z celkového počtu zaměstnanců/státních zaměstnanců, přičemž ve věkové skupině nad 60 let je to 55 zaměstnanců, tj. 20 % z celkového počtu. Tato skutečnost je dostatečným dokladem toho, že se Ministerstvo kultury žádných diskriminačních postupů vůči kategorii osob 50+ nedopouští, a v tuto chvíli necítí potřebu problematice zaměstnávání osob 50+ věnovat zvýšenou pozornost.

V rámci prosazování rovnosti se výše uvedená opatření sledují, a to díky Prioritám a postupům Ministerstva kultury při prosazování rovnosti žen a mužů (dále jako „Priority a postupy“), vytvořených vždy na období kalendářního roku a vydaných formou příkazu ministra kultury, které mohou být v průběhu daného období aktualizovány.

Příspěvková organizace Ministerstva kultury, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (dále jen NIPOS), v rámci své činnosti uplatňuje zásady rovného přístupu k umění, kultuře a veřejným kulturním službám. Činnost NIPOS má inkluzivní charakter, v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit je otevřena celé populaci, včetně skupin ohrožených sociálním vyloučením.

Ve dnech 29. - 30. 9. 2016 uspořádala tato příspěvková organizace MK v Praze mezinárodní konferenci „Active Ageing jako výzva pro kulturu v ČR“. Tématem konference byla úloha kultury a umění v procesu aktivního stárnutí a tedy podstatnou součástí bylo i téma sociální inkluze seniorské populace. Konference přinesla aktuální odborné poznatky a metodické inspirace v oborech a oblastech, které se uvedenou problematikou zabývají. Byla určena odborné veřejnosti, zástupcům veřejné správy či organizacím pod ní spadajícím. Důležitým výstupem konference bylo přijetí evropského Manifestu Umění dlouhého života, který reaguje na současnou situaci v oblasti péče o seniory a trend stárnutí populace a navrhuje systémová opatření k zajištění důstojnějšího stárnutí včetně sociální inkluze.

Dále ve spolupráci s odborem regionální a národnostní kultury MK a odborem azylové a migrační politiky MV ČR uspořádala 10. listopadu 2016 v Praze seminář Aktuální vývoj v oblasti migrace a integrace – role kultury v integraci cizinců. Seminář byl určený kulturním pracovníkům příspěvkových organizací státní správy a samosprávy. Cílem semináře bylo pomoci orientovat se v základních pojmech a trendech v oblasti migrace v ČR i v kontextu EU. V části věnované integraci byly prezentovány cíle a priority integrace a její realizace. Klíčovým tématem byla možnost podpory integrace prostřednictvím kultury jako nástroje vzájemného poznávání a respektu - seznámení cizinců s hodnotami české společnosti i kulturním dědictvím ČR, stejně jako podpory české veřejnosti v porozumění odlišným kulturám.

Také další příspěvková organizace MK, Národní ústav lidové kultury (dále jen NÚLK), se snaží ve všech oblastech své činnosti dodržet zásadu rovného přístupu a zákazu diskriminace znevýhodněných osob.

V NÚLK nedochází k žádné diskriminaci vůči etnickým skupinám, ženám s malými dětmi ani vůči osobám ve věku 50+. NÚLK zaměstnává k dnešnímu dni 5 pracujících důchodců a 25 osob nad 50 let. Pracovníci, kteří odešli do starobního nebo invalidního důchodu pobírají nadále některé výhody jako pracující zaměstnanci (karta ICOM, volný vstup). Matkám pečujícím o děti vychází NÚLK vstříc zkrácením pracovních úvazků nebo úpravou v rozvrhu pracovní doby (v současné době se jedná o 6 případů).

Sladění profesního, rodinného a pracovního života neklade NÚLK žádné překážky, naopak vychází zaměstnancům vstříc úpravou pracovní doby s přihlédnutím k potřebám zaměstnanců v jejich osobním a rodinném životě (rovněž úpravu pracovních úvazků z důvodu pokračování studia).

NÚLK podporuje a aplikuje základní principy přípravy na stárnutí i koncept Age management ve své činnosti tak, aby nedocházelo k diskriminaci na základě věku a byla zajištěna ochrana lidských práv. Je využíváno dobrých znalostí i potenciálu starších pracovníků v rámci rovných pracovních příležitostí pro starší občany.

NÚLK také trvale plní povinný podíl 4 % zaměstnanců se ZP cestou přímého zaměstnávání osob se zdravotním postižením v rámci podpory integrace občanů se zdravotním postižením.

Opatření: 4.4.b Zavedení systematického posuzování potenciálních dopadů nově přijímaných opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a přijetí odpovídajících opatření;
Stanovisko KSZ: Plněno

Uvedené opatření je při přípravě právních předpisů plněno v souladu s Obecnými zásadami pro hodnocení dopadů regulace. Součástí každého návrhu právního předpisu je závěrečná zpráva RIA, tj. hodnocení dopadů regulace. Na základě proporcionální analýzy jsou navrhovány varianty řešení a zdůvodněn výběr nejhodnější varianty. Hodnotí se i specifické dopady regulace, mezi nimiž jsou rovněž sociální dopady a dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů.

Podle legislativních pravidel vlády [Čl. 9 odst. 2 písm. g)] je povinnou součástí důvodové zprávy zhodnocení sociálních dopadů, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, a to zejména osob sociálně slabých, osob se zdravotním postižením a na národnostní menšiny. Tímto opatřením bylo v praxi zavedeno systematické posuzování potenciálních dopadů nově přijatých právních opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a s tím spojených opatření. Tento úkol je tak průběžně plněn, neboť je součástí legislativní přípravy návrhů všech právních předpisů. Tyto pravidla vlády se netýkají předložených návrhů ze strany poslankyň a poslanců PSP ČR a senátorek a senátorů ČR.

V rámci realizace systémových projektů, kde je potenciální dopad v oblasti změn na úrovni osob je daná povinnost evaluace v rámci realizace projektů. Při konzultacích je kladen důraz na fázi udržitelnosti systémových projektů zejména pro oblast vyhodnocování dopadů i po ukončení projektů.

Veškerá opatření MZ směřují k podpoře zdraví obyvatel ČR a snahou je podporovat osoby ohrožené závažným onemocněním, které může přispět k sociálnímu vyloučení ze společnosti. V roce 2015 byl např. vypracován Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění na léta 2016 – 2019, akční plány v rámci Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí zaměřené např. na celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků, rozvoj zdravotní gramotnosti, správnou výživu a stravovací návyky, duševní zdraví aj.

Všechny akční plány obsahují tzv. Logický rámec, který je vhodný pro identifikaci a analýzu problémů na straně jedné a definování cílů a stanovení konkrétních aktivit k řešení těchto problémů na straně druhé. Metodou logického rámce se připravovaný projekt testuje jak z hlediska vhodnosti a přiměřenosti pro řešení daného problému, tak z hlediska jeho proveditelnosti a trvalé udržitelnosti. Uplatnění metodiky logického rámce je důležité nejen ve fázi přípravy programu či projektu, ale je klíčovým nástrojem i pro jeho implementaci a hodnocení. Tvoří základ pro přípravu jednotlivých aktivit a rozvoj monitorovacího systému.

Všechna výše uvedená opatření 4.4 a-e Ministerstvo průmyslu a obchodu realizuje v rámci svých pravomocí a rozpočtu.

Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory, která v roce 2016 dosahovala desítek milionů korun. Podpora se týkala konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

Opatření: 4.4.c Pravidelné sledování a vyhodnocování vazeb mezi přijímanými strategickými dokumenty v oblastech souvisejícími se sociálním začleňováním;
Stanovisko KSZ: Plněno

Již v květnu 2014 zřídil ministr vnitra meziresortní **Pracovní skupinu pro řešení problémů sociálně vyloučených lokalit** na úrovni náměstků příslušných resortů a zástupců obcí a krajů.

Na základě návrhu ministra vnitra byl dne 17. prosince 2014 ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu jmenován vedoucí oddělení dozoru odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra členem Výboru pro spolupráci se samosprávami Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. V průběhu roku 2016 se jako zástupce Ministerstva vnitra zúčastnil obou jednání tohoto výboru, v rámci kterých byla řešena mimo jiné i příprava Metodiky k zabezpečení výkonu kontroly přenesené působnosti ve vztahu k dodržování ustanovení § 6 odst. 8 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšiny a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kterou zpracovala Kancelář Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Dále byla v rámci pracovní skupiny diskutována problematika přípravy *Akčního plánu ke Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2016-2020* či příprava zákona o sociálním bydlení a o příspěvku na bydlení Ministerstva práce a sociálních věcí.

Dne 17. října 2016 se na půdě Ministerstva vnitra uskutečnil v úzké spolupráci s **Kanceláří veřejného ochránce práv** a za podpory **Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže seminář k problematice diskriminace a narušování hospodářské soutěže v obecně závazných vyhláškách obcí**. Setkání se zúčastnilo 65 osob z řad zástupců statutárních měst, Svazu měst a obcí, Magistrátu hlavního města Prahy a Ministerstva financí. Účelem semináře bylo seznámení jeho účastníků s možnými riziky narušení principu rovnosti při tvorbě obecně závazných vyhlášek obcí. Účastníkům semináře byla vysvětlena věcná působnost antidiskriminačního zákona, zakázané diskriminační důvody, formy diskriminace a rozdíl mezi přímou a nepřímou diskriminací. Vše bylo doplněno o příklady z praxe a související judikaturu. Přínos semináře je spatřován zejména v odhalení a pojmenování oblastí

s velkým diskriminačním potenciálem a naznačení možností, jak tento potenciál v budoucnu eliminovat.

Všechna výše uvedená opatření 4.4 a-e Ministerstvo průmyslu a obchodu plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu. Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory, která v roce 2016 dosahovala desítek milionů korun. Podpora se týkala konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

**Opatření: 4.4.d Podpora zavádění monitoringu a evaluace efektivity opatření;
Stanovisko KSZ: Plněno**

V rámci realizace systémových projektů, kde je potenciální dopad v oblasti změn na úrovni osob, je dána povinnost evaluace v rámci realizace projektů. Při konzultacích je kladen důraz na fázi udržitelnosti systémových projektů zejména pro oblast vyhodnocování dopadů i po ukončení projektů.

Všechna výše uvedená opatření 4.4 a-e MPO plní v rámci svých pravomocí a rozpočtu.

Největší pozornost MPO dlouhodobě věnuje problematice výzkumné a analytické činnosti formou účelové podpory, která v roce 2016 dosahovala desítek milionů korun. Podpora se týkala konkrétních projektů příslušných ústavů Akademie věd ČR a univerzit i dalších vysokých škol.

**Opatření: 4.4.e Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí, podpora výzkumných činností dlouhodobého charakteru, včetně predikce trendů budoucnosti, podpora výzkumných záměrů sledujících regionální dimenzi sociálního vyloučení.
Stanovisko KSZ: Plněno**

Uvedené opatření bylo naplňováno prostřednictvím návrhu doc. I. Holmerové o začlenění ČR do evropské výzkumné iniciativy, „More Years, Better Lives“ (27. zasedání Rady, 14. 6. 2016), která se týká výzkumu spojeného se stárnutím a staršími osobami. Dle dosavadní reakce MŠMT (28. zasedání Rady, 6. 9. 2016) je ČR zapojena do této iniciativy formálně. O finančním zapojení se jedná a předpokládá se v roce 2017.

MPSV rovněž realizovalo v roce 2016 ve spolupráci s Mendelovou univerzitou v Brně sociologické šetření na téma kvality života seniorů, který byl zaměřen na různé oblasti od zdraví, finančního zabezpečení a bezpečnosti po zaměstnání, vzdělávání, kulturní život a celkovou spokojenost se životem.

MPSV využívá přístup založený na důkazech i při tvorbě politik vztahujících se k systému ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti. Průběžně v rámci transformace systému péče o ohrožené děti nechává zpracovat výzkumné studie, které jsou důležitým podkladem pro systémové změny.

S realizací analýz se počítá i v rámci realizace jednotlivých KA navazujícího IP MPSV. V tomto ohledu je velice důležitá KA 2 *Monitorování systému ochrany práv dětí*, v rámci níž by měl vzniknout návrh statistického monitorovacího systému a kvalitativního monitorovacího systému. Oba systémy, kvalitativní i kvantitativní, by měly být vzájemně provázané a data, která budou shromažďovat, budou sloužit k realizaci dalších systémových změn na ochranu práv dětí. Tyto systémy budou sloužit k vybudování jednotného informačního systému ochrany práv dětí, který je jedním z opatření Strategie.

Dalšími výstupy projektu by měly být výzkumné studie a analýzy uvedené v tabulce níže.

Tabulka ukazuje výzkumné studie a analýzy realizované v rámci IP MPSV

Klíčová aktivita IP MPSV	Analýza
KA 1 <i>Podpora a rozvoj služeb v oblasti sociálně-právní ochrany dětí</i>	Analýza lokální sítě služeb; Analýza služeb pro ohrožené rodiny a děti spadající do systému preventivních služeb na podporu rodiny v ČR; Analýza systému preventivních služeb na podporu rodiny v zahraničí, vč. příkladů dobré praxe; Analýza inovativních přístupů a služeb pro ohrožené děti a rodiny.
KA 2 <i>Monitorování a řízení kvality systému sociálně-právní ochrany</i>	Analýza současného způsobu sběru a vyhodnocování dat v systému péče o ohrožené děti; Analýza tří zahraničních systémů řízení kvality v oblasti SPOD.
KA 3 <i>Celoživotní vzdělávání pracovníků a pracovníků OSPOD a pověřených osob</i>	Analýza systému vzdělávání v oblasti SPO zaměřená na pracovníky OSPOD a pověřených osob; Studie implementace systému celoživotního vzdělávání v oblasti SPO.
KA 4 <i>Podpora náhradní rodinné péče</i>	Analýza stávajícího systému posuzování žadatelů o NRP v ČR; Analýza kvality vzdělávání žadatelů o NRP; Analýza potřeb rodin pečujících o děti se specifickými potřebami; Analýza situace příbuzenské pěstounské péče.

Vyhodnocení dopadu opatření na rovnost žen a mužů

Všechna výše uvedená opatření mají spíše neutrální dopad na rovnost žen a mužů. Postavení obou pohlaví v systému péče o ohrožené děti je stejné. Záměr transformace, který je představen ve Strategii, usiluje o vytvoření systému péče o ohrožené děti, který:

- zajistí důslednou ochranu všech práv každého dítěte a naplnění jeho potřeb;

- bude podporovat kvalitu života dětí a rodiny;
- bude eliminovat diskriminaci a nerovný přístup vůči dětem;
- bude podporovat všestranný rozvoj dítěte v jeho přirozeném rodinném prostředí, případně v náhradním rodinném prostředí;
- bude otevřený participaci dítěte na rozhodovacích procesech, které se ho bezprostředně týkají.

Bude se tedy zaměřovat na prosperitu každého dítěte bez ohledu na jeho pohlaví.

Opatření je plněno i v oblasti nepojistných dávkových systémů. Dokladem v roce 2016 je např. spolupráce na úrovni EU v podobě členství v pracovní skupině AHG for family benefit a několika setkání se zástupci státní správy Slovenské republiky na téma dávky pro osoby se zdravotním postižením a dávky pomoci v hmotné nouzi.

Na úrovni národních intervencí a systémových projektů je zahraniční zkušenost buď zmapována před realizací vlastního projektu, anebo je součástí vlastní realizace vč. vyhodnocení viz i 4.4.b.

K plnění tohoto opatření přispívá výše zmíněná výzva 124, kde je očekáváno, že realizované projekty budou mj. čerpat z výzkumných závěrů a poznatků získaných od zahraničních partnerů a spolupracujících organizací při vyhodnocování ekonomické efektivity a dopadu na změnu kvality života uživatelů, tak i výzvy na podporu sociálních inovací, resp. budování kapacit NNO.

Ve výzvách na podporu sociálních inovací (výzva 024 Sociální inovace v oblasti sociálního začleňování a přístupu na trh práce pro nejohroženější skupiny a 018 Projekty veřejné správy zaměřené na inovace v tematických oblastech OPZ) je povinností žadatele porovnat jím navrhované řešení se stávajícími nástroji a postupy v ČR i v zahraničí a toto doložit ověřitelnými zdroji. Součástí obou výzev je i možnost přenášet ověřená řešení ze zahraničí.

Ve výzvě 031 "Budování kapacit a profesionalizace NNO" probíhá realizace 72 projektů. Výzva podporuje nestátní neziskové organizace (dále NNO) působící v oblasti sociálního začleňování, rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí. Výzva cílí rozvoj kapacit NNO v oblasti fundraisingu, kvality služeb, lidských zdrojů, marketingu a strategického řízení. Mezi podporované aktivity patří spolupráce s experty (často z akademického prostředí), kteří pomáhají NNO se profesionalizovat, aplikovat moderní metody řízení, plánování, vyhodnocování aktivit. Dochází tak ke zvyšování analytických schopností NNO směrem k posláním organizací.

Příloha č. 1: Seznam plnění cílů a opatření

Cíl: Nastavení a rozvoj sociální práce			
opatření	termín	gestor	stav
2.a Zajistit a podporovat vzájemnou spolupráci aktérů veřejné správy a ostatních subjektů při výkonu sociální práce	průběžně	MPSV ve spolupráci s MV, kraji a obcemi	PLNĚNO
2.b Zabezpečit odpovídající metodickou a finanční podporu sociální práce	od 2014	MPSV	PLNĚNO
2.d Předložit legislativní úpravu profese a celoživotního vzdělávání sociálních pracovníků – profesní zákon, za účelem zajištění garantované odbornosti a kvality výkonu sociální práce	do konce 2016	MPSV	PLNĚNO
2.e Zajistit účelově vázané financování výkonu sociální práce ve veřejné správě	Průběžně	MPSV ve spolupráci s MF	PLNĚNO
2.f Podpora sociální práce na obcích, slaďování metod sociální práce a spolupráce s ÚP ČR, NNO a sociálních služeb	průběžně	MPSV	PLNĚNO
2.g Podpora péče poskytované v co největší míře v přirozeném prostředí klienta (komunitní péče)	průběžně	MPSV	PLNĚNO
2.h Podporovat alternativní přístupy v sociální práci	průběžně	MPSV	PLNĚNO
2.ch Zvyšování prestiže sociální práce prostřednictvím osvěty a informování	průběžně	MPSV	PLNĚNO
Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Vytvářet podmínky pro vstup a udržení se na trhu práce pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené			
opatření	termín	gestor	stav
3.1.a Zabezpečit odpovídající poradenské, motivační a podpůrné služby pro vstup a udržení se na trhu práce včetně tvorby individuálních akčních plánů (programy personální, technické, metodické a motivační podpory), i prostřednictvím zapojení nestátních neziskových organizací do poskytování komplexních poradenských služeb	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.1.d Zajistit podporu odpovídajících služeb pracovní rehabilitace, podpora programům sociální rehabilitace	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.1.e Zajištění koordinačních aktivit podporujících vstup a udržení se na trh práce na místní úrovni, zaměstnavatel – ÚP – NNO, personální posílení asistentů, služeb zaměstnanosti – nastavení metodik procesu koordinace a vzájemné spolupráce	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.1.j Podporovat vytváření lokálních sítí zaměstnanosti (viz Evropská strategie zaměstnanosti: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=104&langId=cs) se zapojením všech relevantních aktérů, tj. zaměstnavatelů, územní veřejné správy a neziskového sektoru	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.1.k Šířeji prosazovat princip společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek/motivovat podniky s účastí státu při vytváření pracovních míst pro znevýhodněné osoby na trhu práce (například České dráhy, Lesy ČR, správy povodí apod.), seznamovat veřejné zadavatele s metodikou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek	od 2014	Úřad vlády, Sekce pro lidská práva, Odbor sociálního začleňování - Agentura pro sociální začleňování (dále jen „ASZ“) ve spolupráci s MMR, MPSV a dalšími resorty	PLNĚNO
3.1.l Vzhledem k demografickým predikcím ohledně stárnutí populace dále rozvíjet koncept Age managementu na podporu zaměstnávání starších osob	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.1.m Podporovat rozvoj sociálního podnikání formou osvěty, poradenství, finanční podpory i after care (následné podpory), včetně zvážení nutnosti přijetí specifické právní úpravy sociálního podnikání	průběžně	MPSV, MPO, MŽP	PLNĚNO
3.2.o Podpora rozvoje sociálně aktivizačních služeb za účelem podpory osoby k přístupu a udržení na trhu práce;	od 2014	MPSV	PLNĚNO
3.2.p Podpora rozvoje sociální práce ve službách zaměstnanosti (např. využití metody case managementu apod.)	od 2014	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.2.q Podpora rozvoje sociálně terapeutických dílen vzájemně propustných s integračním sociálním podnikáním a zaměstnáváním znevýhodněných, propojování činnosti sociálně terapeutických dílen s potřebami obce, města, regionu	od 2015	MPSV	PLNĚNO
Cíl: Zajistit dostatečně rozvinutý systém sociálních služeb pro potřeby osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožené reagující na jejich individuální potřeby v kontextu společenské zakázky			
opatření	termín	gestor	stav
3.2.f Optimalizovat systém financování sociálních služeb, který bude reflektovat	od 2014	MPSV	PLNĚNO

demografický vývoj, nároky uživatelů a rostoucí náklady poskytovatelů			
3.2.i Zvyšování prestiže sociálních služeb a sociální práce prostřednictvím osvěty a informování	průběžně	MPSV	PLNĚNO částečně
Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit dostupné, provázané a kvalitní služby pro rodiny, děti a mládež. Posílení ekonomické stability rodin a jejich samostatnost s důrazem na svobodu volby rodinné strategie, zejména v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života.			
opatření	termín	gestor	stav
3.3.a Zpracování nového zákona o podpoře rodiny, náhradní rodinné péče a systém ochrany práv dětí a novelizace souvisejících právních předpisů	od 2015	MPSV	PLNĚNO
3.3.b Zajištění systémových změn v oblasti náhradní rodinné péče	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.c Zajištění systémové podpory rodin při výchově dětí se specifickými potřebami	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.d Zajištění odpovídající a standardy garantované kvality širokého spektra služeb pro rodiny, děti a mládež	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.f Realizace opatření k podpoře flexibilních forem práce a dalších opatření v oblasti sladování profesního, rodinného a osobního života (motivovat zaměstnavatele k realizaci pro-rodinných opatření, včetně flexibilních forem práce)	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.g Rozvoj služeb péče o děti, jejich dostatečné kapacity a místní dostupnosti	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.h Rozvoj nízkoprahových služeb na podporu rodin ohrožených sociálním vyloučením, jako jsou kluby matek, mateřská centra, předškolní kluby nebo rodičovské skupiny založené na principu svépomoci	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.3.ch Realizovat dotační podporu prarodinných organizací poskytujících služby pro rodiny, včetně rodin se specifickou potřebou	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.i Zajištění a podpora komunikace se všemi aktéry v oblasti rodinné politiky (rozvíjet spolupráci s územními samosprávnými celky při zajištění regionální rodinné politiky)	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.j Zajištění účinných mechanismů spolupráce všech aktérů v systému sociálně-právní ochrany dětí, podpora mechanismů průběžného a dlouhodobého vyhodnocování situace ohrožených rodin a dětí, tvorby individuálních plánů a jejich naplňování	průběžně, evaluace v roce 2016	MPSV	PLNĚNO
3.3.k Realizace programů a opatření v péči o děti v postavení obětí či pachatelů trestné činnosti	průběžně	MSP, spolupráce MV	PLNĚNO
3.3.l Průběžné vzdělávání a odborná podpora všech aktérů systému sociálně-právní ochrany dětí	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.3.m Realizace a rozvíjení osvěty v oblasti opatření v rodinné politice	průběžně, kampaň Právo na dětství 2014/2015	MPSV	PLNĚNO
3.3.n Podporovat zvyšování kvality činnosti OSPOD ve vztahu k ohroženým dětem nebo rodinám včetně dětí a rodin v sociálně vyloučených lokalitách nebo rodin ohrožených vyloučením z bydlení	průběžně	MPSV	PLNĚNO
Cíl (z hlediska sociálního začleňování): Zajistit rovný přístup ke vzdělání pro všechny.			
opatření	termín	gestor	stav
3.4.a Zajistit podmínky (materiální, technické, finanční, personální) pro vzdělávání ve školách hlavního vzdělávacího proudu pro všechny děti, žáky a studenty	průběžně	MŠMT	PLNĚNO
3.4.b Zkvalitnění a rozvoj poradenského systému za účelem zajištění rovného přístupu ve vzdělávání (od předškolního po vysokoškolské, vč. prevence rizikového chování)	průběžně	MŠMT	PLNĚNO
3.4.c Zajištění podpory rovného přístupu ve vzdělávání prostřednictvím mimoškolních aktivit (podpora efektivního zájmového a neformálního vzdělávání)	průběžně	MŠMT	PLNĚNO
3.4.d Minimalizace rizik spojených s rizikovým chováním u dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami prostřednictvím podpory standardizovaných a certifikovaných služeb v oblasti primární prevence rizikového chování ve vzdělávání, ve spolupráci s rodinou a sociálními službami	průběžně	MŠMT	PLNĚNO
3.4.e Podpora rozvoje a tvorby místních strategií rozvoje výchovně vzdělávací soustavy a systematické sociálně pedagogické intervence v domácnostech ohrožených sociálním vyloučením	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV a ASZ	PLNĚNO
3.4.f Podpora poradenských, intervenčních a aktivizačních služeb v činnosti vzdělávacích institucí	průběžně	MŠMT ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.4.g Podpůrné služby k získání a dokončení vzdělání pro osoby ze sociálně znevýhodňujícího prostředí podporujících jednak samotné žáky a studenty ve studiu, tak jejich rodiče v podpoře svých studujících dětí	průběžně	MPSV ve spolupráci s MŠMT	PLNĚNO
3.4.h Propojení a spolupráce škol, rodin, sociálních služeb a orgánů sociálně právní ochrany dítěte	průběžně	MPSV ve spolupráci s MŠMT	PLNĚNO
Cíl: Zvýšení dostupnosti bydlení pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě.			
opatření	termín	gestor	stav
3.5.a Zajištění místní dostupnosti standardního nesegregovaného bydlení (v bytech) pro osoby ohrožené vyloučením z bydlení nebo po jeho ztrátě (prostřednictvím legislativního vymezení rolí státu a obcí a návazného zajištění financování pořízení, rekonstrukce a	průběžně	MMR ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO

provozu sociálního bydlení). Mělo by jít jednak o zajištění využití stávajícího bytového fondu (prostřednictvím rekonstrukcí, možností výhodného odkupu obcemi či neziskovými organizacemi) a nástrojů zvyšujících dostupnost bydlení na volném trhu s byty znevýhodněným jednotlivcům a rodinám (např. prostřednictvím garancí nebo sociálních nájemních agentur), jednak o zajištění podpory výstavby standardních nájemních bytů zvláště tam, kde nejsou k dispozici nevyužité byty, kde však existuje potřeba takového bydlení.			
3.5.b Vytvoření motivačních nástrojů (včetně garančních mechanismů) pro vyšší zapojení soukromých vlastníků bytového fondu v oblasti sociálního bydlení.	Do konce r. 2016	MMR ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.5.c Podpora programů prevence ztráty bydlení (prevence vyloučení z bydlení), jako je protidluhové poradenství, programy podporující sladování intervencí a nástrojů, personální zajištění apod.	průběžně	MPSV ve spolupráci s MSp	PLNĚNO
3.5.d Podpora koordinace aktivit na místní úrovni za účelem udržení nebo zprostředkování odpovídající formy sociálního bydlení pro osoby vyloučené z bydlení nebo po ztrátě bydlení	průběžně	MPSV ve spolupráci s MMR	PLNĚNO
3.5.f V jednotlivých opatřeních zohledňovat princip odmítnutí prostorové segregace znevýhodněných obyvatel	průběžně	MMR, MPSV	PLNĚNO
3.5.g Rozvoj a podpora sociální práce jako nástroje zprostředkujícího přístup k adekvátnímu bydlení a jeho udržení	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.5.h Pilotní ověření modelu Housing First (bydlení v první řadě) v podmínkách ČR	od roku 2015	MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními resorty	PLNĚNO
3.5.ch Na základě pilotáže následně vyhodnotit a navrhnout konkrétní modely zavádění modelu Housing First do praxe ČR se současným návrhem jejich financování	Do konce r. 2020	MPSV ve spolupráci s MMR, ASZ a dalšími relevantními aktéry	PLNĚNO
Cíl: Zlepšit přístup osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených ke zdravotní péči			
opatření	termín	gestor	stav
3.6.a Podpora osvětových, preventivních a informačních programů na podporu zdravého životního stylu u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	průběžně	MZ ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.6.b Provést deinstitutionalizaci psychiatrické péče v souladu s principy schválené Strategie reformy psychiatrické péče	průběžně	MZ ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.6.c Zajišťovat osvětu a vzdělávání zdravotnických i nezdravotnických pracovníků v oblasti přístupu k osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým a v dodržování právních předpisů upravujících přístup těchto osob ke zdravotním službám včetně zákazu diskriminace	průběžně	MZ ve spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.6.d Zvyšovat informovanost subjektů zapojených do práce s osobami sociálně vyloučenými nebo sociálním vyloučením ohroženými o možnosti využití programů MZ zaměřených na oblast prevence nemocí a podpory zdraví	průběžně	MZ	PLNĚNO
3.6.e Podpora terénní sociální práce (vyhledávání a práce s ohroženými v terénu) k zajištění poskytování informací, poradenství a usnadnění vyhledání potřebných a odpovídajících zdravotnických či sociálních služeb	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.6.f Podpora služeb na sociálně zdravotním pomezí s cílem zajistit dostupnost těchto služeb	průběžně	MPSV, MZ	PLNĚNO
Cíl: Zajistit adekvátní příjem a prevenci ztráty příjmu pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené			
opatření	termín	gestor	stav
3.7.a Doprovození politiky fiskální konsolidace vhodnými prorůstovými opatřeními a posilováním zaměstnanosti, což umožní poskytování adekvátní podpory ohroženým skupinám, jejich zapojení na trhu práce, vytvoření dostatečných disponibilních zdrojů pro pasivní sociální ochranu	průběžně	MPSV, MPO, MF	PLNĚNO
3.7.b Zvyšovat informovanost o možnostech a mezích pomoci, kterou skýtají sociální dávkové systémy	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.7.c Zkvalitnit informace o vyplácených dávkách a jejich příjemcích tak, aby se mohly využít k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů a k formulaci návrhů opatření a hodnocení jejich dopadů	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.7.d Udržovat a kultivovat systém státní sociální podpory a v souladu se strategickými cíli v oblasti zaměstnanosti zvyšovat dostupnost zařízení služeb péče o děti	průběžně	MPSV	PLNĚNO PLNĚNO
3.7.e Hledat možnosti, jak při poskytování dávek prohlubovat působení aktivizačních prvků a přispívat k začlenění na trhu práce	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
3.7.f Podpora účasti uchazečů a zájemců o zaměstnání v aktivitách zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti	průběžně	ÚP ČR	PLNĚNO
3.7.g Podpora systému finančního vzdělávání – žáci základních a středních škol,	průběžně	MŠMT	PLNĚNO

pedagogové, odborníci, veřejnost			
3.7.h Vytvořit analýzu stávajícího systému tzv. bezplatné právní pomoci ve vztahu k osobám nacházejícím se v tíživé sociální situaci	Do konce r. 2016	MSP, MPSV	PLNĚNO
3.7.ch Vyhodnotit a zanalyzovat změny nové právní úpravy týkající se ochrany spotřebitele po 1. 1. 2014, oddlužení po 1. 1. 2014 a vymáhání pohledávek po 1. 1. 2013, vyhodnotit jejich efektivitu a navrhnout opatření k odstranění zjištěných nedostatků nebo k zefektivnění již zavedených opatření	Do konce r. 2014	MSP	PLNĚNO
3.7.i Implementace směrnice 2013/11/EU o alternativním řešení spotřebitelských sporů, která předpokládá, že členské státy zakomponují do svých právních řádů mimosoudní mechanismy pro řešení spotřebitelských sporů, které budou pro spotřebitele levné, případně bezplatné	Do konce r. 2014	MPO	PLNĚNO
3.7.j Důsledně se zaměřit na odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy	průběžně	MV	PLNĚNO
3.7.k Rozvoj a podpora programů materiální pomoci pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené	průběžně	MPSV	PLNĚNO
3.7.l Podpora poradenských a právních aktivit za účelem řešení zadlužení včetně bezplatného právního poradenství na místní úrovni	průběžně	MPSV, MSP	PLNĚNO
3.7.m Podpora programů vzdělávání pro pracovníky pracujícími se sociálně vyloučenými a zadluženými osobami	průběžně	MPSV, ÚP ČR	PLNĚNO
Cíl: Podpora dalších začleňujících služeb (mimo sektor sociálních služeb): Integrovaný systém kvalitních a dostupných služeb pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené postavený na stabilním systému financování; zajištění provázanosti těchto služeb s dalšími začleňujícími službami a institucemi; aplikace moderních metod sociální práce, zjišťování potřebnosti, zajištění kvality, administrace a managementu.			
opatření	termín	gestor	stav
3.8.a Zajistit podporu organizačním změnám vedoucím k integrovanému systému služeb	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.8.b Zajistit podporu aplikace moderních metod financování, zjišťování potřebnosti a zajištění kvality, dostupnosti a provázanosti jako systémových opatření na všech úrovních	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV	PLNĚNO
3.8.c Zajistit podporu aplikace moderních metod sociální práce s klienty např. case/care management, zavádění alternativních nebo inovativních metod sociální a terapeutické práce s klienty např. zaměřených na kompenzaci nedostatečných sociálních dovedností, self-management, udržení rodinných vazeb v průběhu léčby jedince	od 2014	MPSV	PLNĚNO
3.8.e Podpora síťování a zabezpečení spolupráce s návaznými službami a institucemi na místní úrovni	průběžně	MPSV ve spolupráci s ÚV a MV	PLNĚNO
3.8.f Zajišťovat podporu službám pro osoby závislé nebo závislostí ohrožené	průběžně	ÚV v přímé spolupráci s MPSV a MZ	PLNĚNO
3.8.g Zajistit podporu začleňujícím službám pro osoby po výkonu trestu	průběžně	MSP (PMS) ve spolupráci s MPSV, MV, MZ a ÚV	PLNĚNO
3.8.h Zajistit podporu službám prevence kriminality a rizikových jevů	průběžně	MV	PLNĚNO
PLNĚNO			
opatření	termín	gestor	stav
4.1.a Uplatňování zásady rovného přístupu ke všem zdrojům, právům, zboží a službám ve všech politikách týkajících se osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených (rozlišování zavinění a nezavinění, příp. míry zavinění pro účely poskytnutí podpory je třeba odmítat jako protiprávní)	průběžně	ÚV a všechny resorty při navrhování opatření ve výše uvedených politikách	PLNĚNO
Cíl: Aktivní přístup lokálních aktérů k prevenci a řešení problematiky sociálního vyloučení			
opatření	termín	gestor	stav
4.2.a Zajistit odpovídající podporu regionům k vytváření sociálně začleňujících politik – metodickou, personální, finanční. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování je třeba zaměřovat na území ČR, která jsou významně ohrožena zvýšenou nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb, vysokou koncentrací skupin ohrožených chudobou a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení, a tam, kde je potřeba dále rozvíjet již existující infrastrukturu sociálních služeb za účelem zvyšování konkurenceschopnosti a sociálního statusu jejího obyvatelstva	průběžně	MPSV, MMR, MŽP, MPO, MV	PLNĚNO
4.2.b Podporovat spolupráci sociálních pracovníků sociálních služeb, služeb pro rodiny, mládež a děti, sociálních pracovníků obcí, sociálně právní ochrany dětí, Úřadu práce ČR, Probační a mediační služby ČR, výchovně vzdělávacích a dalších institucí za účelem prevence i komplexního řešení nepříznivé sociální situace osob	průběžně	MPSV, ÚP ČR, MZ, MV, MŠMT, MŽP, obce, ve spolupráci s MMR	PLNĚNO
4.2.c Podpora specifickým programům a projektům řešící eskalaci sociálního napětí na místní úrovni	průběžně	MPSV, ASZ, MV, MMR,	PLNĚNO

		MPO, MSp a další resorty	
Cíl: Snižování sociálního napětí			
opatření	termín	gestor	stav
4.3.a Podpora spoluúčasti občanů na řízení věcí veřejných včetně zapojování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených	průběžně	MPSV – metodiky a šíření dobré praxe	PLNĚNO
4.3.b Zapojování občanského a soukromého sektoru do tvorby a implementace opatření na podporu sociální soudržnosti, včetně posilování společenské odpovědnosti zaměstnavatelů nebo rozvoje sociální ekonomiky	průběžně	MPSV	PLNĚNO
4.3.c V rámci probíhající důchodové reformy zohledňovat udržení mezigenerační spravedlnosti	průběžně	MPSV	PLNĚNO
4.3.d Rozvoj potenciálu a rolí starších lidí v rodině, ekonomice a celé společnosti	průběžně	MPSV	PLNĚNO
Cíl: Využívání evidence based přístupu při tvorbě politik a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení			
opatření	termín	gestor	stav
4.4.a Zvyšování analytické kapacity ve státní správě a samosprávě, ale i v neziskovém sektoru, zavedení stálé spolupráce státní správy a samosprávy s akademickou a výzkumnou sférou, realistické informování a posilování informovanosti o problematice sociálního vyloučení ve státní správě a samosprávě prostřednictvím vzdělávání pracovníků veřejné správy	průběžně	všechny resorty	PLNĚNO
4.4.b Zavedení systematického posuzování potenciálních dopadů nově přijímaných opatření na osoby ohrožené sociálním vyloučením včetně identifikace rizik a přijetí odpovídajících opatření	průběžně	všechny resorty	PLNĚNO
4.4.c Pravidelné sledování a vyhodnocování vazeb mezi přijímanými strategickými dokumenty v oblastech souvisejícími se sociálním začleňováním	průběžně	všechny resorty	PLNĚNO
4.4.d Podpora zavádění monitoringu a evaluace efektivity opatření	průběžně	všechny resorty	PLNĚNO
4.4.e Podpora využívání výzkumných závěrů a zkušeností ze zahraničí, podpora výzkumných činností dlouhodobého charakteru, včetně predikce trendů budoucnosti, podpora výzkumných záměrů sledujících regionální dimenzi sociálního vyloučení	průběžně	všechny resorty	PLNĚNO

Příloha č. 2: Seznam zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování
APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
CDZ	Centrum duševního zdraví
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
DZS	Dlouhodobá zdravotní péče
EP	Environmentálního poradenství
ESF	Evropský sociální fond
EVVO	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
FDV	Fond dalšího vzdělávání
GŘ ÚP ČR	Generální ředitelství Úřadu práce České republiky
IAP	Individuální akční plán
IPS	Informační a poradenské středisko
IROP	Integrovaný regionální operační program 2014 - 2020
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
KSZ	Komise pro sociální začleňování
KÚ	Krajský úřad
LČR	Lesy české republiky, s. p.
LMP	Lehké mentální postižení
MAS	Místní akční skupiny
MF	Ministerstvo financí
MK	Ministerstvo kultury
MLP	ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPI	Místní plány inkluze
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra

MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NNO	Nevládní nezisková organizace
NRP	Náhradní rodinná péče
NVÚ	Národní ústav pro vzdělávání
OPPIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014 – 2020
OP VK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost 2007 – 2013
OP VVV	Operační program Věda, výzkum, vzdělávání 2014 – 2020
OP Z	Operační program Zaměstnanost 2014 - 2020
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Odbor sociálně právní ochrany dětí
OÚ ORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
OVZ	Odpovědné zadávání
PAS	Porucha autistického spektra
PMS	Probační a mediační služba
PoMPo	Potravinová a materiální pomoc
PPP	Pedagogicko-psychologická poradně
PPRCH	Příprava revize systému certifikací
RAMPS	Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb ve vybraných školách a školských poradenských zařízeních
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SPC	Speciální pedagogické centrum
SPO	Sociálně právní ochrana
SPOD	Sociálně právní ochrana dětí
SPSZ	Strategické plány sociálního začleňování
SPRSS	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb
SVL	Sociálně vyloučená lokalita
ŠPZ	Školská poradenská zařízení

TA ČR	Technologická agentura České republiky
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV	Úřad vlády ČR
VÚPSV, v.v.i.	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí